

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΊΩΑΝΝΟΥ,

Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανε-
πιστημίῳ, διάφορα στιχοῦρχήματα.

Παράινετικά.

Ἦγοῦ σεαυτῷ τοὺς παραινούντας φίλους.
Νεκρὸν νόμιζε τὸν φίλον τητῶμενον.
Μὴ χρυσὸν ἠγοῦ πάντ' ἤβρα στιλβόντ' ὄραξ.
Ομνύντα πολλὰ φεύγε· τοῖς συχνοῖσι γὰρ
ὄρκοις ἔπεσθ' εἴωθεν ἢ ψευδορκία.
Ὅρμαξ χαλίνου καὶ παδῶν ἀεὶ κράτει.
Χρήση γὰρ αὐτοῖς δεσπόταις ἠττώμενος.
Ἄκλητος οἶκον μήποτ' εἰς ἀλλότριον
σύμβουλος ἔλθῃς, μητ' ἐρεύνα τῶν πέλας
Τάποκρεφ'· ἔξεις πράγματ' ἐκ τούτων ἀεὶ.
Σιγῇ σὺ πρῶτος κεῖθ' ἃ πρὸς πάντων θελεῖς
σιγᾶσθ'· ἄγάρ τ' ἀμειψεν ἕρκος χειλέων
οὐκ ἂν κατάσχοις, ἀλλὰ κίδναται πέριξ.

Παροιμίαι.

Ἐκ γῆς θαλάσσαν ἠδὺ πᾶσιν ἐσθ' ὄραν.
Οὐδὲν μέγ' αὐξέτ' ἐν χύτρῳ δένδρον ποτέ.
Κἂν ὄρνις ἀρῶῃ πρὸς νέφη μετάρσιος,
ὅμως ταπεινῆς ἐκ χθονὸς χρήζει τροφῆς.
Ἄτρεπτον οὐδὲν τῶν ἐπὶ χθονὸς μένει.
Ἐξ αἰθρίας γὰρ ὕσεν, εἴτα δ' ἐκ νεφῶν
πάλιν βροτοῖς ἔλαμψεν ἠλίου σέλας.
Οὐκ ἐστ' ἀληθῆς ἀλλὰ κίβδηλος φίλος
ὃ μὴ ἔξαμαρτάνοντα νοσητῶν φίλον.
Πταίνειν σε γλώσση χειρόν ἐστιν ἢ ποσίν.
Εἴην παραβλῶψ μᾶλλον ἢ πηρὸς κόραξ.
Πονηρὸν ὄξει χῶδίκαιος ἐν βροτοῖς
ἔπαινος, ὅν περ εἰς ἑαυτὸν τις λέγει.
θεὸν μὲν οὐδεὶς λανθάνει ψευδῆ λέγων.
δητούς δέ, κἂν λάθῃ τις, οὐ λήσει γ' αἰεὶ.
Πένητος ἀνδρὸς μήποτ' οἶκον ἀδρόος,
ὃ Πλοῦτ', ἐσέλθῃς· ὡς ὑπὸ στιλβηδόνοσ
τῆς σῆς ἐκείνοσ τοῦ φρονεῖν ἐκστῆσεται.

Εἰς γυναῖκαξ.

Ἦσων μὲν ἐστί σώματος βῶμη γυνή,
ἦσων δ' ὁμοίωσ ἀρσένων εὐβουλίῃ.
Ἐπερτέρα δ' ὅμως γε δηλείασ χάριξ
στέφουσα χειρῶν καὶ φρενῶν νικᾷ σθένος.

Γέρων ὀδυρόμενος.

Κάγώ ποτ' ἐν νέοισιν ἐξηταζόμενην
 κάλλει προσώπου καὶ μελῶν εὐρυδμία
 πρέπων, ὑπερφέρων τε τῶν ἐμηλίκων
 κράτει τε χειρῶν καὶ σπένει τοῦ σώματος.
 Ταχεῖς δ' ἐνώμων δορκάδος δίκην πόδας,
 ἄττων ὀρείας καὶ δι' ὑπτίας ἴσον.
 Νῦν δ' οἴχεσθ' ἤβης ἄνδρος, ἥτ' εὐρωστία
 ἔρρει· σκελῶν τέ μ' ἐκλέλοιπ' ἐλαφρία·
 σταίχῳ δ' ἐρείδων ἀσπενές βάκτρῳ δέμας·
 ρικνός, λιπόδριξ, κωδός, ἀμβλωπῆς κόρας,
 λημῶν, κεκεφώς, κωφὰ βαμβαίνων ἔπη.

Ἀνακρεόντεια ἡμιάμβεια.

Μὴ σικίας κράδην μοι
 μὴ μηλέαν, ἑταῖρε,
 μηδ' εὐθαλείς ἐλαίας
 ἕζους φύτευσ γλαυκῆς.
 Τίς δὴ κράνων ὄωντε,
 Τίς δ' αὖ βόας χάρις μοι;
 Τίς τέρψις ἐστὶν ὄγχνης;
 Πτόρτους φυτηκόμει μοι
 εὐβότρως Λυαίου.
 Σὺν παρδόνειοις γὰρ ἀβραῖς
 χαίρω βότρως πεπείρους
 τρυγῶν τε κάποδλίβων
 γάνος φρενός βροτείας.
 Τούτου σπάσας δ' ἄμυστιν

σὺν τοῖς ἐμοῖς ἑταίροις
 βίου σοβῶ μερίμνας,
 χῆρονός τ' ὑπερδ' ἐς οἴκους
 δοκῶ θεῶν πέτεσθαι.

Ἔτερον.

Ἄλλοις ὅπλων ἀρέσκει
 κλαγγή μάχης τ' ἐν ἀκμῇ
 δεινὸν βρέμουσα σάλπιγξ.
 στόνος δ' ἀποπνεόντων
 ψυχῆν ἐφ' αἰμοφύρτου
 πέδου φρέναςφι τέρπει.
 Ἐμοὶ δὲ ταῦτα τερπνά
 οὔτ' ἐστί μηδέ τ' εἴη.
 εὐφραίνομαι δ' ἀκούων
 πληρουμένης κυλίχνης
 βάκχου τὸν ἠδὺν ἦχον,
 λύραν τε τὴν λιγύδρου
 κρέκων φίλων μετ' ἄλλων.
 Ἐν μυρσίναισι δ' εὔδειν
 θελω πέλας διαυγοῦς
 ρείδρου μέλη ταυύσας.

Σκωπτικά.

Εἰς στέγην οἴκου μὴ στέγουσαν.

Πρώϊζ' εὐρου ἀέντος, ἀπείσφατον ὑπόθεν ὕδωρ
 ἐρρύη· εἶτα πάλιν Ζεὺς ἐκέδασσε νέφη.
 Ἄλλ' ἐν ἐμῷ γε δόμῳ, καὶ οὐρανοῦ εὐδιόωντος,
 ὕει ἔτ' ἠδ' ὕσει φάεα δώδεχ' ὄλα.

Πάντα δέ μοι ὕδατος, γέγονε πλέα, οὐδέ μοι εὐνὴ
ἄβροχος ἐν μελάθρῳ εἰς ὕπνον ἐστὶν ἔτι.
Τοῖόν μοι τὸ τέγος τέκτων ἐπώσθηκε Λυκάμβας,
ὅς περ ἀποφθίμενος κύρμα γένοιτο λύκοις·

Εἰς μάντιν ἔρωτος.

Ξανθὴ μευ ἔραται ἢ καλή· τοῦ δ' ἄρ' ἔρωτο;
ἄψευδές τέκμων ἦδὲ βέβαιον ἔχω.
Χθρὴς γὰρ ἐμεῦ λαύρην πέλας ἰλυόεσσαν ἰόντος
καὶ κατολισθύντος, κείνη ἄπαι θυρίδος
Οἴκου ἰδοῦσ' ἐγέλασσε· φίλ' Εὐτύχι', οὐ δοκέωσοι
ὄξυς κουράων μάντις ἔρωτος ἔμεν;

ΝΕΩΤΑΤΗ ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

διὰ κλειδοκύμβαλον.

-
1. ΒΑΛΣ.
 2. ΤΕΤΡΑΧΟΡΟΣ.
 3. ΠΟΛΚΑ.
 4. ΠΟΛΚΑ - ΜΑΖΟΥΡΚΑ.
-

1. ΒΑΑΣ.

INTRODUCTION.

Vivo.

f. energico

p *cresc.* *f*

Lento, a tempo

dolce *grazioso* *cresc.*

f

Adagio.

p *ritardando*

scantando

Nº 1.

p

ff

Fine.

p *ff*

1. 2.

Nº 2.

ff *p*

f *mf* *cresc.* *f*

p *mf* *cresc.*

f *decresc.*

p *ff* *p*

f *mf* *cresc.* *f*

1. 2.

Lento, a tempo

Nº 3.

p grazioso

f

f *Fine.*

mf

1. 2.

No. 4.

Musical score for No. 4, consisting of seven systems of piano accompaniment. The score is written in 3/4 time with a key signature of two flats. The first system begins with a piano (*p*) dynamic. The second system continues the piece. The third system includes first and second endings, with dynamics ranging from *pp* to *ff*. The fourth system also features first and second endings, with dynamics including *f*, *cresc.*, *ff*, and *p*. The fifth, sixth, and seventh systems continue the melodic and harmonic development of the piece.

No. 5.

Musical score for No. 5, consisting of seven systems of piano accompaniment. The score is written in 3/4 time with a key signature of two flats. The first system begins with a fortissimo (*ff*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic. The second system includes first and second endings, with a forte (*f*) dynamic. The third system continues with a piano (*p*) dynamic. The fourth system features a *cresc.* (crescendo) marking. The fifth system includes first and second endings, with dynamics of *f* and *p*. The sixth and seventh systems conclude the piece.

CODA.

p *cresc.* *ff* *pp* *p*

cresc. *ff* *pp* *p*

cresc.

ff *decre-scen-do* *poco*

♩ * *♩* * *♩* * *♩* *

a tempo
a poco *riten.* *p*

♩ * *♩* *

8-----
p

8-----
cresc.

f *f* *v* *v* *v* *v*
1 2 4 1
p

f *v* *v*
2 4 1 2 1 5

8-----
p

2. ΤΕΤΡΑΧΟΡΟΣ.

№ 1.
PANTALON.

First system of musical notation for '№ 1. PANTALON.' It consists of a treble clef staff with a melodic line featuring trills (tr) and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment of chords. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 2/4. Dynamics include *f* and *sf*.

Second system of musical notation for '№ 1. PANTALON.' It continues the melodic and accompaniment lines. The bass clef staff shows a consistent rhythmic pattern of chords. Dynamics include *f*.

Third system of musical notation for '№ 1. PANTALON.' The melodic line ends with a trill (tr). The accompaniment continues with chords. Dynamics include *f*.

CODA section of '№ 1. PANTALON.' It features a melodic line with trills (tr) and a bass clef staff with chords. Dynamics include *f*.

Fine.

TRIO.

TRIO section of '№ 1. PANTALON.' It consists of a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The instruction *legato* is written in the bass staff. Dynamics include *f*.

№ 2.
ÉTÉ.

First system of musical notation for '№ 2. ÉTÉ.' It features a treble clef staff with a melodic line and a bass clef staff with a rhythmic accompaniment. The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is 2/4. Dynamics include *f*. Fingerings 8, 2, 1 are indicated above the treble staff.

Second system of musical notation for '№ 2. ÉTÉ.' It continues the melodic and accompaniment lines. Dynamics include *f*. Fingering 8 is indicated above the treble staff.

Third system of musical notation for '№ 2. ÉTÉ.' The melodic line features a trill (tr) and a dynamic marking of *p*. Fingerings 8, 2, 1, 3 are indicated above the treble staff.

Fourth system of musical notation for '№ 2. ÉTÉ.' It continues the melodic and accompaniment lines. Dynamics include *f*.

Fifth system of musical notation for '№ 2. ÉTÉ.' It concludes the piece with a melodic line and a bass clef staff with chords. Dynamics include *f*.

Nº 3.
POULE.

First system of musical notation for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *p*. It features a treble and bass staff with a piano accompaniment of eighth notes and a melody of eighth notes with slurs.

Second system of musical notation for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *f*. The piano accompaniment continues with eighth notes, and the melody features slurs and a final flourish.

Third system of musical notation for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *f*. The piano accompaniment consists of chords, and the melody is a series of eighth notes.

CODA.

First system of the CODA section for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *mf*. The piano accompaniment is a steady eighth-note pattern, and the melody consists of eighth notes.

TRIO.

First system of the TRIO section for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *p*. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes, and the melody is marked with a *Fine.* at the end.

Second system of the TRIO section for 'No 3. POULE.' in 6/8 time, marked *p*. The piano accompaniment continues with eighth notes, and the melody concludes with a flourish.

Nº 4.
PASTOURELLE.

First system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *f*. It features a treble and bass staff with a piano accompaniment of eighth notes and a melody of eighth notes with slurs.

Second system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *p*. The piano accompaniment continues with eighth notes, and the melody features slurs and a *Fine.* marking.

Third system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *p*. The piano accompaniment consists of chords, and the melody is a series of eighth notes.

Fourth system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *mf*. The piano accompaniment is a steady eighth-note pattern, and the melody consists of eighth notes.

Fifth system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *mf*. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes, and the melody is marked with a *Fine.* at the end.

Sixth system of musical notation for 'No 4. PASTOURELLE.' in 4/4 time, marked *mf*. The piano accompaniment continues with eighth notes, and the melody concludes with a flourish.

Nº 5.
FINALE.

Musical score for No. 5, Finale. The score is written for piano and includes the following elements:

- Staff 1: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *p* (piano) and *cresc.* (crescendo).
- Staff 2: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *f* (forte).
- Staff 3: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *cresc.* and *f*. Includes a first ending bracket labeled "1. 3." and the word "Fine." at the end.
- Staff 4: Treble and bass clefs, 2/4 time signature.
- Staff 5: Treble and bass clefs, 2/4 time signature.
- Staff 6: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *p* and *f*. Includes a second ending bracket labeled "2. 4.".
- Staff 7: Treble and bass clefs, 2/4 time signature.

3. ПОЛКА.

Musical score for No. 3, Polka. The score is written for piano and includes the following elements:

- Staff 1: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *f* (forte). Labeled "PIANO." at the beginning.
- Staff 2: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *p* (piano). Includes a first ending bracket labeled "2. 1.".
- Staff 3: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Includes a first ending bracket labeled "1." and a second ending bracket labeled "2.".
- Staff 4: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *f*. Includes the word "Cresc." and asterisks.
- Staff 5: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Dynamics: *f*. Includes the word "Cresc." and asterisks.
- Staff 6: Treble and bass clefs, 2/4 time signature. Includes a first ending bracket labeled "1." and a second ending bracket labeled "2.".

First system of musical notation on page 240. It consists of a grand staff with treble and bass clefs. The music is in a minor key. The first measure is marked with a piano (*p*) dynamic. The system includes first and second endings, indicated by '1' and '2' above the notes.

Second system of musical notation on page 240. It continues the piece with piano (*p*) and forte (*f*) dynamics. The notation includes various rhythmic patterns and articulation marks.

Third system of musical notation on page 240. The music continues with a steady rhythm and dynamic range.

Fourth system of musical notation on page 240. It features mezzo-forte (*mf*) dynamics and includes first and second endings.

Fifth system of musical notation on page 240. The music continues with various rhythmic figures and dynamics.

Sixth system of musical notation on page 240. It begins with a crescendo (*cresc.*) marking and includes a piano (*p*) dynamic marking.

First system of musical notation on page 241. The music continues from the previous page with various rhythmic patterns.

Second system of musical notation on page 241. The music continues with various rhythmic patterns and dynamics.

Third system of musical notation on page 241. It features piano (*p*) dynamics and includes first and second endings.

Fourth system of musical notation on page 241. It includes first and second endings.

Fifth system of musical notation on page 241. It features fortissimo (*ff*) dynamics and includes repeat signs with asterisks.

Sixth system of musical notation on page 241. It includes first and second endings and repeat signs with asterisks.

CODA.

p

cre - seen -

- do

f

ff

ff

4. ПОЛКА-МАЗΟΥРКА.

Andante.

INTRODUCTION.

p

mf

f

écho pp

*Pa. * Pa. * Pa. * Pa. * Pa. **

MAZURKA.

p

cresc.

f

cresc.

p

cresc.

*Pa. * Pa. * Pa. * Pa. * Pa. **

*Pa. * Pa. * Pa. * Pa. * Pa. **

1. 2.

f

ff

*Pa. * Pa. * Pa. * Pa. * Pa. **

p
Ped. * Ped. * Ped. *

1. *f*
Ped. * Ped. * Ped. * Ped. *

2. *dim.* *f* *f* *p*
Ped. * Ped. *

cresc.
Ped. * Ped. * Ped. *

p *cresc.* *f*
Ped. * Ped. * Ped. *

ffz *f* *p*
Ped. * Ped. *

f *cresc.*
Ped. * Ped. * Ped. *

ff *f*
Ped. * Ped. *

p *f*
Ped. *

cresc. *dim.*
Ped. * Ped. *

First system of musical notation on page 246. The treble clef contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the bass clef provides a harmonic accompaniment. The dynamic marking *p* is present at the beginning.

Second system of musical notation on page 246, continuing the piece with similar melodic and harmonic textures.

Third system of musical notation on page 246, showing a continuation of the melodic and harmonic patterns.

Fourth system of musical notation on page 246. The dynamic marking *f* is introduced in the treble clef.

Fifth system of musical notation on page 246, with dynamic markings *p* and *f* indicating changes in volume.

First system of musical notation on page 247. It includes dynamic markings *cresc.*, *ff*, and *f*.

Second system of musical notation on page 247, with dynamic markings *p* and *f*.

Third system of musical notation on page 247. It includes dynamic markings *cresc.*, *sf*, and *p*. A first ending bracket is present over the final measure.

Fourth system of musical notation on page 247. It includes a dynamic marking *p* and first ending markings *1.* and *2.* with asterisks.

Fifth system of musical notation on page 247. It includes dynamic markings *cresc.*, *f*, and *sf*, along with first and second ending markings *1.* and *2.* with asterisks.

p
P.w. * P.w. * P.w. * P.w. *

1.
P.w. * P.w. * P.w. *

2.
f *p* *cresc.*
P.w. * P.w. * P.w. * P.w. *

p *crescen - do*
P.w. * P.w. * P.w. * P.w. *

f *pp* *f* *pp* *écho* *ff*
P.w. *

ΦΩΝΗΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ.

ΦΕΡΕ, ΦΕΡΕ Τ' ΩΡΑΙΟΝ ΣΟΥ ΧΕΡΙ.
ΟΤΑΝ ΝΥΞ ΒΑΣΙΛΕΥΗ ΒΑΘΕΙΑ.
Ο ΕΡΩΣ ΜΟΥ.

ΦΕΡΕ, ΦΕΡΕ Τ' ΩΡΑΙΟΝ ΣΟΥ ΧΕΡΙ.

Μουσική

Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνού.

Φέρε, φέρε τ' ὠραῖόν σου χέρι
Εἰς τὸ στήθος αὐτό, Εὐφροσύνη.
Ἡ καρδία σου, φίλη, ἄς κρίνη
Τί σημαίνει αὐτός ὁ καλμός.
Ὅταν πρὸς με τὸ βλέμμα σου στρέψῃς
Ἀλλοοῦται, χλωμαίν' ἡ μορφή μου
Ὡς ἡ Αἴτην θερμὴ τ' κνοή μου
Εἶναι πάλους βαδύς στεναγμός.

Σοῦ κλησίον χάρα μὲ κατέχει·
Ἦθον ἡ μαγικῆ παραδείσου.
Δησιμονῶ ὅταν ἦμαι μαζῇ σου
Τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς οὐρανούς.
Σὺ στολίζεις τὴν ἄχαριν φύσιν.
Μετὰ σοῦ εὐτυχία ὁ βίος.
Μετὰ πένθου πετᾶ αἰωνίως
Πρὸς ἐσὲ ἡ ψυχὴ μου, ἰ νοῦς.

ΦΕΡΕ, ΦΕΡΕ Τ' ΩΡΑΙΟΝ ΣΟΥ ΧΕΡΙ.

Μουσική Α. Κατακουζηνού.

Larghetto.

Canto.

Piano.

mf

Φε-ρε φε-ρε τ'ω-ραι-ον σου χε-ρι εις το
 Σου πλη-σι-ον χα-ρα με κα-τε-χει η-δο-

στη-δος αυ-το Ευ-φρο-συ-νη η καρ-δι-α σου φε-λη-ας
 νη μα-γι-κου πα-ρα-δει-σου λη-σμο-νο ο-ταν η-μαι μα

κρι-νη τι ση-μαι-νει αυ-τος ο παλ-μος τι ση-
 ζη σου τους αγ-γε-λους και τους ου-ρα-νοους τους αγ-

μαι νει αυ-τος ο παλ-μος
 γε-λους και τους ου-ρα-νοους

Ο-ταν προς με το βλεμ-μα σου στρε-φης αλ-λοι-
 Συ στο-λι-ζεις την α-χα-ριν φυ-σιν-με-τα

ου-ται χλω-μαι ν'η μορ-φη μου ως η Αι-τηνη Σερ-μη η πνο-
 σου ευ-τυ-χι-α ο βι-ος με-τα πο-δου πε-τα αι-ω-

η - μου ει - ναι πα - ρους βα - ρυς στε - ναγ - μος ως η
 νι ως προς ε - σε η ψυ - χη μου ο νους με - τα

Αι - τνη θερ - μη η κνο η μου ει - ναι πα - ρους βα - ρυς στε - ναγ -
 πο - ρου πε - τα αι - ω - νι - ως προς ε - σε η ψυ - χη μου ο

μος ει - ναι πα - ρους βα - ρυς στε ναγ - μος στε - ναγ -
 νους προς ε - σε η ψυ - χη μου ο νους προς ε -

μος στε - ναγ - μος
 σε προς ε - σε

ΟΤΑΝ ΝΥΞ ΒΑΣΙΛΕΥΗ ΒΑΘΕΙΑ.

ᾠσμα διὰ φωνὴν βαρυτόνου

ὑπό

Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνού.

Ὅταν νύξ βασιλεύῃ βαθεῖα
 Κ' ἔχω πλήρη πικρίας ψυχὴν,
 Πρὸς θεὸν ὑπὲρ σοῦ, ἔρασμα,
 Κατευθύνω θερμὴν προσευχὴν.

Εἰς' ἐγὼ ἀντὶ σοῦ πάντα πόνον
 Πᾶσαν θλίψιν νὰ φέρω ψυχῆς,
 Εὐτυχὴς καὶ φαιδρὸς εἶμαι μόνον
 Ὅταν ἦσαι φαιδρὰ κ' εὐτυχής.

ΟΤΑΝ ΝΥΞ ΒΑΣΙΛΕΥΗ ΒΑΘΕΙΑ.

Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνού.

Allegro moderato.

CANTO.

PIANO.

Ο - ταν νύξ βα-σι-λεύ - η βα - θεί - α κ' ἔ-χω
 Εἴς' ἔ - γώ ἀν - τί σοῦ πάν - τα πρό - νον πᾶ - σαν

πλή - ρη πι - κρί - ας ψυ - χήν πρὸς θε - ὄν ὑ - πέρ σου ἔ - ρα -
 Σλι - ψιν νὰ φέ - ρω ψυ - χῆς εὐ - τυ - χῆς καὶ φαι - δρός εἶ - μαι

σμι - α κατ - ευ - Συ - νῶ θερ - μὴν προ - σευ - χήν. πρὸς θε -
 μό - νον ὄ - ταν ἡ - σαι φαι - δρά κ' εὐ - τυ - χῆς. εὐ - τυ -

ὄν ὑ - πέρ σου ἔ - ρα - σμι - α κα - τευ - Συ - νῶ θερ - μὴν προ - σευ -
 χῆς καὶ φαι - δρός εἶ - μαι μό - νον ὄ - ταν ἡ - σαι φαι - δρά κ' εὐ - τυ -

χῆν. πρὸς θε - ὄν ὑ - πέρ σου ἔ - ρα - σμι - α κα - τευ -
 χῆς εὐ - τυ - χῆς καὶ φαι - δρός εἶ - μαι μό - νον ὄ - ταν

Σύ - νῶ θερ - μὴν προ - σευ - χήν
 ἡ - σαι φαι - δρά κεύ - τυ -

Ο ΕΡΩΣ ΜΟΥ.

Μουσική Α. Κατακουζηνού.

Ο ΕΡΩΣ ΜΟΥ.

Μουσική

Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνού.

Τὸ γλυκύ σου μεϊδιάμα, κόρη
Τὴν μικράν μου καρδίαν ἤδυνει.
Οὐρανίαν γλυκύτητα χύνει
Εἰς τὸ στήθος μου τὸ φλογερόν.

Ὅταν μόλις ἀνοίγῃς τὰ χεῖλη
Καὶ δειλῶς „Σ' ἀγαπῶ“ ψιθυρίζῃς,
Παραδείσους τερπνοὺς μοὶ χαρίζεις,
Κ' ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ μ' ἀποσπᾶς.

Ὅχι, φῶς μου, ποσῶς δὲν πλανῶμαι.
Ἀληθῶς μ' ἀγαπᾶς, τὸ πιστεύω.
Μ' ἀγαπᾶς, σ' ἀγαπῶ, σὲ λατρεύω.
Οὐδὲν ἄλλο ζητῶ ἐπὶ γῆς.

Allegretto ma non troppo.

VOCE.
(Tenore)

PIANO.

The first system of the musical score consists of two staves. The top staff is for the voice (Tenore) and the bottom staff is for the piano. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 8/8. The piano accompaniment begins with a *mf* dynamic and features a rhythmic pattern of eighth notes. The vocal line starts with a series of eighth notes.

The second system continues the musical score. The vocal line has the lyrics "Τὸ γλυ - κυ σου μεϊ - δι - α - μα κο - ρη τὴν πι -". The piano accompaniment continues with a steady eighth-note rhythm. The dynamic is marked *p*.

The third system continues the musical score. The vocal line has the lyrics "κραν μου καρ - δι - αν ἡ - θυ - νει ου - ρα - νι - αν γλυ - κυ - τη - τα". The piano accompaniment continues with a steady eighth-note rhythm. The dynamic is marked *p*.

Χυ νει εις το στηθος μου το φλο-γε-ρον ου-ρα-

κι-αν γλυ-κυ-τη-τα-χυ-νει εις το στηθος μου το φλο-γε-

ρον

Ο-ταν μο-λις α-νοι γης τα χει-λη και δει-

rit.
λωσ σα-γα-πω ψι-θυ-ρι-ζης πα-ρα-δει-σους τερ-πικους μοι χα-

rit.
ρι-ζεις κ'εκ του κο-σμου αυ-του μ'α-πο-σπας πα-ρα-

δει-σους μοι χα-ρι-ζεις κ'εκ του κο-σμου αυ-του μ'α πο-

σπας πα-ρα-δει-σους μοι χα-ρι-ζεις κ'εκ του

κο-σμου αυ-του μ'α πο - σπας

ο - χι φως μου πο σως δεν πλα - νω - μαι α - λη -

θως μ'α - γα - πας το πι - στευ - ω μ'α - γα -

πας σ'α - γα - πω σε λα - τρευ - ω ου - δεν

αλ - λο ζη - τω ε - πι γης μ'α - γα -

πας σ'α γα πω - σε - λα - τρευ - ω ου - δεν αλ - λο ζη - τω ε - πι

un poco più presto

γης μ'α - γα - πας σ'α - γα - πω ου - δεν

αλ - λο ζη - τω ε - πι γης μ'α - γα - πας σ'α - γα -

πω ου δεν - αλ - λο ζη - τω ε - πι

γης μ'α - γα - πας σ'α - γα - πω.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΣ.

ΜΕΡΟΣ Β'. (α)

ΕΛΙΣΑΒΕΤ,

Η

ΒΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ.

Πολλάκις, ἀγαθὴ μου φίλη, μοὶ εἶπες· “Δάβε δέσμη γάρτου, ἐκ τοῦ στιλπνοῦ, στιλβωτοῦ γάρτου, ἐπὶ τοῦ ὀποίου λιγυρὸς κἀλαμος νὰ δύναται νὰ τρέχη ἀνεμπόδιστος· ἔχε πλησίον σου καλάμους ἐκλεκτοὺς, καλάμους χηνὸς ἢ καλάμους σιδήρου κατὰ τὴν ἀρέσκειάν σου —, φρόντιζε ὥστε τὸ μελανοδοχεῖόν σου νὰ ἔχη πάντοτε τὴν μελάνην ὑγρὰν καὶ ἀξήραντον, καὶ γράφει.”

— “Νὰ γράφω; σὲ ἠρώτων ἐγὼ, καὶ τί; καὶ χωρὶς πρότερον νὰ με καταλάβῃ ἔμπνευσις;”

— “Ἄρχου! μοὶ ἀπεκρίνεσο, καὶ ἡ ἔμπνευσις ἔρχεται ταχέως· κόπτε τὸν γάρτην σου, ἠκολούθει λαμβάνουσα σχεδὸν ὕψος πρωτοσχόλου, κόπτε τὸν γάρτην σου εἰς φύλλα τετραδίου, ἐπὶ τῶν ὀποίων ἄφινε περιδῶριον πλατὺ διὰ τὰς

(α) Ἰδε ἔτος Η' σελ. 201.

διορθώσεις, και, αποφεύγουσα τὰς τόσον ἐναντίας εἰς τὰ ὀρμήματα τῆς φαντασίας διακοπὰς, μὴ περιμένῃς νὰ ξηρανθῶσι τὰ γραφέντα, ἀλλὰ γράφε μόνον ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους τοῦ χάρτου.”

— “Ἀλλὰ τί νὰ γράψω;” σὲ ἠρώτων πάλιν ἐγώ.

— Εἰς ὄντινα ἤθελε τοιοῦτό τι μ' ἐρωτήσῃς, ἔδειλον ἀποκριθῆναι. “Ἐκχυσον τὰς ἀπορροίας τῆς καρδίας σου και τῆς κεφαλῆς σου . . . δὲς τύπον γραπτὸν εἰς τα ἄπειρα ἐκείνα και οὐδενὸς ἄξια διανοήματα, τὰ περιυπτάμενα ἐν τῇ ψυχῇ παντὸς αἰσθητικοῦ και νοητικοῦ ὄντος . . .” Εἰς σὲ ὅμως λέγω. “Διηγῆσθῃ τὸν βίον σου . . . οὗτος δὲν ἀποτελεῖ βεβαίως σειρὰν ἐκτάκτων συμβάντων — ὅλοι ἔχομεν νὰ διηγῶμεν τοιαῦτα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐνδιαφέροντα — ἀλλ' ὁ βίος ὁ σὸς περιέχει μέγα τι δίδαγμα, και ἂν ἀπεφάσιζες ποτε νὰ δημοσιεύσῃς αὐτὸν, ἤθελες ἴσως ὠφελῆσαι ἕνα τῶν ὁμοίων σου. Τὴν σήμερον ὅμως, ἂν σὲ παρακινῶ νὰ πράξῃς τοῦτο, ἔχω μόνον ὑπ' ὄψιν τὴν ὁποίαν θελεῖς αἰσθάνθῃ ἐκ τῆς ἐνασχολήσεως ταύτης παρηγορίαν. Πόσοι πάσχοντες, ἢ ἀηδῶς φέροντες τὸν βίον, οὐδὲ καὶ φαντάζονται ὅποσα ἄμετρα μέσα διασκεδάσεως και ἀνακουφίσεως ἔχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν! Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐκχέει, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἑαυτὸν τὰς μερίμνας, τὰς θλίψεις, τοὺς πόνους, τοὺς φόβους του . . . ὁ ἄνθρωπος ὁ συγκεντρουμένος ἐν τῇ ἐσωτάτῃ και μᾶλλον ἀναλλοιώτῳ αὐτοῦ οὐσίᾳ, ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος διχοτομεῖ τότε τρόπον τινὰ ἑαυτὸν, και, ἀποφεύγων τὴν ἀπομόνωσιν, δημιουργεῖ σύντροφον κατ' εἰκόνα και ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Οἶκοθεν ἔρχεται τὸ θάρρος, ὅταν μετρήσῃς διὰ τοῦ βλέμματος τῆς διανοίας τὸ διανυσθὲν διάστημα ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου! Ὑψοῦσαι ἐνώπιον τῆς ἰδίας σου ὑπολήψεως,

και δικαιότερα γίνεσαι και ἐπεικαστέρα ἔμπροσθεν τῆς πλάστιγγος τῶν ἰδίων σου πράξεων και τῶν πράξεων τοῦ πλησίον! Ὅταν τὸ πνεῦμα, ὅταν ἡ ψυχὴ οὕτως ἐνισχυθῇ, ἐγείρεσαι τότε ἰσχυροτέρα, και ἐλαφρότερον γίνεται τὸ βασταζόμενον φορτίον. Ἀδιόρατον μειδίαμα διέρχεται τὰ χεῖλη σου, και λέγεις κατὰ σεαυτήν: “Ἐχει και τὰς γλυκύτητας αὐτοῦ ὁ βίος,” και ὁδεύεις εἰς τὰ πρόσω.

Ἴδου, φίλη μου, τί μοὶ ἔλεγες, και ἰδοὺ διατὶ γράφω τὰς σελίδας ταύτας. Τὰς γράφω ἄνευ προκατειλημμένου σχεδίου, ἄνευ συστήματος, ἄνευ τάξεως· γράφω τὸν βίον μου, ἢ τοῦλάχιστον τὰ κυριώτερα τοῦ βίου μου συμβάντα, βαδμηδὸν και καθ' ὅσον ταῦτα ἀνεπτύχθησαν, ἢ καθ' ὅσον ἐπανερχονται εἰς τὴν μνήμην μου. Ἀκολουθοῦσα δὲ τὰς συμβουλάς σου, ἀμεριμνῶ και περὶ τοῦ ὕφους και περὶ τῆς γραμματικῆς· γράφω κατὰ τὴν ὁποίαν λαλῶ γλώσσῃ. Ὅταν ὁ χάρτης οὗτος μελανωθῇ, θελω τὸν φυλάξει πλησίον μου· θελεῖ δὲ φθάσει μόνον εἰς χεῖράς σου, ἐάν μετ' ἐμὲ ἐπιζήσῃς.

Μεγάλην ἔχει ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος ἐπιρροὴν τὸ μέρος ὅπου διήλθομεν τὰ πρῶτα τοῦ βίου ἡμῶν ἔτη· ἡ πρώτη ἀνατροφή μεταβάλλει πολλάκις και τὴν φύσιν αὐτήν. Ὁ πατήρ μου μετήρχειτο τὴν ἐμπορίαν τῶν σιτηρῶν ἐν Μασσαλίᾳ, και κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ δι' αὐτῆς μεγάλην περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσεν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, κερδοσκοπῶν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ· τοῦτο δὲ τοσοῦτο τὸν ἐλύπησεν, ὥστε νοσήσας ἀπεβίωσε. Μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσε και ἡ μήτηρ μου, και ἐγὼ ἔμεινα, δεκατετραετίας τὴν ἡλικίαν, ὄρφανὴ και ἄπορος. Φίλοι τινὲς τοῦ πατρός μου, οἰκτείροντες τὴν θέσιν μου, ἐπεισαν τὴν ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικὴν κοινότητα νὰ

καταβάλλη ἐπὶ ἑξ ἔτη δαπάνας υποτροφίας ἐν τινι τῶν παραναγωγείων τῆς πόλεως, ὅπερ διεύθυνον αἱ ἀδελφαὶ Βοβαί, σκεφθέντες ὅτι, ἐξερχόμενη τῆς σχολῆς ταύτης, ἥτις ἔχαιρεν υπόληψιν ὡς ἐκπαιδύουσα ἀρίστα διδασκάλους, ἤδελον εὐκόλως πορισθῆ μέσα ἐντίμου ὑπάρξεως.

Ἡ ἀπὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ εἰς τὸν σχολειακὸν βίον μετάβασις ὑπῆρξεν ἀπότομος καὶ ἀλγεινῆ. Ἐφῶσα τὴν ἡλικίαν τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν ὡπυεμένη μεταξὺ τῆς εὐνοϊκῆς ἀδιαφορίας τοῦ πατρός μου καὶ τῆς τρυφερᾶς τῆς μητρός μου φιλοστοργίας. Ὁ πατήρ μου ἦτον χαρακτηῖρος σοβαροῦ· ἐνασχολούμενος ὅλην τὴν ἡμέραν, εἴτε ἐν τῷ ἐμπορικῷ αὐτοῦ γραφεῖω εἴτε ἐν τῷ χρηματιστηρίω, εἰς τὴν οἰκίαν ἔρχετο μόνον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος· τὴν δὲ ἐσπέραν ἔπαιζε τὸ βίσιτ μετὰ τινων φίλων — πάντοτε ἐκ τῶν ὁμογενῶν — ποτὲ μὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν, ποτὲ δὲ ἀλλοδαπῶν. Τοιοῦτος εἶναι ὁ βίος πάντων τῶν ἡμετέρων ἐμπόρων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ἡ μήτηρ μου κατεγίνετο ἀκαταπαύστως εἰς τὰ τῆς οἰκίας, μόνη δὲ αὐτῆς διασκέδασις ἦτον ἡ ἀνατροφή μου, καὶ ἐγὼ ἀπετέλουν τὸ ἀποκλειστικὸν αὐτῆς μέλημα. Μοὶ εἶχεν ἐντυπώσει τὰς καλητέρας ὡρησκευτικὰς ἀρχάς· τὴν πρᾶξιν ἔργων ἀγαθῶν, τὴν ἀπόδοσιν καλοῦ ἀντὶ κακοῦ. Δὲν ἐπηγγέλλετο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐφήρμοξε τὰς ἀρχὰς ταύτας· ἡ δὲ μετριοφροσύνη καὶ ἡ τιμιότης αὐτῆς ἦσαν τόσον εἰλικρινεῖς καὶ τόσον ἀληθεῖς, ὥστε τὴν ἡγάπα ὁ κόσμος πρὶν ἢ τὴν γνωρίσῃ. Μ' ἐδίδαξε νὰ πράττω τὰ πάντα ἐγὼ αὐτῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὥστε νὰ μὴν ἔχω ποτὲ ἀνάγκην τῶν ὑπηρετῶν· καὶ οὕτως, ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν δεκατριῶν ἔτων, ἤμην ἀρίστη μάγειρος καὶ ἀξιόλογος θαλαμηπόλος· ἐγὼ μόνη καὶ ἔκοπτον καὶ ἔββαπτον τὰ ἐνδύματά μου, ἐγὼ κατεσκευάζον

τοὺς πετάσους μου· ποτὲ δὲ κουρεὺς δὲν ἔλαβεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν κόμην μου. Ἡ παιδεία μου οὐδόλως ἔμεινε ἡμελημένη· ἐγνώριζον ἱκανῶς πέντε γλώσσας, τὴν ἑλληνικὴν, τὴν γαλλικὴν, τὴν γερμανικὴν, τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν. Οὐδεμία νεῦνις τῆς ἡλικίας μου ἐγνώριζον ὡς ἐγὼ τὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν, καὶ αἱ γνώσεις μου αὐταὶ περὶ τὴν χημείαν, τὴν φυσικὴν, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν δὲν ἦσαν εὐκαταφρόνητοι. Μετριοπάτη ἤμην, εἶναι ἀληθές, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὰ λογιστικὰ, καὶ κατὰ τὴν μουσικὴν ἔτι μετριοτέρα. Ἡ μήτηρ μου ἠγρύπνησεν ὑπερακριβῶς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν συντρόφων μου, καὶ ποτὲ δὲν ἤδελησε νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ συναναστρέφωμαι μετὰ τροφῶν καὶ θαλαμηπόλων, ὅπερ ἐδέορει λίαν ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἡθικὴν τῶν παιδιῶν. Ἐξερχόμενη τῆς οἰκίας πάντοτε μετ' αὐτῆς· πόσον δὲ ἤμην εὐτυχῆς κατὰ τοὺς περιπάτους μου μετὰ τοιαύτης ἀγαθῆς μητρός! Δὲν μὲ μετεχειρίζετο ὡς μικρὸν κοράσιον, ἀλλὰ συνδιελέγετο εὐχαρίστως μετ' ἐμοῦ, καὶ ἕκαστος τῶν λόγων τῆς εἶχεν ἰδίαν σημασίαν, διότι περιεῖχε διδασκαλίαν διαρκῆ τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἐφαρμοζομένην βαδμηδὸν εἰς τὴν ἡλικίαν μου. Ὅποίας λοιπὸν βαδεῖας καὶ σωτηριώδεις βίβλας κατέδεδον ἐν ἐμοὶ τὰ μεγάλα ταῦτα καὶ προσφυῆ τῆς ἡθικῆς μαθήματα! Καὶ οὐδεμία ποτὲ ἐπίπληξις Καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις αὐτῆς ἐγλυκύνοντο διὰ τῆς προσηνεῖας καὶ γλυκὺ ἦτον τὸ βλέμμα τῆς ὡς φίλημα, καὶ ἡ χεὶρ αὐτῆς οὐδέποτε μὲ προσήγγισεν εἰμὴ πρὸς ὡπείαν. Ἐνίοτε κατὰ τὸν περίπατον ἐπαύμαζεν ὁ διαβάτης τὸ χάριεν τῆς μορφῆς μου ἐκφωνῶν. — "ὦ! τί ὠραῖον κοράσιον!

Ἀνεσκήρτα ἐξ ἡδονῆς ἡ μήτηρ μου ἀκούουσα ταῦτα·

ἡσθάνομην δὲ τοῦτο ἐγὼ ἐκ τοῦ τρόμου τῆς χειρὸς αὐτῆς διὰ τῆς ὁποίας μ' ἐκράτει· τὸ ἔβλεπον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της οἵτινες ἐγίνοντο κάθυγροι, εἰς τὸ πρόσωπόν της ἀλλοιούμενον ὑπὸ συγκινήσεως Συχνάκις τότε ἔκυπτε πρὸς ἐμέ, μ' ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ με κατεφίλει. Μετὰ πόσης ἐπιμελείας, μετὰ πόσης προσοχῆς ἐφρόντιζεν αὐτὴ περὶ τοῦ στολισμοῦ μου. Αὐτὴ μοὶ ἐνέπνευσε τὴν φιλοκαλίαν τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς καθαριότητος, ἣτις ὑπῆρξεν ἡ πολυτέλεια ὄλου μου τοῦ βίου. Εἰς τὴν φιλοκαλίαν ταύτην ὀφείλω τὴν τοσοῦτον ὑπὸ σοῦ, ἀγαθὴ φίλη μου, θαυμαζομένην εὐταξίαν.

Κατὰ δὲ τὰς ἀσθενείας μου, ὁποία νοσοκόμος ἡ ἀρίστη μου μήτηρ! Νύκτας ὀλοκλήρους διήρχετο ἄγρυπνος ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου μου, παρατηροῦσα ἀδιαλείπτως καὶ τὰ μικροτέρα μου κινήματα, ἀριθμοῦσα ἕνα ἕκαστον τῶν παλμῶν τῆς μικρᾶς καρδίας μου, χαίρουσα κατὰ πᾶσαν ἐλάφρωσιν τῶν νοσητικῶν μου συμπτωμάτων, ἀγωνιῶσα κατὰ πάντα μου στεναγμόν! Καὶ ὅτε, ζητοῦσα ἀνακούφισίν τινα τῶν πόνων μου εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, “μητέρα μου!” ἐξεφώνουν στενάζουσα, καὶ σπαρακτικὴ κραυγὴ “τέκνον μου!” ἀπεκρίνετο εἰς τὸν στεναγμὸν τοῦτον, τίς δύναται νὰ παραστήσῃ ὁπόση ἀγωνία καὶ ἐνταυτῷ ὁπόση τρυφερότης καὶ στοργῆ περιείχοντο εἰς τὴν κραυγὴν ταύτην, τὴν ἐκ τῶν σπλάγγων μητρὸς ἐξερχομένην!

“Ὅθεν καὶ ὅτε, ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν, ἐστερήθη πατὴρ καὶ μητὴρ συγχρόνως, δὲν ἐδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι δὲν ἦθελον πλέον ἰδεῖ τὰ ἀγαπητὰ ταῦτα ὄντα, τοῦλάχιστον τὴν μητέρα μου. Μὲ εἶχεν ἀπομακρύνει τῆς πατρικῆς οἰκίας ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου,

ἐκ δὲ τῆς οἰκίας ὅπου μὲ μετέφερον εἰσηλθὼν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον Βοβαί. Αἱ δέσποιναι Βοβαί μοὶ ἀνήγγειλον τὸν διπλοῦν θάνατον ὅστις με κατέστησεν ὀρφανὴν ἐν τῷ κόσμῳ· ἐπραξάν δὲ τοῦτο ἀποτόμως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως, πιστεύουσαι ἴσως ὅτι κοράσιον δεκατεσσάρων ἐτῶν δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐπιδεκτικὸν μεγάλων συγκινήσεων. Ἐτὴν ὀδυνηρὰν ταύτην ἀγγελίαν ἀκούσασα κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς συστολῆς καρδίας . . . ἡ κεφαλὴ μου ἐξάλισθη καὶ ἔπεσον χαμαὶ ἀναίσθητος.

Ἐξύπνησα τὴν νύκτα ἐντὸς μεγάλου κοιτῶνος, καὶ ἤρχισα νὰ συλλογίζωμαι ποῦ εἶμαι . . . ἐκύτταξα ὀλόγυρα καὶ εἶδον κλίνας πολλὰς κατὰ σειρὰν ἀμφοτέρωθεν τοῦ κοιτῶνος ἐκείνου Ἐν τῇ μιᾷ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἐκάθητο ἐπὶ σκίμπος γυνὴ ἐσκυμμένη ἔχουσα τὴν κεφαλὴν, ὥστε ἐφαίνετο κοιμωμένη Μικρὸς κρεμάμενος λύχνος ἐφώτιζεν ἀμυδρᾶς τὸν κοιτῶνα . . . ἔμεινα ἔντρομος κατάψυχρος . . . ἐξεφώνησα — Μητέρα μου! Ἡ κοιμωμένη γυνὴ ἀνετινάχθη καὶ ἔδραμε πρὸς ἐμέ. “Ἦμην ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ παρθεναγωγείου Βοβαί· ἐνόησα τὴν θλιβερὰν ἔσειν μου καὶ ἔκλαυσα πικρῶς.

Μετά τινος ἐβδομάδας, εὐρέθη ἱκανῶς ὑγιής, ὥστε νὰ ἐξέλθω τοῦ νοσοκομείου· κατετάχθη εἰς τὴν ἀνήκουσαν κλάσιν καὶ εἰσηλθὼν εἰς τὸν κοινὸν κοιτῶνα.

Καθ' ἣν ὥραν γράφω τὰς σελίδας ταύτας ὀμίχλη πυκνὴ σκοτίζει τὴν ἀτμοσφαῖραν· βροχὴ λεπτὴ καὶ παγετώδης κτυπεῖ τὰς ὑέλους τοῦ παραθύρου μου. Αἰσθάνομαι ἀλγεινὴν κάκωσιν, ἣτις πάντοτε με καταλαμβάνει ὁσάκις ἐνθυμοῦμαι τὰ τέσσαρα ἔτη ὅσα διήλθον ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν ἀδελφῶν Βοβαί. Ἡ οἰκία αὕτη ἦτον, ἀληθῶς καὶ κατὰ τὴν παραδε-

δεγμένην ἔννοιαν, καλὸν Παρθεναγωγεῖον· ὁ βίος ἐκανονίζετο διὰ μεγάλου ὥρολογίου· ὥρα ἐγέρσεως ἦτον ἡ ἕκτη πρωϊνὴ τὸ πρῶτον καὶ ἡ ἐβδόμη τὸν χειμῶνα· ἡμίσεια ὥρα προσδιωρίζετο εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, ἔπειτα ἐγίνετο ἀπὸ κοινοῦ ἡ προσευχή, μετὰ ταῦτα μικρὸν πρόγευμα, καὶ ἀμέσως ἤρχιζον τὰ μαθήματα. Τὴν μεσημβρίαν γεῦμα, καὶ μετ' αὐτὸ ἀναφυχή μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας. Κατὰ τὰς ὥρας τοῦ φαγητοῦ ἐκάστη μαθήτρια κατὰ σειρὰν ἀνεγίνωσκε καὶ αἰλοπαῖ τρώγουσαι ἠκροάζοντο. Ἡ ἀναφυχή ἐγίνετο, εὐδίας μὲν οὔσης, ἐντὸς μεγάλου κήπου· τοῦ καιροῦ δὲ μὴ ἐπιτρέποντος, ἐντὸς τοῦ ἐστιατορίου. Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας, νηπιακὰ τινὰ παίγνια ἐσυγχωροῦντο μόνον, παίγνια μηδὲν δόξως δορυβώδη, καὶ χρησιμεύοντα ὡς ἀσκήσεις γυμναστικά. Μετὰ τὴν δευτέραν ὥραν, ἐπανελαμβάνοντο τὰ μαθήματα καὶ διήρουν μέχρι τῆς ἕκτης ὥρας· τὴν ἕκτην μάθημα χοροῦ, τὴν ἐβδόμην δεῖπνον, τὴν ὀγδόην ἐσπερινὴν προσευχή, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσοδος εἰς τοὺς κοιτῶνας. Ἐκαστος κοιτῶν περιεῖχεν ὀκτὼ κλίνας, τῶν ἰποίων ἢ μία κατεῖχετο ὑπὸ ἐπιμελητρίας. Μέγας λύχνος, κρεμάμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κοιτῶνος, ἔφεγγε κατ' ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν πέμπτην ἐδίδοτο ἄδεια ἐξόδου κατὰ τὸ δειλινόν, καὶ ἐξηρχόμεθα τοῦ Παρθεναγωγείου ὑπο τὴν ἐπιτήρησιν μιᾶς τῶν ἀδελφῶν Βοβαί· ἐπορευόμεθα εἰς μακρὸν περίπατον ἐν τῇ ἐξοχῇ· τὴν κυριακὴν ὁ περίπατος οὗτος ἐπανελαμβάνετο. Ὅσακις ὁ καιρὸς δὲν ἐπέτρεπε τὴν τοιαύτην διασκέδασιν, ἐμένομεν ἐν μιᾷ τῶν μεγάλων αἰθουσῶν τῆς οἰκίας, ὅπου ἐπετρέπετο νὰ περιπατῶμεν συνδιαλεγόμεναι· ἀλλ' αἱ ὁμιλίαι αὗται δὲν ἐγίνοντο ποτὲ μυστικά, διότι δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ λαλῶμεν σιγαλά, καὶ ἐπιμελήτριαι συμπεριφερόντο μεταξὺ ἡμῶν.

Βίος οὕτως ἀκριβῶς κανονιζόμενος καὶ ἐπιτηρούμενος ἀνεχαίτιζε πᾶσαν διάχυσιν, πᾶσαν φιλίαν μεταξὺ τῶν μαθητριῶν. Δὲν ἐσχετίσθη μετ' οὐδεμιᾶς τῶν συμμαθητριῶν μου, καὶ ἔμεινα ἀπομεμονωμένη κατ' ὅλην μου τὴν ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ ἐκείνῳ διαμονήν. Ὁ εὐαίσθητος καὶ φιλόφιλος χαρακτήρ μου ἐπαῖεν ἐκ ταύτης τῆς ἀγωγῆς, κατ' ἣν πᾶσα τῆς νεότητος ὀρμὴ κατεστέλλετο ἐγνεῖα σιωπηλῇ, δειλῇ, καὶ μεγάλῃ πρὸς τὴν μελαγχολίαν τάσις ἀνεπτύχθη ἐν ἐμοί. Κατὰ τὰς διακοπὰς μόνῃ ἐγὼ μεταξὺ τῶν ὑποτρόφων ἔμεινα ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ. Μεγάλῃν διασκέδασιν εὕρισκον ἀναγινώσκουσα· κυρία τις Ἑλληνίς, χήρα, ἣτις εἶχε γνωρίσει ἄλλοτε τὴν μητέρα μου, ἔδειξε φιλίαν τινὰ πρὸς ἐμέ. Κατ' ὅλον λοιπὸν ὅσον ἔμεινα καιρὸν ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ, ἡ κυρία αὕτη ἤρχετο ἐκ διαλειμμάτων νὰ με βλέπη. Ἡ κυρία Κυριακοῦ, οὕτως ὠνομάζετο, εἶχε διατηρήσει τὴν βιβλιοθήκην τοῦ συζύγου της ὡς ἐνδύμνησιν αὐτοῦ· εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην ὀφείλω τὰς καλητέρας μου ὥρας· πᾶν σύγγραμμα ἐξετάζετο ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Βοβαί, χρεωστῶ ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ λογοκρισία αὐτῶν δὲν ἦτον ἐκ τῶν αὐστηροτέρων.

Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης εἶχεν ἐπίσης πληρῶσαι δι' ἐμέ τὴν δαπάνην διδασκάλου τῆς ἑλληνικῆς· ὁ διδάσκαλος οὗτος ἦτον συγχρόνως καὶ ψάλτης τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικοῦ ναοῦ, ἀνὴρ τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἄσχημος, σοβαρὸς, σιωπηρὸς, μελαγχολικὸς, τότε μόνον ἐμψυχούμενος ὁσάκις ἐλάλει περὶ Ἑλλάδος, τῆς ἀπούσης πατρίδος· τότε τὸ πρόσωπόν του ἐφωτίζετο καὶ ἐγίνετο ὠραῖος. Τὸν ἔφερον συχνότατα ἐπὶ τοῦ πύργου τούτου, καὶ νομίζω ὅτι εἰς αὐτὸν ὀφείλω ὅτι ἠγάπησα τὴν Ἑλλάδα πρὶν ἢ τὴν γνωρίσω, ὅτι ἀπέκτησα

πατρίδα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὅτι ἐδεῶρον ἐμαυτὴν Ἑλληνίδα καὶ οὐχὶ Γαλλίδα. Καθὼς ἐπίσης ὀφείλω εἰς τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην κυρίαν Κυριακοῦ ὅτι διετήρησα τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων μου· χάρις εἰς αὐτήν, ἐξεπλήρωσα πάντοτε τακτικῶς τὰ θρησκευτικὰ μου καθήκοντα ἐν τῷ ἑλληνικῷ ναῶ τῆς Μασσαλίας, αἱ δὲ ἀδελφαὶ Βοβαὶ οὐδέποτε ἀπεπειράσθησαν νὰ μὲ προσηλυτίσωσι· τοῦτο χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω πρὸς τιμὴν αὐτῶν· ἀπαξ μόνον, ἡμέραν γενικῆς μεταλήψεως, μία ἐξ αὐτῶν, βλέπουσα ὅτι δὲν ἔλαβον μέρος μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ταύτην τελετὴν, ἐψιδύρισεν ὑποκόπως τοξεύουσα βλέμμα οἴκτου πρὸς ἐμέ· “ὦ τὴν ἀδλίαν μικρὰν σχισματικὴν!” Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἔφασα τὸ εἰκοστὸν τοῦ βίου μου ἔτος. Τὸ δευτερόν μιᾶς τῶν ἡμερῶν, περὶ τὰ τέλη τοῦ 186 . . . , ἔτος, μία τῶν ἀδελφῶν Βοβαὶ, προσκαλέσασά με εἰς τὸ γραφεῖον, εἶπε πρὸς ἐμέ τὰ ἑξῆς.

— Τέκνον μου, ἔχω ἐντολὴν ἐκ τῶν πληρωσάντων μέχρι τοῦδε τὴν ὑποτροφίαν σου νὰ σοὶ ἀναγγείλω ὅτι προσφέρεται καλὴν ἐυκαιρίαν διὰ σέ ν' ἀρχίσῃς νὰ κερδήσῃς ἐντίμως τὰ τοῦ βίου σου. Οἰκογένεια τῶν ὁμογενῶν σου ζητεῖ κυρίαν τινὰ συνόμιλον νεάνιδος δεκαἑξὲς ἐτῶν, ἣτις δελεῖ νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γαλλικῆς· ἐὰν δεχθῆς, σοὶ προσφέρεται μισθὸς χιλίων διακοσίων φράγκων ἑτησίως, κατοικία καὶ τροφή ἀπὸ κοινοῦ· αἱ προτάσεις αὗται εἶναι λίαν ἐπωφελεῖς, καὶ σέ προτρέπω νὰ τὰς δεχθῆς· Γνωρίζεις ὅτι εἶσαι μόνη ἐν τῷ κόσμῳ, ἄπορος, ὀρφανή, ἄνευ συγγενῶν οἰουδήποτε βαδμοῦ, ἄνευ φίλων, ἄνευ γνωρίμων ἰσχυρῶν — διότι βεβαίως πολὺ δὲν δύνασαι νὰ ἐλπίσῃς ἐκ τῆς συνδρομῆς τῆς ἀγαθῆς κυρίας Κυριακοῦ. — Λοιπὸν, τέκνον μου, ἐτοιμάσθητι,

αὔριον πρωτῆ, τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, νὰ σέ συνοδεύσω εἰς τῆς κυρίας Βάλα.

Πρώτην φορὰν ἐν τῷ βίῳ μου ἐσκέφθην περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐρημίας μου, καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ ἐκτάκτου φρίκης· ἐξ ἕτη ἕξῃσα ἐκ τοῦ ἐλεύους τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁμοθρήσκων μου· ἤρχισα ἀπὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου τῆς ἡλικίας μου ἔτους, ἡλικίας καθ' ἣν ὀλίγον τις σκέπτεται καὶ ὀλίγον ἐννοεῖ τὴν ψῆσιν αὐτοῦ· ἕξῃσα ὡς ἂν ἦτον ἡ ψῆσις μου φυσικωτάτη, καὶ ποτὲ βεβαίως δὲν ἐσυλλογίσθη σπουδαίως τὸ ἐφήμερον καὶ ἀβεβαῖον αὐτῆς. Φρικώδης λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ἐξέγερσις ἐκείνη, καὶ φόβος καὶ τρόμος μὲ κατέλαβεν. Ὅθεν καὶ μετὰ μερίστης προθυμίας ἐδέχθη τὴν ἐπαύριον ὅλας τὰς προτάσεις τῆς κυρίας Βάλα. Τὴν ἐπισῶσαν νύκτα ἔμεινα ὄλωσδιόλου ἄϋπνος, καὶ ἐντος ὀλίγων ὥρῶν ἐγήρασα ἱκανῶν ἐτῶν γῆρας.

Ἡ κυρία Μελπομένη Βάλα ἦτον γυνὴ πεντήκοντα ἐτῶν, μικρὰ τὸ ἀνάστημα, πλὴν εὖρωστος, κατάμαυρον ἔχουσα τὴν κόμην (ἐπετύγγανε δὲ τοῦτο διὰ τῆς ὀκνᾶς) (α), μικροῦς καὶ μέλανας καὶ σκαρδαμυκτοῦντας τοὺς ὀφθαλμούς, μέτωπον κατεσταλμένον, στόμα μικρὸν, χεῖλη σφιγκτά, πώγωνας μακρὸν, παρειὰς κοίλας, φωνὴν τραχείαν καὶ ἔβρινον· ἐν μόνον μέρος τοῦ προσώπου τῆς εἶχεν ἀληθῶς ὠραῖον, τὴν ῥίνα ἣτις εἶχε τομὴν ἀρχαίαν· ὅθεν καὶ φίλος τις τῆς οἰκίας, ὁ κύριος Ὀρνέων, συνείπιζε νὰ λέγῃ ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας Βάλα ἦτον κεφαλὴ πιθήκου ἐφ' ἧς ἐτέθη ῥίς ἀποσπασθεῖσα ἐξ ἀνδριάντος τινὸς τοῦ Φειδίου. Ἡ συνέχεια

(α) Βαφὴ κόμης ἑλληνικῆ.

τοῦ παρόντος μου διηγήματος θέλει ζωγραφίσει τὸ ἱερικὸν τῆς κυρίας Βάλα.

Ὁ κύριος Πέτρος Βάλας εἶχε τὴν αὐτὴν ἑλικίαν τῆς συζύγου του· ἦτον ἰσχυρὸς, ὑψηλὸς, πολιάς ἔχων καὶ κεκαρμένους τὰς τρίχας· αἱ γραμμαὶ ὄλαι τοῦ προσώπου του ἦσαν κανονικαὶ ὡς ἀνδριάντος ἀρχαίου· ὀφθαλμοὶ γαλανοὶ, μείδιαμα σχεδὸν παντοτεινὸν ἐπὶ τῶν χειλέων, ἐν τῶν μειδιαμάτων ἐκείνων ἄτινα ἐκφράζουσιν ἀγαθότητα καὶ νοημοσύνην· φωνὴ ἰσχυρὰ καὶ ἠχόδης.

Ἡ Ἑλένη Βάλα ἦτον ἡ ζῶσα εἰκὼν τοῦ πατρὸς τῆς· ὁ κύριος Βάλας πρὸ εἰκοσίων ἐτῶν ἦτον βεβαίως ὡραίος ἀνὴρ, ἐὰν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐξαιρετικῆς καλλονῆς τῆς συγατρὸς του.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Βάλα εἶχον καὶ υἱὸν, ὅστις δὲν ὁμοιάζεν οὔτε τὸν πατέρα αὐτοῦ οὔτε τὴν μητέρα. Ὁ κύριος Ἀριστογείτων εἶχεν εἰκοσιπέντε περίπου ἔτη ἑλικίας· λεπτὸν καὶ ἐπίμηκες τὸ ἀνάστημα, ξανθὴν τὴν κόμην, ἀμυδράς, οὕτως εἰπεῖν, καὶ δυσδιαγνώστους τὰς γραμμάς τοῦ προσώπου, καὶ τὸ βάδισμα τραχὺ ὡς νεοσυλλέκτου.

— Οὕτω λοιπὸν εἴμεθα σύμφωνοι, κυρία . . . τὸ ὄνομά σας, κυρία; εἶπε πρὸς ἐμέ ἡ κυρία Βάλα.

— Ἐλίζα, κυρία μου.

— Ἐλίζα; διατί Ἐλίζα. καὶ ὄχι Ἀνδρομάχη; . . . Οὐρανία; . . . δὲν ἔμπορεῖτε νὰ λάβητε ὄνομα ἑλληνικόν;

— Ἀλλὰ, κυρία μου, το ὄνομά μου δὲν τὸ ἔλαβον ἐγὼ . . . μοὶ τὸ ἔδωκαν . . .

— Ἐχετε δίκαιον . . . ἰδοὺ τί γίνεται ὅταν γεννᾶται τις

ἐν Μασσαλίᾳ . . . ἀλλὰ, σὰς ἐρωτῶ, εἶναι χριστιανικὸν ὄνομα . . . Ἐλίζα;

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἀπεκρίθη μειδιῶσα. Ἐλίζα εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ Ἐλισάβετ . . .

— Κυρία, δὲν ἀγαπῶ τὰς ἀντιβρῆσεις . . . σὰς τὸ προαναγγέλλω.

Ἐχρήασα καὶ ἔκυψα τὴν κεφαλὴν.

— Μελοπομένη! εἶπεν ὁ κύριος Βάλας μετὰ τόνου γλυκειάς ἐπιπλήξεως καὶ φωνῆς σιγαλῆς, πλησιάζων τὴν σύζυγον αὐτοῦ.

— Καλὴ ἀρχή! ἀνέκραξεν ὁ νέος Ἀριστογείτων Βάλας, ἀπευδυνόμενος πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ σαλεύων ἐδωλαρέσκως τὸ σῶμα.

Ἡ Ἑλένη Βάλα ἐπλησίασε ζωηρῶς πρὸς ἐμέ, καὶ λαβοῦσα τὰς δύο χεῖράς μου, ἔσφιγξεν αὐτὰς περιπατῶς, καὶ μοὶ εἶπε μετὰ τόνου φωνῆς φθάσαντος μέχρι τῆς καρδίας μου.

— Θὰ θελήσετε νὰ ἦστε φίλη μου, κυρία Ἐλίζα; . . . εἶμαι κατὰ τέσσαρα ἔτη νεωτέρα ὑμῶν . . . εἶστε πρεσβυτέρα μου· θελω σὰς θεωρεῖ ὡς πρεσβυτέραν ἀδελφὴν μου; . . . δὲν εἶναι ἀλήθεια;

Ἐχυσά ἀφῶνα δάκρυα καὶ, κύπτουσα πρὸς τὴν ἀγατὴν νεάνιδα, ἔθελησα νὰ τῆς φιλήσω τὰς χεῖρας.

— Ὅχι! ἐδῶ! εἶπε μετὰ κινήματος εὐστρόφου καὶ χαριέντος, τείνουσα πρὸς ἐμέ τὰς δύο αὐτῆς παρειάς, δροσεράς καὶ χνοώδεις ὡς ὡραῖον ροδάκινον.

— Φίλιπτον τέκνον! ἔλα ἐδῶ, Ἑλένη . . .

Καὶ ὁ κύριος Βάλας ἔσφιγξε καὶ αὐτὸς τὴν Ἑλένην εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Ἐτελειώσατε; ἐπιθύρισε δυσχεραίνουσα ἡ κυρία Βάλα.

— Κυρία, μοι εἶπεν ὁ κύριος Βάλας πλησιάσας πρὸς ἐμέ· ἡ κυρία Βοβαί θέλει σᾶς συνοδεύσει πάλιν εἰς τὸ παραναγωγεῖον. Μένομεν τέσσαρας ἀκόμη ἡμέρας ἐν Μασσαλίᾳ· πιστεύω ὅτι ὁ χρόνος οὗτος θέλει σᾶς ἀρκέσει εἰς προετοιμασίαν· ἐλπίζω δὲ ὅτι σᾶς εὐαρεστῶ θέτων εἰς τὴν διάθεσίν σας σήμερον τέσσαρα μηνιαῖα.

Καί, ταῦτα εἰπὼν, ὁ κύριος Βάλας μοι ἐνεχείρισε μικρὸν τύλιγμα, καὶ με συνοδύευσεν μέχρι τῆς θύρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν τέκνων του. Ἡ Ἐλένη ἔτεινε πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρα, ὁ δὲ Ἀριστογείτων με ἀπεχαιρέτισεν εἰς τρόπον ὅστις μοι ἐφάνη πολὺ παράδοξος. Καθ' ἣν στιγμήν ἔμελλον νὰ διαβῶ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, ἐστράφη πάλιν ν' ἀποχαιρέτισω τὴν κυρίαν Βάλα, ἣτις εἶχε σηκωθῆ.

— Ἔστε ἀκριβής! ἔστε ἀκριβής, κυρία! μὴ θέλετε νὰ σᾶς περιμένωμεν . . . Ἐνοήσατε, κυρία;

Ἐκυψα πάλιν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξήλθον.

— Ἀξιόλογοι ἄνθρωποι! μοι εἶπεν ἡ κυρία Βοβαί ἀφοῦ ἐξήλθομεν τῆς οἰκίας· ἡ μήτηρ εἶναι ὀλίγον ἰδιότροπος . . . φαίνεται ὅτι δὲν ἔλαβε καλὴν ἀνατροφήν . . . ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν εἶναι κακὴ . . . Ὁ υἱὸς ὁμοιάζει κατὰ τὸ ἠθικὸν τὴν μητέρα του· — δὲν μοι ἀρέσκει ὁ νέος αὐτός. — Ἔσο προφυλακτικῆ, Ἐλίξα. — Ἄλλ' ὁ κύριος Βάλας τί ἀξιότιμος ἀνὴρ! καὶ ἡ κυρία Ἐλένη, ἡ μέλλουσα μαζήτηρά σου! Τί ἐράσμιον, τί ἠδονικὸν πλάσμα!

— Ναί, ἀπεκρίθη, ναί, δὲν ἠξυεύρω τί ἡσθάνθη κατὰ τὰς ἐγκαρδίους περιποιήσεις τῆς νέας ταύτης πρὸς ἐμέ . . . ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὴν ἀγαπῶ ἤδη ὡς ἀδελφήν . . . καὶ ἔτι

μᾶλλον, νομίζω ὅτι ἡσθάνθη ἐν τῶν ὀρμημάτων ἐκείνων τῆς καρδίας τὰ ὁποῖα μ' ἐξρίπτον ἄλλοτε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαπητῆς μητρός μου.

Μετά τινος ἡμέρας ἀνεχώρουν ἐκ Μασσαλίας μετὰ τῆς οἰκογενείας Βάλα.

Ὁ κύριος Βάλας κατήγετο ἐξ ἀρχαίας τινὸς οἰκογενείας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξ ἐκείνων αἵτινες, μετὰ τὴν ὑπὸ Μωάμεδ τοῦ Β' ἄλωσιν, κατέφυγον πλησίον τοῦ Πατριάρχου, τοῦ ὁποίου ἡ θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ ὑπαρξίς διετηρήθη ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ. Ἡ συνοικία ὅπου ἦτον ἡ ἔδρα τοῦ Πατριάρχου ὀνομάζετο Φανάριον, ἐκ μεγάλου τινὸς φαναρίου φωτίζοντος τὴν συνοικίαν ἐκείνην. Ἐκ τούτου τὸ ὄνομα Φαναριῶται, δοθέν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς συνοικίας. Οἱ Φαναριῶται ἀπετέλεσαν ἀνεπαισθήτως ἀριστοκρατίαν ἐν μέσῳ κοινωνίας ὅλως δημοκρατικῆς. Ἐπλησίασαν τὸν κατακτητὴν, ἀνεμίχθησαν πρότερον μὲν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ὑποθέσεις, ὕστερον δὲ καὶ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους· ἐφῶσαν οὕτως εἰς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα, καὶ ἤσκησαν μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὰς τύχας τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο πρῶτοι διερμηνεῖς τῆς Πύλης, ἔχοντες θέσιν λίαν ὑψηλὴν, οὗσαν τὸ μέσον τῶν σχέσεων τῆς Τουρκίας πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν διπλωματίαν· οἱ δὲ διερμηνεῖς τοῦ ναυαρχείου· καὶ ἄλλοι ἀνέλαβον τὴν κυβέρνησιν τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας, καὶ ἔκτοτε ἄρχεται ἡ ἀναγέννησις τῶν παραδουναβίων ἡγεμονιῶν. Εἰς ὅλα ταῦτα τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα ὅπου ἡ τύχη ἀνεβίβασε τοὺς Φαναριώτας, καίτοι ὑπηρετοῦντες πιστῶς τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, δὲν παρημέλησαν οὗτοι ποσῶς καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐλληνικοῦ ἔθνους. Ἐκτὸς τῶν ἐγχωρίων καὶ τῶν

πρησκευτικῶν συμφερόντων, ὑπηρετήσαν ἐξόχως καὶ τὰ ἠθικὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνισμοῦ· ἀρκούμενοι δὲ εἰς ἓν καὶ μόνον παράδειγμα, λέγομεν ὅτι ὁ Ἀλεξάνδρος Μαυροκορδάτος δύναται νὰ καταταχῆ ὡς ὁ κορυφαῖος τῶν εὐεργετῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐπροστάτευσαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἤγειραν σχολεῖα, καὶ ἐχρησίμευσαν αὐτοὶ ὡς παράδειγμα, καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, κατ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς φιλολογίας. — Τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτων εἶναι τὰ μᾶλλον ἀξιοσημεῖα. Ἐν ταῖς ἡγεμονίαις, τὰς ὁποίας ἐπὶ μακρὸν ἐκυβέρνησαν, εἰσήγαγον τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, καὶ ἐξελλήνισαν τὰς ἐπαρχίας ταύτας, αἵτινες καὶ ἤδελον κατασταθῆ ἑλληνικαί· ἐὰν δὲν ἤγειρε προσκόμματα ὁ πανσλαβισμὸς.

Οἱ Φαναριῶται ἔγειναν παραίτιοι πολλῶν καλῶν εἰς τὴν πατρίδα. Βεβαίως δὲν ἐφάνησαν πάντοτε ἀναμάρτητοι· οἱ λοιποὶ τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἠτιάζησαν ἐπὶ κουφότητι ἠδῶν, ἀπιστία, δολιότητι, ποταπότητι χαρακτηῖρος πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς, ἀγερωχία καὶ περιφρονητικὴ σκληρότητι πρὸς τοὺς ἀδυνατοὺς καὶ δυστυχεῖς· κατηγόρησαν ἐπίσης καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν, ὡς κλίνοντα πολὺ πρὸς τὰ τῶν ξένων, ὡς ὑπερβολικῶς μιμούμενα τὰ τῆς δύσεως. Μέγα ἐπίσης ὄνειδος κατ' αὐτῶν ἐγίνετο ὅτι ἐπωνομάζοντο πρίγκιπες, ἰδιοποιούμενοι τὸν τίτλον τοῦτον καταχρηστικῶς, καὶ μεταφράζοντες αὐτὸν γαλλιστὶ ἐκ τῆς τουρκικῆς λέξεως βέης, ἣτις σημαίνει διοικητής (α). Ὅνου σικὰ ταῦτα πάντα τὰ ὄνειδη,

(Οἰκογένειαι τινες φαναριωτικαί, καθὼς οἱ Μαυροκορδάτοι καὶ οἱ Ὑψηλάνται ἔλαβον τίτλους εὐγενείας ὑπὸ ξένων Δυνάμεων. Ἀποδεικνύεται ἐπίσης δι' ἀφιλονεικῆτων ἱστορικῶν ἐγγράφων ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν

καὶ, ἂν γελοῖα, ἀδῶως γελοῖα! καὶ τὰ πλεῖστα συνέπειαι ἄφευκτοι λεπτοτέρας κοινωνίας. Ἐν τούτοις εἶναι ἀναντιρρήτον ὅτι οἱ Φαναριῶται ἀπέδωκαν μεγάλας καὶ λαμπράς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα.

Ὁ κύριος Βάλας διῆλθε τὴν παιδικὴν τοῦ ἡλικίαν ἐν ταῖς παραδουναβίαις ἡγεμονίαις· ἐξεπαιδεύθη δὲ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ἔκαμε γενικὰς σπουδὰς· ἠγωνίσθη ἐντίμως τὸν ὑπὲρ αὐτονομίας ἑλληνικὸν ἀγῶνα, καὶ ἐπεφορτίσθη διαφόρους ἀποστολὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Κατὰ τὴν καθ' ἴδρυσιν τῆς βασιλείας δὲν ἠὐχαρίστησε τοὺς Βαυαροὺς καὶ παρηγκωνίσθη. Μάτην ἐζήτησε μικρὸν τι ὑπουργήμα· ἔλαβε μόνον τὴν ἄδειαν νὰ μετέλθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Ἄλλ' ἡ Θέμις δὲν ἠνόησε τὸν κύριον Βάλαν, ὅθεν καὶ κατήντησεν εἰς στενοχωρίαν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς ἔνδειαν. Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾗ ἐσκέπτετο πῶς ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ βίου, διότι, ὑπερήφανος ὢν, δὲν καταδέχετο νὰ γείνη ἐπαίτης, τῷ ἐπροτάθη ἐπιωφελές συνοικέσιον. Ἡ μνηστὴ ἦτον ἄσχημος, χυδαία τὴν ὄψιν, ἀλλ' ὁ πατήρ, κρεωπώλης πλουτήσας, προσέφερε μεγάλην προίκα, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ γείνη ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὑπουργός· τοιαύτη ἦτον ἡ μονομανία τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου πενδερῶ. Ὁ κύριος Βάλας δὲν ἦτον ὑπουργός, ἀλλ' εἶχε χρηματίσει τοιοῦτος, καὶ ἐπομένως ἠδύνατο νὰ χρηματίσῃ καὶ πάλιν — διότι ἐν Ἑλλάδι τὸ ὑπουργικὸν προσωπικὸν ἦτον, τὴν καιρὸν ἐκείνον, εἰς ἀληθῆ ἀναβοκατάβασιν. — Τὸ συνοικέσιον ἔγεινε, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπαῖθεν ἡ ὑπόληψις

νεια τῶν Ὑψηλάντων ὑπῆρχε πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς τουρκικῆς κατακτῆσεως, καὶ ὅτι εἰς ἕξ αὐτῶν ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ κυριάρχου τῆς Τραπεζοῦντος.

τοῦ κυρίου Βάλα, ἀλλὰ τοῦτο διήρκεσεν ἕως ὅτου ἡ αἰῶσσα τοῦ ἐστιατορίου του ἠνόηχθη καὶ κατὰ τα δύο τῆς θύρας αὐτῆς φύλλα. Τότε ποῖος πρῶτος νὰ ἐγκωμιάσῃ τοὺς οἰκοδεσπότας, καὶ οὐδεὶς πλέον προσεῖχεν εἰς τὰς ἀποτόμους παρεκτροπὰς τῆς κυρίας Βάλα. Εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐφαίνετο δυσαρεστούμενος μεταξὺ πάντων, καὶ οὗτος ἦτον ὁ πατήρ τῆς κυρίας Βάλα, ὁ κρεωπώλης Δημητρός· διότι ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὑπουργὸς δὲν ἐγίνετο.

Ὁ γάμος τοῦ κυρίου Βάλα κατεκρίθη οὐχὶ διὰ τὴν ἀνισότητα κοινωνικῶν θέσεων, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπιανεργῆσαν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ μοναδικὸν ἐλατήριον. Ἡ ἀνισότης δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως ἐν τῇ ἀνατολῇ, ὅπου εὐγένεια, ὅποια ἐννοεῖται ἐν τῇ δύσει, δὲν ὑπάρχει. Ἡ τουρκικὴ δεσποτεία ἐξίσωσεν ὅλας τὰς κλάσεις τῆς κοινωνίας· ὁ πλοῦτος ἀνύψωνε συχνάκις οἰκογενεῖας τινάς· οἱ πρόκριτοι τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων κατ' ἀνάγκην ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τούτων· καὶ ἐνίοτε ἡ θέσις τοῦ προκρίτου, ἀπονεμομένη κατ' ἐκλογὴν τῆς κοινότητος, μετεβιβάζετο πράγματι ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

Ἀρχαία οἰκογένεια ἐσήμαινεν οἰκογένειαν πρὸ πολλοῦ ἀποκατασταθεῖσαν ἐν τῷ τόπῳ· ἡ φράσις αὕτη δὲν περιεῖχεν οὐδεμίαν ἰδέαν εὐγενείας. Ἡ λέξις αὐτῆς ἐσήμαινε προστάτην, κύριον, ἰδιοκτήμονα, καὶ ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ ἄνθρωπον πλούσιον. Ἄνθρωπον ἔχοντα περιουσίαν. Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, μετὰ τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως, δὲν ἐγνώρισε διάκρισιν τάξεων· ὅλοι ὑπῆρχον ἴσοι, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐθεωροῦντο, μίαν μόνην παραδεχόμενοι ἱεραρχίαν, τὴν τῆς κοινωνικῆς θέσεως.

Αἱ ἰόνιοι νῆσοι, τὸ μόνον μέρος τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἔμεινεν

ἐκτὸς τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, διατελοῦσαι ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Βενετικῆς ἀριστοκρατίας, ἀναγνωρίζουσι τάξιν εὐγενῶν κατῶς ἐν τῇ δύσει· τὸ λεγόμενον χρυσοῦν βιβλίον (libro d' oro) τῶν ἰονίων νήσων εὕρισκετο ἐν Βενετίᾳ· ἀπένευμε δὲ τὴν εὐγένειαν ἢ γαληνοτάτη ἀριστοκρατία, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων τούτων χρόνων (α) ἡ εὐγένεια τῶν ἰονίων νήσων ὑπερασπίσθη ἐαυτὴν καρτερικῶς κατὰ πάσης ἀντιποιήσεως. Ἡ εὐγένεια αὕτη δὲν ἔφερον οὐδένα τίτλον· τὰ μέλη αὐτῆς ἦσαν ἀπλῶς εὐγενεῖς, καὶ τὰ δημόσια ἐγγράφα, ὡς καὶ τὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν συμβόλαια, ἔφερον πάντοτε τὴν λέξιν εὐγενῆς πρὸ τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκογενείας. Εὕρισκοντο ἐν ταῖς ἰονίοις νήσοις καὶ τινες οἰκογένειαι κομήτων ἐξευγενισθεῖσαι εἴτε ὑπὸ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας εἴτε ὑπὸ τῶν μικρῶν ἰταλικῶν ἐπικρατειῶν· κατῶς καὶ εἰς βαρόνος, ἀναγορευθεῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τοῦ Α', ὅτε αἱ ἰόνιοι νῆσοι, δυνάμει τῆς ἐν Τιλισίτ συνθήκης, ἀπετέλεσαν ἐπὶ τινα ἔτη ἓνα τῶν γαλλικῶν νομῶν.

Τοσοῦτο λοιπὸν ἰσχυρὸν εἶναι ἐν Ἑλλάδι τὸ αἰσθημα τῆς ἰσότητος, ὥστε, ἀνισότητος μὴ ὑπαρχούσης, ὁ γάμος τοῦ κυρίου Βάλα δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδοκιμασθῇ ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχη τὸ περὶ τούτου, ὁ κύριος Βάλας δὲν εὔρε πλέον ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον, ἀλλὰ παρηγορήθη καρπούμενος τὸ ἐκ τῆς προικὸς τῆς συζύγου αὐτοῦ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον καὶ κατώρσωσε νὰ δυπλασιασθῇ. Ὅσον ἡ δεσποινὶς Βάλα ἦτον ἢ μᾶλλον περιζήτητος μνηστὴ τῶν

(α) Μέχρι τῆς προσαρτήσεως τῶν ἰονίων νήσων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος (1864). Ἐκτοτε ἡ ἰόνιος εὐγένεια κατηργήθη σιωπηλῶς δυνάμει τοῦ ἐλληνικοῦ συντάγματος, μὴ ἀναγνωρίζοντος διάκρισιν τάξεων ἐν τῷ ἐλληνικῷ βασιλείῳ.

Ἀθηνῶν. Καὶ ὁ κύριος Ἀριστογείτων Βάλας ἐσπούδασε τὴν νομικὴν ἐν Παρισίοις, συνωμολόγησεν ἐκεῖ τοκογλυφικὰ χρέη, καὶ οὐδεμίαν ἐδείκνυσεν ἤδη προδουμίαν ἐργασίας, ὅπερ μεγαλῶς ἐλύπει τὸν πατέρα του. Ἦτον παράφορος, κακῶς ἀνατετραμμένος, διαφθαρεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς του, πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ κακῶς προσεφέρετο. Ὁ κύριος Βάλας, ἐνασχολούμενος νὰ δανείζη τὰ χρήματά του, νὰ μικροβραδιουργῇ κατα πάντων τῶν ὑπουργείων, τὰ ὁποῖα διεδέχοντο ἀλλήλα καὶ κἀνὲν ἐξ αὐτῶν δὲν τὸν ἐλάμβανεν ὡς συνυπουργόν, ὀλίγον διετρίβεν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς οἰκίας. Πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἦτον πάντοτε πλήρης ἀγαπῶντος, ἀγάπης, προδουμίας, πράττων ὅτι δυνατὸν πρὸς ἐξημέρωσιν τῆς ἀγρίας ἐκείνης φύσεως, καὶ χειροῦθυσιν τῆς βαναύσου αὐτῆς ἀγωγῆς. Ὁ Ἀριστογείτων δυσαρσεκειῶν πάντοτε ἐγένετο παραίτιος πρὸς τὸν πατέρα· ὅθεν ὁ κύριος Βάλας, θέλων ν' ἀποφύγη τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς βιαιάς μετὰ τοῦ υἱοῦ του σκηνῆς, ἀπέφευγε καὶ νὰ τὸν βλέπη ὅσον ἠδύνατο, καὶ νὰ μὲνῃ μόνος μετ' αὐτοῦ. Μόνη παρηγορία, μόνη ἀγάπη τοῦ κυρίου Βάλα ἦτον ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἑλένη, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνέδρεψεν ἐν τῷ ἀμερικανικῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς κυρίας Χίλλ, τὸ ὁποῖον ἔχαιρεν ἐπαξίως τοσαύτην ὑπόληψιν ἐν Ἀθῆναις, ὥστε ἦτον ἐκ τῶν μᾶλλον συχναζομένων σχολείων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλένη ἐξῆλθε τοῦ Παρθεναγωγείου τούτου πρὸ ἐξ μολίς ἡμερῶν μετ' ἱκανῆς μὲν μέσης παιδείας κατὰ τὰ λοιπὰ μαθήματα, βασιείας δὲ ὅποσόν γνώσεως τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς ἀγγλικῆς. Ἡ Ἑλένη εἶχε μικρὰν μὲν, ἀλλὰ λίαν συμπαθητικὴν φωνήν· καὶ ἀπηγορεύετο μὲν εἰς αὐτὴν τὸ μέγα ἄσμα, οὐδεὶς ὅμως ἐψάλλε μετὰ πλειοτέρας ἐκφράσεως τὰ διαφόρου εἶδους ἄσματα τῶν αἰδουσῶν.

ἐπὶ τοῦ κλειδοκουβαλοῦ ἐπίσης ἐπαίανιζε λίαν ἐκφραστικῶς.

Τὸ εἰς Ἰταλίαν, Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν ταξίδιον τῆς οἰκογενείας Βάλα ἐγένετο χάριν τῆς Ἑλένης. Τὸ ταξίδιον θεωρεῖται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἀνατροφῆς· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἡξεύρη τις νὰ ταξειδεύη.

Ὅσον μ' ἐταπεινώσε καὶ μὲ προσέβαλεν ὁ ἀγέρωχος (καὶ σκαιὸς τρόπος) τῆς κυρίας Βάλα, τόσον μ' ἐδέλξεν ἡ φιλοφρονητικὴ συμπεριφορὰ τῆς Ἑλένης. Ὅθεν ὅτε, τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐκ Μασσαλίας, εἶδα δευτέραν ἤδη φορὰν τὴν μαθήτριάν μου, ἐνόμισα ὅτι βλέπω παιδίαν φίλην μου, καὶ ἐπλησίασα αὐτὴν μετὰ τῆς προδουμίας ἐκείνης μετ' ἧς τρέχομεν εἰς ἀπάντησιν φιλάτου προσώπου. Πρῶτον ἤδη τότε ἡσδάνθη αἰσθημα διάφορον ἐκείνου ὅπερ ἡσδανόμην ἐπαναβλέπουσα κατὰ πᾶσαν προῖαν — ὡς καὶ μετὰ μακρὸν ἀκόμη χρόνον — τὰς συμμαθητριάς μου. Τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο ἦτον ἀνακούφισις ὁποῖαν τις εὐρίσκει ὅταν, ἐπὶ μακρᾶς ἐρήμου ὁδοῦ, ἀπαντᾷ διαβάτην. Τὴν Ἑλένην ὅμως ἐπαναβλέπουσα διάφορον τι ἡσδάνθη· ἡ καρδία μου ἠύφρανθη, μὲ κατέλαβεν εὐεξία τις ἄγνωστος ἕως τότε, καὶ ὅτε ἐσφίξαμεν περιπατῶς τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ συνεμίχθησαν τὰ βλέμματα ἡμῶν, μοὶ ἐφάνη ὅτι ζωὴν ὀλόκληρον ἔζησα μετὰ τῆς Ἑλένης. Ἐρασιμωτάτη, σχεδὸν ζωπευτικῆ, ὑπῆρξεν αὐτὴ πρὸς ἐμὲ, πρὸς μέγα πείσμα τῆς μητρὸς τῆς ἧτις κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐρίσκει πρόφασιν νὰ τὴν καλῇ πλησίον τῆς. Ἐπὶ τοῦ πλοίου μᾶς ἔβαλον ἀμφοτέρας, τὴν Ἑλένην καὶ ἐμὲ, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θαλαμίσκου, καὶ ἡμεῖς ἀμόνοι. Ὁ διάπλους ἐγένετο ἄνευ ἐκτάκτου τινὸς περιστατικοῦ. Ὁ καιρὸς ἦτον ἐναντίος· ἡ κυρία Βάλα ἐναυτίασε

καὶ ὅλην τὴν θαλασσοπορείαν· ὁ κύριος Βάλας, ὁ υἱὸς του, ἢ Ἑλένη καὶ ἐγὼ ἀντείχομεν. Ο κύριος Βάλας ἐφάνη λίαν περιποιητικὸς πρὸς ἐμέ· ὁ υἱὸς του ἠδῆλησε νὰ μιμηθῆ τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς, καὶ δὲν ἔπραξεν ἄλλο εἰμὴ σκαϊότητας καὶ μωρίας. Ἦκουον τὰ φιλοφρονήματα τοῦ πατρὸς μετ' ἠδονῆς, τὰ δὲ τοῦ υἱοῦ μὲ προσέβαλλον ἐκ προαισθησεως ὡς ὕβρεις. Δὲν ἐνόουν ἐντελῶς τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ κούφου ἐκείνου νέου, ἀλλ' ἠδῆσανόμην ὅτι δὲν ἐφύλαττεν ὅσον ἔπρεπε πρὸς ἐμέ σέβας. Ἦδελον ν' ἀποκρούσω τὸν ἀχρσοφόρον τοῦτον, ἀλλὰ δὲν ἤξευρον πῶς νὰ πράξω τοῦτο· τὸν ἀπέφευγον ὅσον ἠδυναίμην, καταφεύγουσα εἰς τὴν ἀδελφὴν του.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἀφίξεως ἡμῶν εἰς Πειραιᾶ ὁ καιρὸς ἔγεινε λαμπρότατος· ἡ θάλασσα ἦτον γαληνὴ ὡς λίμνη. Αἱ πρῶται αὐγαὶ τῆς ἡμέρας ἐξῆπνισαν συγχρόνως τὴν Ἑλένην καὶ ἐμέ· γέλως, συγχρόνως σχεδὸν ἐξεληθὼν ἐκ τῶν νεανικῶν ἡμῶν λαρυγγίων, ὑπῆρξε τὸ ἀμοιβαῖον καλημέρισμα. Ἡ Ἑλένη ἐπήδησεν ἐκ τῆς κατωτέρας κλίνης ὅπου ἐκοιμήθη, καὶ ἐγερθεῖσα ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν, ἦλθε καὶ μ' ἐφίλησε.

— Πόσον σὲ ἀγαπῶ, Ἑλίζα! μοὶ εἶπε.

— Φιλτάτη κόρη! Ἄλλ' ἐγώ;

Ἄκτις ἡλίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν θαλαμίσκον.

— Ὁ ἀγαπώμεθα πάντοτε, Ἑλίζα;

— Πάντοτε, κόρη μου.

— Ὅλα θὰ σοὶ τὰ λέγω, καὶ θὰ μοὶ τὰ λέγῃς ὅλα;

— Ναί· κανέν μυστήριον μεταξὺ ἡμῶν δὲν θὰ ὑπάρχη... — Ταῦτα λέγουσα, ἐσυλλογίσθη ὅτι δὲν εἶχομεν καὶ τί νὰ ἐκμυστηρευθῶμεν, καὶ ἐμειδίασα.

— Διατί χαμογελᾷς; εἶπεν ἡ Ἑλένη.

Τῆς ἐξήγησα τὸ μειδιάμα.

— Πῶς! εἶπεν ἡ Ἑλένη, ἀνοίξασα ἐκπεπληγμένους ὀφθαλμούς... δὲν ἔχεις μυστικά;... δὲν ἀγαπᾷς λοιπόν;

— Ἀγαπῶ σὲ μόνην.

— Ὅχι· δὲν εἶναι ὁ λόγος περὶ γυναικείας φιλίας... ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν συλλογίζεσαι νὰ ὑπανδρευθῆς; δὲν ἔχεις μνηστῆρα;... δὲν ἐπροτίμησες κανένα;

— Ὅχι· τοιοῦτό τι δὲν ἐσυλλογίσθη.

Ἡ Ἑλένη ἐφάνη περίλυπος καὶ σύννους.

Ἐπήδησα ἐκ τῆς κλίνης, ἐφόρεσα τὴν ἐσθητά μου, καὶ, λαβοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὴν Ἑλένην, εἶπα πρὸς αὐτήν·

— Τί ἔχεις Ἑλένη; Τί μαῦρον νέφος εἶναι αὐτό;

— Ὅχι! εἶπε· δὲν μὲ ἀγαπᾷς... μοῦ κρύπτεις τὸ μυστικόν σου.

— Παιδίον! εἶπα μέγα γελάσασα... μάθε ὅτι ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν μου δὲν ἐψεύσθη... κύτταξον τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἰπέ μόνη σου ἂν ἦναι ὀφθαλμοὶ ψευδόμενοι... Πάντοτε εἶπαν ὅτι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀνεγινώσκοντο καὶ οἱ διαλογισμοὶ μου καὶ τὰ αἰσθηματά μου.

Ἡ Ἑλένη ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ ἠτένισεν ἐπὶ τινὰς στιγμάς.

— Σὲ λυποῦμαι τότε, Ἑλίζα... ἀλλ' ἐγὼ πόσον δυστυχὴς θὰ ἦμην χωρὶς αὐτόν!

— Χωρὶς αὐτόν; ποῖον αὐτόν; καὶ ἔτρεμον μήπως δεχθῶ τὴν ἐξομολόγησιν μυστικοῦ ἔρωτος.

— Τὸν Γεώργιον Αὐλονᾶν... αἱ! τὸν ἀγαπῶ πολὺ, Ἑλίζα!

Ἄλλ' ὁ πατήρ σου, ἡ μήτηρ σου σοὶ ἐπέτρεψαν νὰ τὸν ἀγαπήσῃς;

— Καλὲ, βεβαιότατα . . . ἀφοῦ αὐτοὶ ἤθελσαν τὸ συνοικέσιον τοῦτο.

— ὦ! τότε πολὺ καλὰ . . . ἀλλὰ τότε πῶς δὲν μοὶ εἶπαν τίποτε; Εἶναι μυστικὸν τάχα;

— Ναὶ καὶ ὅχι. Ὁ πατήρ μου παρεκάλεσε τὸν Γεώργιον νὰ κρατήσῃ μυστικὸν τὸ πρᾶγμα, διὰ λόγους, φαίνεται, σπουδαίους, τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἀγνοῶ.

— Τότε, ἔλα, λάλει μου λοιπὸν περὶ τοῦ μνηστήρός σου τοῦ κυρίου Γεωργίου.

Αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου κατεφώτιζον ἤδη τὸν θαλαμίσκον. Ἐσπεύσαμεν νὰ ἐνδυσῶμεν καὶ ν' ἀναβῶμεν εἰς τὸ κατάστρωμα· δὲν ἦτον κἀνεὶς· ἐκαθίσσαμεν ἐπὶ τινος ἐδωλίου τοῦ σέλματος, καὶ ἡ Ἑλένη ἤρχισε τὴν διήγησίν της ὡς ἀκολούθως· “Ἐγνώρισα τὸν Γεώργιον πρὸ ἐνὸς περιπου ἔτους — μόλις τότε ἐξελθοῦσα τοῦ Παρθεναγωγείου. Ἦλθε νὰ γευματίσῃ μετ' ἡμῶν μίαν κυριακὴν· μοὶ τὸν ἐσύστησαν δὲ μετ' ἐπισημότητος, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἐκπλήξῃ νεαρὰν κόρην ὡς ἐμέ. Κατ' ὄλον τὸ γεῦμα ὁ Γεώργιος ἐφάνη περιποιητικώτατος πρὸς ἐμέ· ἦτον φιλόφρων ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ δὲν μ' ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν· μ' ἔκαμε νὰ ὀμιλήσω καὶ τῷ ἐγνώρισσα χάριν ὅτι ἐξ αἰτίας του εἶπα διάφορα πράγματα τὰ ὁποῖα ἤρσαν, φαίνεται, πολὺ εἰς τὸν πατέρα μου· ἰδίως ἤμην εὐγνώμων πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν μὲ μετεχειρίσθη ὡς παιδίον, ἀλλ' ὡς γυναῖκα. Ἠκολούθησε νὰ συχνάξῃ εἰς τὴν οἰκίαν, πάντοτε ἐπιμελὴς πλησίον μου, εὐλαβὴς πρὸς τοὺς γονεῖς μου, ἀνεχόμενος μετὰ θαυμασίας ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας τὰς μωρίας τοῦ Ἀριστογείτονος. Τὸν συνείδισα τόσον, ὥστε ἤμην δυστυχὴς δασάκις δὲν ἤρχετο.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπεν.

— Ἑλένη, σὲ νυμφεύω μετὰ τοῦ κυρίου Γεωργίου Αὔλων· δὲν σὲ δυσαρεστεῖ, νομίζω — καὶ ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ σου ἐγκρίνομεν τὸ συνοικέσιον τοῦτο. Ὁ Γεώργιος δὲν ἔχει περιουσίαν· ἔχει ὅμως καρδίαν, εἶναι εὐφυὴς, καὶ συγγενεῦει μετὰ τῶν καλητέρων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου. Εἶναι μὲν τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν· ἀλλὰ δεκαοκτὼ ἐτῶν διαφορά μετὰξὺ ἀνδρός καὶ γυναικὸς δὲν εἶναι μεγάλη, ὅταν ὁ ἀνὴρ ᾖ καλῆς ὑγιείας καὶ ἡ νεότης αὐτοῦ διήλθῃ ἐν ἐγκρατείᾳ· τοιαύτη εἶναι ἡ περίστασις τοῦ Γεωργίου. Σήμερον εἶναι ὁ λαμπρότερος ῥήτωρ τῆς Βουλῆς, αὔριον δὲ ἦναι ὑπουργός, καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν κομματάρχης, καὶ πρωθυπουργός. Ἴδου, Ἑλένη μου, ὁ ἀρμόζων εἰς σὲ σύζυγος, καὶ ὁ εἰς ἐμὲ ἀρμόζων γαμβρός. Περιπλέγηδην, κόρη μου, θεῶν ἐμβαίνει, μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον.”

Ἐγὼ, ἥτις ἠγάπων τὸν Γεώργιον, ἐβρίβην εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός μου καὶ ἔρχισα νὰ κλαίω . . . τὰ πρῶτά μου δάκρυα . . . ἀλλὰ δάκρυα γλυκύτατα, δάκρυα εὐδαιμονίας.

Τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἔμεινα μόνη εἰς τὴν αἴθουσαν μετὰ τοῦ Γεωργίου. Τὸ φῶς τοῦ λύχνου εἶχεν ἐλαττωθῆ, καὶ ἀμυδρῶς πῶς ἐφώτιζεν αὐτήν· τὸ πῦρ τῆς ἐστίας εἶχε μεσοσβεσθῆ καὶ φῶς ἀβέβαιον ἤρχετο καὶ ἐκείθεν· Ἀνεσκήρτησα . . . δὲν ἐτόλμων νὰ ὑψώσω τοὺς ὀφθαλμούςς ἐπὶ τοῦ Γεωργίου, ὅστις, πλησιάσας εἰς ἐμὲ τὸ θρόνιον του.

— Ἑλένη, μοὶ εἶπε λαβὼν τὴν χεῖρά μου, οἱ γονεῖς σου θελοῦν νὰ μᾶς νυμφεύσουν . . . τὸν μετὰ σοῦ γάμον θεωρῶ ὡς ἄκραν εὐτυχίαν . . . Σοὶ ὑπόσχομαι νὰ ᾖμαι καλὸς καὶ πιστὸς σύζυγος — ἀφωσιωμένος φίλος — σοὶ ὑπόσχομαι νὰ

κάμω πᾶν ὅ, τι ἐξήρτηται ἀπ' ἐμοῦ διὰ τὴν εὐτυχίαν σου! — τὸ ὀμνύω! Μὲ δεῖλεις δι' ἄνδρα σου;

Δὲν ἐξεύρω τί συνέβη ἐν ἐμοὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην· ἢ δυσχέρεια ἐκείνη ἣτις μὲ κατέλαβεν ὅτε εὐρεῖσθην μόνη μετὰ τοῦ Γεωργίου ἐξηφανίσθη, καὶ ἡσδάνθη γαλήνην τοιαύτην ὥστε ἡδυνήθη ν' ἀποκριθῶ μετὰ τόνου φωνῆς εὐκρινοῦς ὅστις εἰς ἐμὲ πρῶτην ἔκαμην ἐντύπωσιν.

— Τὸ ὀμνύεις;

— Ναί, τὸ ὀμνύω!

— Ὁμνύω λοιπὸν καὶ ἐγὼ, Γεώργιε, νὰ σὲ ἀγαπῶ κατ' ὅλην μου τὴν ζωὴν, καὶ νὰ μὴν ἀγαπήσω ἄλλον παρὰ σέ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην κρότος ἠκούσθη εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον, καὶ ἀμέσως μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ Γεώργιος τοὺς ἐπλησίασε καὶ, λαβὼν τὰς χεῖρας αὐτῶν, εἶπε·

— Σᾶς ὑπόσχομαι νὰ καταστήσω εὐτυχὲς τὸ τέκνον σας.

Τὸ ὀμνύω εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην τῆς μητρός μου!

Ὅτε ἐπρόφερε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Γεωργίου ἐπλήσθησαν δακρύων, καὶ ἐξήτησεν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ.

— Ἡ εὐτυχία μὲ πνίγει! μοὶ εἶπε φιλήσας πρῶτην τότε φορὰν τὴν χεῖρά μου.

Ἦμην ὅλη συγκινημένη· ἡ γαλήνη ἐκείνη ἣτις μοὶ ἐπέτρεψε ν' ἀποκριθῶ εἰς τὸν Γεώργιον τοσοῦτον εὐκρινῶς καὶ ἐντόνως μ' ἐγκατέλιπεν ἤδη, καὶ ἔπεσον ἐπὶ τοῦ θρόνου μου αἰσθανομένη ἀνεκλάλητον εὐδαιμονίαν! Ποτὲ ὁ Γεώργιος δὲν μοὶ ἐφάνη τόσο ὠραῖος· ὑπῆρχεν ἐν ἐμοὶ τοσαύτη παραχῆ ὥστε δὲν δύναμαι νὰ τὴν παραστήσω· ἀλλ' ἡ παραχῆ αὕτη ἦτον πλήρης ἡδονῆς. Ὅλα τὰ ἔβλεπον λαμπρὰ,

πανταχόθεν ἐμύριζον ἀρώματα. Μ' ἐκυρίευσεν ἔκστασις τὴν ὁποίαν πρὸς ἄλλο τι δὲν δύναμαι νὰ συγκρίνω εἰμὴ πρὸς τὴν ἔκστασιν τῶν ἀγγέλων ὅτε εἶδον τὸν Θεόν· μὲ ἀπέσπασε δὲ τῆς μακαριότητος ταύτης ἡ ἐπομένη ἐκφώνησις τῆς μητρὸς μου.

— Σήμου, μικρά! σήμου μέλλουσα Ἐξοχότης! μέλλουσα ὑπουργίνα! Εἰς τὰ χρήματά μου δὲν χρεωστῆς ὅλην αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν... καθότι ὁ ὠραῖός σου πατήρ βρακίον δὲν εἶχεν! Ἐγὼ τὸν ἔκαμα ἄνδρα... δὲν ἦτον τίποτε... τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου ἐδανείσθη τὴν σακκοῦλαν τοῦ πατρός μου...

— Φιλτάτη Μελομένη, εἶπεν ἰσχύως ὁ πατήρ μου, πρὸς τί ἡ ἐπίθεσις αὕτη;

Ἐφυγον δελοῦσα νὰ μὴν εὐρεθῶ παρούσα εἰς μίαν τῶν ἀφάτων ἐκείνων οἰκογενειακῶν σκηρῶν, τῶν ὁποίων δυστυχῶς, ἀγαπητή μου Ἐλίξα, δεῖλεις εὐρεθῶ συχνάκις μάρτυς.

Ὁ Γεώργιος κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν ἤρχετο καὶ μ' ἐπεριποιεῖτο. Κατὰ τὰς ἐμπιστευτικὰς καὶ μακρὰς ἡμῶν ὀμιλίας μοὶ ἀνεκάλυψε τὸν χαρακτήρα του, μοὶ διηγῆθη ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Ἀνήκει εἰς μίαν τῶν καλητέρων οἰκογενειῶν τῆς Πελοποννήσου· ὁ πατήρ του ἠδῆλθη νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του εἰς τὴν ἐμπορίαν, καὶ μετέβη εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅπου ἔχασεν ὅλας του τὰς οἰκονομίας, καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῆς λύπης. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μείνασα χήρα, ἐπώλησεν ὅλα της τὰ πράγματα, τὰ ἔπιπλα καὶ μικρὰ τινα κτῆματα ἀγορασθέντα ἐν ὀνόματι αὐτῆς εἰς Ἀγγλίαν, καὶ, πληρώσασα ὅλα τὰ προσωπικὰ χρέη τοῦ ἀνδρός της, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἐλλάδα. Ὁ Γεώργιος ἦτον τότε δεκαπέντε ἐτῶν. Φθάσασα μετὰ τοῦ υἱοῦ εἰς Ἀθήνας, ἡ κυρία Αὐλονᾶ ματαίως ἐξήτησε

συνδρομήν ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ συζύγου τῆς· ἀστοχήσασα πάσης ἐλπίδος, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ ἐργασίαν. Ἐπιτηδεύετο κεντήματα, ἀλλὰ τὰ κέρδη τῆς ἐργασίας ταύτης ἴσαν ἐλάχιστα. Ὁ Γεώργιος κατέλαβεν αἰφνιδίως, μίαν τῶν ἡμερῶν, τὴν μητέρα του κλαίουσαν, καὶ μὴ δυνηθεῖσαν νὰ τῷ κρύψῃ τὴν δυστυχίαν των. Ὁ Γεώργιος συνέλαβε τότε τολμηρὸν σχέδιον· ἐκήρυξεν αὐτός, ὁ τοσοῦτο νεαρός τὴν ἡλικίαν, ὅτι διδάσκει τὴν ἀγγλικὴν, καὶ κατώρῳσε νὰ εὔρη τινὰς μαθητάς· ἔγεινεν ἀντιγραφεὺς παρὰ τῷ δικαστηρίῳ καὶ τελευταῖον εὔρε ᾄσειν παιδὸς βοηθοῦ παρὰ τινι τῶν διασήμων ἐν Ἀθήναις δικηγόρων. Ἐκ τῶν προϊόντων τῆς βελόνης τῆς μητρὸς καὶ τῶν μαθημάτων καὶ τῶν ἀντιγραφῶν τοῦ υἱοῦ ἔζησαν πέντε ἔτη ζωὴν πτωχικὴν μὲν, ἀλλ' εἰρημικὴν. Ἡ μήτηρ διεχειρίζετο τὰ ἐξοδα τῆς οἰκίας καὶ ἐμαγεύευσεν· ἐμβαλόνουσα τα ἐνδύματα τοῦ υἱοῦ τῆς, πολλάκις καὶ μετέβαλε τὰ παλαιὰ εἰς νέα. Εἶχεν, ἡ ἀγία αὕτη γυνὴ, καθὼς ὠνόμαζεν αὐτὴν ὁ υἱὸς τῆς, ἰδιάζουσαν ἐπιτηδειότητα νὰ παράγῃ τὰ πάντα, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μηδενός· οὕτω κατώρῳσε νὰ διατηρῇ καθαρὰν καὶ κομψὴν τὴν οἰκίαν, ὑγεινὴν τὴν λιτὴν τράπεζαν, καὶ νὰ ἐμφανίζωνται ἐν τῷ κόσμῳ, αὕτη καὶ ὁ υἱὸς τῆς, κοσμίως πάντοτε ἐνδεδυμένοι. Ὁ Γεώργιος δὲν παρημέλει ποσῶς καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ μαθημάτων· φιλόπονος καὶ ἐπιμελής, δὲν ἐβράδυνε νὰ μεταβῇ, μεταξὺ τῶν πρώτων ἐκ τῶν συμμαθητῶν του, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀγάπη, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἐχωρίζετο εἰμὴ ὀσάκις ἔλειπεν εἰς τὰ μαθημάτων, τὸν ἐπροφύλαξεν ἐκ τῶν σχολειακῶν ἐκείνων σχέσεων αἰτινες σπάνιον εἶναι νὰ μὴ κατανήσωσιν ἐπιβλαβεῖς. Ἡ ἀπομόνωσις αὕτη ἐν τῷ βίῳ καὶ ἡ κατὰ τῆς

ἐναντίας τύχης πάλη, ἂν καὶ συνειδημένος ἦτον εἰς τοῦτο ἀφοῦ ἐγνώριζε τὸν κόσμον, παρώξυνε τὸν ἥπιον ἐκ φύσεως χαρακτήρα του καὶ ἐβρίψε τὸ πνεῦμά του εἰς τὴν Ψλίψιν καὶ τὴν μελαγχολίαν. Ἐφαίνετο συχνάκις περιπλανώμενος μόνος εἰς τὰ περίεξ τῶν Ἀθηνῶν, ἀποφεύγων τὰ συχνάζόμενα μέρη, πολλάκις δὲ καὶ προσποιούμενος ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τοὺς γνωρίμους του, ὥστε νὰ μὴν ἀναγκασθῇ νὰ λαλίῃσῃ μετ' αὐτῶν. Κατὰ τὸ εἰκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας του ἔτος ἔλαβε τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν, καὶ συνεταιρίσθη μετὰ τοῦ δικηγόρου ἐκείνου τοῦ ὁποίου εἶχε χρηματίσει ἀντιγραφεὺς. Ὁκτὼ ἔτη ἔμεινε μετὰ τοῦ συνetaίρου του, ὅστις ἐκ τῶν κοινῶν τῆς ἐργασίας κερδῶν ἐλάμβανε τὴν λεγομένην μερίδα τοῦ λέοντος. Ἡ μήτηρ του, γηράσασα ἤδη, ἐπεδύμει μεγάλως νὰ τὸν ἰδῇ νυμφευόμενον· πολλὰ προταθέντα συνοικέσια ἀπέτυχον, καὶ, τριάκοντα καὶ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ἡλικίας, ὁ Γεώργιος ἦτον ἀκόμη ἀνύπανδρος ὅτε ἐπῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸ δυστύχημα τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς του. Ἡ λύπη αὐτοῦ δὲν περιγράφεται· συχνότατα μοὶ διηγήθη τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην στέρησιν· τὸ ἐπαπειλοῦν αὐτὸν ἀνεπανόρθωτον δυστύχημα τῷ εἶχε προαναγγελεῖ· ἀλλὰ ποτέ, φαίνεται, δὲν πιστεύεται ἡ ἐπαλήθευσις μεγάλου περιμενομένου κακοῦ. Ἡ ἀγωνία ὑπῆρξε βραχεῖα, μόλις διαρκέσασα μίαν ὥραν· ἡ ἀσθενὴς δὲν ἐδίστασε περὶ τοῦ προσεχούς αὐτῆς τέλους, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ τὸ κρύψῃ ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτήν. Ὅτε ὁ θάνατος ἐπέτρετο, ὁ αἰφνιδίως ἀπογνωσθεὶς υἱὸς, θρηῶν, ὀδυρόμενος, λησμονῶν ἐν τῇ ἀπίρῳ αὐτοῦ λύπῃ πᾶν μέτρον φρονήσεως, ἐκόπτετο καὶ ἐθρῖνε γοερῶς ἐνώπιον τοῦ ἡμιθανοῦς ἐκείνου ὄντος ὅπερ εἶχεν ἀγαπήσει ὅσον ἐδόθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἢ ἀγαπᾶ . . . οἱ

υελώδεις ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχορραγούσης προσηλώθησαν ἀτενῶς ἐπὶ τοῦ Γεωργίου τῆς . . . Ἐκινήθη τελευταίον τι κίνημα θέλουσα νὰ πλησιάσῃ περισσότερο τὸν υἱὸν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐλάτρευε· καὶ αὐτὸς, ἀπεγνωσμένην ἔχων τὴν καρδίαν, παραφρονούσαν τὴν κεφαλὴν, σπογγίζων διὰ τῶν χειλέων του τὸν σίελον τοῦ θανάτου, ἔκλειε διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρὸς του, τῆς μόνης ἀνθρωπίνης ψυχῆς τὴν ὁποίαν ἔγαπήσεν, ἐλάτρευσεν, ἐθεοποίησε. Τὸν ἀπέσπασαν διὰ τῆς βίας ἐκ τοῦ ἀψύχου τῆς μητρὸς του σώματος, καὶ μόνον τὴν ἐπαύριον τῷ ἐπετραπῆ νὰ γονατίσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ. Τὴν νύκτα ἔμεινε μὲν ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐντὸς κοιτῶνος κειμένου κάτωδι τοῦ μέρους ὅπου ἔκειτο τὸ πτώμα· βίαιος ἔπνεεν ὁ ἄνεμος κατ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ ἐφαίνετο ὡς θέλων νὰ παλαίῃ ἐπὶ νεκρικῇ ἁρμονίᾳ πρὸς ποιμενικόν τινα κύνα τῆς γειτονίας, τοῦ ὁποίου οἱ ἀπαίσιοι ὑλαγμοὶ ἀντήχουν ὡς ἐπικήδειος κώδων ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δυστυχῶς μου Γεωργίου. Τὴν ἐπαύριον ὠδήγησε τὴν ἐκφορὰν τῆς μητρὸς του· ὁ ἐνταφιασμὸς ὑπῆρξεν ἀπλοῦς καὶ ταπεινός — ἐνταφιασμὸς πτωχοῦ — οὐδεμίαν πολυτέλεια, οὐδεμίαν ἐπίδειξις. "Ὅλοι ὅσοι εἶχον σχέσεις μετὰ τοῦ Γεωργίου ἠκολούθησαν τὸ λείψανον μέχρι τοῦ νεκροταφείου ὅπου καὶ τελευταίαν φορὰν ὁ Γεώργιος ἐγονάτισεν ἐνώπιον αὐτοῦ. "Μῆτέρ μου! μῆτέρ μου!" ἀνέκραξε πνιγόμενος ὑπὸ τῶν δακρύων, "τὴν εὐλογίαν σου!" Τὸ πλήθος, τὸ πλήθος αὐτὸ, καίτοι συνειδισμένον εἰς τοιοῦτου εἶδους τελετὰς, βαδίσας τότε συνεικινήθη· ὅλοι ἤσπᾶνοντο ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ ἀπαρηγορήτου ἐκεῖνου υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα του ἦτον θρησκευτικὴ λατρεία δι' αὐτόν. Ὁ Γεώργιος ἔστηκεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς αὐτοῦ πλάκα μαρμαρίνην μετ' ἀπλῆς ἐπιγραφῆς.

Ὁ θάνατος τῆς μητρὸς τοῦ Γεωργίου ὑπῆρξε δι' αὐτὸν τὸ μεγαλύτερον καὶ σπουδαιότερον, ὡς ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀλγεινότερον, συμβεβηκὸς τοῦ βίου του. Πολλάκις μοι εἶπεν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸν ἐκυρίευσεν ἐπιθυμία θανάτου· κενὸν ἄχανές ἔβλεπε περὶ αὐτὸν, καὶ ἡ ἀπότομος ἐκείνη στέρησις τὸν ἐκεραύνωσε· Νὰ ζῆ ἀχώριστος τριάκοντα ἔτη μετὰ τῆς μητρὸς του, νὰ μὴν ἀποσπασθῆ αὐτῆς ποτέ, οὐδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν, νὰ ζῆ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς . . . νὰ ζῆ μόνον ὑπὲρ αὐτῆς . . . καὶ ἤδη νὰ χωρίζεται ἀγρίως καὶ διὰ παντὸς ἀπ' αὐτῆς . . . Τὰ πάντα ἀπέδιδεν εἰς τὴν μητέρα του, τὰς ἐπιτυχίας του ὡς παιδίον, τὰς ἐπιτυχίας του ὡς ἀνὴρ . . . κοινούς εἶχε μετ' αὐτῆς τοὺς διαλογισμοὺς, κοινὰς τὰς ἐπιθυμίας, τὰς φιλοδοξίας, τὰς φιλίας — αὐτὰς ἀκόμη τὰς μνησικακίας. Καὶ ἐκείνη πάλιν, ἐπαδῶνετο ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑπὲρ αὐτοῦ ὑψηλοφρόνει, ὑπὲρ αὐτοῦ ἔζη καὶ αὐτῇ, καὶ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ· ἡ ἀγάπη αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τῆς ἦτον ἀγάπη φλογερὰ, ἐμπαδῆς, ἀφωσιωμένη, τρυφερὰ, μετέχουσα τοῦ ἔρωτος ἐρωτομανοῦς γυναικὸς πρὸς τὸν ἐραστὴν καὶ τῆς προσκολλήσεως τοῦ πιστοῦ κυνὸς πρὸς τὸν κύριόν του! Εἰς πόσας θυσίας εἶχεν ὑποβληθῆ ἡ ἀγαθὴ ἐκείνη μήτηρ! Πρέπει ν' ἀκούσῃς, φιλότατη μου, τὸν Γεώργιον λαλοῦντα περὶ τῆς μητρὸς του, καὶ θέλεις συγκινήθῃ ζωηρῶς· ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη του εἶχεν ἀπορροφήσει πᾶσαν στοργὴν τῆς ὁποίας ἦτον ἐπιδεκτικὴ ἡ ψυχὴ του, καὶ οὕτως ἐφῶσεν εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην χωρὶς νὰ αἰσθάνῃ ἔρωτα γυναικὸς. "Ὁσάκις, μοι ἔλεγε, συμπάθειά τις ἐγεννᾶτο ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ταχέως τὴν ἀπέπνιγον φρονῶν ὅτι τὸ αἰσθημα τοῦτο ἦτον κλοπὴ κατὰ τῆς μητρὸς μου. Πόσον εὐτυχὴς ἦμην ἂν ἐδυνάμην νὰ συντελῶ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς! . . . καὶ ὁποίαν

ἤσπανάμην ἴδοντῆν ὅτε ἐπέβαλλον εἰς ἑμαυτὸν στέρησίν τινα εἰς προμήθειαν οἰασθήποτε ἴδοντῆς ἐκείνης! . . .” Ἦτον λοιπὸν πάλῃ ἀμφοτέρωθεν, πάλῃ θυσιῶν καὶ ἀφοσιώσεων· ἴδιον δὲ χαρακτηριστικὸν τῆς θερμῆς ταύτης ἀμοιβαίας ἀγάπης ἦτον ἡ παντελής ἔλλειψις πάσης ἐπιδειξέως· ἐκατέρωθεν συστολή, ἐκατέρωθεν οἰονοί ψυχρότης. — “Δὲν ἐξεύρω διατί, ἔλεγε πρὸς ἐμὲ ὁ Γεώργιος, δὲν ἤθελον νὰ γνωρίζῃ ὅτι πάντοτε περὶ αὐτῆς ἠσυχολούμην· τὸ ἑσπέρας ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδέποτε εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνά μου χωρὶς νὰ ἐμβῶ πρότερον εἰς τὸν ἰδικόν της, καὶ πάντοτε σχεδὸν τὴν εὕρισκον κατακεκλιμένην καὶ κοιμωμένην· ἐπλησίαζον εἰς αὐτὴν ἀκροποδητί, καὶ τρέμων ἐναπέθετον φίλημα ἐπὶ τοῦ ἐβρύτιδωμένου ἐκείνου ὑπὸ τοσοῦτων μεριμνῶν μετώπου . . . ἔπειτα κρατῶν τὴν ἀναπνοήν μου ἐκ τοῦ φόβου μήπως οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου τὴν ἐξυπνίσωσιν, ἔφευγον εἰς τὸν κοιτῶνά μου . . . Τοσαύτη ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη, καὶ ἐντούτοις οὐδεμία τῶν ζωπευτικῶν ἐκείνων ἐξωτερικῶν δηλώσεων — ἡ τοῦλάχιστον σπανιώταται.” Ὁ Γεώργιος ὠνειδίξε προσέτι ἑαυτὸν ὅτι παρεφέρτερον ἐνίοτε πρὸς τὴν ἀξιοσέβαστον αὐτοῦ μητέρα· ἐξετάζων δὲ ὑπερακριβῶς τὴν συνείδησίν του, καὶ περιδεῆ ἔχων τὸν χαρακτῆρα, εὕρισκον ἑαυτὸν ἔνοχον μυριῶν ἐλλείψεων πρὸς τὴν ἀποθανοῦσαν, ἐλλείψεων κατ’ ἐμὲ ἢ ὅλως ἀνυπάρκτων ἢ μεγαλυνομένων ὑπὲρ τὸ δέον ὑπὸ τῆς ζωηρᾶς φαντασίας του. Ἡ μήτηρ του ἀπέθανεν ὑπὸ χρονίας νόσου, τὸ δὲ ὀλέθριον τῆς νόσου ταύτης τέλος πρὸ πολλοῦ τῷ εἶχε προαναγγελθῆ· ἀλλὰ, τὸ ἐπαναλέγω, πιστεύει τις ποτὲ τὴν δυστυχίαν; Συνυκνείωθῃ λοιπὸν οὕτω μετὰ τοῦ κινδύνου, ὥστε, καὶ ἐν ᾧ ἀπέθνησκεν ἤδη ἡ μήτηρ του, ἀκόμη δὲν ἐπίστευε· καὶ ἐξίτηι διὰ μεγάλων κραυγῶν τὴν

μητέρα του, τὴν ἀγαπητὴν του μητέρα. Ἡμέρας τινας μετὰ τὸν θάνατον τῆς αγίας ταύτης γυναίκος, ὁ Γεώργιος ἐξυπνίσθη τὴν νύκτα ὑπὸ φωνῆς τινος προσκαλοῦσης αὐτὸν — τῆς φωνῆς τῆς μητρὸς του — φωνῆς καθαρᾶς καὶ εὐκρινοῦς . . . Ἐξηγέρθη ταχέως· ἡ μήτηρ του ὀλοσώματος παρίστατο ἐνώπιόν του . . . ἀφῆκε μεγάλην κραυγὴν χαρᾶς· ἡ ὑπηρέτρια ἔδραμε καὶ εὔρεν αὐτὸν κατὰ γῆς ἄπνουν.

Οὕτως ὁ μέγας αὐτοῦ πόνος οὐδεμίαν εὕρισκε παρηγορίαν, οὐδεμίαν ἀνακούφισιν. Ἡπειλεῖτο ὑπὸ καρδιακοῦ νοσήματος· ἐφῆρειτο ἐπαισθητῶς· ἡ δὲ διάθεσις αὐτοῦ παρίσταεν ἀλλόκοτον ἀντίθεσιν. Ἐνίοτε, ὡς ἐξ ἀκαταμαχίτου ἀνάγκης, ἐξήτει τὸν κόσμον, ἔθελε νὰ λαλή, νὰ χειρονομή· ἐμεθύσκετο ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων . . . λησμονῶν τότε ἑαυτὸν, ἐλησμόνει καὶ τὴν λύπην του . . . καὶ ἡ θορυβώδης αὐτῆς ζωηρότης ἐξεπληττεν ἴσως τὸν κόσμον. Κατὰ στιγμὰς ἄλλας, ἐβυδίζετο πάλιν εἰς βαθεῖαν καὶ σιωπηρὰν θλίψιν, ἐγένετο ὄλος περιλυπός, ἀπηλπίζετο, καὶ μόνον τὰ ἄφθονα δάκρυα τῷ ἐπέφερον μικρὰν γαλήνην. “Γί εἶναι πλέον ἡ ζωὴ δι’ ἐμέ; ἠρώτα ἑαυτὸν ὁ Γεώργιος· ἐκείνη ἦτον ἡ ψυχὴ μου, ἐκείνη ἔφυγε, καὶ ἔδη μένω σῶμα ἄνευ ψυχῆς· εἶμαι μόνος, μόνος, ἐγκαταλειμμένος ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης . . . Οὐδεμία ψυχὴ ἀνήκει εἰς ἐμὲ, οὐδεμία καρδιά πάλλει ὁμοφώνως μετὰ τῆς καρδίας μου. Περὶ ἐμὲ κακοὺς μόνον βλέπω, καὶ ἀδιαφόρους καὶ ἐγωῖστας . . . μόνος, μόνος εἶμαι, ἄνευ αὐτῆς . . . ἡ συνοδία της, ἡ παρουσία της ἦτον ἡ μόνη μου, ἡ μοναδική μου παρηγορία ἐπὶ τῆς γῆς . . . ἂν εἶχε πρᾶγμα τι τὸ ἐνδιαφέρον εἰς ἐμὲ, τὸ εἶχε μόνον χάριν αὐτῆς . . . ἄνευ αὐτῆς σκότος, ἀηδία, ὀδύνη, ἀπόγνωσις.”

Ἐντὸς τοιοῦτου κύκλου διαλογισμῶν περιεκλείετο ὁ Γεώργιος, καὶ ἐμαραίνετο, ὅτε μία καὶ μόνη περίστασις τὸν ἔσωσεν. Ἐχῆρευσε θέσις βουλευτοῦ, καὶ ὁ συνέταιρος αὐτοῦ δικηγόρος, ἀσκῶν μεγάλην ἐπιβρότην ἐν τῇ ἐκλογικῇ τῆς θέσεως ἐκείνης περιφερείᾳ, τὸν ὑπεχρέωσε νὰ διαγωνισθῇ. Ὁ Γεώργιος διηγωνίσθη, κατ' ἀρχὰς μετ' ἀδιαφορίας, σχεδὸν μετ' ἐναντιότητος· ἀλλὰ, ριφθεὶς ἅπαξ εἰς τὴν πάλην, ἐπάλαισεν ἐμπαθῶς καὶ μετὰ μανίας . . . τοῦτο καὶ τὸν ἔσωσεν.

Ἐνταῦθα, ἐλθόντος τοῦ Ἀριστογείτου, διέκοψεν ἡ Ἐλένη τὴν διήγησιν.

— Πόσον συγκεκινημένοι εἶναι αἱ δεσποινίδες! εἶπεν ὁ Ἀριστογείτων σκαρδαμύσσων τοὺς ὀφθαλμοὺς. Ἡμπορῶ νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τῆς συγκινήσεως;

— Καὶ σεῖς, Ἐλίζα, εἶπε λαμβάνων με ἐκ τῆς μέσης, πόσον εἶστε ὠραία κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον!

Ἐλοπόρφυρος ἔγεινα ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Κύριε! ἀνέκραξα· λησμονεῖτε ὅτι εἶμαι τιμία κόρη . . . Μὲ προσβάλλετε!

Καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἀπέκρουσα αὐτὸν ἰσχυρῶς.

Ὁ Ἀριστογείτων περισφαλεὶς καὶ μέγα καγχάζων ὑπῆγε νὰ πᾶσῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀδελφῆς του, τὴν ὅποιαν ἐναγκαλισθεὶς ἐφίλησεν.

— Ἀφῆσατέ με, σὰς παρακαλῶ, ἀνέκραξεν ἡ Ἐλένη καὶ φύγετε ἀμέσως . . . εἶστε βάνουσοι καὶ κακῶς ἀνατετραμμένος νέος.

Τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσῆλθεν ἡ Μαριγῶ, θαλαμηπόλος τῆς Ἐλένης.

— Ἴδου μία ἥτις δὲν εἶναι σεμνότυφος ὡς ὑμεῖς! εἶπεν ὁ Ἀριστογείτων ἐναποθέτων ἰχνηρὸν φίλημα ἐπὶ τῆς παρειᾶς τῆς παιδίσκης.

Ἡ Μαριγῶ ἀφῆκε κραυγὴν ὀξεῖαν καὶ ἔρχισε νὰ κλαίῃ.

Ὁ Ἀριστογείτων ἐδραπέτευσε καγχάζων πάντοτε.

Ἡ Ἐλένη ἦτον ἐκτὸς ἑαυτῆς διὰ τὴν ἀναξιοπρεπεῖα διαγωγῆν τοῦ ἀδελφοῦ της.

— Ἐχετε ὑπομονὴν, μοὶ εἶπεν· εἰς τὰς Ἀθήνας σπανιώτατα θὰ βλέπωμεν τὸν Ἀριστογείτονα.

Ἡ σκηνὴ αὕτη μὲ ἐλύπησε κατ' ὑπερβολὴν· ἤσθάνθη τὴν ἀξιοπρεπεῖάν μου προσβεβλημένην — ἐτι μᾶλλον — τεταπεινωμένην· διελογίσθη νὰ παραιτήσω τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Βάλα, καὶ οὕτω νὰ μὴν γμαι πλέον ἐκτεθειμένη εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ μωροῦ ἐκείνου νέου ὅστις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐκ Μασσαλίας δὲν ἔπαυε νὰ με καταδικῆ διὰ τῶν ὑβριστικῶν αὐτοῦ περιποιήσεων. Ὁ διαλογισμὸς οὗτος μὲ παρηγόρησεν ὀπωσοῦν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνόησα τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκτελέσεως τοιοῦτου σκοποῦ. Ἡ Ἐλένη εἶδε τὴν ταραχὴν τοῦ προσώπου μου καὶ, μαντεύουσα τὴν ἐσωτερικὴν μου κατάστασιν, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ διασκεδάσῃ τὸ πρῶτον τοῦτο νέφος, τὸ σκοτίσεν τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης φαιδρότατα δῦα ἡμῶν πρόσωπα. Κατῶρθε δὲ σχεδὸν νὰ μὲ ἠσυχάσῃ ὅτε συνέβη ἄλλο τι περιστατικὸν ὅπερ ἔμελλε νὰ μοὶ ἀφήσῃ ἀλγεινοτάτην τῆς ἡμέρας ἐκείνης μνῆμην.

Τὴν ὥραν ταύτην εἰσῆλθεν εἰς τὸν θαλαμίσκον ἡμῶν ἡ κυρία Βάλα· ἠρώτησε περὶ τῆς ὑπαρχούσης ταραχῆς, καὶ ἡ Ἐλένη τῆς διηγήθη τὴν αὐθάδειαν τοῦ Ἀριστογείτου.

— Αἶ, λοιπόν! καὶ τί ἐκ τούτου; εἶπεν ἡ κυρία Βάλα . . .

Μεγάλην τιμὴν μάλιστα ἀπέδωκεν εἰς αὐτάς ὁ Ἀριστογείτων.

Δὲν ἔδειξα ὅτι προσεῖχον εἰς τοὺς λόγους τῆς κυρίας Βάλα· ἀλλ' ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐνόησα τὸ ὑποδεέστερον τῆς ψέσεώς μου, ὡς συνομίλου κυρίας, ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ.

Κρότος μέγας ἐγένετο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· ἤμεθα ἔμπροσθεν τοῦ λιμένου Πειραιῶς, ὅπερ ἐπέφερεν εὐτυχῆ ἀντυπερισπασμὸν εἰς τὰ ἐπασχολοῦντα ἡμᾶς πράγματα.

Ἡ Ἑλένη καὶ ἐγὼ, βοηθούμεναι ὑπὸ τῆς Μαριγοῦς, παρεσκευάσθημεν εἰς ἀπόβασιν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβημεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ὁ καιρὸς ἦτον ἐξαισιος· ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος καὶ διανυγῶς κυανοῦς, ἡ ἀτμοσφαῖρα διαφανῆς, ὁ ἀήρ καθαρὸς, γλυκὺς, εὐώδης, ἡ θάλασσα ὀμαλὴ ὡς ἀτόπτρον· ἐπλέομεν ἐν μέσῳ νήσων ποικίλων ὅλων καὶ γραφικῶν σχημάτων . . . ὠραῖον θέαμα ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ περιαλγῆς καρδιά μου οὐσιαστικῶς ἀνεκουφίσθη.

Ἴδου λοιπὸν εὐρίσκομαι ἐν Ἑλλάδι! Ἴδου εὐρίσκομαι ἐν τῇ πατρίδι μου! ποῖον ἄρα γε μέλλον αὐτῇ μοὶ ἐπιφυλάττει;

— Βλέπετε τὴν ἀκρόπολιν; μοὶ εἶπεν ὁ κύριος Βάλας, δεικνύων μοὶ διὰ τοῦ δακτύλου μεμακρυσμένην τινα κορυφήν, πνιγομένην, οὕτως εἰπεῖν, ἐν μέσῳ νεφῶν ποικιλομόρφων.

— Εἶναι στυλοβάτης, ἠκολούθησε λέγων ὁ κύριος Βάλας, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης . . . Γνωρίζετε τίνας εἶναι ἡ ἔκφρασις αὕτη, κυρία; . . . Τοῦ Σιατωβριάνδ.

Ἡ προξενηθεῖσά μοι ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν

ἐντύπωσις δὲν ἦτον εὐνοϊκῆ. Μετὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ λιμένου τῆς Μασσαλίας, ὁ Πειραιεὺς ἔπρεπε νὰ μοὶ φανῆ χωρίον. Πλησίον ὠραίων οἰκοδομῶν ἠγείροντο πενιχραὶ καλύβαι, καὶ πλησίον εὐπρεπῶν τῆς παραλίας κρηπιδωμάτων ὄχετοὶ δυσώδεις. Ἡ ἀπο Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας ἄγουσα ὁδὸς ἦτον κονιορτώδης καὶ μονότονος· ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν, ὠραία καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐν τῇ ξηρασίᾳ τῆς, ἦτον μελαγχολικῆ καὶ ἐπίεζε τὴν καρδίαν μου κατ' ὅλον τὸν δρόμον· ὁ κόπος, ἡ διάψις τοῦ πνεύματός μου μὲ εἶχον ὀλοτελῶς ἀποκοιμίσαι, καὶ ματαίως ἐπάσχιζεν ἡ Ἑλένη νὰ μὲ κάμνη νὰ θραυμάξω τὴν ἀκρόπολιν, παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας διεβαίνομεν καλπαζόντων τῶν δύο ἀσθματικῶν ἵππων τῆς ἐνοικιασμένης ἡμῶν ἀμάξης.

Διήλωμεν μακρὰν καὶ στενὴν ὁδὸν, τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμού, ὁδὸν ἀκάθαρτον, τῆς ὁποίας αἱ οἰκίαι ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τοῦ μήκους αὐτῆς εἶναι δυσειδεῖς ἀχυρῶνες. Μοὶ ἔμεινε τοιουτοτρόπως ἀλγεινὴ ἐντύπωσις, καὶ ὅτε εἰσῆλωμεν εἰς τὰς ὠραίας συνοικίας τῆς πόλεως, ἡ τοιαύτη θλιβερὰ ἐντύπωσις δὲν ἐξηλείφθη.

Ἡ ἄμαξα ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ κυρίου Βάλα. Οἱ ὑπηρέται δὲν εἶχον προηγουμένην εἶδησιν τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τῶν κυρίων των, καὶ μεγάλη ὑπῆρξε σύγχυσις ὅτε ἐπεξεύσαμεν. Ἡ κυρία Βάλα καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἐβλασφήμου ἐξ ἀμίλλης· ὁ κύριος Βάλας ἐπάσχιζε νὰ τοὺς ἠσυχάσῃ, πλὴν εἰς μάτην· οἱ κοιτώνες δὲν ἦσαν ἔτοιμοι· τὰ πανικὰ ἔλειπον· δὲν εὐρίσκοντο τὰ κλειδιά τῶν ἐρμαρίων· διόλου προμύθειαι, οὔτε ξύλα, οὔτε ἄνθρακες· παντοῦ κόνις· οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ἦτον ἐν τῇ ψέσει του, καὶ οἱ εὐρεθέντες ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐξέστησαν τῶν φρενῶν ἰδόντες τοὺς οἰκοδεσπότας.

Ἡ ἀταξία αὕτη μοι ἔδωκεν ἀμέσως ἰδέαν τῶν οἰκιακῶν τῆς οἰκογενείας Βάλα. Ἐπελθούσης ὅπως οὖν τῆς τάξεως ἀνεγνώρισεν εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ἀποκατεστάθημεν ὅπως οὖν. Ἐγὼ ἐξωρίσθη εἰς ἄλλιον τινα κοιτῶνα ἔχοντα δύο θύρας, τὴν μὲν ἐπὶ τῆς αὐλῆς τὴν δὲ ἐπὶ τῆς λεωφόρου· εὗρον δὲ σεσαθρωμένον ἀνάκλιτρον μέλλον νὰ μοι χρησιμεύσῃ ὡς κλίνη. Ἡ Ἑλένη εὗρισκεν ἄρα γε ἀδιάφορον ἂν καλῶς ἢ κακῶς εἶχον τὰ τῆς κατοικίας συνομίλου κυρίας; ἢ ὁ κόπος τῆς ὁδοπορίας δὲν τὴν ἀφήκε νὰ ἐνασχοληθῆ περὶ ἐμοῦ; ὅπως ἂν ἔχη τὸ περὶ τούτου, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀδιαφορία τῆς νέας φίλης μου μὲ κατελύτησεν.

Ἐκραξα τὴν Μαριγῶ, τὴν Σαλαμηπόλον τῆς Ἑλένης, καὶ τὴν παρεκάλεσα νὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ συγυρισθῶ.

Ἡ Μαριγῶ ἦτον ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων φύσεων αἰτινες ἐγεννήθησαν ἵνα ἀφοσιῶνται ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Ἦτον νεᾶνις εἰκοσαέτις, εὖσαρκος, εἶχε παρειὰς ροδόχρους, μειδιάμα ἄκοπον καὶ βλέμμα δειλόν. Ἐλάλει δὲ μόνον ἐλληνιστί.

— Πόσον εἶστε ὠχρά, κυρία μου! εἶπεν ἡ Μαριγῶ· μήπως πάσχετε;

— Ὅχι, Μαριγῶ, ὄχι· δὲν πάσχω . . . ἀλλὰ πρῶτην τώρα φορὰν αἰσθάνομαι, καὶ μὲνη Μαριγῶ, ὅτι καὶ ἐγὼ ἀκόμη εἶμαι ὑπηρέτρια.

— Καλέ, τί λέγετε, κυρία!

— Ἄ! μὴ προσέχῃς εἰς ὅσα λέγω, καὶ βοῦθει μοι νὰ τακτοποιήσω τὸν περιστερεῶνα τοῦτον ὥστε νὰ διανυκτερεύσω ἀπόψε, διότι ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀφήσωσιν ἐδῶ.

Ἡ Μαριγῶ δὲν ἀπεκρίθη καὶ ἤρχισε νὰ φιλοκαλῆ· ἐγὼ δὲ ἐνόησα ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου τῆς ὅτι ἡ ἐλπὶς μου δὲν ἦτον βᾶσιμος.

Τὸ εἰς ἐμὲ προσδιορισθὲν ἐκεῖνο δωμάτιον δὲν περιεῖχεν οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων εἰς κοιτῶνα ἐπίπλων· ἀνάκλιτρον παλαιόν, δύο θρόνια, μικρὰ τράπεζα ἐκ λευκοῦ ξύλου, ρυπαρὰ καὶ χωλαίνουσα, λεκάνη ἀμφιβόλου καθαριότητος, κηροστάτης χυλός· οὐδὲν παραπέτασμα· σινδόνια δὲ καὶ σκεπάσματα ποιότητος ταιαύτης ὅποια ποτὲ δὲν ἔθελε δοθῆ ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ. Μικρὸν ἐν τούτοις τὸ δυστύχημα· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπεισόδια τοῦ βίου, ἐπερχόμενα κατὰ τινὰς περιστάσεις, λαμβάνουσι πολλάκις μεγάλας διαστάσεις· ὁ κοιτῶν ἐκεῖνος ἐπιβαρύνει ἀκόμη καὶ σήμερον τὴν καρδίαν μου.

Εἶχομεν φθάσει ὀλίγον βραδέως τὸ ἐσπέρας ἐν Ἀθήναις· δεῖπνον ἠτοιμάσθη ὅσον οἷόν τε καλόν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας διηγῆθη ἀταξίας· ἕκαστος ἔλαβε τεμάχιόν τι ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἐχωρίσθημεν ἐν τῇ αὐτῇ ἀταξίᾳ χωρὶς κἂν νὰ εὐχηθῶμεν πρὸς ἀλλήλους τὴν καλὴν νύκτα. Διαρκούντος τοῦ δεῖπνου τούτου ἢ μᾶλλον τοῦ τσιμπίσματος — ἂν ἐπιτρέπεται ἢ χυδαία μὲν αὕτη, ἀλλὰ συνήθως ἐκφρασις — ἡ Ἑλένη ἐφαίνετο ὅπως βεμβάζουσα, καὶ οὐδ' ἄπαξ ἀπηύδυνε πρὸς ἐμὲ τὸν λόγον· ἡ κυρία Βάλα εὗρε τὸ μέσον νὰ φανῆ δυσάρεστος, ὡς πάντοτε, πρὸς ἐμέ· ὁ κύριος Βάλας ἐφαίνετο λίαν σκεπτικός καὶ εἰς ἐμὲ δὲν προσεῖχεν· ὁ Ἀριστογείτων ἐζήτηε πῶς νὰ εὕρισκεται πάντοτε πλησίον μου, νὰ πίνῃ ἀπὸ τοῦ ποτηρίου μου, νὰ θέτῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἄρτου μου· αἱ πονηραὶ αὗται μὲ ἠρέδιζον, μὲ παρώξυνον· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων τίποτε νὰ δείξω φοβουμένη μὴ προκαλέσω σκάνδαλα.

Τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἐσπέρας, ὡς ἂν ὑπῆρχέ τι πεπρωμένον εἰς τὰ ἐπισυμβαίνοντα περιστατικὰ, εἰς τῶν ὑπηρετῶν ἐπά-

τησεν ἐξ ἀπροσεξίας τὸν πόδα μου, ὅθεν, αἰσθάνουσα δριμύν πόνον, ἀφήκα κραυγήν.

— Τί συμβαίνει; εἶπεν ἡ χονδρὴ φωνὴ τῆς κυρίας Βάλα.

— Τίποτε! ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης· ἐπάτησα, χωρὶς νὰ τὸ πῶ, την τροφὸν εἰς τὸν πόδα.

Ἡ κυρία Βάλα ἐσήκωσε τοὺς ὄμους, οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἐκ τῶν παρόντων ἐπρόσεξεν εἰς τὰ γενόμενα.

Ἡ τροφός! ἡ τροφός! δὲν ᾔδελον ἄρα γε συγκινηθῆν περισσότερον, ἐὰν τὸ πῦμα τῆς ἀδεξιότητος τοῦ ὑπηρέτου τούτου ἦτον τὸ κυνάριον τῆς Ἑλένης; Βεβαίως ναί, διελογιζόμην ἐν ἐμαυτῇ, οἱ πάντες ᾔδελον συγκινηθῆν· ἀλλὰ διὰ τὴν τροφόν!...

Ἐρεθισθεῖσα μεγάλας, εἰσηλθὼν εἰς τὸν κοιτῶνά μου ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν των διαφόρων τούτων αἰσθημάτων καὶ ἀηδιῶν. Ὁ ἀὴρ τοῦ κοιτωνίσκου τούτου ἦτον δροσερὸς, ὑγρὸς· τὸ ἔδαφος ἐστρωμένον δι' ἐρυθρῶν κεράμων· τάπητες δὲν ὑπῆρχεν, οὔτε παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης· δὲν ἤξευρα ποῦ ν' ἀποπῶσω τὰ ἐνδύματά μου· τὰ κιβώτιά μου ἦσαν ὅλα ἀνοικτά· οὐδὲν καρφίον ἐπὶ τῶν διεβρωγῶτων τοίχων... τὸ κηρίον ὅπερ μοι εἶχον δώσει ἐπλησίαζε ν' ἀποκαῆ· ἐξεδύθην λοιπὸν ταχέως, προσηυχθήθη καὶ ἔπεσον εἰς τὴν κλίνην. Ἐβρίγιον ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀηδίας. Πόσαι διάφοροι ἐντυπώσεις διεδέχθησαν ἀλλήλας ἐν ἐμοὶ ἀπὸ τῆς προΐας! Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκεῖ, συστελλομένη ἐντὸς τοῦ ἀνακλίντρου ἐκεῖνου, τοῦ μετασχηματισθέντος εἰς κλίνην, ἐν μέσῳ τοῦ σκότους καὶ τοῦ ψύχους, ἤσπάνθη βαδῆως δευτέραν τότε φορὰν μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς μου, τὴν δυστυχίαν μου, τὴν ἐρημίαν μου, τὴν ἀπόγνωσίν μου. Ποτὲ ἐν

τῷ Παρθενωγωγείῳ δὲν ἐπείρησα τόσον ἐκ τοῦ πλησίον καὶ τόσον ζωηρῶς τὸ ἐφήμερον τῆς πῆσεώς μου καὶ τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτὴν κινδύνους. Τὴν ὄραν ἐκείνην τῆς νυκτὸς, καταβληθεῖσαν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν συμβεβηκότων τῆς ἡμέρας, ὅσον ἂν ἦσαν ἀσήμαντα ταῦτα, μὲ κατέλαβεν ἀληθῆς ἔκλυσις ἡθικῆς δυνάμεων, ἡ κεφαλὴ μου ἐσκοτίσθη καὶ ἡ καρδία μου ἐπαλλε σφοδρῶς· ὁ ὕπνος ἐβράδυνε... κωφὸς τις ἤχος ἐβόμβει εἰς τὰ ὠτά μου... Διαλογισμοί, ὁ εἰς πλιβερώτερος τοῦ ἄλλου, συνεκρούοντο πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ διανοίᾳ μου... καὶ μὲ κατεθορύβουν... Τελευταῖον ἀπεκοιμήθη... ὁ ὕπνος μου ὑπῆρξε βαρὺς καὶ διακεκομμένος... ἐνύπνια συγκεχυμένα τὸν ἐτάραττον... Ἐν μέσῳ τῶν ἀμόρφων τούτων εἰκόνων μορφὴ τις ἔσυρε τὴν προσοχήν μου... τὴν εἶδον διακεκριμένως καὶ ὡς ἂν εἶχον ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς· ἔδωκα εἰς τὴν μορφήν ταύτην τὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου... διατί; Τὸ ἀσυνάρτητον τῶν ὀνείρων δὲν ἐξηγιᾶται... τοῦ Γεωργίου, τοῦ Γεωργίου, τοῦ μνηστῆρος τῆς Ἑλένης. Ἦτον οὗτος ἀνὴρ μεσαίου ἀναστήματος, ἔχων εὐστροφὸν τὸ σῶμα καὶ νευρωδῶς εὐκίνητον· τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς ἦτον μεταξὺ στρογγύλου καὶ ὠσειδοῦς· ἡ ἄφρονος καὶ μέλαινα κόμη του ἐκυματίζετο ἀτάκτως, λεπτὴ καὶ λιγυρὰ ὡς μέταξα· καστανόχρους εἶχε τοὺς ὀφθαλμούς, ζωηροὺς καὶ γλυκεῖς συγχρόνως, ὑγροὺς ἐνίοτε καὶ πάντοτε φωτοβόλους· στόμα μικρὸν καὶ εὐσχημάτιστον· παρειὰς οὔτε στρογγύλας οὔτε μακράς· χροιάν κλίνουσαν εἰς τὸ μελάγχρουν· ῥίνα ὀπωσοῦν μεγάλην, στηριζομένην ἐπὶ πυκνοῦ καὶ ξανθοῦ μύστακος. Ἡ ἀντίπαισις αὕτη τοῦ χρώματος τοῦ μύστακος καὶ τῆς κόμης μ' ἐκράτει εἰς πολλὴν ἀπορίαν... — ὁ Γεώργιος — ναί· ἴσως ἡ ἐντύπωσις μοι

ἔμεινεν ἐκ τῆς διηγήσεως τῆς Ἑλένης· καὶ βεβαίως ζωηρὰν ἐπροξένησεν εἰς ἐμὲ ἐντύπωσιν ἢ παρ' αὐτῆς γραφεῖσά μοι εἰκὼν τοῦ Γεωργίου· τῆς σιδηρᾶς ἐκείνης Ψελήσεως ἠνωμένης μετὰ τοσαύτης ἀγαπότητος καρδίας· τῆς ἐμπαδοῦς ἀγάπης τὴν ὁποῖαν ἠσπᾶνθη πρὸς τὴν μητέρα του, καὶ τὴν ὁποῖαν ἔμελλε νὰ αἰσπᾶνθῇ πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ταῦτα πάντα ἀπετέλουν ἐν τῇ φαντασίᾳ μου τὴν ἰδανικὴν τοῦ ἔραστοῦ εἰκόνα. Ἐδαύμαζον τὴν εἰκόνα ταύτην ὅτε κρότος τις μ' ἐξύπνισεν· ἠγέρθη ἀίφνης περίφοβος, ἔτεινον τὸ οὖς καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔτριξε τὸ ὄλωσ ἀδύνατον τῆς πρὸς τὴν ὁδὸν δύρας κλειδρον.

— Τίς εἶναι αὐτοῦ; ἀνέκραξα.

— Ἐλίξ, ἀνοιξε . . . ἀπεκρίθη ὑπόβραγχνός τις φωνή.

Ψυχρὸς ἰδρὼς μὲ ἐσκέπασεν ὄλην· ἐσιώπων· ἡ δύρα πάντοτε ἐκινεῖτο.

— Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ψεοῦ, ἀνοιξε, Ἐλίξ! . . .

Ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ Ἀριστογείτονος· ἔτρεμον ἐκ τοῦ φόβου.

— Ἐὰν δὲν ἀνοίξης, κρημνίζω τὴν δύραν, Ἐλίξ! . . .

Καὶ τὸ κλειδρον ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἀδελίου ἐκείνου. Ἦμην κατάπληκτος· δὲν ἐτόλμων οὔτε νὰ κράξω, οὔτε νὰ κινηθῶ . . . Ἡ δύρα ἐσείετο ὅτε ἤχος ὀξύς, ὅμοιος πρὸς βολὴν πυροβόλου, ἀντήχησεν εἰς τὸν ἀέρα . . . Στιγμαὶ τινες σιωπῆς ἠκολούθησαν τὸν ἤχον τοῦτον, ἔπειτα ἤκουσα κτύπους δυνατοὺς ἐπὶ τῆς μεγάλης τῆς αὐλῆς πύλης, ἔπειτα φωνὰς ἀνδρῶπων καὶ κατεσπασμένα βήματα· φῶτα περιήρχοντο ἐν τῇ ὁδῷ . . . καὶ ἡ λάμψις αὐτῶν, διαπερῶσα τὰς χαραγὰς τῶν παραθύρων τοῦ ἰσοπέδου πατώματος ὅπου ἐγὼ ἤμην, ἐφώτισε τὸν κοιτῶνά μου· διὰ τοῦ ἀδυνάτου του

του φωτὸς ἠδυνήθη νὰ ἐνδυσῶ· αἱ Σορυβώδεις καὶ ἀκατανόητοι φωναί, αἱ ἀντηχήσασαι ἐν τῇ αὐλῇ, ἠλαττώθησαν κατὰ μικρὸν, καὶ ὡς μεμακρυσμένος, ἀόριστος καὶ συγκεχυμένος ἤχος ἔφθασαν μέχρις ἐμοῦ· ἔπειτα αἱ αὐταὶ φωναὶ ἠκούσθησαν πλησιάζουσαι· ἐκρούσθη τότε ἡ δύρα τοῦ δωματίου μου.

— Συγχωρεῖτε, δεσποσύνη . . . ἀλλὰ βεβαίως δὲν πρέπει νὰ κοιμᾶσθε . . . Ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου Βάλα.

— Συγχωρεῖτε, δεσποσύνη . . . ἐρχόμεθα νὰ σᾶς ἠσυχάσωμεν, διότι βεβαίως ἐφοβήθητε πολὺ . . . ἡ δύρα σας σχεδὸν ἐσυντρίφη . . . ὁ κλέπτης σας ἔφυγεν . . . ἂν δελεετὲ ν' ἀναπαυθῆτε, ἠμπορεῖτε ν' ἀποκοιμηθῆτε πάλιν . . . all 's right (τὰ πάντα ἐν τάξει).

— Εὐχαριστῶ, κύριε, ἀπεκρίθη ἔντρομος εἰσέτι . . . στείλατέ μοι, παρακαλῶ, τὴν Μαριγῶ.

— Μάλιστα, κυρία μου.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἤλθεν ἡ Μαριγῶ καὶ μ' ἐβοήθησε ν' ἀπενδυσῶ· κατετρόμαξεν ἡ δυστυχὴς κόρη ἰδοῦσά με εἰς τοιαύτην ἀψυχίαν, καὶ δραμοῦσα εἶπεν αὐτὸ εἰς τὴν νέαν κυρίαν της, ἣτις ἤλθεν ἀμέσως νὰ με ἰδῇ. Ἐν τῷ μεταξῦ, αἰσπᾶνομένη ἀδυναμίαν εἶχον ἐξαπλωθῆ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντροῦ· μόλις δὲ εἰσελθούσης τῆς Ἑλένης, εἶδον μετὰ φρίκης τὸν Ἀριστογείτονα ἀκολουθοῦντα κατεσπασμένως τὴν ἀδελφήν του, κλείοντα ἀποτόμως ὀπίσω αὐτοῦ τὴν δύραν, καὶ, ἐπ' αὐτῇ τῇ παρουσίᾳ τῆς Μαριγοῦς, πίπτοντα εἰς τοὺς πόδας μου καὶ κράζοντα.

— Συγχωρεῖτέ μοι, εἶχον παραφρονίσει . . . σᾶς προσέβαλον ἀπρεπῶς . . . συγχωρεῖτέ μοι καὶ ὑποσχέθητέ μοι νὰ τὸ κρατήσετε μυστικόν.

Ἐξέλθετε, εἶπα μετ' ὀργῆς, καί, λησμονοῦσα τότε ὅτι ἤμην ἡ ἐγκαταλειμμένη ὄρφανή, ἡ ὑπομίσθιος τῶν Βάλα, ἔνευσα ἐξουσιαστικῶς, δείξασα εἰς αὐτὸν τὴν θύραν τοῦ δωματίου.

Ἔπεσε τότε καὶ ἡ Ἐλένη εἰς τοὺς πόδας μου.

Τὰ γνωρίζω ὅλα, φιλότατ' Ἐλίξα· μοὶ τὰ ὠμολόγησεν ὅλα ὁ ἄδικος αὐτός, ἀλλ' ὃν δὲν τὸν συγχωρήσῃς, ἂν λαλήσῃς, ἐχάθη μὲν αὐτός . . . ἔπεσε δὲ καὶ ἐπάνω μου ἡ δυσφημία τῆς ἔλευνης αὐτῆς ἱστορίας . . . σὲ ἐξορκίζω, Ἐλίξα, ὑποσχέθητί μοι ὅτι δὲν θέλεις εἰπεῖ τίποτε εἰς κἀνένα, καὶ αὐτὸς φεύγει σήμερον ἀφεύκτως . . . καὶ ποτὲ πλέον δὲν θέλεις τὸν ἰδεῖ!

— Φεύγετε; εἶπα τότε στραφεῖσα πρὸς τὸν Ἀριστογείτονα, ἐγερθέντα ἤδη καὶ ἰστάμενον πλησίον τῆς θύρας.

— Καὶ ἡ πρὸς ὑμᾶς ἀγάπη μου; . . .

— Μὴ βεβηλόνατε πρᾶγμα ἅγιον τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζετε . . . Ἡ ὑπόσχεσθε νὰ μὴ φανήτε πλέον ἐνώπιόν μου, ἢ σήμερον σᾶς καταμηνύω εἰς τὴν ἀρμοδίαν τοῦ τόπου τούτου ἀρχήν!

— Ναί, ὑπόσχεται νὰ μὴ τὸν ἰδῆς πλέον, ἀνέκραξεν ἡ Ελένη . . . ναι, ναι, καὶ ὑπόσχομαι καὶ ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ!

Καὶ ᾤθησε τὸν Ἀριστογείτονα ἐκτὸς τοῦ δωματίου.

Ἡ ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου ταραχὴ ὑπῆρξεν εἰς ἐμέ τοιαύτη ὥστε μὲ κατέλαβε νόσος σπουδαία· μὲ μετέφερον τότε εἰς ἄλλο μέρος τῆς οἰκίας, ὅπου μ' ἐθεράπευε λίαν ἐπιμελῶς νέος τις ἰατρός σπουδόςας ἐν Παρισίοις. Ἡ Μαριγῶ, κατ' ἕλον τὸ διάστημα τῆς νόσου μου, ἐδείχθη πλήρης ἀφοσιώσεως πρὸς ἐμέ, ἡ δὲ Ἐλένη μοὶ ἐπεδαψίλευσε περιποιήσεις καὶ ἀβρότητας ἀδελφῆς. Καὶ αὕτη προσέτι ἡ

κυρία Βάλα κατεδέχθη νὰ ἔρχηται νὰ μὲ βλέπη, καὶ λόγους τινὰς ἀγαθότητος πρὸς ἐμέ νὰ προφέρῃ. Ὁ Ἀριστογείτονα εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Κωνσταντινούπολιν, διορισθεὶς ἀκόλουθος τῆς ἐκεῖ πρεσβείας.

Ὁ δόκτωρ Πηγᾶς ἐλάλει τὴν γαλλικὴν ἄνευ ξενικῆς προφορᾶς, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἤκουον λαλοῦντα Γάλλον· τὸν ἠκροώμην δὲ εὐχαρίστως, νομίζουσα ὅτι εὕρισκομαι ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὸ Παρθεναγωγεῖον δὲν ἦτον ἄλλοτε παράδεισος δι' ἐμέ· πλὴν ὅπως ἴσως εἶχον εὕρει ἐκεῖ ἡσυχίαν καὶ γαλήνην, τῶν ὁποίων ἐστερήθη μετὰ ταῦτα. Ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἰχώδης φωνὴ τοῦ δόκτωρος Πηγᾶ μ' ἐβελγεν ὡς ἠδονικὴ μουσικὴ· ἀνευρισκόμην οὕτως ἐν Γαλλίᾳ, τὴν ὁποῖαν ἠγάπησα πάντοτε ὡς πατρίδα . . . Τόσον εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ πρῶται τῆς ζωῆς ἐντυπώσεις μένουσι πάντοτε ἀνεξάλειπτοι.

Μακρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἀνάβρωσίς μου, καὶ διαρκούσης αὐτῆς ὁ δόκτωρ Πηγᾶς μ' ἐπεσκέπτετο κατ' ἡμέραν. Πόσον ἀνυπομόνω ἐπερίμενα τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ! Ἐλαλοῦμεν γαλλιστί· μοὶ ἔφερε τὰς εἰδήσεις τῆς πόλεως· μ' ἐμάνθανε τὰ ἤδη, τὰ ἔτιμα, τὰς συνηθείας καὶ ἔξεις τοῦ τόπου· ὠμιλοῦμεν περὶ Γαλλίας· μοὶ ἐδάνειζε γαλλικὰς ἐφημερίδας· ἐσυζητοῦμεν τὰς ἐν αὐταῖς περιεχομένας εἰδήσεις. Καὶ οὕτως ἀντηλλάσσομεν ἰδέας, φρονήματα καὶ γνώμας· ὁ δόκτωρ ἐλάμβανε ἅπαντα τὰ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενα φιλολογικὰ καὶ πολιτικὰ συγγράμματα, ἐγὼ δὲ ἤμην ἐκ τούτου ἐνήμερος εἰς ὅλας τὰς προόδους. Ἐγείνομεν λοιπὸν, ὁ δόκτωρ καὶ ἐγὼ, ἀγαθοὶ φίλοι· τὸ πρὸς αὐτὸν αἰσθημά μου ἦτον αἰσθημα ἀδελφῆς πρὸς ἀδελφόν, καὶ ἀδελφοῦ ἀγάπην εἶχεν αὐτὸς πρὸς ἐμέ. Ὁ δόκτωρ Πηγᾶς, τεσσαρακοντούτης ὢν

τὴν ἑλικίαν, ἔμμενεν ἄγαμος, δι' ὃ καὶ τὸν ἐπέπληττον πολ-
λάκις.

Ἄ! μοὶ ἔλεγεν, ἐὰν ἡδυνάμην νὰ νυμφευθῶ! πόσον ἤθελον
ἀγαπᾶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον!

— Καὶ διατί δὲν δύνασθε; Εἶναι τάχα ἀδιακρισία ἂν
σᾶς ἐρωτήσω;

— Τὸ μυστικὸν τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μου.

Καὶ ἀληθῶς εἶχον ἀκούσει τὴν κυρίαν Βάλα λέγουσαν
ὅτι ὁ δόκτωρ Πηγᾶς ἐδεσμεύετο ὑπὸ δεσμῶν δυσδιαλύτων·
ἐλάλει αὕτη περὶ κυρίας τινός, πελάτιδος τοῦ ἱατροῦ, ἐγκα-
ταλειφθείσης ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς ἐν ἔτος πρὸ τῆς γεννή-
σεως τέκνου. Γνωρίζουσα ὅμως τὸ φιλοκατήγορον τοῦ χαρα-
κτῆρος τῆς κυρίας Βάλα, δὲν ἔδωκα πίστιν εἰς τοὺς λό-
γους τῆς.

Ὅτε ἡδυνήθην νὰ ἐμφανισθῶ εἰς τὴν κοινὴν αἵδουσαν,
τὰ τῆς οἰκίας εἶχον ἀναλάβει τὴν συνήθη αὐτῶν πορείαν·
ἦτον ἡ πορεία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου — ἐκτὸς τῆς εὐ-
ταξίας.

Ἡ κυρία Βάλα καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἠγείροντο τοῦ
ὑπνου βραδέως· ὁ δὲ κύριος Βάλας ἀπ' ἐναντίας εἶχε διατη-
ρῆσαι τὴν σωτήριον ἔξιν νὰ ἐγείρηται πολὺ ἔνωρίς. Ἐπρο-
γευματίζομεν τὴν μεσημβρίαν· ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς
τρίτης ὥρας ἐγίνετο ὑποδοχὴ ἢ ἀπόδοσις ἐπισκεψέων· ἀπὸ
τῆς τρίτης μέχρι τῆς πέμπτης ἐξερχόμεθα εἰς περίπατον
πεζαί ἢ ἐφ' ἀμάξης· τὴν ἕκτην ἐγευματίζομεν· ὁσάκις δὲ
τὸ ἑσπέρας δὲν ὑπῆρχεν οὔτε θέατρον οὔτε μετάβασις εἰς
ἄλλων οἰκιῶν συναναστροφάς, ἐπίνομεν τὸ τσαΐ τὴν ἐν-
νάτην.

Κατὰ τὴν ἀνάβρωσίν μου, μοὶ εἶχον δώσει ἄλλον κοιτῶνα

ἐπὶ τοῦ πρώτου δωματος, οὐχὶ τόσον πρόσφορον ὅσον ἐκείνον
ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐθεραπεύθην κατὰ τὴν νόσον μου, ἀλλ'
οὐχὶ καὶ ὅπως δυσάρεστον. Ἀφοῦ δὲ ὁ νοῦς μου ὅπως οὖν
ἠσύχασε καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐδυναμώθη, ἐπανέλαβον τὰ ἔργα
μου πλησίον τῆς Ἑλένης· συνίσταντο δὲ ταῦτα εἰς τὸ ν'
ἀναγινώσκωμεν ὁμοῦ γάλλους συγγραφεῖς, νὰ ὑπαγορεύω αὐ-
τὴν νὰ γράφῃ, νὰ λαλῶμεν περὶ ἱστορίας, γεωγραφίας κτλ.,
νὰ ἐρμηνεύωμεν ὁμοῦ βιβλία ἐπιστήμης συγγεγραμμένα πρὸς
χρῆσιν καὶ κατάληψιν τῶν ἀπλουστέρων.

Ὅσάκις ἡ κυρία Βάλα δὲν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ, συνώδευον
ἐγὼ τὴν Ελένην εἰς περίπατον πεζῆ ἢ ἐφ' ἀμάξης. Ἐὰν
δὲ ἡ Ἑλένη καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐξήρχοντο τὸ ἑσπέρας,
ἔμμενον ἐγὼ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀποσυρομένη εἰς τὸν κοιτῶνά μου
καὶ ἀσχολουμένη εἰς τὰς προσφιλεῖς μου ἀναγνώσεις. Ὑπο-
δοχῆς δὲ γινομένης τὸ ἑσπέρας, μετέβαινον καὶ ἐγὼ ἐνίοτε
εἰς τὴν αἵδουσαν κατ' ἣν ὥραν ἐφιλεύετο τὸ τσαΐ.

Παρῆλθον ἤδη τρεῖς μῆνες ἀφοῦ ἤμεθα ἐν Ἀθήναις,
καὶ, ἔνεκα ἀλλεπαλλήλων προσκομμάτων, δὲν εἶχον ἀκόμῃ
ἰδεῖ τὸν Γεώργιον, τὸν μνηστῆρα τῆς Ἑλένης. Ἀκατα-
παύστως αὕτη μοὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ· μοὶ ἀνέφερε καὶ τὰ
λεπτότερα περιστατικά τῶν μεταξύ των συνομιλιῶν· ὁ δὲ
γάμος αὐτῶν ἀνεβάλλετο ἔνεκα πολιτικῶν λόγων· διότι κομ-
ματάρχης τις, προστατεύων τὸν Γεώργιον, εἶχε θυγατέρα ἐν
ὥρᾳ γάμου, καὶ ἔπρεπε νὰ μένῃ εἰς αὐτὸν ἢ ἐλπίς ὅτι ὁ
Γεώργιος ἡδύνατο νὰ γείνη γαμβρός του. Ἡτοιούτη μεταξὺ
Γεωργίου καὶ κυρίου Βάλα συνεννόησις — τσαύτη συγκατά-
βασις ἀφ' ἑνὸς καὶ τσαύτη δολιότης ἀφ' ἑτέρου — μοὶ εἶχον
προξενήσει ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν, καὶ πολὺ ἠλαττώθη ἡ ὑπόληψις
τὴν ὁποίαν εἶχον πρὸς τὸν Γεώργιον χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζω.

Ἐσπέραν τινα, ἐπεριμένετο ὁ Γεώργιος εἰς τῆς κυρίας Βάλα· ἡ περιεργία μου λοιπὸν ἀνεπερωσθή· ἐμελλον τέλος πάντων νὰ ἰδῶ τὸν φοῖνικα τοῦτον τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὴν Ἑλένην. Ἄλλ' ἡ προσδοκία μου ἐψεύσθη καὶ τότε, καὶ ὁ Γεώργιος δὲν ἦλθεν.

— Ἐτοιμάζει πιθανῶς τὸν μέγαν αὐτοῦ λόγον διὰ τὴν αὔριον . . . εἶπεν ὁ κύριος Βάλας . . . αὔριον εἶναι ψηφοφορία ἐμπιστοσύνης . . .

— Δὲν ὑπάρχομεν ἀκόμη εἰς τὴν Βουλὴν, εἶπεν ἡ Ἑλένη· δὲν ὑπάρχομεν αὔριον;

Ἄς ὑπάρχομεν, εἶπεν ὁ κύριος Βάλας, καὶ νὰ ἐλθῇ μετ' ἡμῶν καὶ ἡ κυρία Ἐλιζα.

Ἐρυθρίασα ὡς κεράσιον· διατί; οὔτ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω· σήμερον ὅμως, ἀναπολοῦσα τὸ παρελθὸν, δὲν δύναμαι νὰ μὴ πιστεῦσω εἰς προαισθήματά τινα τῆς καρδίας, εἰς ἄγνωστά τινα βευστά, κοινωνοῦντα, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν, μεταξὺ δύο ἀνδρωπίων ὄντων. Δὲν ἠδυνήσθη νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμοὺς κατ' ἄλλην τὴν νύκτα· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἤμην ἐν τῇ Βουλῇ· ἐβλεπον βίτορας χειρονομούντας . . . ἤκουον σχοινοτενεῖς καὶ ἀσυναρτήτους ἀγορεύσεις . . .

Τὴν ἐπαύριον, ἤμην ἐτοίμη ἀπὸ πρωΐας. Ὅτε εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅλοι οἱ βουλευταὶ δὲν εἶχον ἀκόμη συναχθῆ. Τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐλληνικῆς Βουλῆς εἶναι παραλληλόγραμμον ἐπίμηκες, κτίσμα προσωρινόν, λίαν ἄσχημον καὶ ἀκατάλληλον· ἐμβαδὸν μέγα, ἰσόγειον, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐφίστανται στοαὶ διὰ τὸ ἀκροατήριον, διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς κυβερνήσεως, διὰ τοὺς ἐφημεριδογράφους, διὰ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἑλληνας, ἀπολαύοντας ἐν Ἀθήναις τιμητικῶν τιμῶν προνομίων καὶ διὰ τὸ διπλωματικὸν σῶμα. Τὸ βῆμα

ἐγείρεται ἔμπροσθεν τοῦ τοίχου ἐν τῷ μέσῳ τῆς μιᾶς τῶν δύο μακρῶν πλευρῶν τοῦ παραλληλογράμμου, τὰ δὲ ἐδῶλια τῶν βουλευτῶν ὑψοῦνται ἀμφιδεατρικῶς ἀπέναντι τῆς νεωτέρας ταύτης πτυχῆς· ὅπισθεν τοῦ βήματος εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ προέδρου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ αἴθουσα ἐπληρώσθη· οἱ βουλευταὶ, οἱ μὲν φοροῦντες τὸ γραφικὸν ἐγγύριον ἔνδυμα, τὴν ἡρωϊκὴν καὶ ἱστορικὴν φουστανέλλαν, οἱ δὲ ἐνδεδυμένοι εὐρωπαϊκῶς, ὅλοι σχεδὸν κεκαλυμμένοι τὴν κεφαλὴν, ἦλθον καὶ κατέλαβον τῆσιν. Μετ' οὐ πολὺ παράδοξον ὄψιν παρέστανεν ἡ αἴθουσα ἐκεῖνη· οἱ βουλευταὶ ἐκάθητο ἐν πλήρει ἀνέσει· οἱ μὲν ἐξηπλωμένοι ὡς ἐπὶ κλίνης, οἱ δὲ φέροντες τὸν ἕνα τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τρίβοντες μαλακῶς καὶ χάριν διασκεδάσεως τὴν πτέρναν· ὅλοι ἐχειρονόμουν, οὐδεὶς ὁ μὴ κραυγάζων. Ἄλλοι ἐποδοκρότου εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἰδίων ἐπιχειρημάτων, καὶ νέφη κόνιας δὲν ἐβράδυναν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν στοῶν. Ἐν ταῖς διόδοις, ταῖς περικυκλούσαις τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, ἐπεριπάτου πολυάριθμοι καπνοβρόφοι, αἱ δὲ ἀναθυμιάσεις τῶν σιγαρίων, σιγαρετίων καὶ σιμπουκίων διεδίδοντο εἰς τὴν αἴθουσαν· ἀνεπαισθήτως ὁ ἀναπνεόμενος ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ ἐγένετο βαρὺς καὶ ναυτιώδης. Ἐσπείσθη τὴν ἀνάγκην ν' ἀναπνεύσω ἀέρα καθαρότερον· σχεδὸν ἀπεπιγύμην.

Κωδωνίσκος, ἡ μᾶλλον κώδων ὀλόκληρος, ἀντήχησεν αἴφνης ὡς κρόταλον· διὰ τούτου ὁ πρόεδρος ἐκήρυττε τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως· καὶ ἐβράδυνε μὲν νὰ γείνη σιωπὴ, ἀλλ' ὅμως ἐγένετο.

Εἶπα τῆς Ἑλένης νὰ μοὶ δείξῃ τὸν μνηστῆρά της· ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐλθεῖ. Βουλευτῆς ὠχρὸς, ἰσχνὸς, φωνῆν ἔχων ὑποτρέμουσαν, ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα, καὶ ἐτραύλισε

μακρὸν καὶ ἀτερπῆ λόγον — ἐπὶ τίνος δέματος, δὲν ἐνθυμουμαι. Ἡ Βουλὴ ἐφαίνετο βαρυνομένη· ὁ βουλευτὴς ἐλάλει μόνον δι' ἑαυτὸν . . . οὐδεὶς ἠκροάζετο· ἐκραύγαζον πανταχόθεν· “ἀρκεῖ! ἀρκεῖ! ἀρκεῖ! ἐφωτίσθημεν! . . .”

Ὁ πρόεδρος ἔσειε τὸν κωδωνίσκον ἐπὶ ματαίῳ· ἡ τάξις δὲν ἀποκαθίστατο· δόρυβος ἀγοραῖος ἐπεκράτει πανταχοῦ. Ἡμεῖς ἡμεῖς ἐν τῷ λεγομένῳ διπλωματικῷ θεωρεῖω, ὅπερ ἦν τὸ εὐρυχωρότατον πάντων· καὶ μολονότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἦτον πλήρες, δὲν εἶχομεν σχεδὸν ἀέρα ν' ἀναπνεύσωμεν· ἐζητήσαμεν λοιπὸν, ἡ Ἑλένη καὶ ἐγὼ, νὰ ἐξεέλθωμεν καὶ περιπατήσωμεν ὀλίγον εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου καὶ μᾶς συνώδευεν ὁ κύριος Βάλας. Ἐκ τῆς αὐλῆς ἠκούομεν τὸν ἐσωτερικὸν δόρυβον· ἀλλὰ καὶ ἡ αὐλὴ αὐτῆ ἦτον πλήρης ἀνθρώπων. Ἦσαν ἐκεῖ ἄνδρες ἀρχολίπαροι καὶ σπουδάρχαι ὅλων τῶν δέσεων τοῦ βασιλείου . . . βουλευταὶ μέλλοντες . . . τῶν ἐνεργείᾳ βουλευτῶν ὑποστηρικταί . . .

— Δύκοι ὠρυόμενοι! . . . ἐψιδύρισεν ὁ κύριος Βάλας.

Πάταγος χειροκροτήσεων, προσερχόμενος ἐκ τῆς αἴθουσας τῶν συνεδριάσεων, εἰλκυσεν ἰδίως τὴν ἡμετέραν προσοχὴν.

— Ὁ Γεώργιος Αὐλονᾶς ἀναβαίνει εἰς τὸ βῆμα . . . εἶπεν εἰς ἡμᾶς εἰς τῶν ἐκεῖ πλησίον εὐρισκομένων κλητῶν.

Ἐπανήλθομεν εἰς τὸ ἀκροατήριον· ἐρόψα βλέμμα ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ ἡ καρδιά μου ἀνεσκήρτησεν ὑπὸ ῥίγους.

Ὁ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκεῖνος ῥήτωρ, ὁ Γεώργιος Αὐλονᾶς, ὁ μνηστῆρ τῆς Ἑλένης, ἦτον ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, τοῦ ὁποίου εἶχον ἰδεῖ τὴν εἰκόνα κατὰ τὴν φρικτὴν νύκτα τῆς ἀφίξεως ἡμῶν εἰς Ἀθήνας. Ἄκρα ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου·

στιγμὰς ὀλοκλήρους ἡμῖν ἐκτὸς ἑμαυτῆς· οὐτ' ἐνόησα κατ' ἀρχὰς τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος. Ἐν τούτοις σιγῇ μεγάλη ἐγένετο κατ' ὅλην τὴν αἴθουσαν, ἡ δὲ ἠχώδης καὶ κατὰρὰ τοῦ βουλευτοῦ φωνὴ ἐδέσποζε τῆς συνελεύσεως. Ἐκ διαλειμματῶν ὅμως ἠγείροντο καὶ κραυγαί, καὶ δόρυβῶδεις ἐγίνοντο διαδηλώσεις ἐγκρίσεως καὶ ἀποδοκιμασίας. Συνήλθον καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς παραχτῆς μου, καὶ ἀντελήφθη τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου τοῦ Γεωργίου. Τινὲς τῶν φράσεων αὐτοῦ ἔμειναν ἐντετυπωμένοι ἐν τῇ μνήμῃ μου, ὥσανεὶ ἐχαράχθησαν δια σιδήρου . . .

— Ναί, τί ἐκάμετε τὴν ὠραίαν ταύτην χώραν; . . . Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔχυσαν τὸ αἷμά των, ἐδυσίασαν τὴν περιουσίαν των, καὶ ἀπέφερυν βασάνους, θέλοντες ν' ἀποκτήσωσι πατρίδα, καὶ νὰ δώσωσιν εἰς τὴν πατρίδα ταύτην δέσιν ἔντιμον, δέσιν ἀξίαν αὐτῆς, ἐν τῇ χορεία τῶν ἔθνῶν τῆς Εὐρώπης . . . Κατέλιπον δὲ εἰς ὑμᾶς ἔργον εὐκόλον . . . τὴν πορείαν ἐκείνην ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσετε . . . ὑμεῖς δὲ τί ἐπράξατε; ἀποκρίθητε! Περιήλθετε εἰς τὴν ἐξουσίαν, πάντες ἄνευ ἐξαιρέσεως μίαν μόνην ἔχοντες φροντίδα, μίαν μόνην μέριμναν, πῶς νὰ κατέχετε δέσεις ὑμεῖς καὶ πάντες οἱ ὑμέτεροι . . . Περὶ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ οὐδεμίαν φροντίδα, οὐδεμίαν μέριμναν . . . καὶ ἂν ὁ τόπος προώδευσε καὶ προοδεύει, τοῦτο δὲν τὸ χρεωστῆ εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πρωτοβουλίαν, εἰς τὴν ἰδίαν ἐνεργίαν, εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἐν αὐτῷ ζωτικὰς ἰκμάδας.

Κατηστωτεύσατε καιρὸν πολῦτιμον φιλονεικοῦντες καὶ ἐρίζοντες περὶ τῆς ἐξουσίας· ἐξηγητήσατε ὅλας ὑμῶν τὰς δυνάμεις εἰς ἐλευνότητας, εἰς ἐγχωρίους μικροβραδουργίας, καὶ

ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡμελήσατε τὰ μεγάλα ζωτικά συμφέροντα τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ἀφ' ἑτέρου δὲ οὐδεμίαν ἐλάβετε φροντίδα περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης ἣτις ἔμεινεν ὑπὸ ξένου ζυγοῦ, ὡσανεὶ δὲν ὑπῆρχεν ἡ χώρα αὕτη ἐν τῷ κόσμῳ . . . Τί μέγα ἐπράξατε ἐν τῷ ἐλευθέρῳ Κράτει; Ποῦ εἶναι τὰ ἔθνικα καθιδρύματα διὰ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσονται αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις τοῦ τόπου; Τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἔργον πρωτοβουλίας ἰδιωτικῆς· δὲν εἶναι ἔργον κυβερνητικόν· τὰ σχολεῖα; . . . ὁποίας δὲν παρουσιάζουσιν ἐλλείψεις! Ποία ἡ κατάστασις τοῦ κλήρου; Ποία ἡ κατάστασις τῶν ναυτικῶν; Τί ἐπράξατε ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἔθνους; Τὸ ἐδιδάξατε νὰ νοθεύῃ τὰς ἐκλογάς, τὸ ἐδιδάξατε νὰ ἐπιορκῇ . . . Τί δὲ ὑπὲρ τῆς ὑλικῆς αὐτοῦ εὐημερίας; . . . Οὐδὲν, διότι μόνην εἵχετε ἀσχολίαν τὰ προσωπικὰ ὑμῶν συμφέροντα, οὐδὲ σὰς ἔμμενε καιρὸς δι' ἄλλο . . . Ναι, ὅλοι, ὅλοι ὑμεῖς, ὅσοι ἐκυβερνήσατε καὶ ὅσοι σήμερον κυβερνᾶτε τὸν τόπον τοῦτον, ὡς ἄτομα τὸ πλείστον μέρος ἐξ ὑμῶν εἶστε ἄνθρωποι ἐντιμοὶ, ἀλλ' ὡς ἄνθρωποι πολιτικοί, ὡς κυβερνῆται τοῦ τόπου, τί εἶστε; Ἐν ἐλλείψει τῆς ὑμετέρας συνειδήσεως, ὁ τόπος αὐτὸς θέλει ἀποκριθῆ. "Ὅλοι διαιρεῖσθε εἰς κόμματα· ἀλλὰ τί παριστάνουσι τὰ κόμματα ταῦτα; ἀντιπροσωπεύουσι μίαν ἰδέαν, μίαν ἀρχήν; Οὐδεμίαν! . . . "Ὅλοι ὑμεῖς δὲν ἀντιπροσωπεύετε ἄλλο, εἰμὴ προσωπικὰ συμφέροντα! Ἐκαστος ὑμῶν οὐδένα ἄλλον ἔχει λόγον ὑπάρξεως ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εἰμὴ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ εἰς τοῦτο.

Ἐκρημνίσατε μίαν δυναστείαν . . . ὑποσκάπτετε ἤδη καὶ τὴν διάδοχον αὐτῆς. — Αἴ λοιπόν; εἶστε σήμερον καλλήτεροι; δὲν εἶστε πάντοτε οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι; Πῶς κυβερνᾶτε τὸν τόπον; Διὰ τῆς Βουλῆς, λέγετε; Ἀλλὰ θέλοντες νὰ ἔχετε

τὴν ὑποστήριξιν τῆς Βουλῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐπλάσατε, τί κάμνετε; θέλετε νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ; Τῆς πωλεῖτε εἰς τὴν μάχια τὴν Ἑλλάδα ἐλόκληρον!"

Διακοπαὶ βίαιαι κατέπνιξαν τὴν φωνὴν τοῦ Γεωργίου· οἱ βουλευταὶ ὅλοι ἦσαν ἤδη ὄρῳιοι· ὅλοι ἐκινουῦντο παραφόρως, ὅλοι ἐταράττοντο χειρονομῶντες μετὰ ζωηρότητος παντομιμικῆς, ὅλοι ἐλάλουν συγχρόνως.

— Κάτω ὁ Αὐλονᾶς! κάτω! ἐκραύγαζον πανταχοῦθεν.

— Ὑβρίζει τὴν Βουλὴν, κύριε Πρόεδρε, ἀνεβόα βουλευτῆς ἀσιατικῶν φορῶν ἐνδυμα.

— Κάτω! κάτω ὁ αὐθάδης!

Ὁ πρόεδρος ἔσειε τὸν κώδωνα ματαίως· πολλοὶ βουλευταὶ κατέλιπον τὰς θέσεις των καὶ περιστοίχιζον τὸ βῆμα.

— Κατάβα! εἶπεν εἰς ἐξ αὐτῶν χειρονομῶν ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν ῥήτορα, κρατοῦντα δι' ἀμφοτέρων τῶν ἀγκυλῶν τὸ πολιορκούμενον βῆμα.

Ὁ Γεώργιος ὑψωσεν ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν, καὶ, ὑπεροπτικῶς κινῶν τὰ χεῖλη, ἐστράφη πρὸς τὸν Πρόεδρον, ὡσανεὶ ἠρώτα αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος.

— Ἐξακολουθεῖτε! εἶπεν ὁ δυστυχῆς πρόεδρος ἐντελῶς ἀποκωφούμενος.

— Μὴ διακόπτετε τὸν ῥήτορα, ἐκραύγαζον ἄλλοι.

Κάτω ὁ ῥήτωρ! ἐπανελαμβάνετο ἄλλαχοῦθεν.

Τὰ ἀκροατήρια, ἐξαίρουμένου τοῦ ἡμετέρου, ἐποδοκροτοῦν ἐξαλλα ὑπὸ χαρᾶς, αἱ δὲ ἐκρήξεις τῶν ἀνευφημιῶν αὐτῶν εἶχόν τι ὅμοιον τῶν κρότων τοῦ κεραυνοῦ. Διακρίνετο ἐξ ὅλων τὸ ἀκροατήριον τῶν δημοσιογράφων, διαδηλούντων τὴν ἔγκρισιν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Γεωργίου.

Δὲν ἔ' ἀποπνίξετε τὰς ιδέας μου! ἀνεβόησεν ὁ Γεώργιος . . .

Ἐκπληρῶ ἐνταῦθα καθήκον ἱερόν . . . βλέπω τὴν πατρίδα μου ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς ἀβύσσου . . . πανταχοῦ βλέπω προδότης . . . τὸν λαὸν ἐπικαλοῦμαι . . . ὁ λαὸς μόνος ἄς σώσῃ τὴν Ἑλλάδα! . . .

Ἐκ τῶν λόγων τούτων ἀληθῆς τρικυμία ἐξεβράγη ἐν τῇ Βουλῇ· εἰς τῶν βουλευτῶν ἠδῆλησε νὰ ὀρμήσῃ ἐπὶ τοῦ βήματος καὶ νὰ καταβάσῃ τὸν βήτορα. Βουλευτῆς ἄλλος τὸν ἐκράτησε καὶ ἀντήλλαξαν δύο βραπίσματα· μετὰ τὰ βραπίσματα, εἰργάσθησαν οἱ γρόνθοι· ἡ συμπλοκὴ ἐγένετο γενικὴ· ὁ κώδων τοῦ προέδρου δὲν ἠκούετο πλέον· οἱ κλητῆρες τῆς Βουλῆς ἠγωνίζοντο νὰ χωρίσωσι τοὺς μαχομένους.

Ἡ συνεδρίασις διελύθη ἐν μέσῳ μεγίστης ταραχῆς καὶ φοβεροῦ θορύβου· κραυγαὶ μόνον ἠκούοντο, κραυγαὶ καὶ συρίγματα. Ἄδυνατῶ νὰ περιγράψω τὴν συγκίνησίν μου . . . Ἐτρεμον ὦλη. Ὁ κύριος Βάλας μᾶς ἔσυρε βιαίως ἔξω· εἰς τὴν αὐλὴν δὲ ἐξελεῖδόντες, ἀπηντήσαμεν τὸν Γεώργιον περικυκλούμενον καὶ προπεμπόμενον ὑπὸ πολλῶν φίλων καὶ συμβουλευτῶν· τὸ πλήθος τὸν ἀνευφήμει.

— Ζήτω ὁ Αὐλονᾶς! ζήτω ὁ συνήγορος τοῦ λαοῦ! ἐκραύγαζον πανταχοῦθεν. Συριγμοὶ δὲ τινες κατεπνίγησαν ἐν μέσῳ τῶν ζωηρῶν τούτων καὶ παραφόρων εὐφημιῶν! . . .

Ὁ Γεώργιος ἦτον εἰς ἄκρον συγκεκινημένος. Ὅτε διέβημεν πλησιέστατα αὐτοῦ, εἶδε τὴν Ἑλένην καὶ τὴν ἐχαιρέτισεν· ἐστράφη μετὰ ταῦτα καὶ πρὸς ἐμέ . . . τὸν εἶδον ὠχρῶντα . . . με ἠτένισεν ἐκπληκτικῶς . . . ἐνῶ δὲ εἶχεν ἐπ' ἐμοῦ προσηλωμένον τὸ βλέμμα, ἄλλος τὸν ὠμίλει, δὲν ἤκουε τίποτε, καὶ πάντοτε μ' ἐκύτταζεν . . . ἔπειτα καθυγράνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ του, καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν . . . καὶ ἤρχισε νὰ λαλῇ ζωηρῶς πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν. Ἐντὸς

ὀλίγων στιγμῶν ἔζησα ὀλόκληρον ἔτος· ἡ δὲ Ἑλένη κατωχρίασε.

Τί συνέβαινε λοιπὸν ἐν ἐμοὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην; Τὸ βλέμμα τοῦ Γεωργίου, προσηλούμενον ἐπ' ἐμοῦ, εἶχε προξενήσει εἰς ὄλον μου τὸ σῶμα γλυκυτάτην τινὰ αἰσθησίν, ὅποιαν ποτὲ δὲν εἶχον αἰσθάνσθῃ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης· μοὶ ἐφάνη ὅτι εἰσῆρχετο καὶ ἐκυκλοφόρει εἰς τὰς φλέβας μου ὑγρὸν τι, βῆμα ὄλον, τοῦ ὁποίου ἄδυνατῶ νὰ ἐκφράσω τὴν ἡδονὴν . . . ἡδονὴν τόσον ἀβρᾶν, τόσον τρυφερᾶν, τόσον δωπευτικὴν, ὥστε ἐκλαίον δάκρυα χαρᾶς· αἴφνης ἔγεινα σύννοους . . . ἐπήλθην αἰσθησὶς ἄλλη ἀλγεινὴ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δελκτικόν τι ἔχουσα.

— Πόσον εἶσαι ὠραία! μοὶ εἶπεν ἡ Ἑλένη, ἀτενίσασα εἰς ἐμέ τὸ βλέμμα· ποτὲ δὲν σέ εἶδον τοιαύτην . . . ἔκτακτος ἔμπνευσις ζωογονεῖ τὸ πρόσωπόν σου . . . οἱ ὀφθαλμοὶ σου λάμπουσιν ὡς δύο ὠραῖοι ἀδάμαντες, φιλιότη μου, . . . μήπως ἡ εὐγλωττία τοῦ Γεωργίου σέ ἐνδουσίασε καὶ σέ κατεφώτισε τοιοιυτρόπως;

Ἡ φωνὴ τῆς Ἑλένης εἶχε τότε δριμύτητά τινα ἀσυνήθη πρὸς ἐμέ ἄλλοτε· εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς τούτους εἶδον ἐπίπληξιν, εἶδον ἐμφανισμὸν ζηλοτυπίας, καὶ ἠσθάνθη ἰσχυρῶς καὶ ἐντροπήν.

— Καὶ τοῦτο ἂν ἦτον, ἀπεκρίθη, ἔπρεπε, νομίζω, νὰ ὑψηλοφρονήσῃς, φίλη μου.

Ἡ Ἑλένη μ' ἐκύτταξεν ἀσκαρδαμυκτὴ καὶ μετὰ προσηλώσεως τοιαύτης ὥστε πάλιν ἐσυγχύσθη· συστείλασα τότε τὰ χεῖλη, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ἀμάξης. Ἡ ζηλοτυπία κατεκυρίευσεν προφανῶς τὴν καρδίαν τῆς νέας· κατ' ἀρχὰς δὲν ἔδωκα πολλὴν προσοχὴν εἰς τὸ

νέον τούτο αἴσθημα αὐτῆς, ἐπανελθοῦσα ὅμως εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ μείνασα μόνη ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός μου, εἶδον τὸ φρικῶδες τῆς δέσεως ἐν ἣ ἀνεπαισθήτως εὐρέσθη· ἠρώμην λοιπὸν τοῦ ἐραστοῦ τῆς Ἑλένης, καὶ τὸ αἴσθημα τούτο, ἐπελθὼν αἰφνιδίως, ἀπέκτησεν ἤδη ἀμέτρους διαστάσεις. Ἀνεσκήρτησα ὅλη . . . ἐφοβήσθη, ἤσδάνθη ὅτι ἡμάρτανον . . . ἔβλεπον καθαρῶς ὅτι ἐπραττον κλοπὴν σφετεριζομένη τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ νεάνιδος ἐμπιστευθείσης εἰς τὴν ἐπιτήρησίν μου . . .

— Ἴσως εἶμαι μωρὰ, διελογιζόμενη κατ' ἐμαυτὴν, ἐκλαμβάνουσα ὡς ἔρωτα πρὸς τὸν Γεώργιον τὸ αἴσθημά μου πρὸς αὐτόν . . . εἶναι ἀπλὴ προκατάληψις . . . ἰδιοτροπία . . . αὐριον δὲν θέλω σκέπτεσθαι πλέον περὶ τούτου . . . καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι αὐτῆ ἔχασμῆσθην δις καὶ τρίς.

— Ἀποδιοπομποῦμαι τὸν πρῶτόν μου ἔρωτα! εἶπον τότε γελῶσα.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἠτοιμάζετο ἐν τῇ οἰκίᾳ μέγα γεῦμα, καὶ φιλοφρόνως μοὶ εἶχε τοῦτο προαναγγελεῖν ἵνα εὐρεθῶ ὀπωσοῦν ἐστολισμένη. Κατὰ τοιαύτας ἐπισήμους περιστάσεις, ἐπροτίμων νὰ γεύωμαι μόνη ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός μου, δι' ἐλλειψιν ἀρκούντων κοσμημάτων. Ἀλλὰ τότε ἤσδάνθη ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ παρευρεθῶ εἰς τὸ γεῦμα ἐκεῖνο· ἠσχύνθη δὲ εὐθὺς κατ' ἐμαυτὴν, στοχασθεῖσα ὅτι ἡ ἐπιθυμία αὕτη προήρχετο ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἰδῶ τὸν Γεώργιον. Ἐλαβον βιβλίον καὶ δὲν ἠδυνήσθη ν' ἀναγνώσω . . . ὁ λογισμὸς μου ἔφευγε καὶ ἀπῆρχετο εἰς αὐτόν . . .

Ἐξανέστην κατὰ τῆς τάσεως ταύτης τῶν λογισμῶν μου· πυρετώδης ταραχὴ μ' ἐκυρίευσεν· ἐπεριπάτου ἐμπροσπίσω ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός μου κινουσα δυνατὰ καὶ πηδητικὰ

βήματα· διέκοπτον ἔπειτα ἀποτόμως τὸν βηματισμὸν, καὶ περιέπιπτον ἐκ νέου εἰς σύννοιαν . . . Ἐκάσθησα τελευταῖον ἀντικρὺ τοῦ κατόπτρου μου, θέλουσα νὰ τελειώσω τὴν στολήν μου· ἐξεπλάγην τότε ἰδοῦσα τὴν ζωηρότητα τοῦ προσώπου μου, καὶ κατωπτρίσθη μετ' εὐχαριστήσεως· εὗρον ἐμαυτὴν ὡραία, καὶ ἤμην ἀληθῶς τότε· τὸ ἀνάστημά μου ἦτον εὐσχημάτιστον καὶ εὐμηγες· δὲν ἤμην εὐσαρκος, καὶ ὅμως εἶχον γραμμὰς μαλακῶς κυρτουμένας, χεῖρας καὶ βραχίονας “ἀπεσπασμένους ἐξ ἀρχαίου ἀγάλματος”, ὡς ἔλεγον ἀνδριαντοποιὸς τις τῶν φίλων τοῦ κυρίου Βάλα, πέδας μικροῦς, καὶ ὀμφαλωτοῦς, τῶν ὁποίων τὸ ἐλαφρὸν βῆμα ἐκίνει τὸν θαυμασμὸν τῆς Ἑλένης . . . τὸ ὠσειδές μου πρόσωπον, περιστεφόμενον ὑπὸ μελαίνης ἀφθόνου κόμης, ἔτι μάλλον ἐξεωράιζε τὴν συμμετρίαν τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινός· οἱ μεγάλοι καὶ μέλανες ὀφθαλμοί μου ἔλαμπον τότε ὡς πυρσοί, οἱ δὲ ὀδόντες μου, λευκοὶ ὡς ἐλεφάντινοι, ἔδιδον εἰς τὸ πάντοτε σχεδὸν ἐπὶ τῶν χειλέων μου ἐπικαθήμενον μειδίαμα τοιοῦτό τι θεληγτρον, ὥστε ἐγὼ αὐτὴ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κατεγοητεύσθη.

— Εἶμαι ὡραία! ἔλεγον κατ' ἐμαυτὴν . . . ὁ καθρέπτης μου δὲν ψεύδεται . . . δὲν τοῦ ἀρέσω βεβαίως . . . ἀλλὰ καὶ ἂν τοῦ ἀρέσω ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα; . . . δὲν εἶναι μωρία νὰ τὸν συλλογίζωμαι; δὲν εἶναι αὐτὸς μνηστήρ τῆς Ἑλένης, τῆς ὡραίας καὶ πλουσίας κληρονόμου; . . . Διὰ τοῦ γάμου τούτου γίνεται πλοῦσιος, ἰσχυρός . . . μωρία! μωρία ἡ ἐδική μου! ἀλλ' ἂν μὲ ἀγαπᾷ; . . . καλὰ, πλὴν ἐγὼ τί εἶμαι; . . . ὡραία; ναί — ἀλλ' ὀρφανή, ἔρημος, ἄπορος . . . μωρία! μωρία! . . . ἔπειτα, ἄλλη ἀνοησία . . . νὰ ἐμβῶ εἰς οἰκογένειαν, καὶ νὰ βυθίσω αὐτὴν εἰς πένθος . . . διότι ἡ Ἑλένη

ἀγαπᾶ μέχρι μανίας τὸν μνηστῆρά της . . . μωρία! μωρία! . . .

Ἐτελείωσα μετὰ σπουδῆς τὴν στολήν μου, καὶ κατέβην εἰς τὴν αἴψουσαν. Ἡ Ἐλένη ἦτον λαμπρῶς ἐνδεδυμένη· παρετήρησα τοῦτο εἰς αὐτήν, εἰποῦσα προσέτι ὅτι ἡ ἐνδυμασία της ἐκείνη ἦτον γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ οὐχὶ νεάνιδος ἀγάμου. Ἡ Ἐλένη ἤκουσε τοὺς λόγους μου τούτους μετὰ μεγίστης καὶ φανερᾶς δυσαρσεκείας.

— Καὶ δὲν εἶμαι σχεδὸν ὑπάνδρος; εἶπε μετὰ πεισμονῆς ἀπροκαλύπτου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Δύρα ἠνοίχθη καὶ ὁ Γεώργιος εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴψουσαν συνοδευόμενος ὑπὸ τινων ἄλλων προσκεκλημένων, ἐλθόντων συγχρόνως μετ' αὐτοῦ. Ἐπερίμεινα νὰ μὲ συστήσωσιν εἰς τὸν Γεώργιον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγινε, διότι δὲν εἶναι συνήθεια νὰ συνιστῶνται εἰς τοὺς ξένους αἱ συνόμιλοι τῶν δεσποινῶν· ἐγνώριζον τοῦτο, ἀλλ' ἤλπιζον ὅτι, χάριν τῆς οἰκογενειακῆς μου Δέσεως, ἔμελλε νὰ γείνη ἐξαίρεσις πρὸς ἐμέ. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπον στενοχωρίαν τινὰ εἰς τὸν Γεώργιον ὅσάκις τὸ βλέμμα του ἀντίκρυζε τὸ ἐδικόν μου.

Ὅτε ὑπήγομεν εἰς τὸ ἐστιατόριον δὲν εὐρέθη κανεὶς νὰ μοὶ προσφέρῃ τὸν βραχίονα· εἰς τὴν τράπεζαν ἐκάθησα μετὰξὺ τῆς Ἐλένης καὶ τοῦ δόκτωρος Πηγά· οἱ δαιτυμόνες ἦσαν πολυάριθμοι· δὲν ᾤλω μνημονεύσει ὅμως εἰμὴ μόνον τῶν ὅσοι διεδραμάτισαν πρόσωπον ἐν τῇ Σλιβερά μου ἱστορίᾳ. Ἀναφέρω λοιπὸν ἠλικιωμένην τινὰ κυρίαν ἀνύπανδρον, ἀγαθὴν καὶ φιλόφρονα, τὴν κυρίαν Βασιλικήν, ἀδελφὴν τοῦ φίλου μου ἱατροῦ Πηγά, ἔπειτα τὴν κυρίαν Μαργαρίταν, γυναῖκα εὔσωμον καὶ εὐειδῆ, ἐκείνην τὴν ὁποίαν αἱ καταλαλιὰ τῆς πόλεως

ἐνοχοποιοῦν μετὰ τοῦ φίλου μου Πηγά· τὸν κύριον Ἀρχιλόχον, ὑπάλληλον, ἄνθρωπον μικρὸν τὸ σῶμα, δύσμορφον τὴν ὄψιν καὶ δυσμορφώτερον τὴν ψυχὴν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐγένετο παραίτιος μεγάλων δυστυχημάτων· τὸ παρελθὸν αὐτοῦ ἦτον κακίστον· οὐδεὶς εἶχεν εἰς αὐτὸν ὑπόληψιν, καὶ ἐντούτοις εὗρισκε τὸν τρόπον νὰ γίνεται πανταχοῦ δεκτός. Ἐφαίνετο εἰς πάντας πρόθυμος, ὑπηρετικὸς, κολακευτικὸς πρὸ πάντων εἰς τὰς γυναῖκας, σκωπτικὸς τῶν ἀπόντων καὶ ἰδίως ἐκείνων ὅσους ἐγνώριζεν ὡς μὴ ἀρέσκοντας εἰς τοὺς παρόντας. Γαπεινὸς μέχρι χαμερπειίας πρὸς ἐκείνους ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε τι νὰ ἐλπίσῃ, προσεφέρετο ἀποτόμως καὶ σχεδὸν αὐθαδῶς πρὸς ὅσους ἐδέουε ἀνωφελεῖς εἰς τὰς προσδοκίας καὶ τὰ σχέδια αὐτοῦ. Ποτὲ δὲν ἔπραττε τὸ καλὸν, πάντοτε δὲ τὸ κακὸν, καὶ τοῦτο ἐκ φύσεως καὶ ἀπροκλήτως, καθὼς ἡ ἔχιδνα ἢ τοξεύουσα τὸν ἰὸν αὐτῆς καὶ κατὰ τοῦ μὴ ἔχοντος σκοπὸν νὰ τὴν βλάβῃ. Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἔλεεινὸς ἀνὴρ, ὁ τοσαύτην ἀσκήσας Σλιβεράν ἐπιβροῆν ἐπὶ τῆς τύχης μου.

Εἰς ἄκρον ζωὴν ὑπῆρξε τὸ γεῦμα ἐκεῖνο, κύριον δὲ Δέμα τῆς συνομιλίας ἢ συνεδρίασις ἐκείνη τῆς Βουλῆς, καδ' ἦν ὁ Γεώργιος εὐρέθη εἰς τόσον δυσχερῆ Δέσειν. Ὁ κύριος Βάλας δὲν ἐνέκρινεν ἐντελῶς τὴν πολιτικὴν πορείαν τοῦ μέλλοντος γαμβροῦ του.

— Δὲν ἐκάμετε οὐδεμίαν καὶ ὑπὲρ οὐδενὸς ἐξαίρεσιν, φίλτατε Γεώργιε . . . Οὐδεὶς λοιπὸν Δέλει σὰς συμπεριλάβει εἰς ὑπουργικὸν συνδυασμόν . . .

— Ἀπ' ἐναντίας, φίλτατε κύριε Βάλα, ἀπ' ἐναντίας ὅλοι μετὰ χαρᾶς ἤθελόν μοι προσφέρει χαρτοφυλάκιον . . . Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἤθελον ἀποδείξει ἐαυτοὺς ἐξαίρουμένους

τῆς τάξεως ἐκείνων κατ' ὄν τοσάκις καὶ τόσον σφοδρῶς κατηρέχθη.

— Μεγάλην ἔχετε ἐπιτηδειότητα! εἶπε Σορυβωδῶς γελῶν ὁ Ἀρχιλόχος.

— Ὅσον περὶ ἐπιτηδειότητος, φίλτατε κύριέ μου, ἔπρεπε νὰ λάβω μαθήματα παρ' ὑμῶν . . . μάθετε ὅμως, φίλε μου, ὅτι ἡ ἐπιτηδειότης, κατὰ τὴν πολιτικὴν κατὰ τὸν ἰδιωτικὸν βίον, εἶναι ὄπλον τῆς ἐσχάτης τάξεως τὸ ὁποῖον πᾶν ἢ βράδιον, κόπτει τοὺς δακτύλους τῶν μεταχειριζομένων αὐτό . . .

— Ἐ! . . . Ἐ! . . . Ἐ! . . .

Ὁ καλὸς Ἀρχιλόχος δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρη προσφυστέραν παρὰ ταύτην ἀπάντησιν εἰς τὴν προηγουμένην ζωηράν καὶ προσβλητικὴν παρατήρησιν τοῦ Γεωργίου.

Ἡ ὁμιλία ἐξηκολούθησεν ἐφ' ἱκανὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος· ἡ πολιτικὴ, καὶ ἰδίως ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ, ἀποτελεῖ ἐν Ἀθήναις τὴν κυριωτέραν βᾶσιν πάσης συνομιλίας· ὅλοι ἀδιακρίτως ἀσχολοῦνται περὶ αὐτῆς, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες αὐταὶ καὶ τὰ παιδιά. Ἀσχολεῖσθαι περὶ τῶν δημοσίων δὲν εἶναι βεβαίως πρᾶγμα ἀξιόμιμpton· ἀλλ' ἡ περὶ τῶν δημοσίων κρίσις πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς ἀρχάς, καὶ νὰ ἔχη σκοπὸν καὶ μέτρον· τὰ προσόντα ταῦτα δὲν τὰ εὗρον εἰς ὅσας ἔτυχεν ἀκούσω ὁμιλίας περὶ πολιτικῶν ἐν Ἀθήναις.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν· φοιτηταὶ τινες τῆς οἰκίας, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἦλθον εἰς τὴν ἐσπερινὴν συναναστροφὴν· ἡ αἴθουσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπληρώθη· οἱ ὁμιληταὶ διηρέθησαν εἰς ὁμάδας· αἱ τράπεζαι τοῦ παιγνιδίου κατελήφθησαν· ποῦ καὶ ποῦ συνωμίλουν τινὲς ἀνά

δύω· ἐγὼ εἶχον πλησιάσει τράπεζάν τινα πλήρη βιβλίων, ἐφημερίδων, φωτογραφιῶν καὶ ἄλλων ἀστυμάτων· φυλλολογοῦσα δὲ βιβλίον τι φωτογραφημάτων ἤκουσα νὰ μὲ καλῶσι κατ' ὄνομα.

— Δεσποινὴς Ἐλίζα, ἡ φωτογραφία σας εὕρεται μεταξὺ τῆς συλλογῆς ταύτης;

Ἄνεσκήρτησα· ὁ ἀπευθύνων μοι τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἦτον ὁ Γεώργιος· ἐστράφη καὶ ὕψωσα τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτόν.

— Ὅχι, κύριε.

— Κρῖμα· δὲ ἦτον ἡ ὠραιότερα τῆς συλλογῆς . . .

Ἐρυσάσσα καὶ ἔνευσα χαμαί.

— Παράδοξον πρᾶγμα, ἠκολούθησεν ὁ Γεώργιος, πόσον ἁμοιάζετε, κυρία μου, πρὸς γυναῖκά τινα τὴν ὁποίαν ἠγάπησα, τί λέγω; ἐλάτρευσα . . . Ὅτε σὰς εἶδον κατὰ πρῶτον ἐν τῇ Βουλῇ, ἔμεινα κατάπληκτος . . . πρὸς στιγμὴν ἐπίστευσα ὅτι ἦτον αὐτὴ ἡ ἰδία . . . ἀλλ' ἀφοῦ τὴν ἐστερήθη, ὑπόκειμαι πάντοτε εἰς τοιαύτας πλάνας.

— Ἐννοεῖτε τὴν μητέρα σας; εἶπα.

— Ἐ! τὸ ἐνόησατε . . .

— Τὴν ἠγαπήσατε πολὺ τὴν μητέρα σας;

— Πλειότερον τῆς ζωῆς μου, κυρία!

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Γεωργίου ἐπλήσθησαν δακρύων.

Ἐ συγκίνησέν του μετεδόθη καὶ εἰς ἐμέ.

— Ὅποιαν γοητευτικὴν ἱστορίαν διηγεῖσθε; συνεκινήσατε τὴν κυραν Ἐλίζαν, φίλτατε κύριε Αὐλονᾶ . . . δὲν φυλάττετε λοιπὸν ὅλην σας τὴν εὐγλωττίαν διὰ τὴν Βουλὴν;

Ἦτον αὕτη ἡ βάνασος φωνὴ τοῦ Ἀρχιλόχου.

— Ἐμπορεῖτε νὰ ὑπάγετε ἀλλοῦ, φίλτατε κύριε, νὰ δεί-

ξετε τὸ πνευμά σας . . . ἐγὼ δὲν τὸ νοστιμεύομαι πολὺ· ἔχει πολὺ ἄλλας ἐκ τοῦ μαγειρείου.

Ἐπήλθε τότε ἡ Ἑλένη.

— Γνωρίζετε τὴν κυρίαν; ἠρώτησεν αὐτὴ τὸν Γεώργιον μικρόν τι μορφάσσα.

— Δὲν μοι εἶπατε τοςάκις τόσα πολλὰ καλὰ περὶ τῆς κυρίας;

— Ναί, ἀλήθεια! εἶπεν ἡ Ἑλένη καὶ ἔλαβε τὰς δύο χεῖράς μου εἰς τὰς χεῖράς της.

Ἐο Γεώργιος ἐσηκώθη, οὐδεμίαν εἰπὼν λέξιν ἐρασμίαν πρὸς τὴν νέαν αὐτοῦ μνηστήν, καὶ ἀφείδ ἡμᾶς ὑπήγεν ὅπου ἦσαν οἱ ἄνδρες.

Ἡ Ἑλένη τὸν ἠκολούθησε διὰ τοῦ βλέμματος, καὶ εἶδον ὠχρότητα περιχυθεῖσαν ἐπὶ τοῦ προσώπου της· ἐκάθησε πλησίον μου, ἔλαβεν ἐκ τῆς τραπέζης βιβλίον καὶ ἐφυλλολόγη αὐτὸ ἀπροσέκτως.

Ἡ κυρία Βάλα μᾶς ἐπλησίασε βραδέως.

— Τί ἔχεις λοιπὸν ἀπόψε, Ἑλένη; πόσῃ ἀμέλειαν ἔχει πρὸς σέ ὁ Γεώργιος; . . . οὕτω νομίζει ὅτι φέρεται ὁ κόσμος πρὸς μνηστήν; . . . δύο λέξεις δὲν τὸν εἶδον νὰ σοῦ εἰπῇ . . . ἀλλόκοτον πρόσωπον μνηστήρος παριστάνει σήμερον ὁ κύριος αὐτός! . . .

— Ἄλλ' ἠξεύρετε, μητέρα μου, πολὺ καλὰ ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη μνηστήρ μου.

— Πῶς; τί; τί λέγεις ψυχούλα μου; τί λέγεις; . . . ὡς οὐδὲν λοιπὸν νομίζεις τὸν ἀνταλλαχθέντα λόγον; . . .

Ἡ κυρία Βάλα ἐλάλει μεγαλοφώνως λέγουσα ταῦτα· τὰ βλέμματα λοιπὸν πάντα ἐστράφησαν πρὸς αὐτήν.

Μικρὰ καταιγὶς ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος! . . .

Καὶ πάλιν ὁ Ἀρχιλόχος διέβαινεν ὀλίγα βήματα μακρὰν ἡμῶν.

— Τί λέγετε, κύριε Ἀρχιλόχε, εἶπεν ἀκούσασα αὐτὸν ἡ κυρία Βάλα.

— Δέγω, κυρία μου, ὅτι βλέπω καταιγίδα ἐπὶ τοῦ ὠραίου ὡς τοῦ Διὸς προσώπου σας . . .

— Πῶς; ἔχω πρόσωπον ἐγὼ Διός; . . . ἀλλ' ὁ Ζεὺς, κύριε, ἦτον ἀνὴρ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι . . .

— Ναί, κυρία μου, πλὴν εἶχε τὸ ὠραιότερον πρόσωπον τοῦ Ὀλύμπου.

— Φθάνουν αἱ τοιαῦται ἀνοηταί, κύριε Ἀρχιλόχε, καὶ εἶπατέ μου ποῦ βλέπετε τὴν καταιγίδα;

— Θέλω σᾶς τὸ εἰπεῖ, κυρία, ὅταν παῖ ἡμεῖς μόνοι.

Ἡ κυρία Βάλα μᾶς ἔνευσε ν' ἀπομακρυνθῶμεν. Ἡ Ἑλένη ἐπλησίασεν εἰς τινὰς κυρίας, ἐγὼ δὲ ὑπήγα καὶ ἐκάθησα πλησίον τῆς δεσποινίδος Πηγᾶ, ἀλλ' ἡ προσοχή μου ἦτον προσηλωμένη ἐπὶ τοῦ ζεύγους τῆς κυρίας Βάλα καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κυρίας Βάλα ἦσαν ὑπερμέτρως ἀνοικτοί· οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου Ἀρχιλόχου διηγωνίζοντο πρὸς αὐτούς· τὸ στόμα του ἔχασκε, καὶ ἡ κίνησις τῶν μεγάλων ὀδόντων του μοὶ ἐφάνη ὡς μία τῶν μεγίστων ἐκείνων τριπτικῶν μηχανῶν τὰς ὁποίας φέρουν ἐξ Ἀγγλίας. Εἶδον τὴν κυρίαν Βάλα κτυποῦσαν τὰ γόνατά της, χειρονομοῦσαν, ἀναπηδῶσαν ἐπὶ τῆς ἔδρας της. Τέλος πάντων ἐσηκώθη καὶ σχεδὸν ἀσκωλιάζουσα ἦλθε πρὸς ἐμέ.

— Κυρία, μοὶ εἶπε μετὰ φωνῆς τραχείας καὶ δυσηχοῦς, νομίζω ὅτι εἶστε κακοδιάθετος . . . κάμνετε καλὰ ν' ἀποχωρήσετε εἰς τὸν κοιτῶνά σας.

Ἐσημώσῃν, ἐπροσκύνησα καὶ ἀπεχώρησα.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐξηρχόμην τῆς αἰδοῦσης, δὲν ἴδυνήσῃν νὰ μὴ κυττάξω πρὸς τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκειτο ὁ Γεώργιος· κατέλαβον δὲ τὸ ἀδημονοῦν βλέμμα του ἀκολουθοῦν με μετ' ἐκφράσεώς τινος ἀνησυχίας.

Ὁ νοῦς μου ὅλος ἦτον εἰς τὸν Γεώργιον· οὐδ' ἐσυλλογίζομην κὰν τὴν νέαν προσβολὴν τῆς κυρίας Βάλα. Τὸ δι' ἐμέ νέον τοῦτο αἰσῆμα ἠῦξανε ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου ἀναβαίνον ὡς κύμα τρικυμιώδους θαλάσσης· ἡ καρδιά μου ἐπαλλε καὶ ἀνεσῆκονε τὸ στήθός μου σφοδρῶς ἀσπμαῖνον· ὁ Γεώργιος ἤνοιξε κόσμον ἀγνωστον εἰς ἐμέ· ἄλογος ἦτον ὁ ἔρωσ μου... ἀσύνετον τὸ πάθος... καὶ μολαυτὰ κατεβλήσῃν. Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης εὐδαιμονία, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὴν, εἶναι μόνον μετ' αὐτοῦ... Αὐτὸς ὁ Θεὸς εἰς ἐμέ τὸν ἀποστέλλει... Ἐπειτα ἡ ἐνδύμησις τῆς Ἑλένης διήρχετο τὸ πνεῦμά μου· τὴν ἔβλεπον θρηνοῦσαν, ἀπηλπισμένην, ἐλαεινὴν· καὶ τότε ἀπείρους προσπαθείας κατέβαλλον εἰς ἀπομάκρυνσιν τῆς εἰκόνοσ τοῦ Γεωργίου. — Μετὰ ταῦτα ἄλλως ἐσκεπτόμην. — Καὶ τί, τέλος πάντων ἔλεγον κατ' ἐμαυτὴν, καὶ τέλος πάντων τί τῆς χρεωστῶ;... ναί, μὲν, εἶμαι ὑπομίσθιος αὐτῆς... ἀλλὰ πταίω ἐγὼ ἂν ἐκεῖνος μὲ προτιμᾷ; Ἐνήργησα τίποτε ὥστε νὰ σύρω τὴν προσοχὴν τοῦ μνηστῆρός τῆς; Εἶμαι τάχα ὑπεύθυνος τοῦ αἰφνιδίου αἰσῆματος τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσα εἰς τὸν Γεώργιον; Ἐὰν δὲ καὶ ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ, ἂν αἰσῶμαι ἐμαυτὴν δούλην τοῦ ἀνδρὸσ τούτου, πρὸς ὅν λέξεις τινὰς μόνον ἀπηύθυνον καθ' ὅλον μου τὸν βίον, δὲν εἶναι ὑπεύθυνος τούτου αὐτὴ ἡ ἰδία; Εἶναι ἤδη ἐπέκεινα τῶν τριῶν μηνῶν ἀφοῦ περὶ αὐτοῦ μόνον μοὶ λαλεῖ... αὐτὴ ἡ ἰδία ἀνάπτει τὴν φλόγα ἥτις μὲ κατακαίει... καὶ ἐγὼ

νὰ τὴν εὐσπλαγχνισθῶ; Ὅχι! Ὅχι! Ὁ Γεώργιος θὰ ἦναι ἐδικός μου... ὁ Γεώργιος εἶναι ἐδικός μου... Ναί, ἐγὼ μόνη ἤμπορῶ νὰ τὸν κάμω εὐτυχῆ, ἐγὼ μόνη ἤμπορῶ νὰ νοήσω ὅλην τὴν ἀβρότητα τῆς εὐαισῆτου ταύτης καὶ ἰδιοτρόπου καρδίας... Ὁ Γεώργιος εἰς ἐμέ μόνην ἀνήκει... ὦ! τί εὐτυχία νὰ ἦμαι πάντοτε, διὰ βίου πλησίον του, νὰ τὸν βλέπω πάντοτε, νὰ τὸν ἀκούω λαλοῦντα!... νὰ τὸν ὑπηρετῶ γονυπετής!... Ὁ Γεώργιος εἰς ἐμέ μόνην ἀνήκει! μόνον εἰς ἐμέ! Κανεῖς πλέον εἰς τὸν κόσμον δὲν θέλει μοὶ τὸν στερῆσει.

Ἐκοιμήσῃν τὴν νύκτα ἐκείνην μᾶλλον ἤσυχος παρὰ τὸ σύνηδες. Τὴν ἐπαύριον πρωῖ, τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος, εὔρον ἐνώπιόν μου πρόσωπα σκυθρωπότεατα. Αὐτὴ ἡ Ἑλένη, ἡ συνήθως τόσον ἀγαπῆ πρὸς ἐμέ, εἶχε τὴν πρωῖαν ἐκείνην ψυχρότητα παγετώδη.

Τὴν ὥραν τοῦ περιπάτου, ἡ Ἑλένη ἐξῆλθε μετὰ τῆς μητρός τῆς· οὔτε κὰν μοὶ ἀνήγγειλον ὅτι ἐμελλον νὰ ἐξεέλθωσι. Τὸ γεῦμα, ἡ αὐτὴ πρὸς ἐμέ ψυχρότης· τὸ ἐσπέρας, παρηγγέλθη νὰ μὴ γείνωσι δεχταὶ ἐπισκέψεις, καὶ τὸ τσαῖ ἐδόθη ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς κυρίας Βάλα, ὅπου ἐγὼ δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ εἰσελθῶ.

Δεκαπέντε ἡμέραι παρήλθον τοιοῦτοπρόπως· ἐπειδὴ δὲ ἐφοβήσῃν ὅτι ἡ διηνεκῆς αὕτη οἰκουρία ἠδύνατο νὰ βλάψῃ τὴν ὑγείαν μου, ἀπεφάσισα νὰ ἐξεέλθω μόνη καὶ ἄνευ ἀδείας εἰς μικρὸν περίπατον. Ἡ ἀπόφασίς μου ἦτον, ὡς τὸ βλέπω σήμερον, ὀλίγων ἀπερίσκεπτος· ἐν Γαλλίᾳ αἱ νεάνιδες σπανίως ἐξέρχονται ἀσυνόδευτοι· ἐν Ἑλλάδι καὶ αἱ ὑπανδρὸς ἀκόμη γυναῖκες, ἕως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, δὲν ἐξέρχοντο ἄνευ συνοδίας. Ἐκλέξασα ὡς τόπον τοῦ περιπάτου μου τὸν βα-

σιλικὸν κήπον, ἔφθασα ἐκεῖ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν. Ἦτον ὠραία χειμερινή ἡμέρα· λαμπρὸς ἥλιος ἐπιδέχαινε ἡδέως χωρὶς νὰ καίῃ . . . ὁ οὐρανὸς ἦτον καθαρὸς, ἀνέφελος, τὸ δὲ γλυκύτατον αὐτοῦ κυαναυγὲς χρῶμα ἀδύνατον εἶναι νὰ εἰκονίσῃ ὁ ἐπιτηδειότερος ζωγράφος· αἱ δενδροστιχίαι τοῦ κήπου ἦσαν ὀλοπράσινοι . . . ἄλση καὶ πρασιαὶ εὐωδιάζον δροσερὰν καὶ ἡδυτάτην εὐωδίαν . . . αὐρα ζεφύρου, σείουσα ἐλαφρῶς τὰ φύλλα τῶν δένδρων, καὶ ἀερίζουσα τὸ πρόσωπόν μου, ἐνέπνεεν εἰς ἔλπην μου τὴν ψυχὴν γλυκυτάτην τινὰ εὐεξίαν . . . ἡσδανόμην ἑμαυτὴν τόσον ἐλαφρὰν, ὥστε πλήρης ἡδονῆς καὶ μέτῃς ἐπέτων μᾶλλον ἢ ἐβάδιζον ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου . . . εἶχον τσαύτην γαλήνην, ἀνάπαυσιν, ἡσυχίαν πνεύματος, ψυχῆς καὶ σώματος, ὅσην ποτὲ κατ' ὄλον τὸν βίον μου δὲν ἡσδάνθη . . .

Δὲν ἤξεύρω πόσην ὥραν ἔμεινον ἐκεῖ, διαβαίνουσα δι' ὄλων τῶν περικαμπῶν ἐκείνων δρόμων, ἱσταμένη ἐπὶ παντὸς ὑψώματος ἵνα θαυμάζω μακρόθεν τὴν ὠραίαν ἐκείνην καὶ ὡς μέγα κάτοπτρον ἑμαυτὴν θαλάσσαν, τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν τῆς παραλίας καὶ τῶν ἐν τῷ κόλπῳ νήσων, τὰς μεγαλοπρεπεῖς στήλας τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς . . . σιγῇ βαθεῖα ἐβασίλευε κατ' ὄλον τὸν κήπον· δὲν ἤκούετο εἰμὴ μόνον ὁ ἦχος τῶν κωδῶνων αἰγῶν τινων αἵτινες διέβαινον ὅπισθεν τοῦ φράκτου τοῦ κήπου . . . ὅτε αἴφνης εἶδον ἐνώπιόν μου ἐπὶ τῆς καμπῆς μιᾶς τῶν δενδροστιχιῶν τὸν Γεώργιον.

Κατάπληκτος ἔμεινα καὶ ἐστάθη· ὁ Γεώργιος δὲν ἐφαίνετο ἐκπεπληγμένος ὀλιγώτερον ἐμοῦ. Μ' ἐπλησίασε καὶ μ' ἐχαίρετίσεν εὐλαβῶς.

— Σεῖς ἐδῶ, δεσποινίς Ἐλίζα, μόνη, ἄνευ τῆς Ἐλένης;

Ἦμενον ἄναυδος, δὲν ἀπεκρίθη καὶ ἡσδάνθη ὅτι ἡρῶσα.

— Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς συνοδεύσω, δεσποινίς.

Ἦ γλῶσσά μου ἐκόλλησεν εἰς τὸν λάρυγγά μου, δὲν ἡδυνήθη ν' ἀρῶρώσω λέξιν, καὶ μόνον διὰ τῆς κεφαλῆς ἐνευσα ὅτι τῷ ἐπέτρεπον νὰ μὲ συνοδεύσῃ. Οὕτ' ἐγὼ πλέον ἐγνώριζον τί ἔπραττον· ἠρχίσασμεν νὰ περιπατῶμεν.

— Θέλουν νὰ μ' ἐμποδίσωσι νὰ σᾶς βλέπω, δεσποινίς, μοὶ εἶπεν ὁ Γεώργιος ἀποτόμως. Τοῦτο δὲν εἶναι ἴσως γελοῖον;

— Κύριε, εἶπα τέλος πάντων, κύριε, δὲν σᾶς καταλαμβάνω.

— Αἰ λοιπὸν, ἐνόησαν αὐτοὶ, Κυρία μου, ἐνόησαν ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς κατ' ἦν σᾶς εἶδον, ἡσδάνθη πρὸς ὑμᾶς τῆν ζωηροτέρην συμπάθειαν . . . ἐνόησαν, Κυρία μου, ὅτι ὑμεῖς δὲν ἐνόησατε . . . ὅτι σᾶς ἀγαπῶ, ὅτι σᾶς λατρεύω . . .

— Κύριε! Κύριε! . . . ἀνέκραξα καὶ ἐνταυτῷ ἡσδάνθη ὅτι αἱ φρένες μου μ' ἐγκατέλειπον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἔτυχε νὰ διαβαίνωσιν ἐκεῖθεν ἡ κυρία Μαργαρίτα συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ τέκνου τῆς, παιδίου πενταέτους, καὶ τοῦ κυρίου Ἀρχιλόχου.

— Ἄ! ἄ! σεῖς ἐδῶ! σεῖς ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ἀρχιλόχος ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Γεώργιον.

Ἦμην ἐκτὸς ἑμαυτῆς· ὁ Γεώργιος ποσῶς δὲν ἐσυγχύσθη.

— Καὶ διατί σᾶς φαίνεται παράδοξον ὅτι μ' εἶσκατε ἐδῶ;

— Σὰς ἐνόμιζον ὅπως ἀσχολούμενον εἰς τὰς βουλευτικὰς σας ἐργασίας, καὶ δὲν ἐπίστευον ὅτι ἔχετε καιρὸν νὰ κάμνετε εἰδύλλια.

— Πάντοτε κακολογίας! εἶπεν ἡ κυρία Μαργαρίτα.

— Ἡξεύρετε ὅμως, κυρία, ὅτι κατὰ τοῦτο αὐτὸς ἔχει τὸ μονοπάλιον, εἶπε μετὰ πολλῆς ψυχρότητος ὁ Γεώργιος.

— Δὲν περιπατοῦμεν; εἶπεν ὁ Ἀρχιλόχος.

Ἐγὼ, ἡ Μαργαρίτα καὶ τὸ παιδίον τῆς ἐβαδίζομεν ἔμπροσθεν, ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Ἀρχιλόχος ἤρχοντο κατόπιν. Ἡμῖν πάντοτε τεταραγμένη· ἡ κυρία Μαργαρίτα μὲ ἠρώτησε πῶς εὐρέσθην μόνη ἐν τῷ κήπῳ, ἄνευ τῆς Ἑλένης καὶ μετὰ τοῦ Γεωργίου· τῆς ἐξήγησα τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐφάνη εὐχαριστημένη εἰς τὰς ἐξηγήσεις μου.

— Δὲν γνωρίζετε τὸν τόπον τοῦτον, δεσποινίς· καθὼς πᾶσα μικρὰ πόλις, αἱ Ἀθῆναι εἶναι ἔκδοτοι εἰς τὰς κακολογίας... Τί θέλετε νὰ κάμνωσιν οἱ κάτοικοι πόλεως πενήκοντα ἕως ἐξηκοντα χιλιάδων ψυχῶν, εἰμὴ νὰ κακολογῶσιν τὸν πλησίον;... “Ἐδεῖξέ μοι ὁ κύριος δεῖνα ἀναβαίνων δις σήμερον εἰς τῆς κυρίας δεῖνος.” ὁ κύριος δεῖνα ἄλλος ἐπέρασε χθὲς πεντάκις ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς κυρίας τριαστέρου... — “Παράδοξον, ὁ κύριος Β. περιπατεῖ πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν καθ’ ἣν καὶ ἡ κυρία Γ. — καὶ οὕτω καθ’ ἑξῆς”... “Ἔστε προσεκτικὴ, δεσποινίς, ἐὰν θέλητε ν’ ἀπαλλαχθῆτε πολλῶν βασάνων. Ἐπεριπάτουσιν πρὸ ὀλίγου μόνη μετὰ τοῦ υἱοῦ μου, καὶ μετὰ πολλῆς δυσαρσεκειᾶς εἶδον νὰ μὲ πλησιάζῃ ὁ κύριος Ἀρχιλόχος· ὅτε σὰς ἀπήντησα, ἐξήτουν νὰ τὸν ἀπομακρύνω· ἂν καὶ γελοῖος, ἡμπορεῖ μολαταῦτα νὰ ἐνοχοποιήσῃ εἰς χώραν τοιαύτην φιλύποπτον καὶ ψοφοδεῆ.

Ἐνευσα τὴν κεφαλὴν καὶ παντάπασιν δὲν ἀπεκρίσθην· ἀκροαζομένη δὲ προσεκτικῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίαν τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου, δὲν κατώρθωσα ν’ ἀκούσω εἰμὴ λέξεις τινὰς μόνον, μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰς ἐξῆς συχνάκις ἐπαναληφθεῖσας ὑπὸ τοῦ Ἀρχιλόχου· “σὰς ἐκμεταλλεύεται.” — Βραδύτερον ἔμαθον ὅτι ὁ Ἀρχιλόχος ἐπάσχιζε νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Γεώργιον ἀμφιβολίας περὶ τῆς εὐκρινείας τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τοῦ κυρίου Βάλα.

Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου, ἡ κυρία Μαργαρίτα μοι ἐπρότεινε νὰ μὲ συνοδεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν· ἐδέχθην τὴν πρότασιν μετὰ προθυμίας, καὶ ἀπεχαιρετίσαμεν τὸν Γεώργιον καὶ τὸν Ἀρχιλόχον· μόλις εἶχον τὴν τόλμην νὰ ὑψώσω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ Γεωργίου πρὸς νεύσιν χαιρετισμοῦ· οὗτος δὲ ἔκυψεν ἐνώπιόν μου καὶ ἀπεκάλυψε τὴν κεφαλὴν· ἦτον δὲ μελαγχολικὸς καὶ κάτωτρος.

Ὅτε ἐμείναμεν μόναι, ἡ κυρία Μαργαρίτα μοι εἶπεν.

— Ὁ Ἀρχιλόχος δὲν εἶναι φίλος σας, οὔτε φίλος τοῦ Γεωργίου· εἶναι ἀληθῆς ὅτι δὲν εἶναι φίλος κάθενός... θέλετε ἰδεῖ ποῖαν σκευωρίαν σὰς πλέκει, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ.

Ἐπανελθούσα εἰς τὴν οἰκίαν ἤμην ὅλη ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένη· ἐπρόβλεπον ἔκρηξιν τινα καὶ καταίγιδα, ἀλλ’ οὐδὲν τοιοῦτο συνέβη. Τὴν ὥραν τοῦ γεύματος εὔρον τὴν αὐτὴν ψυχρότητα τῶν προηγουμένων ἡμερῶν εἰς τε τὴν κυρίαν Βάλα καὶ τὴν δεσποινίδα Βάλα· οὐδεμίαν ὅμως παρατήρησις μοι ἐγένετο περὶ τῆς ἐξόδου μου. Δὲν ἐδυνήθην νὰ φάγω τίποτε, ἂν καὶ μεγάλας κατέβαλλον προσπαθείας εἰς το νὰ κρύψω τὴν ταραχὴν μου.

Τὸ ἐσπέρας ἔμαθον παρὰ τῆς Μαριγούς ὅτι ὁ κύριος

Ἀρχιλοχος ἤλθε πολλάκις ζητῶν τὸν κύριον Βάλα. Τούτου δὲ ἀπόντος, ἀνήγγειλεν ὅτι ἤθελεν ἐλθεῖ εἰς ἐπίσκεψιν τὸ ἐσπέρας.

Ἐναντίον τῆς διατάξεως τῶν προηγουμένων ἐσπερῶν, τὴν φορὰν ταύτην ἡ ἀπαγόρευσις ἤρθε. Ἐντὸς τῆς ἡμέρας αἱ δέσποιναι Βάλα προσεκάλεσαν διαφόρους εἰς τὸ τσαΐ τῆς ἐσπέρας.

Ἐνεκα τῶν συμβάντων τῆς ἡμέρας ἐνόμισα πρέπον νὰ μὴ λείψω τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο ἐκ τῆς αἰσούσης.

Μετ' ἀλγεινῆς ἐντυπώσεως ἐνθυμοῦμαι τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο. Περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἡ αἰδουσα ἦτον πλήρης· ὅλοι σχεδὸν οἱ φοιτῶντες εἰς τῆς κυρίας Βάλα ἦσαν ἐκεῖ συνηθροισμένοι· μεταξὺ ἄλλων ὁ φίλος μου ἰατρός Πηγᾶς, ἡ κυρία Μαργαρίτα, ἡ κυρία Βασιλικὴ Πηγᾶ, ὁ κύριος Ἀρχιλοχος καὶ ὁ Γεώργιος.

Αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐμάδων συνομιλῖαι ἦσαν λίαν ζωηραί· ὁ κύριος Πηγᾶς μοι εἶχε συστήσει ἀξιωματικούς τινας τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, καὶ ἐλάλησα ἐπιτολὴ μετ' αὐτῶν. Ὁ Γεώργιος μετέσχε τῆς ὁμιλίας, καὶ ἐδείχθη χαρίεις ὅπως τὴν συμπεριφορὰν καὶ πλήρη ἀκριβείας καὶ ἀξιοπρεπείας εἰς ὅσα ἔλεγε· δι' εὐφυῶν καὶ ἐρασιμῶν τρόπων μοι διεδήλωσε καὶ πάλιν τὸν ἔρωτά του, ἀλλὰ καὶ διὰ τσαύτης ἐντέχνου ἐπιτηδειότητος, ὥστε ἡ ἔννοια τῶν λόγων του διήρ-
χετο ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῶν παρόντων καὶ ἔφθανεν εἰς ἐμέ μόνην. Ἐκ τῆς συγκινήσεώς μου, ἐκ τῶν παλμῶν τῆς καρδίας μου ἔβλεπε βεβαίως ὅποιαν εὐδαιμονίαν ἤστανόμην ἐν ἐμαυτῇ . . . οἱ ὀφθαλμοὶ ἀμφοτέρων ἀπηντῶντο πολλάκις, καὶ αἱ δύο ἡμῶν ψυχαί, πάλλουσαι ἐκ μέθης καὶ εὐτυχίας ἀφάτου, συνεμύχθησαν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ βλέμματι! . . .

Καὶ τί λοιπὸν εἶναι τὸ ὕγρον τοῦ βλέμματος τούτου, τὸ με-
θύσκον ἡμᾶς ὡς οἶνος γενναῖος; Λάμπει, σερμαίνει ὡς ἀκτὶς ἡλίου ἑαρινῷ· ἡ καρδία εὐρύνεται, ἡ ψυχὴ ἀφίπταται εἰς χώρας αἰθερίους . . . ὅποια συγκίνησις γλυκεῖα! Ὁ ἀληθῆς ἔρωσ εἶναι τὸ μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων τοῦ οὐρανοῦ . . . ἀδύνατον εἶναι ἄνθρωπος νὰ περιγράψῃ τὴν αἰσθησιν ἐκείνην, τὴν πνευματικὴν συγχρόνως καὶ ὑλικὴν, τὴν κυριεύουσαν τὴν ἡμῶν τὴν οὐσίαν, τὴν εὐξίαν ἐκείνην τὴν ὅποιαν πρέπει τις νὰ αἰσθᾶνθῇ ἵνα τὴν ἐννοήσῃ, καὶ τῆς ὁποίας οὐδεμία περιγραφή δύναται νὰ δώσῃ τὴν παραμικρὰν ἰδέαν!

Ἐκστατικῆ ἔμμενον ἐνώπιον τοῦ Γεωργίου . . . ἦτον ἡ μα-
καριότης τοῦ οὐρανοῦ . . . τὸν ἤκουον καὶ εἰσιώπων, ἀλλὰ τὸ βλέμμα μου ἔλεγε πρὸς αὐτόν . . . “ἀκολουθεῖ . . . ἀκολουθεῖ . . . σὲ ἀκροάζομαι . . . σὲ ἀγαπῶ . . . σὲ λα-
τρεύω . . .”

Μίαν τῶν στιγμῶν ἐκείνων ὁ Γεώργιος εὐρέθη μόνος πλησίον μου· προσήγγισε τότε ὅσον ἠδυνήθη πρὸς ἐμέ, καὶ ὄχρὸς, λαμπροὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τρέμοντα τὰ χεῖλη, ἐψιδύρισε τὰς ἐξῆς λέξεις·

— Ἐλίζα, σὲ ἀγαπῶ . . . με ἀγαπᾶς καὶ σὺ, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Ἐλένη ἦτον ἐπὶ τοῦ κληδοκυ-
βάλου καὶ ἔμελλε νὰ παίξῃ. Τὰ βλέμματα αὐτῆς καὶ ἐμοῦ ἀντικρύσθησαν· ἔβλεπε τὴν συγκίνησιν τοῦ Γεωργίου καὶ ἔμε-
νεν ἐμβρόντητος. Εἶδον καὶ τὴν κυρίαν Βάλα τοξεύουσαν ἐπ' ἐμέ βλέμματα κεραυνοβόλα· ὁ κύριος Ἀρχιλοχος ἐκάθητο πλησίον τῆς καὶ ἐλάλει μετὰ πολλῆς σφοδρότητος βλέπων ἐπίσης πρὸς ἐμέ.

Ἄγνοῶ τί συνέβη τότε ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου καὶ τῆς

καρδιάς μου· ἦτον παραφροσύνη, ἦτον παραφορὰ ἔρωτος, ἦτον ἐπανάστασις τῆς ἀδιακόπως πιεζομένης ὑπερφηφαιάς μου; ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Γεώργιον συντόμως καὶ ζωηρῶς.

— Δός μοι ἀπόδειξιν τοῦ ἔρωτός σου, κύριε . . . τα αὐτὰ εἶπες καὶ πρὸς τὴν Ἑλένην πρὸ ἐνὸς μόλις ἔτους, καὶ ἰδοὺ σήμερον εἶσαι εἰς τοὺς πόδας μου!

— Ἀπόδειξιν λέγεις; εἶπεν ὁ Γεώργιος πλησιάζων ἔτι μᾶλλον πρὸς ἐμὲ σπινθηροβολούντων τῶν ὀφθαλμῶν του, ἀπόδειξιν λέγεις;

Φεῦ! δὲν ἐβράδυνε νὰ μοι δώσῃ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, ἀπόδειξιν ἀχαλινώτου ἔρωτος.

Ἦνοιγεν ἤδη τὸ στόμα νὰ μοι ἀποκριθῆ ὅτε ἡ κυρία Βάλα ἐπέπεσε κατ' ἡμῶν ὡς κεραυνός.

— Τί σκάνδαλον εἶναι αὐτὸ, κυρία; . . . τί μυστικὴ συνδιάλεξις εἶναι αὐτή; . . . ἐξέλθετε κυρία.

Ἦσδάνθη τότε λυγίζοντα τὰ γόνατά μου καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ σηκωθῶ ἐκ τῆς ἔδρας μου.

— Ἐξέλθετε! εἶπεν ἐκ νέου ἡ κυρία Βάλα.

Ὁ Γεώργιος εἶχε σηκωθῆ κάπως καὶ τρέμων καὶ ἀνωρδωμένας ἔχων τὰς τρίχας.

— Διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ! ἀνέκραξε, κυρία! τί κάμνετε;

— Καὶ σεῖς, κύριε . . . εἶστε αὐθάδης . . . ἀχάριστος . . . εἶπεν ἡ κυρία Βάλα. Ἐπειτα, στρεφομένη ἀποτόμως πρὸς ἐμὲ.

— Ἦκούσατε, κυρία; ἐξέλθετε! ἐξέλθετε! καὶ δια τοῦ δακτύλου ἐδείκνυε τὴν θύραν τῆς αἰθούσῃς.

Πρὶν ἢ ὁ κύριος Βάλας καὶ ἡ Ἑλένη λάβωσι καιρὸν νὰ δραμῶσι πρὸς ἡμᾶς, ὁ Γεώργιος ἐπλησίασε πρὸς ἐμὲ προσφέρων μοι τὸν βραχίονα.

— Ἄς ἐξέλθωμεν ὁμοῦ, κυρία . . .

— Τί; πῶς; εἶπεν ἐμβρόντητος ἡ κυρία Βάλα.

— Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, κυρία, λογίζομαι ἀδελφός τῆς ἐξυβρισθείσης ταύτης νεάνιδος, ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος ἀνυψῶν ἀγερώχως τὴν κεφαλὴν.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ζητῶ τὴν ἄδειαν τῆς δεσποινίδος νὰ λογίζομαι ἀδελφός αὐτῆς.

Εἶπε ταῦτα ὁ ἰατρός Πηγᾶς προσφέρων μοι καὶ αὐτὸς τὸν βραχίονα.

— Κυρία, ἠκολούθησεν οὗτος, ἡ ἀδελφή μου θέλει σᾶς δεχθῆ εἰς τὴν οἰκίαν της ὡς ἀδελφὴν . . . δὲν ἠμπορεῖτε πλέον νὰ μένετε ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ . . . ὑπάγωμεν . . .

Ἐσηκώθη μηχανικῶς καὶ ἔλαβον τὸν βραχίονα τοῦ ἰατροῦ.

Πᾶν ὅ,τι διηγήθη συνέβη ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων. Ἄφου ἔλαβον τὸν βραχίονα τοῦ ἰατροῦ, δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τί ἔγεινε· συγκεχυμένα εἶναι τὰ πάντα ἐν τῇ μνήμῃ μου.

Δύω ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν μου ἐν τῇ οἰκίᾳ Πηγᾶ, ἔλαβον τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ Γεωργίου.

“Ἐννοεῖτε δεσποινίς, ὁποῖον αἰσθημα μὲ ἀποκλείει τῆς οἰκίας σας· μετὰ τὸ σκάνδαλον τῆς προχθῆσιν ἑσπέρας, μόνον ὡς μνηστὴρ ἠμπορῶ νὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιόν σας· ἔρχομαι λοιπὸν νὰ ζητήσω τὴν χεῖρά σας. Συναινεῖτε νὰ γίνητε σύζυγός μου; θέλετε νὰ συμμερισθῆτε τὴν καλὴν ἢ τὴν κακὴν τύχην μου; Εἴπατε “ναί”, καὶ γίνομαι ὁ εὐδαιμονέστερος ἄνθρωπος τῆς γῆς. Τὸ διάβημά μου τοῦτο δὲν εἶναι

κανονικόν, τὸ γνωρίζω· ἔλαι ὅμως αἱ περιπέτειαι τοῦ κοινοῦ ἡμῶν ἔρωτος ἦσαν παράδοξοι· λέγω κοινοῦ ἔρωτος, διότι ἠξέυρω ὅτι μὲ ἀγαπᾶτε ἔσον σᾶς ἀγαπῶ. Δὲν εἶμαι δεισιδαίμων, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ προσενίστη ζωηράν εἰς ἐμὲ ἐντύπωσιν τὸ ἀόρατον, τὸ ὑπερφυσικὸν ἐκεῖνο βεῦμα ὅπερ μᾶς ἔσυρε πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἰδίως ἡ καταπληκτικὴ ἐκείνη ὁμοιότης τὴν ὁποῖαν ἔχετε μετὰ τῆς μόνης γυναικὸς τὴν ὁποῖαν ἠγάπησα ἐν τῷ βίῳ μου, μετὰ τῆς μητρός μου. Ἄφ' ἧς στιγμῆς σᾶς εἶδον, ἀνεπόλησα τοὺς λόγους τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ κατ' ἣν ἡμέραν εἰσῆρχετο αὕτη εἰς τὴν συζυγικὴν οἰκίαν. “Ἐλθέ, εἶπεν ὁ Ἰακώβ πρὸς τὴν νέαν του σύζυγον, ἔλθε νὰ λάβῃς τὴν δέσιν τῆς μητρός μου.” Ὁ ἔρωτος ἡμῶν, Ἐλίξα, εἶναι ἔρωτος ἐμπνευσθεῖς ἄνωθεν . . . ἠγαπήθημεν ἅμα εἰδόμεν ἀλλήλους . . . ἀνεγνωρίσθημεν . . . μεταφορὰ τις λίαν δημοτικὴ λέγει ὅτι ὁ ἔρωτος εἶναι μῆλον κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνὴρ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ γυνή· εἶναι δὲ τσαῦτα τὰ μῆλα ταῦτα, ὅσα καὶ τὰ ζεύγη τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ θεός, λέγει ἡ παράδοσις ἐκείνη, εὐαρεστεῖται νὰ κόπῃ τὰ μῆλα ταῦτα εἰς δύο καὶ νὰ βίπτῃ αὐτὰ εἰς τὸν κόσμον· τὰ ἡμίση ταῦτα τῶν μῆλων τρέχουν πανταχόσε, καὶ μόνον ὅταν, ἐν τῇ μυστηριώδει ταύτῃ περιστροφῇ, τὰ δύο ἡμίση τοῦ αὐτοῦ μῆλου ἀπαντηθῶσι, τότε γεννᾶται ὁ ἔρωτος. Εἴμεθα λοιπὸν, Ἐλίξα, τὰ δύο μέρη ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μῆλου· δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ χωρισθῶμεν. Ὅθεν ἂς μὴ πολυπραγμονῶμεν περὶ τοῦ ἡμετέρου ἔρωτος· ἀγαπώμεθα, διότι ἔπρεπε ν' ἀγαπώμεθα. Εἶπατε περὶ τοῦ ἔρωτός μου πρὸς τὴν Ἐλένην· ἐνόμισα ὅτι τὴν ἠγάπων· ἠπατήθη. Ὁ βίος μου ὑπῆρξε πλήρης ταραχῶν καὶ δοκιμασιῶν· ὁ χαρακτήρ μου,

παροξυνόμενος ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων, δὲν προσεκολλᾶτο εὐκόλως εἰς τοὺς συνήθεις δεσμοὺς τοῦ ἐγκοσμίου βίου· ἔβλεπον εἰς τούτους μόνον διασκέδασιν ἐφήμερον . . . ἡ δὲ ἰδέα ἔτι αἱ σχέσεις αὗται ἦσαν πρόσκαιροι, καὶ ἐλατήριον εἶχον τὴν ἰδιοτροπίαν, ἀνεχαίτιζε τὴν ἐκχειλισιν τῆς καρδίας μου . . . ἀπόδουν πᾶσαν διάχυσιν καὶ ἡ ἡδονὴ δὲν ἦτον ἔρωτος. Ὅλη αὕτη ἴ τρυφερὰ περιπάθεια, ὅλη ἡ γυναικεῖα εὐαισθησία δι' ἧς δυστυχῶς μ' ἐπροίκισεν ἡ φύσις, κατεστέλλετο βιαίως· ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀγαπᾶν, τοῦ προσκολλᾶσθαι, τοῦ ἀφοσιουθῆναι εἰς ἄλλον, ἀπεβρόφηθη ὀλοκλήρως ὑπὸ τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὴν μητέρα μου. Ἄ! Ἐλίξα, ἂν τὴν ἐγνωρίζετε τὴν ἀγίαν ἐκείνην γυναῖκα, ἐκείνην τῆς ὁποίας σᾶς προσκαλῶ νὰ ἔλθῃτε νὰ καταλάβητε τὴν μείναςαν κενὴν δέσιν, πόσον ἠθέλετε τὴν ἀγαπήσει! Ἦτον ἡ ἀφοσίωσις ἐνσαρκωθεῖσα, ἡ αὐταπαρνηθῆσα ἄνευ ὀρίων, ἡ περιπαθεστερὰ φιλοστοργία. Δὲν προχωρῶ . . . παύω τοῦ νὰ λαλῶ περὶ αὐτῆς, Ἐλίξα, διότι οἱ ὀφθαλμοί μου, θελοντες μόνον περὶ ἔρωτος πρὸς ὑμᾶς νὰ λαλῶσι, πληροῦνται δακρύων. Οἱ φίλοι μου λέγουν ὅτι ἡ πρὸς τὴν μητέρα μου ἀγάπη μου ἦτον ἐξαιρετικὴ· δὲν ἠξέυρω πῶς ἄλλο ἀγαποῦν ἡ ἠγάπησαν τὴν μητέρα των· ἀλλ' ἐγὼ ἠσθάνθη, ὅτε τὴν ἐστερήθη ὅτι ἀπώλεσα μετ' αὐτῆς τὸ ἥμισυ τῆς ὑπάρξεώς μου. Πρότερον, οὐδέποτε ἐπεθύμησα ν' ἀποδάνω ἀφοῦ ὅμως ἔμεινα μόνος ἄνευ αὐτῆς, ἡ ζωὴ ἐγένετο δι' ἐμὲ δυσβάστακτον φορτίον . . . καὶ — τολμῶ νὰ τὸ βεβαιώσω — ἐὰν ἦμην πεπεισμένος ὅτι ἀνευρίσκομεν τοὺς προσφιλεῖς ἡμῶν νεκροὺς, δὲν ἠθέλον μῆναι πλέον ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ χρόνος δὲν φέρει οὐδεμίαν παρηγορίαν, οὐδεμίαν θεραπείαν . . .

Παράδοξον φαινόμενον τῆς καρδίας! Ἦξευρον ὅτι ὁ χωρισμὸς ἦτον ἄφευκτος . . . Αἱ ἡμέραι, αἱ στιγμαὶ ἦσαν μεμετρημένα, τὴν προτεραίαν τῆς Σλιβεράς ἡμέρας ὁ ἰατρός μοι εἶχε προαναγγεῖλει σχεδὸν τὴν στιγμὴν τῆς τρομερᾶς καταστροφῆς . . . καὶ ἐν τούτοις, τὸ πιστεύετε, Ἐλίζα; δὲν ἤσδάνδην τὸν πόνον ὅστις ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ μετὰ τὸ ὀδυνηρὸν τέλος . . . Ὁχι, ὁ χρόνος δὲν ἐπιφέρει οἰδημίαν θεραπείαν . . . Εἶμαι πειστικὸς καὶ εὐγλωττος ἐν τῇ Βουλῇ, ζωηρὸς καὶ ὀμιλητικὸς ἐν τῷ κόσμῳ, ἀστείευομαι, λέγουν, ἐπιχαρίτως, κινῶ τὸν γέλωτα καὶ αὐτὸς ἐγὼ γελῶ μέχρι δακρύων, ἀποτελέσματα πάντα νευρικῆς ἰδιοσυγκρασίας, φιλιότητῃ Ἐλίζα . . . Πρέπει ν' ἀπασχολήσω ἀλλαχοῦ ὀλωσδιόλου τὸν νοῦν μου. πρέπει — τὸ λέγω μετὰ πολλῆς Σλίψεως — πρέπει νὰ λησμονήσω τὸ ὄν τὸ ὁποῖον ἐλάτρευσα, ὥστε νὰ μὴν ὑποφέρω — πρέπει νὰ καλύψω τὴν μνήμην του ὡς εἰκόνα καλυπτομένην ὑπὸ πέπλου. — Αὐτὸς ὁ πόθος, αὐτὸς ὁ ὑπερτάφις, οὕτως εἰπεῖν, ἔρωσ ὁμοιάζει πρὸς τύψιν συνειδότος . . . Θέλετε εἰπεῖ; Δὲν ἐνόησα τὸν μέγαν τῆς Γαλλίας ποιητὴν Λαμαρτίνον, τὸν ἐπίσης ἀγαπήσαντα μέχρι λατρείας τὴν μητέρα του, λέγοντα ὅτι, δικαιωνίζων τις ἐν ἑαυτῷ τὴν μνήμην φιλιότητος ὄντος, διαφυλάττει τὸ ὄν τοῦτο ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει πλέον νεκρός. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν γνωρίζω ἀλγεινότερον πόνον τῆς σταθερᾶς, διηνεκοῦς, ἀδιακόπου ἐκείνης ἀναμνήσεως, τῆς συναισθησεως τοῦ ὅτι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀνακληθῇ ὑλικῶς εἰς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπαρξίν τὸ προσφιλὲς ὄν, τὸ πνευματικῶς ἀνακαλούμενον . . . ἡ καρδία ἀλγεῖ, ἡ ψυχὴ καταπονεῖται, ὀδυνηρὰ σκοτοδινία ταράσσει τὸ λογικόν . . . φρικτῆ, ἐναγώνιος κατάστασις! ποσάκις δὲν ὑπέστην τὸ ἀνυπόφορον τοῦτο μαρτύριον! ποσάκις

ῥιγος σφοδρὸν δὲν διήλθην ὅλας μου τὰς φλέβας, δὲν ἐκάλυψε σκότος τοὺς ὀφθαλμούς μου, λειποψυχία θανάτου δὲν ἐκυρίευσεν ὅλον τὸ σῶμά μου, καὶ δὲν ἤσδάνδην τότε ἀκράτητον ἐπιθυμίαν νὰ δώσω τέλος εἰς ὅλα ταῦτα τὰ δεινά . . . καὶ ὀπισθοδρόμησα μὲν ἐνώπιον τῆς αὐτοχειρίας . . . μετὰ χαρᾶς ὅμως ἤθελον ἀποδοθῆ εἰς τὸν αἰώνιον ὕπνον . . .

“Ἴδου, Ἐλίζα, ποία ἦτον ἡ ἐλεεινὴ θῆσις μου ὅτε κατὰ πρῶτον σὰς εἶδον· κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζον ὅτι ὁ πολιτικὸς βίος, ὁ γάμος μου μετὰ τῆς Ἐλένης, ἡ φιλοδοξία, ὁ πλοῦτος, ἤθελον μὲ παρηγορήσει, ὅτι ἤθελον οὕτω λησμονήσει τὴν φιλιότητῃ μου νεκράν . . . Ματαίᾳ ἐλπίς! Τὴν ἡμέραν ὅμως κατ' ἦν σὰς εἶδον, τὴν ἡμέραν κατ' ἦν ἤσδάνδην πρὸς ὑμᾶς τὸ παράδοξον αὐτὸ αἴσθημα, τὸ μετεωρίζον τὸν νοῦν καὶ ἐκβακχεῖον ἔδονικῶς τὴν καρδίαν μου, κατέστην ἰσχυρὸς, ἤσδάνδην ὅτι ἠδυνάμην ἀκόμη νὰ ζήσω . . .” Ἐκτοτε ἡ ζωὴ μου προσεκολλήθη εἰς τὴν ὑμετέραν ζωὴν. — Πολλοὶ ἴσως νομίσωσιν ὅτι τὸ πρὸς ὑμᾶς πάθος μου εἶναι παραφροσύνη, ὅτι εἶναι τοσοῦτον ὑπερβολικὸν ὥστε δὲν εἶναι ἀληθές. Δὲν φιλονεικῶ περὶ τοῦ πρώτου . . . φαίνεται ὅτι ἡ νευρικὴ κατασκευὴ μου περιέχει στοιχεῖα παραφροσύνης — ἐνίοτε τὸ βλέμμα μου, τὰ κινήματά μου ἐτρόμαζον τὴν δυστυχῆ μητέρα μου. — Ἄλλ' εἴτε ἀσθενεῖς, εἴτε ὑγιεῖς ἔχων τὰς φρένας σὰς ἀγαπῶ, Ἐλίζα, περιπατῶς· μόνον δι' ὑμῶν αἰσθάνομαι τὸν βίον, καὶ, ἂν ὑμεῖς μὲ ἀπωθήσετε, δὲν μοι μένει πλέον ἄλλο εἰμὴ νὸ δώσω βλαίον τέρμα εἰς τὰς ἡμέρας μου. Πλὴν ὄχι, ὄχι, δὲν ἤμπορεῖτε νὰ μὲ ἀφήσετε ν' ἀποθάνω, διότι μὲ ἀγαπᾶτε καὶ σεῖς, καὶ μὲ ἀγαπᾶτε τόσοσιν περιπατῶς ὅσον καὶ ἐγὼ σὰς ἀγαπῶ. Τὸ ἤσδάνδην, τὸ ἀνέγνων εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σας . . . ἡ καρδία δὲν ἀπατά-

ται . . . — Περιουσίαν δὲν ἔχω, ἀλλ' ἡ φιλοπονία μου, κεν-
τουμένη ὑπὸ τοῦ πρὸς ὑμᾶς ἔρωτός μου, θέλει μοι χορηγήσει
ὅλα τὰ μέσα τῆς εὐζωίας. Εἶπατέ μοι πότε ἤμπορῶ νὰ
σᾶς ἰδῶ καὶ νὰ συνεννοηθῶμεν διὰ ζώσης περὶ πάντων τῶν
ἀφορώντων τὸν προσεχῆ ἡμῶν γάμον.”

“Ἐλίξα, πρὶν μοι ἀποκριθῆτε, συλλογισθῆτε ὅτι ὅλη ἡ
τύχη μου ἐξαρτᾶται ἐξ ὑμῶν.”

“Ὁ διὰ βίου ὑμέτερος”

“Γεώργιος Αὐλονᾶς.”

Ἡ Ἐλίξα πρὸς τὸν Γεώργιον.

“Φίλε μου, λέγετε ὅτι ἡ τύχη σας ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ.
Θέλω φανῆ ἀξία τῆς τοιαύτης ἐμπιστοσύνης. Νὰ σᾶς κρύψω
τὸν ἔρωτά μου, Γεώργιε, δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς τὸν ἀρνηθῶ;
δὲν θέλω τὸ πράξει. Ναι, Γεώργιε, σᾶς ἀγαπῶ, σᾶς λα-
τρεύω, πιστεύω ὅτι θὰ ἦμην ἡ εὐτυχιστέρα τοῦ κόσμου τού-
του γυνή, ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ γίνετε σύζυγός μου· ἀλλὰ,
διότι σᾶς ἀγαπῶ μετὰ τῆς ἀφοσιώσεως ἐκείνης τὴν ὁποίαν
εἶχε πρὸς ὑμᾶς ἡ ποθητὴ ὑμῶν μήτηρ, διὰ τοῦτο ἀποποιοῦ-
μαι τὴν περὶ γάμου πρότασίν σας. Λάβετε, Γεώργιε, πρὸ
ὀφθαλμῶν ὅλας τὰς δι' ὑμᾶς σενεπείας τοῦ τοιούτου γάμου.
Εἶμαι πτωχὴ, ὀρφανή, ἄνευ ἐπιβροῆς οἰκογενειακῆς . . . —
τυχοδιώκτις, ἔλεγεν ὁ φίλος ἡμῶν κύριος Ἀρχιλόχος καὶ πολλοὶ
ἄλλοι μετ' αὐτοῦ· — σεῖς ἐπίσης δὲν ἔχετε περιουσίαν· ἂν
καὶ εὐφυης, προσέβητε εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην χωρὶς νὰ σχη-
ματίσετε τὴν ἐκ χιόνος σφαῖραν τοῦ λεγομένου κεφαλαίου . . .
— δὲν σᾶς ἐπιπλήττω διὰ τοῦτο· ἡ εὐδύτης τοῦ χαρακτή-
ρός σας, ἡ τιμιότης, ἡ γενναιότης, ἡ ἀγαθὴ σας καρδιά καὶ

φιλοδάπανός τις πρὸς ἐλευθέριον βίον τάσις δὲν σᾶς ἀφῆκαν
νὰ οἰκονομήσετε καὶ πολλαπλασιάσετε ἐπωφελῶς τὰ κέρδη
σας. ”Ὅχι, ὄχι λέγω πάλιν, δὲν σᾶς κατηγορῶ διὰ τοῦτο,
ὡς τοσοῦτοι ἄλλοι, ἐκείνοι μάλιστα τῶν ὁποίων ἡ περιουσία
δὲν εἶναι προῖον φιλοπόνου ἐργασίας καὶ βίου οἰκονομικοῦ καὶ
κανονικοῦ, ἀλλ' ἀποτέλεσμα τύχης καὶ κερδοσκοπίας ριψοκιν-
δύνου. Ὁ φυσικὸς χαρακτήρ σας, Γεώργιε, ἐγείρει καὶ θέλει
ἐγείρει διὰ παντὸς ἐνώπιόν σας ἀνυπέρβλητον πρὸς πᾶσαν
χρηματικὴν ἐπιχείρησιν κώλυμα. Καὶ ἄς μὴν ἀπατῶμεθα.
ἔὰν τὰ χρήματα δὲν ἦναι αὐτὴ ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὐδαι-
μονία, συντελοῦν ὅμως μεγάλως εἰς αὐτήν. Τὴν εὐδαιμονίαν
δὲν ἤμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀπολαύσῃ, ἂν δὲν ἦναι ἐλεύθερος
πάσης ὑλικῆς μερίμνης. Φαντάσθητε, Γεώργιε, οἰκογένειαν
στενοχωρουμένην ὑπὸ τῆς ἐνδείας. Πιστεύετε ὅτι ὁ ἀνὴρ
εὐρίσκει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λέξεις ἀγάπης πρὸς τὴν σύζυ-
γόν του, ὅταν αἱ κραυγαὶ τῶν πεινῶντων καὶ γυμνῶν τέκνων
του τὸν ἐνθουμίζωσι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν δυστυχίαν του;
Οἱ λίαν νέοι ἐρασταὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὸν ἔρωτά των καὶ
εἰς τὰς τύχας τοῦ μέλλοντος· ἐπιχειροῦσι τὸ μακρὸν καὶ ἐπί-
πονον ταξειδίον τοῦ βίου, τὸ μειδίημα ἔχοντες εἰς τὰ χεῖλη
καὶ τὴν λάμπριν τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς . . . καθαρὸς καὶ ἀνέφελος εἶναι ὁ οὐρανός . . .
ὅλα ἀκτινοβολοῦν ἐνώπιον αὐτῶν. ”Ἴδετέ τους ὅμως εἰς τὴν
πρώτην βάραν τοῦ δρόμου, τὴν πληγώσασαν τοὺς ἄβρους πό-
δας τῆς νεανίδος. Συσφίγγονται πλειότερον προσεγγιζούσης
τῆς καταιγίδος· τὸ ἐράσμιον καὶ εὐτυχὲς ζεῦγος γελᾷ κατὰ
τὰς πρώτας προσβολὰς τῆς θυέλλης. Ὁ Παῦλος σκεπάζεται
διὰ τῆς ἐσθῆτος τῆς Βιργινίας . . . εἶναι εὐτυχεῖς ἀκόμη . . .
ἀμιλλῶνται ποῖος τῶν δύο νεονύμφων νὰ φανῆ μᾶλλον ἀφω-

σιωμένος τοῦ ἐτέρου· ἀλλ' ἡ πάλη κατ' ὄλων τῶν γεννωμένων καὶ ὀσημέραι αὐξανουσῶν ἀναγκῶν τοῦ οἴκου εἶναι μακρὰ καὶ ἐπίπονος· κουράζει . . . ἐρεθίζει . . . ἀμοιβαίαι αἰτιάσεις ἀρχονται μεταξύ τῶν νυμφίων, καὶ ἡ ἀποστροφή, ἐνῶτε τὸ μῖσος, ἐπέρχονται εἰς τὴν ἐστίαν ταύτην, τὴν πρὸ ὀλίγου τόσον εὐδαίμονα.”

“Ἐπικρίνεται ἡ συνήθεια τοῦ προικισμοῦ τῶν γυναικῶν ἀλλ' ἐπικρίνεται ἀδίκως. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ δὲν ἔχη περιουσίαν ἢ ἄλλα εὐρέα μέσα ὑπάρξεως, πρέπον εἶναι νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν ἢ γυνή, κατὰ τὴν συντροφίαν τοῦ γάμου, ἔχι μόνον τὴν ἡθικὴν συνδρομὴν τῆς, ἀλλὰ καὶ βοήθειαν ὑλικὴν ἀνάλογον πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῆς πόρους. Δαλῶ, ἐννοεῖται, περὶ τῶν ἡμετέρων τάξεων, τῆς ὑμετέρας ἰδίας, τῆς ἐχούσης τοσαύτας πλαστάς ἀνάγκας. Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, οἱ χωρικοὶ, ἅ! αὐτοὶ ἤμποροῦν νὰ ἐκλέγῃσι κατὰ τὴν καρδίαν των τὴν σύντροφον τῶν καθημερινῶν των κόπων· ὁ ἐργάτης καὶ ὁ χωρικός εἶναι κατὰ τὸν οἶκον τοῦ πτηνῶν, οἱ ἐπαρκούμενοι εἰς τὸ διὰ τοῦ στόματος ψώμισμα· τὸ ἐκ τῆς ἡμερησίας ἐργασίας κέρδος τοὺς ἀρκεῖ. Ἡμεῖς ὅμως, οἱ ἔχοντες τοσαύτας πολλαπλασίας ἀπαιτήσεις ἐγκοσμίων ἀναγκῶν, εἶναι δυνατόν νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τοῦτο; Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν εἶναι βεβαίως φυσικὴ, ἀλλ' εἶναι ἀναπόφευκτος. Δὲν ἤμπορεῖτε, Γεώργιε, νὰ ζήσετε ἄνευ περιουσίας, καὶ ἡ Ἐλένη σὰς καθιστᾷ πλούσιον. Πρέπει λοιπὸν, Γεώργιε, νὰ τὴν νυμφεύσῃτε. Δὲν τὴν ἀγαπᾶτε, λέγετε; ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχετε ὅλως ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν. Ἡ Ἐλένη ἔχει χαρακτηρὰ γλυκὴν καὶ ἐρωτικόν· σὰς ἀγαπᾷ ἐγκαρδίως, καὶ εἶμαι πεπεισμένη ὅτι θελεῖ σὰς καταστήσει εὐτυχῆ. Ἡ φίλια, ἢ ὑπόληψις, ἢ πρὸς ἀλλήλους συμπάθεια τῶν νυμφίων συντελοῦν πλείότερον τοῦ σφοδροῦ

ἔρωτος εἰς τὴν ἀμοιβαίαν εὐδαιμονίαν. Τὰ γλιάρὰ αἰσθηματὰ διαρκοῦν μακρότερον, ὡς αἱ μικραὶ ἐκείναι ἀνδρακίαι τῆς ἐστίας ὅπου θερμαίνεται τις τόσον εὐαρέστως· ἐνῶ τὰ μεγάλα πάθη εἶναι ὡς αἱ μεγάλαι φλόγες, αἱ θαμβόνοσαι ἐπ' ὀλίγον καὶ μετὰ ταῦτα ἀφανιζόμεναι, χωρὶς ν' ἀφήσωσιν ἄλλο μετ' αὐτὰς εἰμὴ ψυχρὰν στάκτην. “ὦ! Γεώργιε, ἀκούσατέ με, νυμφεύσῃτε τὴν Ἐλένην.”

“Καὶ ἔπειτα δὲν συλλογίζεσθε ὅτι ὁ μετ' ἐμοῦ γάμος σας θελεῖ προξενήσει μέγα σκάνδαλον; Καὶ τί δὲν θελεῖ εἰπεῖ τὸ ἀγαθὸν κοινὸν τῶν Ἀθηῶν; “ὦ τὸν μέγαν πολιτικὸν ἄνδρα, τὸν ἀπαγωγέα τροφοῦ!” “ὦ τὴν τυχοδιώκτιν, τὴν κλέπτουσαν τὸν σύζυγον τῆς μαθητρίας τῆς!” Καὶ ἤμπορῶ, Γεώργιε, ν' ἀκούω τοιούτους λόγους; Ἄ! Γεώργιε, δὲν ἐννοῶ τὸν φανακισμὸν τοῦτον τῆς Προνοίας, τῆς ἐνούσης ἡμᾶς ἰαφ' ἐνὸς ἵνα μᾶς χωρίσῃ ἀφ' ἐτέρου. Ἄν ἦναι δοκιμασία εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς εὐαρεστεῖται νὰ μὲ ὑποβάλλῃ, ὑποτάσσομαι εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ θέλησιν. Καὶ μήπως τέλος πάντων δὲν πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι ἂν σὰς ἀφαιρέσω τῆς Ἐλένης πράττω πράξιν κακὴν καὶ ἐπονείδιστον; Ἡ δυστυχὴς κόρη σὰς ἀγαπᾷ περιπαθῶς· ὑπήρξατε ὁ πρῶτος καὶ μοναδικὸς αὐτῆς ἔρωτος· εἴστε δι' αὐτήν τὸ ἰδανικὸν τῆς εὐδαιμονίας . . . ἔτι πλείότερον, εἴστε ὅλος αὐτὸς ὁ βίος . . . — ὦ! ἀποθάνῃ ἢ ταλαίπωρος νέα . . .” ὦ! ἔχι, ἔχι, Γεώργιε, λαλεῖ ἡ μήτηρ σας διὰ τοῦ στόματός μου. «Νυμφεύσῃτε, σὰς λέγει, τὴν Ἐλένην.» Ἐγὼ δὲ μὲν φίλη σας ἀμοτέρως· ἀφοῦ μάτρω ὅτι ἐνυμφεύσῃτε, Γεώργιε, μίαν μόνην ἀγάπην θελω ἔχει πρὸς ὑμᾶς, τὴν ἀγάπην ἀδελφῆς πρὸς ἀδελφόν· ἀλλ' ἐν τῇ ἀγάπῃ ταύτῃ, Γεώργιε, ἐν τῇ στοργῇ ταύτῃ, θελετε εὐρεῖ τὴν στοργὴν τῆς μητρὸς σας . . . τῆς

μητρός σας, Γεώργιε, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνομαι ὅτι ἀγαπῶ καθὼς ὑμεῖς, ἂν καὶ ποτὲ δὲν τὴν ἐγνώρισα. Γεώργιε, ἄς ἡμεῖς ἄξιοι ἀλλήλων, ἄς ἡμεῖς πρὸ πάντων ἄξιοι τῆς μητρός σας. Ἄν παραβῆτε τὰς ὑποχρεώσεις σας πρὸς τὴν Ἑλένην, δὲν εἶστε τίμιος ἀνὴρ, καὶ μετὰ τινα καιρὸν εἰς ἐμέ δ' ἀποδώσετε τὸ ὄνειδος τῆς διαγωγῆς σας. Γεώργιε, ἀδελφέ μου Γεώργιε, ὑψώθητε εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς! Ἔστε γενναῖος, σταθερὸς, ἀνδρεῖος, ἀνὴρ τέλος πάντων! Ἀναπολήσατε ὁποῖαν ὁ ἀνδρῶπιος αἰσθάνεται εὐδαιμονίαν, ὅτε ἐξεπλήρωσε τὸ χρέος του θυσιάζων εἰς αὐτὸ πάντα, ἐπιθυμίας, αἰσθηματά, πάθη, περιουσίαν, τὰ πάντα, καὶ πασχίσατε νὰ μὲ λησμονήσετε!"

“Υγιαίνετε, Γεώργιε· τὰ δάκρυα μὲ πνίγουν· δὲν εἶμαι τόσοσιν ἰσχυρὰ, ὅσον θέλω νὰ ἦμαι . . . Πόσον ἐλευθέρως εἶναι ὁ βίος ὅταν ἡ καρδία συντρίβεται κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ βῆμα . . . Σώζεσθε, Γεώργιε· ἐὰν ἀληθῶς μὲ ἀγαπάτε, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, μὴ ζητήσετε νὰ μὲ ἰδῆτε, . . . Μένω ἐν Ἀθήναις, προσπαθοῦσα νὰ πορισθῶ τὰ τοῦ βίου διδάσκουσα τὴν γαλλικὴν . . .”

“Καλὴν συνάντησιν, Γεώργιε, ἀφοῦ νυμφευθῆτε τὴν Ἑλένην . . . Δὲν σὰς ἀγαπῶ τότε ἐλευθέρως ἀμφοτέρως . . . ἄλλως, υγιαίνετε διὰ παντός. Ὑγιαίνετε, Γεώργιέ μου, Γεώργιέ μου! Ἄ! Ἄς εἶχομεν ἐνταῦθα τὰς δυστυχεῖς ἡμῶν μητέρας νὰ μᾶς παρηγορήσωσιν! Ὑγιαίνετε!”

“Ἐλίξα.”

Δὲν εἶχον ἀκόμη σφραγίσαι τὴν ἐπιστολήν μου, ὅτε ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνός μου ἤνοιξεν ἀποτόμως, καὶ ἡ Ἑλένη,

ἀκολουθοῦμένη ὑπὸ τῆς Μαριγοῦς, εἰσῆλθε πνευστιώσα. Ἔσηκώθη ἐκπληκτος καὶ ἔτεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Ἑλένην.

— Ἡμπορῶ νὰ σφίξω τὴν χεῖρά σου, μοὶ εἶπε μετὰ παγετώδους ψυχρότητος καὶ διὰ τρεμούσης ἐκ τῆς συγκινήσεως φωνῆς.

Συνῆλθον ἀμέσως ἐκ τῆς ἐκπλήξεως τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐπροξένησεν ἡ ἀπροσδόκητος ἐπίσκεψις τῆς νέας μου μαθητρίδας.

— Μάλιστα, ἡμπορεῖς, Ἑλένη, μάλιστα, ἡμπορεῖς, διότι ἡ καρδία μου εἶναι πάντοτε πρὸς σέ ἡ ἴδια . . .

— Ναι, κυρία μου, πλὴν μετὰ διαγωγὴν τόσοσιν ἀνάξιαν.

Γί λόγοι εἶναι αὐτοὶ, Ἑλένη; εἶπα καὶ ἐπροχώρησα πρὸς αὐτὴν σταθερῶ καὶ θαρβύρα βήματι.

Ἡ συνῆλθως σεμνὴ καὶ δειλὴ Ἑλένη ὑψωσε τότε ἀγερώχως τὴν κεφαλὴν καὶ πάλιν ἀνεφώνησε·

— Ναι, κυρία μου, μετὰ διαγωγὴν ἀγενῆ, ἄτιμον . . .

Δὲν ἤξεύρω τί κατὰ τὴν ὄραν ἐκείνην ἔπαθον ἀλλῶ κατὰ πρῶτον μοὶ ἦλθε νὰ πνίξω αὐτοχειρὶ τὴν κόρην ταύτην, ἥτις ἐγένετο πρόσκομμα εἰς τὴν εὐτυχίαν μου, χάριν τῆς ὁποίας ἐθυσιάσθην, καὶ ἤδη ἤρχετο νὰ μὲ ὑβρίσῃ ἐντὸς τοῦ ἀσύλου μου. Αἱ χεῖρές μου συνεστάλησαν, ἠσθάνθην ὅλον τὸ αἷμά μου ἀνερχόμενον εἰς τὴν κεφαλὴν μου, ἔπεσον ἐπὶ τοῦ θρονίου τοῦ ἐμπροσθεν τῆς τραπέζης ὅπου ἐκείντο ἀνοικταὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου καὶ ἡ ἀπόκρισις τὴν ὁποῖαν ἔγραφον καὶ ἐγέλασα μεγάλως.

— Γελᾷς! ἐξεφώνησεν ἡ Ἑλένη . . . γελᾷς! . . . προσδέ-
τεῖς τὴν ἀναίδειαν εἰς τὸ ἔγκλημα; . . .

— Ναι, κόρη μου, γελῶ ἀπὸ πόνου, καθὼς ἄλλοι

κλαίουν από χαράν . . . ανάγνωσι, ταλαίπωρε κόρη . . . ανάγνωσι! και μάθε ότι και σύ ακόμη ύβρίζεις!

Και, ταύτα λέγουσα, έδειξα δια του δακτύλου τας δύο επιστολάς. Ἡ Ἑλένη τας έλαβε δι' άμφοτέρων των χειρών και τας κατέφαγε δια του βλέμματος.

Ἡ τόσον γλυκεία μορφή, τὸ τόσον ἡμερον πρόσωπον τῆς νεάνιδος εκείνης είχαν ολοτελῶς μεταμορφωθῆ· οί ὀφθαλμοί έλαμπον ὡς σπινθῆρες, οί βῶδωνες ἦσαν διεσταλμένοι και συνεσταλμένα τὰ χεῖλη. Ἦτον ὠχρά, καταβεβλημένη, και φέρουσα ἐπὶ του προσώπου της ὅλας τας ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν δύο επιστολῶν προξενουμένας εἰς αὐτὴν έντυπώσεις. Καί τοι ἐκ τῶν ἐμῶν συγκεινημένη, ἠκολούθουν μετ' ἀλγεινοῦ ενδιαφέροντος τὴν πορείαν τῶν εἰσθημάτων τῆς δυστυχούς ταύτης κόρης. Τελειώσασα τὴν ἀνάγνωσιν. και μετ' ὅλας τας καταφανείς προσπαθείας ὅσας κατέβαλεν ἵνα κρύψη τὰ διάφορα ταῦτα αἰσθηματα, δέν ἠδυνήθη νὰ κρατήση τοὺς λυγμοὺς και τὰ δάκρυα και, πίπτουσα εἰς τοὺς πόδας μου, ἐξεφώνησε.

— Συγγνώμη, Ἑλίζα . . . εἶσαι καλητέρα ἐμοῦ· συγγνώμην ζητῶ, Ἑλίζα . . . ἡ ἰδῆς ὅμως και ἐγὼ τί ἡ κάμω . . .

Και, λαβούσα ἔρονιον, ἐκάθησε πλησίον μου, ἐζήτησε φύλλον χάρτου επιστολικῶ και ἤρχισε νὰ γράφη μετὰ πυρετώδους ταχύτητος. Και ἡ μὲν χεὶρ αὐτῆς ἔτρεχεν ἀκράτητος ἐπὶ του χάρτου, ὠχροτάτην δὲ εἶχε και ὅλας ἠλλοιωμένην τὴν μορφήν. Τελειώσασα τὸ γράμμα, ἔτεινεν αὐτὸ πρὸς ἐμέ και μοι εἶπε ν' ἀναγνώσω τὰ γραφέντα.

“Κύριε, ἔγραφε πρὸς τὸν Γεώργιον, εἶστε τίμιος ἄνθρωπος — περὶ τούτου δέν ἐδίστασα ποτέ —. Σὰς παρακαλῶ,

σὰς ἐκετεύω, σὰς ἐξορκίζω νὰ γράψητε σήμερον ἀφεύκτως πρὸς τὸν πατέρα μου ὅτι ἀποποιείσθε τὴν χεῖρά μου, διότι συμπαιδεῖτε πρὸς ἄλλην γυναῖκα, και ἤθελεν εἶναι ἄνδρον ἐκ μέρους σας νὰ νυμφευθῆτε χάριν χρημάτων και ἐναντίον τῶν αἰσθημάτων σας. Ἐάν ἠσδάνθητέ ποτε πρὸς ἐμέ τὴν παραμικρὰν φιλίαν, ἡελήσατε νὰ τηρήσητε μυστικὸν τὸ διάβημά μου τούτο.”

“Ἑλένη.”

— Και πῶς; εἶπα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἡελεις νὰ στείλῃς παρομοίαν επιστολήν πρὸς τὸν μνηστήρὰ σου, ἄνευ ἀδείας τῶν γονέων σου; Μὲ τὰ σωστά σου;

— Και νομίζεις ὅτι ὁ πατήρ μου ἠθελε ποτε συγκατατεθῆ νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον τούτο, τὸ τόσον μισητὸν γενόμενον εἰς ἐμέ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν; “ὦ! ὄχι, ποτέ, τὴν ἐλπίδα του χαρτοφυλακίου δέν τὴν ἡσιάζει . . . τὴν προτιμᾷ ἀπο τὴν οἰκογένειάν του! Εἶναι τὸ αἰώνιον αὐτοῦ ἐνύπνιον! Και ἡ μήτηρ μου; . . . ἡ μήτηρ μου ἐπίσης ὄνειρεύεται νὰ γείνη μεγάλη κυρία τῶν ἀνακτόρων . . . και αὐτὴ ἐπίσης ἠθελε με φονεύσει μᾶλλον ἢ νὰ ἐνδῶσῃ.”

Ἡ Ἑλένη ἐδίπλωσε και ἐσφράγισε τὸ γράμμα, πάντοτε μετὰ τῆς αὐτῆς πυρετώδους ταραχῆς και τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν Μαριγῶ.

— “Ἐμβα εἰς μίαν ἄμαξαν και ὑπαγε εἰς του κυρίου Αύλουᾶ και, ἂν δέν ἦναι ἐκεῖ ὁ ἴδιος, δὲς τὸ γράμμα αὐτὸ εἰς τὸν ὑπηρέτην του, και εἶπε νὰ δοθῆ εἰς τὸν κύριον του ἀμέσως.”

Ἐπάσχισα ν' ἀποτρέψω τὴν Ἑλένην ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως εκείνης, ἀλλὰ ματαίως· ὁ σκοπὸς της ἦτον ἀμετάκλητος.

Συγχρόνως δὲ καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἔλαβεν ὁ Γεώργιος τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ἑλένης καὶ τὴν ἀπάντησίν μου.

Ἄφου ἡ Ἑλένη καὶ ἐγὼ ἐμείναμεν μόναι, κατὰ πρῶτον μὲν ἐτηρήθη μετὰξὺ ἡμῶν σιγὴ ἄκρα, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Ἑλένη δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα καὶ ἔπεσεν ὀλολύζουσα εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

— Ἑλίτζα, ἔλεγε καὶ διεκόπτετο ὑπὸ λυγμῶν, Ἑλίτζα, πόσον εἴμεθα δυστυχεῖς! . . . διότι αἰσθάνομαι ὅτι τὸν ἀγαπῶ ἀκόμη· τί δὲ γείνω; . . . Καὶ σὺ ἀκόμη μ' ἐγκαταλείπεις! . . . καὶ ἔπειτα μήπως ἠμποροῦμεν καὶ νὰ βλεπώμεθα, ἀφου πασαμία ἐξ ἡμῶν εἶναι αἰτία τῆς δυστυχίας τῆς ἄλλης;

Τὴν ἐπαρηγόρησα ὅσον ἠδυνήθη, λέγουσα ὅτι τὰ πάντα ἦτον δυνατὸν νὰ οἰκονομηθῶσι, καὶ ὁ Γεώργιος νὰ νοήσῃ ὅτι μόνον μετ' αὐτῆς ἠδύνατο νὰ ἦναι εὐτυχής.

Ἡ Ἑλένη ἀπέκρουσε πᾶσαν εἰς τὸ ἐξῆς ἰδέαν νυμφεύσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ Γεωργίου.

— Τὰ χρήματά μου, εἶπεν, ἤθελε νυμφευθῆ, ὄχι ἐμέ!

— "Ὅχι, ὄχι, Ἑλένη! . . . ὁ Γεώργιος σὲ ἠγάπησε . . . εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύσω ὅτι ἐσβέσθη ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη του. Ὁ Γεώργιος εἶναι φ'εως ὀρμητικῆς καὶ φλογεράς, καὶ ὑπόκειται εἰς βίαια πάθη . . . ὅταν ἐπανέλθῃ ἡ γαλήνη, ἡ γλυκεῖα ἐκείνη καὶ χλιαρὰ ἀγάπη ἣτις εἶναι διαρκεστέρα τῶν σφοδρῶν ἐρώτων, τῶν ὁποίων ἡ περίοδος εἶναι τόσο βραχυτέρα, ὅσον μεγαλητέρα ἡ βία, θελεῖ ἀναφανῆ δροσερὰ καὶ τερπνὴ ὡς ὠραῖον ἄνθος τῶν ἀγρῶν . . . Σὺ θελεῖς δρέψῃ, Ἑλένη, τὸ ἄνθος τοῦτο . . . ὁ χαρακτήρ σου ἀρμύζει πολὺ πλειότερον τοῦ χαρακτήρός μου εἰς τὸν Γεώργιον . . . Σήμερον ἐξῆλθες τοῦ φυσικοῦ σου χαρακτήρος . . . συνήθως

εἶσαι ἥσυχος, ἤμερος, ὑπομονητικὴ . . . ἡ παρουσία σου, ὁ λόγος σου, ἡ λαλιά σου αὐτὴ καὶ τὸ βλέμμα σου θελον καταενάξει τὰς ὀρμὰς καὶ τὸν ἀνήσυχον χαρακτήρα τοῦ Γεωργίου . . . καὶ οὕτω δὲ ἦναι εὐτυχῆς πλησίον σου . . . καὶ τόσο εὐτυχῆς εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν ἔρωτά σου, ὥστε ἐγὼ ταχέως δὲ λησμονηθῶ.

— Ποτέ! ποτέ! μοὶ ἔλεγεν ἡ Ἑλένη, ποτέ! προτιμῶ νὰ μείνω ἀνύπανδρος παρὰ νὰ νυμφευθῶ τοιοῦτον ἄνδρα.

Ἐν τῷ μετὰξὺ τούτῳ, εἰσῆλθεν ἡ Μαριγώ. Εὔρε τὸν Γεώργιον ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἔδωκεν εἰς χεῖρας τοῦ ἰδίου τὰς δύο ἐπιστολάς.

Ἡ Ἑλένη, τοῦτο ἀκούσασα, ἐσηκώθη, μ' ἔσφιξεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ ἀνεχώρησε συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Μαριγῶς. Ἀναχωροῦσα μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν ἐπομένῃ ἡμέραν ἤθελε μ' ἐπισκεφθῆ ὁ πατήρ τῆς, ὅστις εἶχε σκοπὸν νὰ μὲ ἰδῇ καὶ κανονίσῃ τὰς μετὰξὺ ἡμῶν χρηματικὰς σχέσεις· μοὶ εἶπε προσέτι ὅτι ὁ πατήρ τῆς ἐλυπεῖτο μεγάλως διὰ τὴν γενομένην μοὶ προσβολὴν ὑπὸ τῆς κυρίας Βάλα. Ἐξερχομένη δὲ, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ εἶπεν.

Ἑλίτζα, δὲ βλεπώμεθα ἐνίοτε, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

— Ποτέ, ἐνόσω μένεις ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μητρός σου . . . νυμφευθῆτι καὶ τότε δὲ ἦμαι ὅ, τι πάντοτε εἶμαι, ἡ καλητέρα φίλη σου.

Μ' ἐνηγκαλίσθη πάλιν καὶ ἀνεχώρησε.

Μείνασα μόνη, διῆλθον στιγμάς τινας ἰσυχίας καὶ ὑπομονῆς. Καθ' ἕλον τὸ γεῦμα ἡ κυρία Βασιλικὴ Πηγὰ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς καὶ φίλος μου ἱατρὸς ἐδείχθησαν πλήρεις φροντίδων καὶ περιποιήσεων πρὸς ἐμέ, οὐδὲ ποσῶς ἐγένετο λόγος περὶ Γεωργίου καὶ τῆς οἰκογενείας Βάλα. "Ὅτε ὅμως

ἐπανήλθον εἰς τὸν κοιτῶνά μου, ἐκυριεύθην ὑπὸ μεγάλης ἀδημονίας καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι τὰ πάντα ἐτελείωσαν δι' ἐμέ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Μετὰ πίσης ἀδιαφορίας τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤθελον ἰδεῖ πλησιάζοντα τὸν θάνατον! Ὁ ὕπνος μου ἐντούτοις ὑπῆρξεν ἐλαφρὸς καὶ ἀτάραχος, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐξύπνησα λίαν πρωτὶ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἠσυχον καὶ τὴν συνείδησιν εὐχαριστημένην. Ἐσυλλογίσθην τὴν νέαν μου ψῆσιν· ἤκουσα νὰ γίνεταί λόγος περὶ νέας τινὸς γαλλίδος ἥτις, διδάσκουσα τὴν γαλλικὴν παρὰ διαφόροις οἰκογενείαις, ἐσχημάτισεν ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν κεφάλαιον ἐκ πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων. Εἶναι ἀληθές ὅτι διήγε βίον ἐκτάκτως ἐπίπονον· ἐξήρχετο τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς πρωίας καὶ ἐπανήρχετο τὴν ἕκτην τῆς ἑσπέρας· ἔφερε δὲ τὸ πρόγευμά της μετ' ἑαυτῆς, ἥτοι ὀλίγα παξιμάδια. Θὰ ζήσω κατ'ὡς αὕτη, ἔλεγον κατ' ἑμαυτήν, καὶ, ἂν δυνηθῶ ἐντὸς δέκα ἐτῶν νὰ σχηματίσω τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, τότε θὰ νυμφευθῶ, καὶ δὲν θὰ ἦμαι βεβαίως πολὺ γραῖα. Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ὑπανδρείας, ἐγειρομένη ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἔρωτός μου, μοὶ ἐφάνη παράδοξος καὶ πρὸς στιγμὴν ἐπίστευσα ὅτι ἐμεγάλωσα ἴσως τὸ πρὸς τὸν Γεώργιον αἰσθημά μου. "Ὅχι, δυστυχῶς, τὸ αἰσθημα τοῦτο εἶχε ῥίζας βαθείας, ἀναποσπάστους ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Κατ' ἦν στιγμὴν μάλιστα ἀπεποιούμην αὐτὸν διὰ παντός, πλειότερον παραποτὲ τὸν ἐπόθουν. Ἡ πάλιν αὕτη μεταξὺ τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ πάθους μοὶ προητοίμαξε μαρτύρια ἄγνωστα εἰς ἐμέ ἕως τότε. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἐπισκέψεως τῆς Ἑλένης, δὲν ἤμην εἰς κατάστασιν νὰ ἐξέλθω· ναὶ μὲν, ὁ νοῦς μου ἦτον ἀκόμη ἴσχυρος· ἀλλ' ἠσθάνομην ἀτονίαν μεγίστην. Ἐπειτα, ἔπρεπε νὰ περιμένω τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κυρίου Βάλα, ὅστις ὅμως δὲν

ἦλθε νὰ μὲ ἰδῇ εἰμὴ τὴν πέμπτην ἡμέραν ἀφοῦ ἐξῆλθον τῆς οἰκίας του. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὡς εἶπα, ἔπαυον πολὺ ἠδικῶς· πολλάκις μετενόουν διὰ τὴν ψυχαίαν μου, εὕρισκον ὅτι ἐπραξα ἀνοήτως ἀποκρούσασα τὴν εὐδαιμονίαν τὴν προσφερομένην μοι ὑπὸ τοῦ Γεωργίου· ἐφύαττον ἐξ ὀργῆς, ἐκ ζηλοτυπίας . . . ἔπειτα, μετεμελόμην πάλιν διὰ τὰ αἰσθημάτα ταῦτα, καὶ πλήρης αἰσχύνης ἐκάλυπτον διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπόν μου, ὡς ἂν εὕρισκετό τις παρὼν καὶ ἤθελον νὰ κρύψω ἐξ αὐτοῦ τὴν αἰσχύνην μου ταύτην.

Ἀντικυμαινομένη οὕτω κατὰ τε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, εἶδον εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν μου τὸν κύριον Βάλαν. Μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐπρεπειας κατέβαλεν οὗτος πᾶσαν προσπάθειαν ἵνα μὲ πείσῃ νὰ παραβλέψω τὴν ἀγροικίαν τῆς συζύγου του· μοὶ ἔδωκε χίλια φράγκα ὡς ἀποζημίωσιν καὶ πεντακόσια ὡς ἐξόδα ταξειδίου. Μὲ παρεκίνησε πολὺ νὰ μὴν ἐπιμείνω εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ διαμείνω ἐν Ἀθήναις, προσφέρων μοι καταλληλοτάτην ψῆσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τινι φιλικῇ αὐτῷ οἰκογενείᾳ. Τὸν ἠὲχαρίστησα καὶ ἐζήτησα καιρὸν νὰ σκεφθῶ ἐπὶ τῆς προτάσεώς του.

Ἐπέβαλον εἰς τοὺς φίλους μου, Πηγᾶ τὴν πρότασιν τοῦ κυρίου Βάλα· ἡ κυρία Βασιλικὴ τὴν ἐνέκρινεν, ὁ ἰατρὸς δὲν συνεμερίζετο τὴν γνώμην τῆς ἀδελφῆς του, προτρέπων με νὰ συστήσω παρθεναγωγεῖον ἐν Ἀθήναις. Διετέλουν οὕτως ἀμφίρροπος, ἀγνοῦσα τί νὰ πράξω· ἡ καρδία μου δὲν ἤθελε ν' ἀφήσω τὰς Ἀθήνας· οἱ διαλογισμοί μου δὲν ἀπεσπᾶντο ἀπὸ τοῦ Γεωργίου, ἂν καὶ ἠρνήθην εἰς αὐτὸν τὴν συγκατάψῃν μου διὰ τὸν γάμον μας· ἀκατάσχετον ἐπιθυμίαν εἶχον νὰ τὸν ἰδῶ. "Ὡ τῆς μωρίας καὶ ἀφροσύνης μου! νὰ νομίζω

ὅτι ἤθελον κατορθώσει ν' ἀποπνίξω οὕτως εὐκόλως τοσοῦτο μέγα πάθος! Αἱ ἡμέραι λοιπὸν παρήρχοντο καὶ τίποτε δὲν ἀπεφάσιζον. Γρηγορούσα ἢ κοιμωμένη, τὸν Γεώργιον μόνον ἔβλεπον ἐνώπιόν μου· ποσάκις ἔλαβον εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον νὰ γράψω πρὸς αὐτόν· “ἐπιστρέψατε, ἢ Ἐλισάβετ σᾶς περιμένει!” Τίς θελεῖ ἀναγνωρίσει τὴν θυσίαν μου; ἔλεγον κατ' ἐμαυτήν. Οὐδεὶς, οὐδ' αὐτὸς ἐκεῖνος! Πρὸς τί νὰ βασιανίζομαι τοιοῦτοτρόπως; Πολλάκις λαβοῦσα τὸν πέτασον καὶ τὸν μανδύαν μου σκοπὸν εἶχον νὰ ὑπάγω καὶ νὰ προσπέσω εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γεωργίου. Ὑπερτάτην τότε κατέβαλλον προσπάθειαν πρὸς καταστολὴν τῆς ὀρμῆς ταύτης, καὶ ὅτε κατέρθουν τοῦτο καὶ ἐγινόμην κυρία ἐμαυτῆς καὶ σταθερὰ εἰς ὅ, τι ἀπεφάσισα, ἀνεγειρόμην τότε ἰσχυρὰ καὶ ἀνδρεία, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἐνίκησα ἐμαυτήν μοι ἐπροξέει τοσαύτην ἐσωτερικὴν εὐχαρίστησιν ὅσην ὁ κάλαμός μου ἀδυνατεῖ νὰ περιγράψῃ. Ἐφαινόμην μεγάλη, ἀγνή, εἰς τὰ ἴδιά μου ὄμματα, καὶ ἤμην πλήρης ὑψηλοφροσύνης· ἠδυναμην νὰ βλέπω τὸν κόσμον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀνερυσδιάστως.

Δὲν διεξέφυγε τοὺς ξενίζοντάς με φίλους ἢ παρατήρησις ὄλων μου τῶν ἐσωτερικῶν τούτων περιπετειῶν, καὶ ἤρχισαν ἀνεπαισθήτως καὶ μετὰ πολλῆς λεπτότητος νὰ μὲ παρηγορῶσι καὶ μ' ἐνίσχύωσιν.

— Εἶστε ἀξιοθαύμαστος, δεσποινίς! μοι εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν κατὰ τὸ δειλινὸν ὁ ἱατρός, πόσον εὐτυχῆς ἤθελε λογισθῆ τίμιός τις ἀνὴρ ἀγαπώμενος ὑπὸ γυναικὸς τοιαύτης! Τὸν ἀγαπᾶτε λοιπὸν ἀληθῶς ἐκεῖνον τὸν ἄλλον;

Μ' ἐξέπληξε τότε ἡ σημασίαι τῶν λόγων τοῦ ἱατροῦ καὶ ἀπεκρίθην.

— Ἄν τὸν ἀγαπῶ, ἱατρέ; ἀλλὰ τί δὲν ἤθελον πράξῃ ἐν

τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπὲρ αὐτοῦ; Νομίζω ὅτι, καὶ ἂν μ' ἐφένευεν ἀκόμη ὁ ἴδιος, εὐτυχῆς ἔμελλον νὰ ἦμαι.

Ὁ δόκτωρ ἐγένετο σύννους καὶ περιλυτός.

Εἶπά τι, ἱατρέ, τὸ ὅποῖον σᾶς ἐπείραξε;

Διόλου, ἀλλὰ θαυμάζω τὸ τόσον πάθος καὶ τὴν τόσην ἀρετήν· ποῦ εὐρίσκετε τὴν δύναμιν ταύτην, κυρία;

Ἐγὼ τάχα πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ, φίλε ἱατρέ, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος ἐκατονταπλασιάζει τὰς δυνάμεις καὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς; Νυμφευομένη τὸν Γεώργιον ἤθελον πράξει κακὸν ἔργον . . . καὶ αὐτὴ ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπη ἴσως ἤθελε παύσει ἐὰν μόνην ἠκούομεν τὴν φωνὴν τοῦ πάθους. Σήμερον ἔχω καθαρὸν τὸ μέτωπον καὶ, εἴτε νυμφευθῆ εἴτε δὲν νυμφευθῆ ὁ Γεώργιος, ἠμπορῶ ν' ἀγαπῶ αὐτὸν ἀκατακρίτως.

— Τί λέγετε, κυρία; ν' ἀγαπᾶτε τὸν Γεώργιον καὶ ἀφοῦ ἀκόμη νυμφευθῆ οὔτος ἄλλην;

— Ναι, ἱατρέ, ναι.

— Ὑμεῖς λοιπὸν δὲν θὰ νυμφευθῆτε; εἶπεν ἐκπληκτος ὁ ἱατρός.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ φίλου μου ἐντυπώσεως ἀνεκάλυφα μετὰ λύπης ὅτι τὸ ἕως τότε φιλικὸν αἰσθημα τοῦ ἱατροῦ πρὸς ἐμὲ μετεμορφώθη εἰς αἰσθημα ἄλλο, ὅποῖον δὲν ἠδυναμην νὰ συμμερισθῶ. Λαβοῦσα τότε αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ προσηλώσασα τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, εἶπα.

— Φίλε μου, ἄς μὴ χαλάσωμεν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἡμῶν ἀδελφικὴν ἀγάπην . . . δὲν ἔχω πλέον στήριγμα ἄλλο εἰμὴ σέ, ἀδελφέ, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· καὶ ἐτόνισα τὴν λέξιν ἀδελφέ· ὁ Πηγᾶς τότε ἔσφιξε τὴν χεῖρά μου.

— Ναι, ἀδελφή, εἶπεν ἐντείνας καὶ αὐτὸς τὴν φωνὴν ἐπὶ τῆς λέξεως ἀδελφή, τὸ στήριγμα τοῦτο δὲν δ' ἄσ' ἀλείψῃ.

Καὶ δύο δάκρυα κατέβησαν ἐπὶ τῶν βοδοκοκκίνων παρειῶν του. Αἰσθημα συμπαθείας μὲ κατέλαβεν, ἀλλὰ κατέστειλον αὐτὸ ἐκφωνήσασα.

— "Ω! δάκρυα μωροῦ παιδίου!

Τὴν στιγμήν ταύτην ἀνηγγέλθη ἡ ἐπίσκεψις τῆς κυρίας Μαργαρίτας. Ὁ ἰατρὸς ἔδειξε δυσαρέσκειαν καὶ εἶπε νὰ καλέσωσι τὴν ἀδελφήν του.

— Καλὲ, τί ἔχετε; εἶπεν ἡ κυρία Μαργαρίτα, πολὺ συγκινημένοι φαίνεσθε καὶ οἱ δύο. Μήπως ἐπάσχιζετε, ἰατρέ, νὰ παρηγορήσετε τὴν κυρίαν Ἐλίξαν;

Ἡ κυρία Μαργαρίτα, ταῦτα λέγουσα, εἶχε τι ἀγέρωχον, καὶ μᾶς ἐκύτταζεν ἀμφοτέρους εἰς τρόπον ὅπως ἀνοίκειον.

— Καὶ κατὰ τί, κυρία μου, ἔχω ἀνάγκην παρηγορίας; εἶπα μειδιῶσα.

— Καὶ πῶς, δὲν γνωρίζετε ὅτι ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν ὁ Γεώργιος Αὐλονᾶς νυμφεύεται τὴν Ἐλένην Βάλα;

Παρ' ὀλίγον νὰ πέσω κατὰ γῆς, καὶ ἡ ἀναπνοή μου ἔλειπεν. Ἡ κυρία Μαργαρίτα μ' ἐπῆρεν ἐκ τῆς μέσης καὶ ἠδῆλησε νὰ μὲ καθίση ἐπὶ τοῦ σκίμποδος· κατέβαλον ὑπερτάτην προσπάθειαν καὶ ἀνεσηκώθη.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπα.

Ὁ ἰατρὸς, ἀνήσυχος καὶ περιδεής, ὤρμησε πρὸς ἐμέ.

— Δὲν ἔχω τίποτε, εἶπα, καὶ ἐπάσχισα νὰ μειδιάσω. Ἡ κυρία Μαργαρίτα ἐφύλαττε πάντοτε τὸ σαρδονικόν της μειδιάμα.

Δὲν ἔχω τίποτε, εἶπα πάλιν πρὸς τὸν ἰατρὸν, βλέπουσα αὐτὸν τεταραγμένον καὶ ἀδημονοῦντα περὶ ἐμέ.

Ἐφθασεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἡ κυρία Βασιλική, καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ φύγῃ εἰς τὸν κοιτῶνά μου.

Ἐκπλαγῆς πάντοτε, ἠρώτων ἐμαυτήν· ἡ εἶδησις αὕτη εἶναι ἀληθῆς; εἶναι δυνατή; Ὁλόκληρον νύκτα δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῶ· τὸ πρωὶ εἶχον πυρετόν. Μὴ ἰδοῦσά με νὰ μεταβῶ εἰς τὸ ἐστιατόριον τὴν ὄραν τοῦ γεύματος, ἡ κυρία Βασιλικὴ ἤλθε καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν μου. Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἤθελε νὰ μὲ παρηγορήσῃ, καὶ δὲν ἐνόει ὅτι πᾶσα λέξις αὐτῆς ἐπέφερε καὶ νέον εἰς τὴν καρδίαν μου τραῦμα. Ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς τὸν ἰατρὸν, ἕστις, εὐρών με σπουδαίως ἀσθενοῦσαν, διώρισεν ἰατρικόν.

. (α)

Ἐξέρχομαι τοῦ θαύτου· δὲν μὲ εἶδον οὔτε ὁ Γεώργιος οὔτε ἡ Ἐλένη. "Ω! πόσον ἐχάρην ὅτι τοὺς εἶδον εὐτυχεῖς! Ἡ Ἐλένη, φοροῦσα τὴν οὐγγρικὴν της ἐνδυμασίαν ἦτον ἀληθῶς μεγαλοπρεπής! τὸ ὄραϊον στήθος της ἀνεσηκόνετο ὑπὸ τῆς περισφιγγούσης τὴν μέσην της λευκῆς γούνας, καὶ ἡ πλουσία της κόμη ἔστεφε τὸ ἀκτινοβολοῦν πρόσωπόν της. Ἐμειδία γλυκὺ μειδιάμα πρὸς τὸν Γεώργιον, καὶ ὁ σύζυγός της προσήλθεν ἐπ' αὐτῆς γλυκὺ ἐπίσης καὶ γοητευτικὸν βλέμμα. Ἡ εὐδαιμονία ἀνέδυν ἐξ ὅλων τῶν πόρων τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν πλασμάτων, καὶ ἡ εὐδαιμονία αὕτη ἦτον

(α) Ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τῆς Ἐλίξας περιέχει μέγα κενόν. Βεβαίως πράγματα εἰς ἡμᾶς ἄγνωστα συνέβησαν ἕκτοτε μέχρι τῆς στιγμῆς κατ' ἣν ἡ ἡμετέρα ἡρώϊς ἀναλαμβάνει τὴν διήγησιν αὐτῆς. Ἡ φαντασία τοῦ ἀναγνώστου θέλει ἀναπληρώσει, ἐλπίζομεν, τὸ κενὸν τοῦτο.

ργον τῶν χειρῶν μου· εἰς ἐμέ τὴν χρεωστοῦσι καὶ οἱ δύο, ἡ δὲ ἰδέα αὕτη μ' ἔκαμνεν εὐτυχῆ καὶ ὑπερήφανον. Ὁ Πέτρος Πηγάς, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου ἐκρυπτόμην, ἐψιδύριζεν ὑποκόφως· “μήπως τὸν ἀγαπᾶτε ἀκόμη, Ἐλίζα, τὸν ἀποτρόπαιον αὐτὸν ἄνθρωπον;”

— Ναί, Πέτρε, τὸν ἀγαπῶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, τὸν ὁποῖον ἀδίκως ὀνομάζετε ἀποτρόπαιον. Ναί, τὸν ἀγαπῶ, ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶ καθὼς ἀγαπᾷ τις τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπανόρθωσιν, καθὼς ἀγαπᾷ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑπόληψιν ὡς τιμίου ἀνθρώπου. Ποσάκις πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, φίλτατε ἰατρὲ, ὅτι τὴν ἡσυχίαν ταύτην, τὴν γαλήνην τὴν εὐεξίαν, τὰς διαδεχθεῖσας τὴν πυρετώδη ταραχὴν μου, τὴν παραφροσύνην μου, τὰς χρεωστῶ εἰς τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκόν μου ψυσιάζουσα τὸν ἔρωτά μου; . . . δὲν λέγω ὅτι ἡ ψυχή αὕτη δὲν ὑπῆρξεν ὀδυνηρά, — εἶστε μάρτυς, Πέτρε, τῶν βασάνων μου, — ἀλλ' ἡ κατὰ τῶν παθῶν νίκη εἶναι καὶ αὕτη πλήρης ὑψηλῶν ἀπολαύσεων.

— Ποτὲ ἐνούτοις δὲν ἐνόησα, εἶπεν ὁ Πηγάς, τὴν αἰφνιδίαν ἀπόφασιν τοῦ Γεωργίου, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον τὴν εὐκόλον συναίνεσιν τῆς Ἐλένης.

Φίλε μου, ποσάκις ἀκόμη πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ὁ χαρακτήρ τοῦ Γεωργίου μετέχει ὀλίγον τι παραφροσύνης; Εὐρεθεῖς ὑπὸ τὴν ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν τῆς ἐπιστολῆς μου, καὶ ὡν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην τῶν ἀναμνήσεων τῆς μητρός του, ἐζήτησε διέξοδον ἐκ τῆς ψέσεως ταύτης διὰ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Ἐλένης· ἤθελε νὰ λησμονήσῃ συγχρόνως καὶ τὴν μητέρα του τῆς ὁποίας ἡ ἐνδύμησις εἶχε καταντήσῃ δι' αὐτὸν φάσμα, καὶ ἐμέ τῆς ὁποίας ἡ ἀπόκτησις ἐγένετο ἀδύνατος. Ἡ δὲ Ἐλένη ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ συγχωρήσῃ

τὸν ἄπιστον μνηστῆρά της, ἀφοῦ ἔπρεπε μετανοῶν εἰς τοὺς πόδας της, διότι τὸν ἠγάπα τόσο! Ὁ γάμος οὗτος ἠδύνατο νὰ ἦναι δυστυχῆς, ἂν τὰ εἰδικὰ προσόντα τῶν δύο νυμφίων δὲν ἦσαν τοιαῦτα ὥστε νὰ συντελέσωσιν εἰς εὐτυχῆ λύσιν· ὅθεν ἐπειδὴ προσεῖδον ὅτι ὁ Γεώργιος μου καὶ ἡ φιλιτάτη μου Ἐλένη ἔμελλον νὰ εὐτυχήσωσι, διὰ τοῦτο παρεκκίνησα ἐπιμόνως τὸν Γεώργιον νὰ μὴ παρεκκλίνη τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς.

. (α)

Ἐξηρχόμην τῆς οἰκίας μιᾶς ἐκ τῶν μαθητριῶν μου, κατὰ μεσημβρίαν ὥραν καὶ εἶχε βρέξει ὅλην τὴν ἡμέραν, ὥστε αἱ ὁδοὶ ἦσαν πλήρεις βορβόρου . . . Ἡμεῖν δὲ κατὰκοπος . . . ἀπὸ τῆς ὀγδόης ὥρας τῆς πρωῆας δὲν εἶχον σταθῆ οὔτε στιγμὴν . . . ἡ διδασκαλία τῆς γαλλικῆς, δι' ἧς ἐποριζόμην τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὑπέσκαπτε κατὰ μικρὸν τὴν ὑγίειαν μου καὶ τὴν ζωὴν μου· αἱ κακώσεις, ἡ ἀηδία τοῦ βίου, ἐξεπλήρουον τὸ ἔργον τῆς ἐνδείας καὶ τῆς μερίμνης περὶ τῆς ἀβεβαιότητος τοῦ μέλλοντος . . . Ἐβάδιζον λοιπὸν ἐπιπόνως ὅτε, κατὰ τινα καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ὄχημα διηλθὲν ἐνώπιόν μου μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ὥστε μ' ἐπιτύλισεν ἐκ βορβόρου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐγείρασα τὴν κεφαλὴν, εἶδον ἐπὶ τοῦ ὀχήματος ἐκείνου τὸν Γεώργιον, τὴν Ἐλένην καὶ τὸν Ἀριστογείτονα· μ' ἐχαιρέτισαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς εὐλαβῶς. Παρῆλθον δύο ἔτη ἀφοῦ δὲν τοὺς εἶχον ἰδεῖ — ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκείνης τοῦ ψαύτου —, καὶ τέσσαρα ἀφοῦ δὲν εἶχον λαλήσει μετ' αὐτῶν. Ἰσχνὸς ἦτον ὁ Γεώργιος καὶ κοίλας εἶχε τὰς παρεῖας, αἱ δὲ τρίχες του

(α) Νέον κενὸν ἐν τῷ χειρογράφῳ.

εἶχον ὀλτελιῶς λευκανθῆ, καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα του, τὸ ἄλλοτε τοσοῦτο ζωηρὸν καὶ γλυκὺ, ἀμαυρὸν ἐφαίνετο τότε καὶ ξηρόν· ὅποια μεταβολὴ ἐντὸς δύο ἐτῶν! Ἡ Ἑλένη ἦτον πάντοτε ἡ ὠραία ἐκείνη γυνὴ τὴν ὅποیان ἐπαύμασα ἄλλοτε ἐν τῷ θεάτρῳ· ἀλλ' εἶχεν ὀπωσοῦν παχύνει, ὅπερ ἦτον ἀπειλή διὰ τὸ μέλλον. Ὁ δὲ Ἀριστογείτων ἦτον πάντοτε ὁ ἴδιος. Διέβησαν χωρὶς κἂν νὰ συλλογισθῶσιν ὅτι μοῦ ἔβριψαν βόρβορον ἐπὶ τοῦ προσώπου. Τότε μὲ κατέλαβεν ὀδυνηρὰ συστολή καρδίας... μετενόησα δι' ὅλας μου τὰς δυσίας... καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν ἀπαισίους στρέφουσα διαλογισμούς. Εἰσελθούσα εἰς τὸν κοιτῶνά μου, ἐν τῇ οἰκίᾳ Πηγᾶ, ἔκλαυσα πικρῶς· τὰ δὲ δάκρυα ταῦτα μὲ ἀνεκούφισαν. Εἶχον φέρει ἐκ Μασσαλίας τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἣτις ἦτον ἀνηρτημένη ἐπάνω τῆς κλίνης μου· ὅτε δὲ συνῆλθον ἐκ τῆς παραχῆς καὶ ἀδυναμίας ἐκείνης, τὸ βλέμμα μου ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ θεανδρώπου μάρτυρος καὶ ἀνέκραξα. “Ἄς ὑποφέρω ὡς Ἐκεῖνος, καὶ ἄς προσμένω τὴν ὥραν τῆς ἀναπαύσεως... δὲ ὑπάρχη δικαιοσύνη ἐπὶ τῆς γῆς... ὦ Ἰησοῦ μου, ἐλέησόν με, διότι αἰσθάνομαι ἐκλειπούσας τὰς δυνάμεις μου!”

..... (α)

Εἶναι δυνατόν, ἀφοῦ τοσοῦτον ἠγάπησα τὸν Γεώργιον, νὰ ἠμπορῶ ν' ἀγαπήσω καὶ ἄλλον; Καὶ ἐν τούτοις αἰσθάνομαι ἑμαυτὴν εὐτυχῆ νυμφευομένη τὸν Πέτρον Πηγᾶν. Ἡ ἀγάπη αὐτοῦ, ἡ πλήρης ἀφοσιώσεως, ὑπομονῆς καὶ γλυκύτητος, ἔδειξε τέλος πάντων τὴν καρδίαν μου, καὶ συγκατετέθη ἐν τὸν γάμον τοῦτον, τὸν τισάκις παρ' αὐτοῦ προταθέντα καὶ

(α) Νέον κενὸν ἐν τῷ χειρογράφῳ.

πάντοτε ἀποκρουσθέντα παρ' ἐμοῦ. ὦ μητὲρ μου, εὐλόγησόν με!

..... (α)

“Πόσον ὠραία... ἠδονικὴ... ἡ μουσικὴ αὕτη τῆς Μάρδας!... Τὸ ἄσμα τοῦ βόδου δῖγει τὴν καρδίαν μου καὶ συγκινοῦμαι μέχρι δακρύων... Πόθεν λοιπὸν ἡ παραχῆ αὕτη ἣτις μὲ κυριεύει;... Τὰ πάντα μειδιῶσι περὶ ἐμὲ... τὰ πάντα καλὰ καὶ ὠραία... καὶ οἱ ἄνθρωποι μοὶ φαίνονται καλῆτεροι παρὰ πρότερον... αὐτὸς ὁ οὐρανὸς φαίνεται λαμπρότερος... τί γλυκὺ φῶς μὲ περικυκλοῖ!... πόσον εὐώδης ὁ ἀήρ... καὶ δροσερὸς καὶ δωπευτικός!... ὅποια ἠδονὴ νὰ αἰσθάνεται τις ὅτι ζῆ... Ὅποια λοιπὸν εἶναι ἡ ἀνεκκάλητος αὕτη αἰσθησις, ἡ βυθίζουσά με εἰς ουρανίους ἀπολαύσεις;... Αὔριον, αὔριον θελω ἀνήκει εἰς αὐτόν... ἡ ψυχὴ μου, ἡ διαμείνασα καθαρὰ καὶ ἄσπιλος, οἱ θεασαυροὶ τῆς ἀγάπης, οἱ συσσωρευθέντες ἐν τῇ πληρωθείσῃ καρδίᾳ μου, τὸ σῶμά μου, ὅλον μου τὸ εἶναι εἰς αὐτὸν θελουν ἀνήκει... μετὰ πόσης ἀγάπης θελω τὸν πλησιάζει... καὶ πόσον αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ... ἀγάπην ἀληθινὴν, ἀγάπην ἣτις ὑποφέρει ἀγογγύστως, ἀγάπην ἣτις δυσιάζεται ὑπὲρ τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου... .

Λοιπὸν, γνωρίζω τέλος πάντων τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὅποیان ἐπίστευον ὄνειρον... ὦ! ὄχι, ὑπάρχει, τὴν αἰσθάνομαι, τὴν ψηλαφῶ... αἱ θεῖαι αὗται παραφοραὶ, ἡ ἠθικὴ, διανοητικὴ καὶ αἰσθητικὴ εὐεξία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῶ ἀπὸ τινων ἡμερῶν, ἰδοὺ ἡ εὐδαιμονία... ὦ μητὲρ μου, διατί δὲν εἶσαι παρούσα νὰ βλέπῃς τὴν Ἑλίξαν

(α) Ἐνταῦθα πολλὰ σβέσματα καὶ νέον κενόν.

σου εὐδαιμονοῦσαν; . . . ἀλλ' ἐκ τοῦ ὕψους ὅπου εὗρίσκεσαι,
μητέρα μου, ἐκ τῶν Οὐρανῶν, ἐκ τῶν δωματίων τοῦ Ὑψίστου
πλησίον τοῦ ὁποίου διαμένεις, ἀπόστειλόν μοι τὴν εὐλογίαν
σου καὶ χαῖρε ἐν Κυρίῳ . . . ἡ θυγάτηρ σου, ἡ ἀγαπητή
σου θυγάτηρ, ἡ πολυπόθητος Ἐλίζα σου εἶναι εὐτυχής . . .
εὐλογημένη ἡ μνήμη σου, ὦ μητέρα μου!

.
.

Ἐνταῦθα περατοῦται τὸ χειρόγραφον τῆς Ἐλίζας.

Σημείωσις τοῦ ἐκδότου.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΑΙ

ΑΒΡΟΚΟΜΗΣ ΠΙΤΣΙΠΙΟΥ.

Αἱ σελίδες αὗται, ἀρχὴν λαβοῦσαι κατὰ τὸν μῆνα δεκέμ-
βριον τοῦ 1868 ἐν Παρισίοις, παρὰ τῆ κλίνη τῆς νοσοῦσης
μητρὸς μου, ἀκολουθῆσαι δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς
κατὰ τὸν τελευταῖον Ιούλιον ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῶν περὶ τὴν Δου-
καν λουτρῶν, ἐπερατώθησαν κατὰ τὸν ἤδη λήγοντα χειμῶνα
ἐν Ἀθήναις. Ἐγγραφον τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς διηγήσεως
ταύτης, ὅπου ἔρχεται τελευταῖον ἡ εὐδαιμονία ν' ἀνταμείψῃ
τὴν ἐμπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, ὅτε σ' ἐγνώρισα. Καὶ σὺ
ἐπίσης ἤλθες ν' ἀνταμείψῃς ἔτη μακρὰ παθημάτων, ἤλθες
ὡς λαμπρὰ καὶ εὐεργετικὴ ἡὼς μετὰ νύκτα τρικυμιώδη,
ἤλθες καὶ ἔφερες εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν εὐδαιμονίαν.
Εἰς σὲ λοιπὸν ἀφιερῶ τὰς ἐν μέσῳ δακρύων καὶ λυγμῶν
γραφείσας ταύτας σελίδας. Σὺ ἤλθες καὶ κατέλαβες πλη-
σίον μου τὴν θέσιν τῆς ἀγίας γυναικὸς, τῆς καταλιπούσης
με ὄρφανὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Σοὶ τὰς ἀφιερῶ σήμερον
αὔριον ἤθελεν εἶναι ἐξώρας, διότι θέλεις φέρει τὸ ὄνο-
μά μου.

Ἐν Ἀθήναις,

τὴν 25 μαρτίου, 6 ἀπριλίου 1870.

ΜΑΡΙΝΟΣ Π. ΒΡΕΤΟΣ.

Η ΕΝ ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ

ΝΕΟΔΗΜΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ ΕΠΙ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΛΗ ΙΕΡΕΩΣ.

“Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος Κυρίου.”
(Ἰεζεκιήλ μδ', 4)

Πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ἤδη κεκμηκότας ἕνεκα τοῦ μῆκους τῆς ἱερᾶς τελετῆς τῆς αἰσίως λαβούσης χώραν πρὸ ὀλίγου, ἱερουργήσαντος τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Σύρου καὶ Ἱγγου ἀπευδύνομαι οὐχὶ διὰ σκιοτενοῦς λόγου, ἀλλὰ δι' αὐτοσχεδίου προσλαλιάς, ἐπικαλούμενος τὴν συνήθη φιληκοίαν ὑμῶν.

Μεγαλόνυμος, ἀδελφοί, ἡ ἡμέρα αὕτη· διὰ τὸ ταύτης ἐπίσημον ἐορτάζει ἀγλαῶς ἢ τε θεοφιλῆς κοινότης καὶ ὀρθοδοξία ἐν γένει. Ναὶ μὲν μεγαλοπρεπῆς ὁ ἐν Ἱερουσαλήμ ναὸς τοῦ Σολομῶντος ὑπῆρξε, βασιλικαῖς καὶ πολυταλάντοις δαπάναις ἐγεργεῖται, ἀλλ' οὐχ ἦττον περικαλλῆς διατελεῖ ὁ ἐν Λιβερπούλῃ οὗτος ναὸς ἰδρυθεὶς καὶ περατωθεὶς ἀδραῖς συνει-

σφοραῖς εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων ἀπαρτιζόντων τὴν λίαν ἀγαπητὴν μοι ταύτην κοινότητα. Εἰς ἐκείνον μὲν οἱ Ἰσραηλίται τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν ἄλλων τόπων ἔρχοντο μεταθρησκευτικῆς εὐλαβείας ἵνα προσηνέγκωσιν εἰς τὸν ὄντα, τὸν Ἰεχοβᾶ, τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, τὴν λατρείαν καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις· εἰς τοῦτον δὲ οἱ χριστεπώνυμοι λαοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν συναπρόϊζονται ὅπως προσάγωσι τῷ Προαιωνίῳ, τῷ τρισυποστάτῳ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν, τὴν τε λογικὴν λατρείαν καὶ τὴν ἀνάμικτον θυσίαν μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως καὶ φιλαδελφίας.

Καύχημα καὶ δόξα τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ ὁ Σολομώντειος ναὸς διὰ τε τὸ περιφανές καὶ τὰς ἀναμνήσεις, ὠραῖσμα καὶ κλέος εὐρὺ τοῦ νέου Ἰσραὴλ διὰ τε τὸ κομψοπρεπές καὶ τὰς ἐθνικὰς προσδοκίας ὁ ἱερὸς οὗτος ναὸς τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος! Μέγας ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος! Δόξα Κυρίου ἐν εἶδει νεφέλης ἐπλήρωσε τὸν ναὸν τότε, δόξα Κυρίου σήμερον κατασκεπάζει τὸν ἐγκαινισθέντα ἅγιον ναὸν τῆς εἰς Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένου, ἀκραιφνοῦς ἡμῶν πίστεως. “Καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος Κυρίου.”

Τὰ τρόπαια τοῦ Δαβὶδ καὶ ἡ πολυδρῦλητος σοφία τοῦ Σολομῶντος, εἰς ὃν οἱ βασιλεῖς Τύρου καὶ Σιδῶνος, Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας, καὶ ἡ βασίλισσα Σαβὴ ἤνοιγον θησαυροὺς μεγατίμους, θαψιλεύοντες ἐν ἀφθονίᾳ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, τοὺς πολυτελεῖς λίθους, τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου, τὰ ἀρώματα καὶ τὰ ἐλεφάντινα ὀστέα, παρεῖχον τὸ ἐνδόσιμον τοῖς τότε Ἰσραηλίταις ἵνα ἐν τῷ ναῷ ἀναπολώσι τὰς ἀπειρους εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου Σαβαῶθ ἐπὶ τὸν προφητάνακτα,

τὸν πιστὸν δούλον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸν περίπυστον υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ ἐκκλίνη.

Τίνα τρόπαια πρόκεινται ἡμῖν, ἀδελφοί, εἰς θαυμασμόν; Τὰ ἡμέτερα τρόπαια, ὄντα πνευματικὰ καθίστανται ἀνωτέρας ἀξίας τῆς τῶν υλικῶν καὶ πολεμικῶν. Ἐπὶ τούτων ἐπάναγκας νὰ ἐπιστήσωμεν ἔντονον τὴν προσοχὴν ἡμῶν.

Ἀνελίττοντες τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας, βλέπομεν τὰς παντοίας τοῦ ἑλληνισμοῦ φάσεις καὶ πρὸ τῆς χάριτος καὶ μετατὴν χάριν, καὶ τὴν ἐπιβροχὴν καὶ ἐπίδρασιν αὐτοῦ εἰς τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ τρόπαια ἅπερ ἔστησαν τὸ πάλαι οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατὰ τῶν βαρβάρων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγωνισάμενοι, ἠλέκτρισαν ἀρκούντως τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα ἔθνη ἵνα μάχωνται ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας αὐτῶν· ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διὰ τῶν προϊόντων καὶ ἀριστουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς διανοίας καὶ μεγαλοφυΐας τουτέστι διὰ τῆς ὑψηλοῦς φιλοσοφίας καὶ τῆς θεωρητικῆς ἐπιστήμης διὰ τῆς ἀμιμήτου καλλιτεχνίας καὶ τῆς γονίμου ποιήσεως, διὰ τῶν εὐστόχων κοινωνικῶν θεσμῶν, καὶ διὰ τῆς μελιρρύτου καὶ ἐρρῦθιμου γλώσσης αὐτῶν κατέπληξαν ἀφ' ἐνὸς καὶ ὠφέλησαν ἀφ' ἑτέρου τὸν κόσμον κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν. Πλὴν ἀλλὰ ἡ πάνσοφος τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἤνοιξεν ἄλλο λαμπρὸν στάδιον δόξης εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διὰ τοῦ μεγαλεπήβολου κατακτητοῦ, ὅστις ἐν τῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ θριαμβευτικῇ αὐτοῦ εἰσόδῳ, προῦπαντηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἡμφιεσμένου τὴν ἐπίσημον ἱερὰν στολὴν, φέροντος ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ λογεῖον καὶ τὴν μίτραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, προσκυνεὶ τὰ ἐν τῷ χρυσοῦ πετάλῳ τετυπωμένα εἴματα σφραγίδος, ἀγίασμα τῷ Κυρίῳ, οὗ τινος τὸ τετραγράμματον καὶ φοβερὸν ὄνομα ἀνεκφωνήτων ἦν, καὶ αὐτοψεὶ διορᾷ μετὰ τῶν

ἱερέων καὶ λευιτῶν τοὺς χρησμούς τοῦ Δαυὶδ περὶ ἑαυτοῦ. Οὗτος εἶναι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Ἀστράπτει τὸ φῶς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀντανακλᾷ ἀκτινοβολοῦν κατ' ὅλην τὴν Ἀσίαν, διαδίδεται παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ νικηφόρου βασιλέως ὁ ἑλληνισμὸς, κινεῖται ὁ τέως ναρκώδης καὶ ἀδρανὴς λαὸς, καὶ τὸ δένδρον τοῦ πολιτισμοῦ μεταφυτεύεται ἐκεῖσε. Τὴν στιβαρὰν χεῖρα τοῦ ἥρωος στρατάρχου αἰσθάνεται ὁ πελώριος κολοσσὸς τῆς Ἀσίας καὶ πίπτει, κατεδαφίζεται. Ἡ μεγάλη ἐκείνη ὄψις συνεπάγεται σοβαρὰς καὶ πολυτρόπους συνεπείας, καὶ ἰδοὺ ἅπαξ διαχαραχθεῖσης τῆς ὁδοῦ, προπαρασκευάζεται διὰ τοῦ Ἑλληνος ἡ πνευματικὴ τῶν ἄλλοθρόων ἔθνων ἔνωσις, καὶ διαδραματίζει τὸ μέρος αὐτῆς οὐχὶ ἡ ἀτομικότης ἀλλ' ἡ ἀνθρωπότης. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, παγκόσμιος καταστάσα, προώριστα ὄργανον τῶν θεῶν βουλῶν· ἐν τῇ νήσῳ Φάρω τῇ παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐστὶν ἄρα τότε τῆς παιδείας, μεταφράζεται τὸ πρῶτον ἡ ἱερὰ βίβλος τῆς Παλαιᾶς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου πρὸς τὴν προικισμὸν καὶ στολισμὸν τῆς περιωνύμου ἐκείνης βιβλιοθήκης, καὶ πρὸς κοινὴν χρῆσιν τῶν ἑλληνιζόντων Ἰουδαίων, οὐκ εἰδόντων τὴν ἐβραϊδα· διὰ δὲ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης μεταφράσεως ἐν ἀκαρεῖ διεχύθησαν αἱ ἀλήθειαι τῆς παλαιᾶς παρὰ πᾶσι τοῖς ἐξελληνισθεῖσιν ἔθνεσιν, οὕτω δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀποκάλυψις διεκοινοποιήθη ἀπανταχοῦ. Τὴν ἑλληνικὴν ταύτην μετάφρασιν τῶν Ὁ προσαγορευομένην ἐνεχείρισαν οἱ Ἀπόστολοι τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἑλληνιστὶ συνεγράφησαν αἱ θεόδοτοι δέλτοι τῆς Νέας Διαθήκης, καὶ διὰ τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς ἐξηπλώθη ὑπὸ τῶν πνευματεμφόρων Ἀποστόλων εἰς ἅπασαν τὴν ὑφήλιον τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα, καὶ ἐπαγιώθη ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Εὐρώπη

χριστιανισθείσαι ἀδελφοποιούνται καὶ ἀσπάζονται ἐγκαρδίως τὴν πρωτότοκον θυγατέρα τῆς Σιών, μητέρα δὲ ἀπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν ἐλληνικὴν. Ἡ ἐπιστροφή τῶν ἔθνων εἰς Χριστὸν διὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας εἶναι γεγονός ἀξιωμακόμενον, εἶναι τρόπαιον ἀνεξίτηλον.

Φερέσβιος στάχυς τοῦ Γολγοθᾶ, βλάστημα ἱερὸν τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀμάραντον ἄνθος εὐωδίας πνευματικῆς, ἀνακῦψαν ἐκ τοῦ πανακηράτου αἵματος τοῦ ἐσφαγμένου Ἄρνιου τῆς Ἀποκαλύψεως τὸ θρόνισκον τῶν ἡμετέρων πατέρων! Αὐτόχρημα δημιουργία τῆς τρισηλίου θεότητος ἢ ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία, εἰς τῆς ὁποίας τὴν κολυμβήθραν ἡμεῖς ἐβαπτίσθημεν! Ἄσπιλος καὶ ἀμόλυντος νύμφη τοῦ νυμφίου Χριστοῦ, οὐκ ἔχουσα ρυτίδα οὐδὲ ρύπον! Αὕτῃ ἀντιπροσωπεῖται εἰς τὰ γεγραμμένα ἐκεῖνα συνέδρια τὰ πνεύματι εἰρήνης ἐπὶ καθαρῶς πνευματικῶν ἀντικειμένων ἀσχολούμενα, ἅτινα ἀπὸ τοῦ θεασαμένου τοῦ Σταυροῦ τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ, καὶ πρώτου βασιλέως χριστιανῶν, τοῦ θεοστέπτου αὐτοκράτορος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, συνεκαλοῦντο ἐκάστοτε ὑπὸ μόνων τῶν πολιτικῶς ἀρχόντων. Εἰς τὰς ἑπτὰ ἁγίας οἰκουμενικὰς Συνόδους, τὰς γενικὰς τοῦ χριστιανισμοῦ συνελεύσεις, οἱ ὁρθόδοξοι Ἕλληνας, ἐπίσκοποι καὶ πατέρες, διὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης προήσπιζον τὰ θεοπισθέντα ὑπὸ τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος καὶ διδασκέντα ὑπὸ τῶν πανευφύμων Ἀποστόλων· διὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης συζητηθέντα, ἀναπτυχθέντα καὶ ἐξηγηθέντα κατὰ τῶν ἀναφωμένων αἰρέσεων, διετρανώθησαν, διετυπώθησαν καὶ ἐξησφαλίσθησαν τὰ ἐξ ὑπαρχῆς σεπτὰ δόγματα, ἅπερ ἐπεσφραγίσαντο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Εὐδαίμονες ἡμεῖς, Ἕλληνας ἐν Χριστῷ ἀδελφοί! Ἔχομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ὡς ὁ πάλαι Ἰσραὴλ, τρόπαια νὰ ἐξυμνήσωμεν εἰς τὸν ἀρτιπαγῆ τοῦτον οἶκον τοῦ Κυρίου, ἀπομίμημα μὲν τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἐπὶ τοῦ θεοδόχου Τάφου ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνεγερθέντος ἐπιστασία τῆς ἁγίας Ἑλένης, ναοῦ ἐνδιαφέροντος τὰ μέγιστα πᾶσαν χριστιανικὴν ψυχὴν, ἀπεικόνισμα δὲ τοῦ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ναοῦ θείγοντος τὰ μάλιστα πᾶσαν ἐλληνικὴν καρδίαν, προκαλέσαντος ἄλλοτε εἰς ἄλλας ἐνδόξους ἡμέρας δάκρυα χαρᾶς, νῦν δὲ ἀποσπῶντος δάκρυα πένθους!

Ἄλλὰ συνοδεύσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅπως λεπτομερέστερον ἐρευνησωμεν καὶ κατὰ ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπον ὑμῖν, θαυμάσωμεν τὰ πνευματικὰ ὑμῶν τρόπαια. Πλεῖστα ὅσα, ἀναρίθμητα τρόπαια παρατηροῦμεν καὶ διὰ τῶν αἰσθητῶν καὶ διὰ τῶν νοητῶν τῆς πίστεως ὁφθαλμῶν· τὸ ἀήττητον τρόπαιον τοῦ Σταυροῦ, ἔργον τῆς δυνάμεως καὶ σοφίας τοῦ Θεοῦ, τὸ λάβαρον, τὴν ἀναπεπταμένην σημαίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας, τὴν ὑψηλὴν προτίμησιν, ἣν ὁ θεὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Οἰκουμένης ἐδωρήσατο τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει, τῇ ἡμετέρῃ γλώσσῃ, τῇ λαλουμένη ἄπανταχοῦ καὶ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ τε καὶ τῶν μαθητῶν, τὴν ἀντιλάμπουσαν ἀρχέτυπον λέξιν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, τὴν ἀντηχοῦσαν χρυσήλατον σάλπιγγα τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν, τὴν στενορειά τῇ φωνῇ κηρυττομένην ἀρχέγονον καὶ ἀκίβδηλον διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, τὴν εἰδικὴν ἐκείνην χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τὴν ἐκλύσαν διὰ τῆς ἡμετέρας διαλέκτου τὸν ἄπειρον καὶ εἰδωλολάτριν κόσμον εἰς τὴν ἀληθῆ θεοσέβειαν καὶ θεογνωσίαν, προστατοῦσαν δὲ ἀενάως τῆς τοῦ Χριστοῦ ὁρθο-

δόξου ἐκκλησίας κατὰ τῆς ἰοβόλου πλάνης, τῶν ποικίλων διαγμῶν καὶ τῶν παντοειδῶν αἰρέσεων, τῶν μυρίας μορφᾶς λαμβανουσῶν δίκην ἄλλου Πρωτέως, τὴν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει στάσιμην τῆς δογματικῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν ὡς παρακαταστήκην ἱεράν, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ διαφυλάττει ἡ ἀμόμητος ἡμῶν ἐκκλησία ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἀρχαιότητος ἄχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, τὴν στάσιμην τὴν διευκρινούσον καὶ διαφωτίζουσαν τὴν ὕλην, τὸ εἶδος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας θεολογίας· τὰ διαυγῆ νόματα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τῆς πηγαζούσης ἐκ τοῦ πολυχέυμονος ποταμοῦ τῆς ζωῆς καὶ ὀρθῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, τοὺς ἀδιαβρόχτους δεσμοὺς τῆς κατὰ Χριστὸν ἀδελφότητος τῆς παραγούσας ὁσημέραι τὸν ἐξευγενισμόν, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ κοινωνικὴν πρόοδον. Εἰς ἄλλο τρόπαιον ἀτειζομεν, εἰς τὰ ἱερά μαρτύρια τῶν ἀτρομήτων τῆς πίστεως ἡρώων καὶ τὴν διὰ τούτων στερέωσιν αὐτῆς, καὶ εἰς τὰς ὁμολογίας τῶν ὁμολογητῶν, τῶν τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου βαστασάντων, οὐχ ἦττον διὰ τοὺς ἐνδόξους ἰδρυτὰς καὶ τοὺς πνευματικὸς καρποὺς, ρίπτωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν εἰς τὰ ἡσυχαστήρια τῆς Θηβαΐδος, τοῦ Πηλουσίου, τοῦ Πόντου, τοῦ Ἰορδάνου, τῶν ἁγίων τόπων, καὶ εἰς τὰς λαύρας τοῦ Ἄδωνος, καὶ τὴν διὰ τούτων προκοπὴν τῆς χριστιανικῆς τοιείτητος καὶ τῆς ὀρθοδοξίας, εἰς τὰς περιφήμους κατηχητικὰς σχολὰς τῶν Ἀλεξανδρέων, τῶν Ἀντιοχείων καὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ τὴν ἐκ τούτων προκύψασαν ὠφέλειαν διὰ τῆς στηρίξεως τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ τῆς ἀνεκὰθεν παραδόσεως. Ἄλλο τρόπαιον θαυμάσιον ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, τὴν πανσθενῆ τοῦ Θεοῦ ἀρωγὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ὅπως αὕτη, ὡς ἄλλη μυστικὴ κιβωτὸς διασώσῃ

ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς σιδηρᾶς δουλείας τὸ ἡμέτερον ἀναξιοπαθοῦν γένος, τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν, τὴν φιλολογίαν καὶ τοὺς ἐθνικοὺς χαρακτήρας τὸ ἡμέτερον, λέγω, γένος τὸ καὶ ἐν τῇ πτώσει αὐτοῦ κατορθώσαν τὴν παλιγγενεσίαν τῶν γραμμάτων ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ. Τί ἄλλο τρόπαιον παρίσταται ἡμῖν; Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ σηκῷ τῆς θεότητος ἀκούεται τὸ διαπρύσιον κέλασμα τῆς πίστεως τῶν Ἀθανασίων, τῶν Βασιλείων, τῶν Γρηγορίων, τῶν Χρυσοστόμων καὶ τῶν Κυρίλλων. Νὰ ἀποσιωπήσωμεν ἄραγε τὴν προσφυστάτην διοργάνωσιν καὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἡμετέρας ἱεραρχίας; Αὕτη ὑπὸ κανονικῶν καὶ διαδοχικῶν ποιμένων συνταγματικῶν καὶ ἐλευθέρως κυβερνωμένη, τὸν δὲ Χριστὸν μόνην ἀράστον κεφαλὴν καὶ κέντρον ἔχουσα, οὐδόλως εἰς τὰ πολιτικὰ ἀναμιγνυομένη ἀπονέμει τὸ κῦρος εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους τὰς βαδίζουσας τοῖς ἵχνεσι τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων, καὶ συναρμολογουμένας τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ λυτρωτοῦ, συγκροτουμένας δὲ οὐχὶ διὰ κοσμικοὺς σκοποὺς καὶ ἰδιοτέλειαν, διότι ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ταύτας θεωρεῖ ἀνώτατον δικαστὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, οὐδένα δὲ πρωθιεράρχην τίθεισιν ὑπεράνω τῶν Συνόδων, ἀλλ' ἰσοτίμους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς ἅπαντας ἀναγνωρίζουσα.

Εἰς τοιαῦτα τρόπαια ἡμεῖς ἐγκραυόμεθα, τοιαῦτα καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ Πατρίς ἐντέλλονται ἡμῖν, ἀδελφοί, νὰ ἐπιδεικνύωμεν, ἕνεκα τούτων πρέπει νὰ εὐγνωμονῶμεν τῷ Θεῷ, ἐκφωνοῦντες συγχρόνως μετὰ τοῦ ἱεροψάλτου “Μὴ ἡμῖν, Κύριε, μὲν ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν.” Ὅποια δὲ ἀναζωπυροῦνται ἡμῖν θρησκευτικὰ αἰσθήματα!

ὅποια ἱερὰ μυστήρια διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου πνεύματος τελετουργοῦνται ἐν τῷ θείῳ τούτῳ ναῷ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ! ὅποιος διηνεκῆς ἀγιασμὸς ἀναβλύζει ἐνταῦθα! Σιγησάτωσαν τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ἀνασύρεται ὁ πέπλος τοῦ μέλλοντος, καὶ ἐνώπιον ἡμῶν καταφαίνεται ἡ ἀθανασία, ἡ αἰωνιότης, ὁ Παράδεισος, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Τὰ ἐγκαινία τοῦ Θεοῦ τούτου ναοῦ πνευματικῶς πρέπει νὰ πανηγυρίσωμεν, ἀδελφοί. Καὶ ὡς δέον ἔρχεται μοι εἰς τὴν μνήμην ὁ τῆς θεολογίας φερώνυμος, ὁ ἱερὸς Γρηγόριος, οὕτως ἀποφαινόμενος. “Ἐγκαινία τιμᾶσθαι παλαιὸς νόμος καὶ καλῶς ἔχων· μᾶλλον δὲ τὰ νέα τιμᾶσθαι δι’ ἐγκαινίων. καὶ τοῦτο οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ἐκάστης τοῦ ἐνιαυτοῦ περιτροπῆς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπαγούσης, ἵνα μὴ ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται τὰ καλὰ, μηδὲ παραβροῆ λήθης βυθοῖς ἀμαυρούμενα. Ἐγκαινίζονται μὲν πρὸς Θεὸν νῆσοι, τῷ Ἡσαΐα ὡσπερ ἀνέγνωμεν· ἅς τινες δὲ τὰς νήσους ταύτας ὑποληπτέον; οἶμαι δὲ τὰς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν ἐκκλησίας ἄρτι κατισταμένας, καὶ τῆς ἀλμυρᾶς ἀπιστίας ἀνακυπτούσας, καὶ πῆξιν λαμβανούσας, τῷ Θεῷ βάσιμον.” Συνωδᾷ τῷ τῆς Ναξιανζοῦ τριαδικῷ θεολόγῳ, ψάλλει ἐν τοῖς ἄσμασιν αὐτῆς καὶ ἡ ἐκκλησία. “Ἐγκαινία, ἐπαναλαμβάνει ῥητορικῶς τῷ σχήματι, ἐγκαινία ἡ πανηγυρίς. Ἄλλ’ ἐγκαινίζεσθε, συνεχίζει ὁ Θεὸς Πατὴρ, καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποβρίψαντες, ἐν καινότητι ζωῆς πολιτεύεσθε, πᾶσι χαλινὸν ἐπιδέοντες, ἐξ ὧν ὁ θάνατος, πάντα τὰ μέλη παιδαγωγήσαντες, πᾶσαν τὴν πονηρὰν τοῦ ξύλου βρωσὴν μισήσαντες ἢ ἐμέσαντες, καὶ διὰ τοῦτο μόνον μεμνημένοι τῶν παλαιῶν, ἵνα φύγωμεν . . . Οὕτως ἐγκαινίζεται ἄνθρωπος, οὕτως τιμᾶται ἡ τῶν ἐγκαινίων

ἡμέρα, τοιαύτη προφή, τοιαύτοις ἐδέσμασι . . . Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθαν· ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά. Τοῦτο τῇ εορτῇ καρποφόρησον, τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν ἀλλοιώσῃτι· καὶ μηδὲ οὕτω μέγα φρονήσης, ἀλλὰ φθέγγει τὸ τοῦ Δαβὶδ, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, παρ’ οὗ πᾶν ἀνθρώποις τὸ κατορθούμενον.” (Γρηγ. λόγ. εἰς τὴν Καινὴν Κυριακὴν.)

Πρὶν ἢ παύσω τοῦ λόγου ἀποτεινόμενος πρὸς Ὑμᾶς ἰδίως, ὃ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί τῆς προσφιλοῦς μοι ταύτης κοινότητος· Εὐχόμεαι ὀλοψύχως ἵνα διαπρέπητε πάντοτε ἐπ’ εὐσεβείᾳ ὁμονοίᾳ, φιλογενείᾳ καὶ τῇ περὶ τὰ πάτρια ἀφοσιώσει. Ἐλλείπουσί μοι λέξεις ἱκαναὶ ὅπως ἐξυφάνω τὸν δίκαιον καὶ προσήκοντα ἔπαινον Ὑμῶν. Εἷς τε τὴν κατασκευὴν, τὴν διακόσμησιν καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ Θεοῦ τούτου ναοῦ ἀπαραιμίλλως ὑπέστητε γενναίας δαπάνας. Ἐξεπληρώσατε, ὃ λάτραι τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, καθεῖπον ἱερὸν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἀδελφοὺς, οἰκοδομήσαντες τοῦτον τὸν ναὸν οὐ μόνον ἀνώτερον καὶ κομψότερον τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐλληνικῶν ναῶν, ἀλλὰ καὶ πρόδηλον κόσμημα καὶ καλλώπισμα τῆς ἐμπορικωτάτης ταύτης μεγαλοπόλεως τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Θεὸς θέλει ἀνταμείψει ὕμᾶς ἑκατονταπλασίως καὶ τώρα καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἐντοσούτῳ ἡ ἡθικὴ εὐαρέστησις ἦν συναισθάνεσθε ὡς τέκνα τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπερτερῆ ἀναντιβρόχως πάσης ὕλικῆς δυσίας· Ὁ Ἕλληνας ἀναβρύνεται ἀπανταχοῦ γῆς ἐπὶ τῇ πίστει καὶ τῇ πατρίδι, κρατῶν σύνδημα ἱερὸν τὸ, μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος· ὅθεν μνημονεύετε τῆς φιλότατης πατρίδος καὶ ἀπρίξ ἔχεσθε τῆς θείας ἡμῶν πίστεως, μετοχετεύσατε ταύτην ὡς ἱερὸν κειμήλιον εἰς τὰ τέκνα ὕμων ἀπαραχάρακτον,

ἀπαρασάλευτον καὶ ἀκεραίαν οἷαν παρελάβομεν παρὰ τῆς μητρὸς ἡμῶν, τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τῆς μιᾶς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς, ἥτις ἠκοδόμηται ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ ἧς πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσι πώποτε. Μὴ διαλίπητε παντάπασιν, ἀδελφοί, συμβαλλόμενοι εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐκλείαν τοῦ ἔθνους. Ἄρκει δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀναλογισθῶμεν ὅτι καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐποικούντας καὶ διὰ τοὺς παρεπιδημούντας ἀδελφούς ἐν ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ φιλοξενίᾳ γῆ τοῦ κολοσσαίου τῶν Βρεταννῶν ἔθνους, τοῦ ἀπὸ πρωθυπουργῶν ἄχρι σπουδαστῶν καλλιεργούντος τοσοῦτον εὐδοκίμως τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὴν κλασικὴν ἡμῶν φιλολογίαν, ὁ θεόσωστος καὶ θεοφρούρητος οὗτος ναὸς, οὐτινος δομητῶρ αὐτὸς ὁ θεὸς τυγχάνει ὡν ἡ ἀκράδαντος ἀκρόπολις τῆς πίστεως καὶ τὸ παλλάδιον τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὑπάρχει δὲ ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας γλυκυτάτη πατρὶς σύναμα καὶ μήτηρ φιλόστοργος ἐκκλησία. Ἄπειρα τὰ χρέη ἡμῶν πρὸς ἀμφοτέρας· ἡ μὲν ἔδωκε τὴν φυσικὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν προγονικὴν δόξαν, ἡ δὲ τὴν κατὰ Χριστὸν πνευματικὴν ζωὴν καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν. Πνευματικὴ μήτηρ καὶ τροφὸς τρέφουσα τῷ γάλακτι τῆς εὐσεβείας, ἀγιάζουσα διὰ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἀπὸ τῆς κοιτίδος ἄχρι τοῦ θανάτου, ἡ ἐκκλησία συνοδεύει διὰ τῶν εὐλογιῶν καὶ πρεσβειῶν αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς ψυχροὺς τάφους τῶν κοιμητηρίων, καὶ πέραν αὐτῶν προπέμπει τὰ θανάτου τέκνα ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ θρόνου τῆς θείας μεγαλειότητος τοῦ ὑψίστου μετὰ τῶν παντοτινῶν δεήσεων καὶ τῶν θερμῶν προσευχῶν αὐτῆς,

Μακαριστὴ λοιπὸν καὶ ἀξιάγαστος ἡ μεγαλόδωρος καὶ

εὐσεβῆς αὕτη κοινότης, πρόξενος γενομένη τοσοῦτων ψυχικῶν ἀγαθῶν! ἐπαινετὴ δὲ κατὰ πάντα τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου ἐπιτροπὴ, ἐπὶ καλαισθησίᾳ καὶ ἀτρυτοῖς πόνους χαρακτηρισθεῖσα.

Ἄς προσευχηθῶμεν, ἀδελφοί. Ἅγία Τριάς, ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ ἔχων θρόνον τὸν οὐρανὸν καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν, εἰς ὃν οὐκ ἀρκέσουσιν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, εὐδόκησον δὲ ἵνα τὸ πανάγιόν σου ἔνομα ἡ καὶ μένη ἐνταῦθα ἄχρι τῆς ἐσχάτης συντελείας, φρουρήσον τὸν θεῖον σου τοῦτον ναὸν κραταῖον, ἀλώβητον καὶ ἀνεπηρέαστον, σκέπασον αὐτὸν τῇ σκέπῃ τῶν θείων σου πτερύγων ὡς μεγαλοπρεπὲς σκῆνομα τῆς ἀβρόβητου σου δόξης, ἀνάδειξον αὐτὸν ἀβραγῆ πέτραν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ ἀνεξάντλητον πηγὴν ἀγιασμοῦ, χάριτος καὶ ἀγάπης, ἐνίσχυσον ἡμᾶς τοὺς ποιμαίνοντας ἵνα ὀρθοτομῶμεν τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας μέχρι τελευταίας πνοῆς ἡμῶν, γενοῦ ἴλεως τοῖς ἐκκλησιαζομένοις εἰσακούων τῶν ἱκεσιῶν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικησεώς σου ἐν οὐρανῷ καὶ ποιῶν ἅ ἄν προσεύχωνται ὧδε ἐν τῇ γῆ, ἀξίωσον ἡμᾶς ἀκατακρίτως ὑμνεῖν Σε καὶ ἐπικαλεῖσθαι, ὅτι Σοὶ πρέπει πᾶσα λατρεία, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἅγιῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων!

Τοῦτον τὸν οἶκον, ἀδελφοί, ὁ Πατὴρ ἠκοδόμησε· τοῦτον τὸν οἶκον ὁ Υἱὸς ἐστερέωσε· τοῦτον τὸν οἶκον το Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνεκαίνισεν.

μέγας θόλος, ἢ στοα τοῦ ἁγίου βήματος, το ἐκ τῶν, ἔκτος καὶ ἐντος τοῦ βήματος ὑαλίνων παραθύρων, ἀντανακλώμενον φῶς ἢ παστας ἄνω καὶ κάτω, ὁ περιδρομος καὶ το δῶμα, [Gallery] ὁ νάρθηξ, τα μέρη καὶ τὸ σύνολον πᾶλγουσι την ὄρασιν καὶ ἐμπνέουσι τον σεβασμον εἰς τον εἰσερχόμενον. Ὁ ναος χωρεῖ περι τους ἐπτακοσίους. Εἰς τας ἱεράς τελετας παρά τους ὀρθοδόξους ὑπὸ περιεργείας καὶ σεβασμοῦ συναπρόζονται καὶ πλήθος Ἀγγλων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ ΕΝ

ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ

ΝΕΟΔΑΜΗΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εἶναι Βυζαντινὴ· τὸ προμετώπιον, τὸ ἱερον βῆμα καὶ αἱ πλευραὶ τοῦ κτιρίου βλέπουσιν εἰς τέσσαρας διάφορους ὁδοὺς, Parliament Street, Berkley Street, Princes Road καὶ Stanhope Street. Ἡ θύρα εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, συχνάζεται ὁ δρόμος παρά πολυ, ὡς ὁδηγῶν εἰς τον περίπατον τοῦ ὠραίου Princes Park. Ἐκτὸς ἔχει ἡ ἐκκλησία περίβολον κομψόν. Ἐπὶ τῆς στέγης ἔχει ἡ ἐκκλησία τέσσαρας δόμους ἢ θόλους μεγαλοπρεπεῖς, σχηματίζοντας σταυρὸν, ὁκτὼ δὲ μεγάλοι μαρμάρινοι στύλοι, ἐντὸς, στηρίζουσι καὶ διακοσμοῦσι τὸ κτίριον, παριστῶσι κάτι τι μοναδικὸν αἱ στοαὶ καὶ τὰ τμήματα τοῦ κτιρίου, ἀφ' ἑτέρου τα λίθινα φατινώματα ὁ ὠραίος μαρμάρινος ἄμβων, ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀρχιερατικὸς θρόνος, το ἐκ ξύλου δρυος γεγλυμμένον εἰκονοστάσιον, οἱ τρεῖς ἐπ' αὐτοῦ εὐμεγέθεις σταυροί, ο

ΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ

ΜΕΓΑΛΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ (α).

Ἀληθῶς ἡ ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη τσαύτας καὶ ἐκάστην ποιοῦσι προόδους, ὥστε καὶ τὸ δυσκολώτατον τῶν ἔργων ὅπερ ἄλλοτε ἀκατόρθωτον ἦν εὖτε θεωρηθῆ, σήμερον μὲ τὴν μεγαλητέραν κατορθοῦται ἀπλότῃ καὶ εὐχέρειαν. Δὲν ἐθεωρήσαμεν ἄσκοπον, προκειμένου νὰ πραγματοποιηθῶμεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν μεγάλα βήματα τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν νεωτέρας ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις, νὰ ἐκθέσωμεν ἐφέτος τὰ ἐσχάτως συντελεσθέντα μεγάλα δημόσια ἔργα, ἀναβάλλοντες τον διὰ τὰ λοιπὰ λόγον διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

Α΄.

Τῷ 1866 ὁ ἀγγλικὸς διαπόντιος τηλεγραφικὸς κάλωσ μετα μῦρας ἀποπείρας καὶ μῦρας ἀποτυχίας ἀφίκετο

(α) Αἱ κυριώτεραι εἰδήσεις τῆς πραγματείας ταύτης ἐλήφθησαν ἐκ τῶν *Causeries scientifiques* τοῦ H. de Parville, ἐκ τοῦ *Année scientifique* τοῦ L. Figuiet, ἐκ τοῦ *Annuaire scientifique* τοῦ P. P. Dehérain καὶ ἐκ τῶν *Curiosités scientifiques*.

εὐτυχῶς εἰς Trinity-Bay. Ἀνεσκήρτησε μὲν τότε ὁ κόσμος καὶ κατεχάρη, ὁ δ' ὠκεανὸς κατεδαμάσθη καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς ἀπόστασις ἐμηδενίσθη, πλὴν τὸ τῆς Ἀγγλίας τρόπαιον οὐκ εἶα καθεύδειν τὴν Γαλλίαν. Ἡ Γαλλία, ἥτις ἔνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς δέσεως ἄρχει ἐπὶ τῆς συγκοινωνίας τοῦ κόσμου ὅλου, ἡ Γαλλία ἡ φυσικὴ κεφαλὴ πάντων τῶν εὐρωπαϊκῶν τηλεγράφων νὰ ἀναγκάζηται προκειμένου περὶ Ἀμερικῆς νὰ κλίνη τὸν αὐχένα εἰς τὴν Ἀγγλίαν; Ὅχι ποτέ, ἄλλως τοῦ βόδου αἱ ἄκανθαὶ ἠλαττώθησαν ἂν μὴ ὀλοτελῶς ἐξεβλήθησαν καὶ δὲν προὔκειτο νῦν ἢ νὰ ἐπαναληφθῆ καὶ μόνον τὸ πείραμα. Ὁ Μέγας Ἀνατολικὸς ἦν ἐκεῖ ἔτοιμος, αἱ μηχαναὶ πᾶσαι ἦσαν ἤδη κατεσκευασμένοι, τὰ κεφάλαια εἶχον καταβληθῆ καὶ ἡ κατάδεσις καλωδίου τηλεγραφικοῦ εἶναι νῦν τοσοῦτω εὐκόλος ὅσῳ καὶ ἡ κατασκευὴ γαφύρας. Ὁ Μέγας Ἀνατολικὸς, ὁ λεβιάδαν οὗτος τῆς θαλάσσης, ἀνεχώρησε τὴν 20 Ἰουνίου 1869 ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Βρέστης φέρων ἐφ' ἑαυτοῦ τὸ τηλεγραφικὸν καλώδιον καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀτμοπλοίων Chiltern καὶ Scandera ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τῶν τηλεγράφων ἑταιρίαν. Τὸ ὑπερωκεάνειον τοῦτο καλώδιον προωρισμένον νὰ διασχίσῃ διάστημα τοσοῦτω μέγα καὶ ὠκεανὸν πολυτάραχον, βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ὅμοιον μὲ τὰ κοινὰ τηλεγραφικὰ καλώδια. Κατεσκευάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν τῷ αὐτῷ τῆς Greenwich καταστήματι, ἐν ᾧ εἶχον κατασκευασθῆ καὶ τὰ δύο προηγούμενα ἀγγλοαμερικανικὰ καλώδια. Σύγκειται δ' ἐκ τῶν ἐξῆς μερῶν· ἐν τῷ κέντρῳ ὑπάρχει ἡ ψυχὴ, ὡς εἰπεῖν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ συρμάτων χαλκίνων περικυκλωμένων ἀπὸ ἰσχυρὸν στρώμα γουτταπέρας. Ἡ ψυχὴ αὕτη περικαλύπτεται κατόπιν ἀπὸ

στρώμα καννάβειως τὸ ὁποῖον σφίγγεται ἰσχυρῶς ὑπεράνω αὐτῆς διὰ δέκα παρεντεθειμένων συρμάτων χάλυβος. Τὸ μήκος τοῦ γαλλικοῦ τούτου ὑπερωκεανείου καλωδίου εἶναι 2250 μιλίων, πλὴν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐπεβίβασαν ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ἀνατολικοῦ καλωδίου μήκους 2500 μιλίων· δὲν εἶχεν ὅμως παντοῦ αὐτὸ οὔτε τὴν αὐτὴν κατασκευὴν οὔτε τὸ αὐτὸ πάχος· οὕτω τὰ μέρη αὐτοῦ ἄτινα ἤδελον ριφθῆ παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Βρέστης ἀφ' ἑνός, τῶν Ἠνωμένων δὲ Πολιτειῶν ἀφ' ἑτέρου, εἶναι πολλῶ ἰσχυροτέρα τῶν ριφθησόμενων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ. Διὰ τὴν ῥίπτῃται δ' εὐκόλως εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκτυλίσσηται τὸ καλωδίου διήρχετο διὰ ποικίλων μηχανῶν τοιούτων τινῶν. Ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου ὑψοῦτο ὑπεράνω αὐτοῦ, μετέβαινον εἰς τὴν βαθεῖαν αὐλάκα σιδηροῦ τροχοῦ καὶ περιετυλίσσετο κατὰ μήκος σκαφιδίου πλήρους ὕδατος. Ἄμα ἐφθάνεν ἐκεῖ προσηρμύζετο εἰς ἕξ κἀδέτους διαδοχικοὺς τροχοὺς, συνεσπειροῦτο τετράκις περὶ διπλοῦν τύμπανον συνιστάμενον ἐκ δύο τροχῶν πλατυτέρων καὶ ὑψηλοτέρων τῶν ἕξ πρώτων, τέλος περιετυλίσσετο εἰς τελευταῖον τροχὸν τοποθετημένον ὑπεράνω καὶ ἐξωτερικῶς τῆς ἄκρας πρύμνης, ἐκεῖθεν δ' ἐπιπτεν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ καλωδίου διερχόμενον ἐπὶ τῶν ἕξ πρώτων τροχῶν ἐπιέζετο εἰς τὸν αὐλάκα αὐτῶν διὰ μικρῶν τροχολαϊῶν εἰς ἃς προσέθετον ποικίλα βάρη. Τὰ καμπύλα σιδηρᾶ στελέχη τὰ ὁποῖα φαίνονται ὑπεράνω χρησιμεύουσι διὰ τὴν ὑποβαστάζωσι τὰς λυχνίας αἱ ὁποῖαι φωτίζουσι τοὺς ἐργάτας ἐν καιρῷ νυκτός. Ἰδιαίτερός τις μηχανισμὸς ἐμποδίζει τὴν διασταύρωσιν τῶν γύρων τῶν σχηματιζομένων ἐπὶ τοῦ τυμπάνου. Τὸ καλωδίου, διαρκούσης τῆς ἐκτυλίξεως αὐτοῦ,

ἀδιακόπως διαβρέχεται τῇ βοηθείᾳ ἀπαύστως ἐνεργουσῶν ἀντλιῶν.

Ὁ διάπλους τοῦ Μεγάλου Ἀνατολικοῦ ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος. Ἡ 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 καὶ 28 Ἰουνίου διήλθον ἄνευ οὐδενὸς ἀπεικταίου συμβεβηκότος καὶ ἡ ἐκτύλιξις καὶ καταβύθισις τοῦ καλωδίου προεχώρει εὐκολώτατα. Τὸ ἑσπέρας τῆς 29 ὁ καιρὸς τέως γαλήνιος καὶ ὥραϊος ἐφάνη μετατρέπόμενος· αὔρα ἀνυψώθη ἀπὸ τοῦ ΝΔ μέρους τῆς ἀτμοσφαιρας, ἥτις βαδμηδὸν αὔξουσα καὶ ἐπιτενομένη τὴν πρωῖαν τῆς ἐπαύριον μετεβλήθη εἰς τρικυμίαν. Οὔτε τρικυμία εἰς τὸν Ὠκεανὸν εἶναι τι ἔκτακτον, οὔτε ὁ Μέγας Ἀνατολικὸς νὰ κτυπᾶται ἀπὸ τὰ κύματά τι σπάνιον. Τὸ κορυφῶσαν τὴν ἀνησυχίαν τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν κατάδυσιν τοῦ καλωδίου ἦν ὅτι τὴν ἡ τῆς πρωῖας ὥραν ὁ κώδων τοῦ κινδύνου ἀνήγγειλεν ὅτι ἀνευρέθη ἐπισφαλὲς εἰς τὸ καλωδίου μέρος. Νὰ διορθωθῇ τὸ ἐπισφαλὲς μέρος καὶ νὰ ἀποκαταστῇ ἡ συγκοινωνία ἦν ἐκ τῶν οὐχὶ δυσκόλων ἐργασιῶν, ἀλλ' ἡ τρικυμία;

“Ἐπρεπε νὰ παλαίσωμεν, διηγεῖται εἰς τῶν ἐπιβατῶν, κατὰ διπλοῦ ἐχθροῦ, τῆς τρικυμίας ἀφ' ἑνός, τῆς βλάβης τοῦ καλωδίου ἀφ' ἑτέρου. Ὁ Ὠκεανὸς ἐμαίνετο καὶ τὸ ἡμέτερον πλοῖον ἐταλαντεύετο μὲ χάριτα καὶ ἐκυλίετο μὲ μεγαλοπρέπειαν· ἐνίστε ὅμως καὶ χάρις καὶ μεγαλοπρέπεια ἐξηφανίζοντο καὶ τότε ἐβλεπεσ αὐτὸ νὰ κλίνη δεξιὰ, νὰ ἀνυψῶται ἀριστερα καὶ τὰ κύματα νὰ δέρωσι τὰ πλευρά του καὶ τὴν θάλασσαν ὑπερηδῶσαν τὰ προσκόμματα καὶ καταβρέχουσαν, εἰπὲ διαπερῶσαν, μέχρις ὅστέων τοὺς ἐπιβάτας. Ὁ δρόμος τοῦ πλοίου φυσικὰ ἐμποδίσθη καὶ ἠτοιμάζομεν νὰ βίβωμεν σχεδίαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐφ' ἧς

κόψαντες νὰ προσδέσωμεν τὸ καλώδιον μεχριστοῦ πανούσης τῆς τρικυμίας ἐπανηρχόμεθα καὶ διωρῶμεν αὐτό. Εἶχομεν ἤδη ἀνασύρει ἡμῖσι περίπου μίλλιον καλωδίου ὅτε βίαιον ἀνατίναγμα διαδραύει αὐτὸ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ πλοίου. Ἐμεινόμεν ἐνεοί, πλὴν οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν τῆς καταβυθίσσεως ὑπηρεσίαν χάρις εἰς τὴν ἐπιδειξιότητα καὶ ταχύτητα αὐτῶν κατώρῳσαν νὰ συλλάβωσι τὸ μέρος τὸ μεῖναν ἐλεύθερον ἂν μᾶς ἐξέφευγε, Κύριος οἶδε πότε δὴ τὸ ἀνεκαλύπτομεν, ἴσως μετὰ μῆνα ὀλόκληρον ἀναζητήσεων καὶ ἐρευνῶν. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἡ καταστροφή προσλήφθη, ὁ δραπέτης κάλως συνελήφθη καὶ δέκα λεπτά μετὰ ταῦτα εἶχε προσδεθῆ εἰς κατάλληλον σχεδίαν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀπηλίπισθημεν, ἀπηλίπισθημεν διότι ἐβλέπομεν ὅτι ἡ τοῦ καλωδίου κατάβσεις δὲν ἦτο τόσο εὐκόλος ὅσον ἀπ' ἀρχῆς ἐνομίζομεν. Τίς οἶδε πόσον ἤθελε διαρκέσει ἡ τρικυμία καὶ ἐπομένως ἡ τῆς ἐργασίας ἀναβολή; ἡ σχεδία ἤθελεν ἀνδῆξει καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς καλώδιον, ἡ ἀμφοτέρα ἤθελον γίνεαι ἀνάρπαστα ὑπὸ τῶν κυμάτων; Δύο ἡμέρας ἐμείναμεν ἄργοι παλαίοντες κατὰ τῆς τρικυμίας καὶ περιπολοῦντες περὶ τὴν σχεδίαν ὅπως μὴ τυχὸν ἀπολέσωμεν αὐτὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Τὴν νύκτα τῆς 1 Ἰουλίου ὁ ἄνεμος ἐκόπασεν ὀλίγον καὶ ἡ δάλασσα ἐφάνη ἐπαισιωτικῶς γαληνιότερα. Ἐχοιμήθημεν εὐέλπιδες καὶ τὴν πρωῖαν ἐγερθέντες ἐπανελάβομεν τὸ ἔργον· διὰ σχοινίου προσεδέσαμεν τὸ θραυσθὲν καλώδιον, ἐσύραμεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, προσηρμόσαμεν μετὰ τοῦ ὑπολειπομένου μέρους καὶ τὴν 10 ὥραν ἡ ἐκτυλικτικὴ μηχανὴ ἐπανελάβε τὴν ἐργασίαν αὐτῆς."

Μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο οὐδὲν ἕτερον ἀπευκταῖον συνέβη καὶ τὴν 13 Ἰουλίου περὶ τὴν 11 τῆς νυκτὸς ὥραν τὸ Γαλ-

λικὸν ὑπερωκεάνειον καλώδιον ἐρρίφθη εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Ἐπὶ τὸν ἄμφιβολίαι πολλαὶ ἂν ὁ Γαλλικὸς ὑπερωκεάνειος τηλεγράφος ἤθελε παραγάγει ἱκανὰς ὀφελείας δύο ἄλλων Ἀγγλικῶν ἐνεργούντων· πλὴν αἱ ἀμφιβολίαι αὐταὶ ἤρθησαν καὶ αἱ πρόσοδοι αὐτοῦ ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι χρόνου ὑπῆρξαν σπουδαιόταται. Ἄπλοῦν παράδειγμα ἔστω τοῦτο, ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς αἱ πρόσοδοι συμποσοῦμεναι εἰς 40000 φράγκων κατὰ μῆνα, ἐδιπλασιάσθησαν νῦν καὶ ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἐτησίαι τοῦ Γαλλικοῦ ὑπερωκεανείου τηλεγράφου πρόσοδος θέλει ὑπερβαίνει τὰ 3,000000 φράγκων.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς τρίτης ταύτης δοκιμῆς ὑπερωκεανείου τηλεγράφου ἐνεθάρρυνεν ὡς εἶδος τοὺς ἐπιχειρηματίας. Καὶ δὴ ὁ Ἰταλὸς μηχανικὸς A. Balestrini ἐνεργῶν ἐπ' ἰδίῳ ὀνόματι καὶ ἐπ' ὀνόματι νεωστὶ σχηματισθείσης ἐταιρίας ἀνέλαβε συνεπιεῖα συνθήκης συνυπογραφείσης ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Βρασιλίας, τῆς δημοκρατίας τοῦ Αἴτη, τῆς Ἰταλίας, Πορτογαλλίας καὶ Δανίας τὴν κατασκευὴν τηλεγραφικῆς γραμμῆς κηρυχθείσης μὲν οὐδετέρου, μελλούσης δὲ νὰ ἦναι ἐτοιμὴ ἐντὸς πέντε ἐτῶν. Ἀναχωροῦσα ἡ γραμμὴ αὕτη ἀπὸ τὴν Αἰσσαβῶνα καὶ τὸ Κἀδιξ θέλει προσεγγίσει εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ ἁγ. Βιγκεντίου, διερχομένη δὲ διὰ τοῦ Μαρόκου, τῆς νήσου Μαδέρας καὶ τῶν Καναρίων θέλει προσεγγίσει εἰς ἄγιον Λουδοβίκον, Γόρσον καὶ Πράσινον Ἀκρωτήριον, τὰς νήσους αὐτοῦ καὶ τὸ ἀκρωτήριον ἅγιος Χαράλαμπος. Ἐδῶ ἡ τηλεγραφικὴ αὕτη γραμμὴ θέλει διαιρεθῆ εἰς δύο· ἀπ' ἐνὸς μὲν θέλει μεταβῆ εἰς Βαχίαν ὅπως ἐνωθῆ μὲ τὸν Βρασιλιανὸν κλάδον, ἀπ' ἑτέρου δὲ μετὰ πλείστας προσεγγίσεις ἐπὶ τῆς Μεσημβρινῆς ἀκτῆς τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς

Γαλλικῆς Γουϊάνης, δελεῖ μεταβῆ εἰς τὴν Ὀλλανδικὴν καὶ Ἀγγλικὴν Γουϊάνην καὶ ἀποβῆ εἰς τὰς Ἀντίλλας. Κατόπιν δελεῖ διέλθει διὰ τῶν νήσων τῆς ἀγ. Τριάδος, τῆς Γρενάδας, τοῦ ἀγ. Βικεντίου, τῆς ἀγ. Λουκίας, τῆς Μαρτινίκας, τῆς Γουαδελούπης, τῆς Ἀντίγοας, τοῦ ἀγ. Θωμᾶ, τοῦ Πορτορίκου, τοῦ ἀγ. Δομίγκου, τῆς Κούβας καὶ τέλος δελεῖ φθάσει εἰς Νέαν Αὐρηλίαν ἐν τῇ Λουϊζιάνῃ.

Β'.

Μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν ἠξεύρει τις ποῦ θὰ κατατῆσθαι ὁ κόσμος. Ἄλλοτε ἐξεωρεῖτο θαῦμα νὰ μεταβῆ τις εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ σήμερον ἐντὸς 80 ἡμερῶν (α) κάμνει τις τὸν γύρον ἐλοκλήρου τοῦ κόσμου. Τοῦτο δὲ μετὰ τὴν ἐκπεραίωσιν τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηρικοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διορύξεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ἔργων κατὰ τὸ λήξαν ἔτος συντελεσομένων.

Πρὸ πολλοῦ καιροῦ ἡ κυβερνήσις τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐσκόπει τὴν κατασκευὴν τῆς διωκεανείου ταύτης γραμμῆς. Τὴν 1 ὅμως Ἰουλίου 1862 ἡ Ἀμερικανικὴ Βουλὴ ἐψήφισε διὰ νόμου τὴν κατασκευὴν μεγάλης σιδηρο-

(α) Ἐκ Παρισίων εἰς Νέαν Ἰόρκην	ἡμέραι	11
Ἐκ Νέας Ἰόρκης εἰς Ἁγίον Φραγκίσκου	„	7
Ἐξ ἀγ. Φραγκίσκου εἰς Ἰοκαχάμαν	„	21
Ἐξ Ἰοκαχάμας εἰς Χόγκ-Κόγκ	„	6
Ἐκ Χόγκ-Κόγκ εἰς Καλκούτταν	„	12
Ἐκ Καλκούττας εἰς Βομβάην	„	3
Ἐκ Βομβάης εἰς Κάϊρον	„	14
Ἐκ Κάϊρου εἰς Παρισίους	„	6
		80

ἡμέραι 80

δρομικῆς γραμμῆς ἐκτεινομένης πρὸς Δ. μέχρι τῆς συναπαντήσεως τοῦ κεντρικοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηρικοῦ (Central Pacific railway), ὅστις ἀναχωρῶν ἐκ Σακραμέντου διευδύνεται πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὀκεανόν. Τὸ ἔργον ἀληθῶς καὶ κατὰ διάνοιαν μόνον ἦν τεράστιον, πολλῶ δὲ μᾶλλον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἔχει μὲν ὀλίγον μῆκος πλεῖον τῶν 700 λευγῶν (ἀπόστασις περίπου οἷα χωρίζει τὴν Λισσαβῶνα ἀπὸ τῆς Πετροπόλεως), διέρχεται δ' ἀτελευτήτους πεδιάδας, δάση παρθένα, ἐρήμους ἀπεράντους, αἵτινες μέχρι τῆς χθὲς ἔτι ἦσαν ἀποκλειστικὴ ἰδιοκτησία τῶν Σιηρῶν καὶ τῶν Ἰνδῶν, ὑπερβαίνει ὄρη καὶ ἐνίοτε ὀφιοειδῶς ἀνέρχεται μέχρις αὐτῶν τῶν παγωμένων κορυφῶν των, κατοικιῶν προαιωνίων χιόνων. Καὶ νὰ φαντασθῆ τις ὅτι ἐλοκλήρον τὸ ἄπειρον τοῦτο διάστημα εἶναι ἀκατοίκητον, ὅτι ποῦ καὶ ποῦ ὡς σημεία ἀδιόρατα ἀναφαίνονται τινες πόλεις καὶ χωρία. Ἡ πόλις Denver ἐπὶ παραδείγματι κατοικουμένη ἀπο 50000 κατοίκων ἐργαζομένων εἰς τὰ ἀργυρωρυχεῖα, ἡ Salt-Lake-City πρωτεύουσα τοῦ Utah καὶ ἡ Casson-City πρωτεύουσα τῆς Νεβάδα. Καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ἄλλ' ὁ σιδηροδρόμος ὁποῖαν μεταβολὴν δελεῖ παραγάγει· αἱ ἐρημοὶ πεδιάδες θὰ γονιμοποιηθῶσι, περὶ τοὺς σταθμοὺς τῆς ὁδοῦ θάελουσι σχηματισθῆ χωρία, κῶμαι, πόλεις καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη δὲν θ' ἀνευρίσκονται τὰ πρῶν ἔχνη. Παράδειγμα προφανές τῶν λόγων μας ἡ πόλις Ὁμάχα, τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου· τῷ 1862 ὅτε ὑπεγράφη ἡ περὶ τοῦ σιδηροδρόμου σύμβασις ἠρίθμει 3 χιλιάδας κατοίκων καὶ σήμερον εἰς διάστημα ἐκτὼ ἐτῶν οἱ κάτοικοι ἐπενταπλασιάσθησαν, καθότι ἀρίθμει 15 χιλιάδας.

Ὁ σιδηρόδρομος 10 μίλια μακρὰν τῆς Ὀμάχας διέρχεται τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Λαπλάτα (Rio de la Plata), ἐνὸς τῶν παραδοξοτέρων ἀληθῶς ποταμῶν, καθότι ἡ κοίτη αὐτοῦ εἶναι τόσον ὀριζοντία καὶ εὐδεῖα ὥστε προσμοιάζει μᾶλλον μὲ λεκάνην ἢ μὲ ποταμὸν, καὶ ἀκολουθεῖ ἐπὶ μακρὸν αὐτόν μέχρι τοῦ μέρους καθ' ὃ χωρίζεται εἰς δύο βραχίονας. Ἀφοῦ διέλθῃ ἐπὶ γεφύρας ἐνὸς χιλιομέτρου τὸ μήκος τὸν βόρειον τοῦ ποταμοῦ βραχίονα, φθάνει εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Ιουλιουπόλεως (Julesbourg) πόλεως νεογεννήτου Ἰδρυθείσης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ μεσημβρινοῦ βραχίονος τῆς Λαπλάτας ἀπέναντι τοῦ φρουρίου Sedgwich, ἀύξηθείσης καὶ ἀναπτυχθείσης τεραστίως ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι χρόνου. Ἀκολουθῶνς ὁ σιδηρόδρομος εὕρισκει τὰ Μελανὰ Ὅρη ἅτινα ἐκτείνονται εἰς ἀπόστασιν 80 λευγῶν μεταξὺ τῆς κορυφῆς Laramie πρὸς Β. καὶ τῆς κορυφῆς Peak πρὸς Ν. Διάφοροι δίοδοι ἐπιτρέπουσι τὴν διάβασιν τῶν ὀρέων τούτων, ὑπὲρ τὰ ὅποια ὁ σιδηρόδρομος διέρχεται εἰς ὕψος 2800 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν εἴσοδον τῶν διόδων τούτων κεῖται ἡ πόλις Κεγιέννη (Cheienne) ἣτις μέχρι τῆς χθὲς μὴ ὑπάρχουσα ἀριθμεῖ σήμερον 6000 κατοίκων. Ἐντεῦθεν ὁ σιδηρόδρομος διέρχεται διὰ τῆς χώρας τῶν Μορμόνων, διαπερᾶ τὴν ἀμερικανικὴν ἔρημον καὶ διὰ τοῦ πόρου τοῦ Οὐμβόλδου εἰσέρχεται εἰς τὴν Νεβάδαν καὶ βαίνων ἐπὶ τῶν ὀρέων πάντοτε φθάνει εἰς Καλλιφορναν. Ἐδῶ τῶνόντι ἀπηντήθησαν τὰ μέγιστα ἐμπόδια· καθότι ἡ φύσις παρουσιάζει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ χαρακτηριστὰ μεγαλοπρεπείας καὶ μεγαλείου ἀπερίγραπτον· ἄβυσσοι χαίνουσαι ἐδῶ καὶ ὄρη ὧν ἡ κορυφή κατακρύπτεται μεταξὺ τῶν νεφῶν, δένδρα παμμέγιστα ἐκεῖ καὶ ὑψίκλαδα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων παιδία ἤδηλον

λογισθῆ αἰ ἐλάται τῶν Ἄλπεων. Φάραγγες δυσπρόσιτοι, ὕψη δυσανάβατα, ὁδὸς ἀδιαχάρακτος. Ἐπειτα ἡ αἰωνίως καλύπτουσα τὴν γῆν χιῶν καὶ αἰ χιονοστοιβάδες αἵτινες ἐπὶ πᾶσαν στιγμὴν καταπίπτουσαι καὶ τὴν ὁδὸν νὰ φράξωσιν ἠδύναντο καὶ τὴν ἀμαξοστοιχίαν νὰ παρασύρωσι. Νὰ διατρυπηθῶσι τα ὄρη ἀπηγείτο καιρὸς καὶ ποσὸν χρημάτων ἀκαταλόγιστον. Ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ κατασκευάσωσι προσωρινὴν ὁδὸν μέλλουσαν νὰ διαρκέσῃ τὸ πολὺ 12—15 ἔτη, ἀπὸ τὰ ἔσοδα τῆς ὁποίας ἤδηλον ἀκολουθῶς διατρυπηθῆ τὰ ὄρη. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσωρινὴ αὕτη ὁδὸς παρουσιάζει δυσκολίας ἀνεφίκτους, ἅς μόνη ἀμερικανικὴ τόλμη ἠδύναντο νὰ φέρῃ εἰς πέρας. Ἐν ταῖς διόδοις — αἵτινες ἀνοικταὶ πανταχόθεν εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ τὴν χιόνα, καὶ τὰς χιονοστοιβάδας νὰ ἐπισύρωσιν ἠδύναντο καὶ καταστροφὴν ἄφευκτον νὰ ἐπενέγκωσιν — ἐκτίσαν διὰ ξύλων ὑπογείους ὁδοὺς ἐχούσας πολλάκις μῆκος λεύγας, ἐφ' ὧν διερχόμενος ὁ σιδηρόδρομος οὐδὲν φοβεῖται· ἐπὶ τῶν κατωφερῶν ὅμως μερῶν ὅπου δὲν ὑπάρχει μὲν ὁ τῶν χιονοστοιβάδων κίνδυνος, παμπληθὺς ὅμως ἡ χιῶν, ἐφεῦρον ἄμαξαν ἐκ διπλῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς ἀποτελουμένην, ἣτις πρὸ τῆς ἀμαξοστοιχίας τιθεμένη χρησιμεύει μόνον καὶ μόνον ὅπως διασχίζουσα τὴν χιόνα ἀνοίγῃ δίοδον εἰς τὰς ὀπίσθεν ἄμαξας· πολλάκις δ' ὅταν καὶ τοῦτο ἦναι ἀκατόρθωτον, ἡ τοῦ σιδηροδρόμου μηχανὴ ἀποσπωμένη τῶν ἀμαξῶν βαδίζει μετὰ τῆς ἀμάξης ταύτης ἐμπρὸς μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ καὶ καθαρᾶζει οὕτω τὸν δρόμον.

Μετὰ τοσοῦτους καὶ τηλικούτους ἀγῶνας ἰδοὺ τέλος τὸ Σακραμέντο, ὁ κύριος τελικὸς σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου

τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καθότι τὴν πόλιν ταύτην συνενοῖμασ' τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου ἀπλὴ γραμμῇ, προϋπάρχουσα.

Οἱ Ἴνδοι, ὡς εἰκόσ, μετ' οὐ μικρᾶς λύπης εἶδον τὸν πολιτισμὸν ἄρδην ἐπεμβαίνοντα εἰς τὰς γαίας αὐτῶν, διερχόμενον αὐτὰς καὶ ἐπομένως· ἐξορίζοντα αὐτοὺς εἰς τὰ ἐνδότερα. Μυρία λοιπὸν παρενέβαλλον προσκόμματα καὶ οἱ δυστυχεῖς ἐργάται παρὰ τὴν σκαπάνην κρατοῦντες καὶ τὴν караβίαν ἰναγκάζοντο ἐκάστοτε νὰ διακόπτωσι τὴν ἐργασίαν ὅπως πολεμήσωσι, καὶ συχναὶ ἐγίνοντο ἀψιμαχίαι καὶ ἐπανειλημμένηι συνέβαινον συμπλοκαί. Ἐκτὸς τούτων ἅπαξ ἢ δις ἐξέβαλον τὰ τοῦ δρόμου σίδηρα καὶ σπουδαία ἤδελον συμβῆθι δυστηχῆματα ἄνευ τῆς τοῦ μηχανικοῦ ἐπιδεξιότητος· ἡμέραν δέ τινα ἔδησαν πῦρ εἰς δάσος τι ὁπόθεν ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἀμαξοστοιχία εἰς ἣν ἐνόμιζον ὅτι περιείχετο πυρίτις. Καὶ τοιαυτὴ μὲν δὲν ὑπῆρχεν ἀλλ' ἡ ἀμαξοστοιχία εὐρέσθαι αἴφνης περικυκλωμένη ἀπὸ φλόγας καὶ οἱ ταξειδιῶται παρ' ὀλίγον ἀπέσνησκον ἐξ ἀσφυξίας. Νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν ἦν ἀδύνατον· τοὺς ἀνέμενον οἱ Ἴνδοί. Go ahead· εἶναι τὸ σύνθημα τῶν Ἀμερικανῶν· ἡ ἀτμομηχανὴ εἰσῆρξε ἰσχυρῶς καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία διῆλθε μετὰ τσσαύτης ὀρμῆς τὸ καιόμενον δάσος ὥστε τὸ παραχθὲν ὀρμητικὸν βέδυμα ἀέρος ἤρκεσεν ὅπως ἀποχωρίσῃ μὲν τὰς φλόγας, ἀφήσῃ δὲ τὴν δίοδον ἐλευθέραν.

Καὶ ἤδη ἀπὸ Νέας Ὑόρκης μεταβαίνει τις ἐντὸς ἐπτὰ ἡμερῶν εἰς τὸν ἁγίον Φραγκίσκον ἐν ἀμάξαις αἵτινες παρέχουσιν ὅλας τὰς ἀναπαύσεις ἀπὸ τοῦ νιπτήρος καὶ τῶν πρὸς κόσμησιν μέχρι τῆς κλίνης καὶ τῶν πρὸς ἀνάπαισιν.

Γ'.

Ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ μᾶς ὑπεύθυμιζεῖ ἕτερον γιγάντειον σιδηροδρομικὸν ἔργον: τὴν διάτρησιν τοῦ Κενισίου ὄρους (mont-Cenis) καὶ πρὶν ἢ τὰ περὶ τοῦ Σουεζικοῦ ἰσθμοῦ πραγματευθῶμεν, φέρε ἴδωμεν εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται τὸ ἔργον τοῦτο.

Ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ἐνωθῇ ἡ Γαλλία μετὰ τῆς Ἰταλίας διὰ σιδηροδρόμου διατρυπῶντος τὰς Ἄλπεις ὀφείλεται εἰς ἀπλοῦν ὀρεινὸν ἐκ τοῦ χωρίου Bardonnèche, ὅστις τῷ 1832 παρούσασεν εἰς τὸν Κάρολον — Ἀλβέρτον ὑπόμνημα περὶ διατρήσεως τῶν Ἄλπεων ἀπὸ Modane εἰς Bardonnèche. Καὶ ἐννοεῖται ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς οὐδεὶς προσέσχεν εἰς τοῦ ἀμαξοῦς χωρικοῦ τὰς παρατηρήσεις· μόλις δὲ τῷ 1846 καὶ τῷ 1847 ὑπὸ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Βέλγου μηχανικοῦ Maus ἐγένοντο ἀπόπειραὶ τινες, ἅς ὅμως τὰ τοῦ 1848 συμβάντα ἀνέστειλαν καὶ ἡ ἰδέα αὕτη ἐκοιμήθῃ ἐπὶ μακρόν. Ὁ κόμης Καβούρ μεγαλεπίβολος ἐν πᾶσιν, ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποίησῃ ἐκ νέου τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ συνωμολόγησε σύμβασιν μετὰ τῆς Γαλλικῆς σιδηροδρομικῆς ἐταιρίας Βίκτωρ Ἐμμανουήλ, καταβούσης 20 ἐκατομμύρια φράγκων διὰ τὴν ἐπιχείρησιν. Αἱ προκαταρκτικαὶ σπουδαὶ καὶ μελέται ἐγένοντο, αἱ ἀναγκαῖαι χωροσταθμίσεις ἐξετελέσθησαν καὶ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1857 αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς Βίκτωρ Ἐμμανουήλ ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν πρώτην ὑπόνομον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Σαβαυδίας. Μόλις ὅμως τὴν 12 Ἰανουαρίου 1861 ἡ ἐργασία ἤρξατο σπουδαίως καὶ μηχαναὶ ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν, ἐνῶ τέως διὰ τῶν κοινῶν

μέσων διετρυπήθησαν 921 μέτρα ἀπὸ τῆς Bardonnèche καὶ 724 ἀπὸ τῆς Modane.

Ἡ πρόσληψις τῆς Σαβαυδίας εἰς τὴν Γαλλίαν ἐγέννησεν ἐπὶ στιγμὴν φόβους διὰ τὸ μέλλον τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλ' ἡ ἀλληλεγγύης συνδήκη τῆς 7 Μαΐου 1862 διέλυσεν ὀλοσχερῶς τούτους. Κατὰ τὴν συνδήκην ταύτην συνεφωνήθη ὅπως τὰ ἔξοδα διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὑπογείου διόδου καταβληθῶσιν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κυβερνήσεων ἐκάστης καταβαλλούσης τὸ ποσὸν διὰ τὸ μέρος τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ ἐδάφει τῆς καὶ μέχρι τοῦ μέσου τῆς διόδου, ὠρίσθη ὅπως ἡ ἐργασία περαιωθῆ ἔντος 25 ἐτῶν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1862· ἐὰν ἡ ἐργασία διαρκέσῃ ὀλιγώτερον θέλουσι καταβληθῆ 500000 φράγκων ὡς ἀμοιβή, δι' ἑκάστον κερδηθῆν ἔτος, ἂν δὲ τελειώσῃ εἰς διάστημα μικρότερον τῶν 15 ἐτῶν, τότε δι' ἑκάστον ἔτος κερδηθῆν θέλουσι καταβληθῆ 600000 φράγκων. Ἡ κατ' ἑκάστον ἔτος πρόοδος τῶν ἐργασιῶν δὲν ἤθελεν εἶσθαι μικροτέρα τῶν 250 μέτρων, ἡ δὲ διεύθυνσις αὐτῶν ἔμενεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, τῆς Γαλλίας μελλούσης νὰ λαμβάνῃ πληροφορίας περὶ τῆς προόδου τῶν ἐργασιῶν ἀπὸ τριμελῆ ἐπιτροπὴν πρὸς τοῦτο ὀρισθεῖσαν.

Αἱ πρόοδοι ὅμως τῆς μηχανικῆς καὶ τὰ ἐφευρεθέντα νέα μηχανήματα ἔδωκαν τσσαύτην ὥθησιν εἰς τὰς ἐργασίας, ὥστε ὅ, τι μετὰ 25 ἔτη ἔπαιρειτο δυσκατόρθωτον, τώρα ἔντος ἔτους θάλει εἶσθαι περαιωμένων.

Κατὰ πρῶτον λόγον δύο δυσκολίαι ἀνεφαίνοντο ὅσον ἀφεώρα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης· πῶς ἤθελεν εἶσθαι δυνατόν νὰ ζῶσιν ὑπὸ τὴν ὀρυχθῆσομένην διόδον τόσοι ἄνθρωποι ὁπότε ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ἤθελε διαφθείρεσθαι καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκπνεομένου ἀνδρακικοῦ ὀξέος καὶ ὑπὸ τοῦ

καπνοῦ τῆς πρὸς ἐκρηξὴν χρησιμευούσης πυρίτιδος. Ἐπειτα σπουδαία ἄλλη δυσκολία ἦτο ὅτι ἂν ἐνηργεῖτο ἡ διάτρησις διὰ τῶν κοινῶν μέσων ἡ ἐργασία ἤθελε βαίνει βραδύτατα καὶ τίς οἶδε πότε ἤθελε περατωθῆ. Ἐχρειάσθη λοιπὸν αἱ ἐπιστήμαι ἅπασαι νὰ συμβάλωσι τὸ ἐφ' ἑαυταῖς πάσας τὰς δυνάμεις αὐτῶν ὅπως φέρωσιν εἰς πέρας τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Πρὸ καιροῦ οἱ ἐπιστήμονες ἐζήτουν τὸ μέσον τοῦ νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ βέυματα καὶ τοὺς χειμάρρους τῶν ὑδάτων καθῶς καὶ τὰ ἀτμοσφαιρικά βέυματα. Ὁ Σολομὸν de Caus, ὁ Διονύσιος Παπῖνος ἐδοκίμασαν νὰ ἐξομοιώσωσι τὴν μηχανικὴν δύναμιν τὴν κινούσαν τοὺς ὑδρομύλους διὰ νὰ γενικεύσωσι τὴν χρῆσιν τοῦ ὑδραυλικοῦ τούτου κινήτρου τοῦ πρώτου ὀμολογουμένου καὶ ὀικονομικότερου πάντων ὅσα μεταχειρίζεται ὁ πολιτισμός. Πρὸ τινων ἐτῶν ὁ μηχανικός Andrand ἀποθανὼν ἐν Παρισίοις τῷ 1861 πρότεινε νὰ θῆσῃ εἰς κίνησιν διαφόρους μηχανὰς διὰ μέσου τοῦ πεπυκνωμένου ἀέρος. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἀνέπτυξεν ὁ K. Sommeiller προϊστάμενος μηχανικός τῆς διατρήσεως τοῦ Κενισίου ὄρους καὶ ἐπέτυχεν. Ἐσυλλογίσθη νὰ θῆσῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν κινήτικὴν δύναμιν τὴν ἀναπτυσσομένην ἀπὸ τὴν συμπέσιν τοῦ ἀέρος· τὴν δὲ συμπέσιν ταύτην ἐσκέψθη νὰ παραγάγῃ διὰ μέσων ὑδραυλικῶν. Τὸ τοιοῦτον παρείχε δύο τινὰς ὀφελείας· ὁ ἀήρ ἐκίνει τὰς μηχανὰς συμπιεζόμενος, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανερχόμενος ἀνενέου ἀδιακόπως τὸν προϋπάρχοντα ἀέρα ἄλλως πνιγηρὸν καθιστάμενον. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Bardonnèche ἀνυψώθησαν τὰ ὕδατα τοῦ χειμάρρου Melezet καὶ συνήχθησαν ἔντος ἀποθήκης τεθειμένης 45 μέτρα ὑπεράνω τοῦ σημείου ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ ἐνεργήσωσι, παρέχοντα καὶ

ἐν τῇ μεγίστῃ ξηρασίᾳ δύναμιν 540 ἵππων. Ἀπὸ τῆς ἐτέρας δὲ πλευρᾶς ἐχρησιμοποίησαν ὕδατα ἄλλου χειμάρρου κατασκευάσαντες καὶ ἔχετόν διοχετεύοντα 6000 λίτρας ὕδατος κατὰ δευτερόλεπτον καὶ ἀποκτήσαντες δύναμιν 448 ἵππων ἧτις ἐν ἀνάγκῃ ἠδύνατο ἐπαισθητῶς νὰ αὐξηθῇ.

Διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ συμπίεσις τοῦ ἀέρος ὁ K. Sommeiller ἐφήρμοσε δύο μηχανάς, ὧν ἡ μὲν συμπίεστῆς διὰ στήλης ὕδατος ἐγκατελείφθη σήμερον, ἡ δὲ συμπίεστῆς δι' ἀντλίας εἶναι ἡ ἐν ἐνεργείᾳ παρέχουσα εἰς διάστημα 24 ὥρῶν περίπου 600 μέτρα κυβικὰ συμπεπιεσμένου ἀέρος. Ὁ ἀὴρ οὗτος περισυνάγεται ἐν σιδηραῖς ἀποθήκαις καὶ δι' ἀγωγῶν σωλῆνων ἐκ χυτοῦ σιδήρου διαμέτρου 20 ἑκατοστομέτρων ὀδηγεῖται κατὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας καὶ διανέμεται τὸ μὲν ὅπως κινήσῃ τὰς μηχανάς, τὸ δὲ ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ ἐν ταῖς ὑπογείοις στοαῖς ἀέρος. Ὁ συμπεπιεσμένος οὗτος ἀὴρ ὁ διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ διαφθαρέντος χρησιμεύων εἶναι καθαρώτατος καὶ ἄοσμος, δροσερότατος δὲ κατὰ τὴν στιγμὴν κατ' ἣν ἐκφεύγει τοῦ σωλῆνος, ἀποκτᾷ μεγίστην θερμότητα ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν σωμάτων, εἰς τρόπον ὥστε ἡ θερμοκρασία τῆς ὑπογείου διόδου ταλαντεύεται μεταξὺ τῶν 24—28 βαθμῶν. Πρὸς κίνησιν τῶν μηχανῶν καὶ ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος ἐνεργοῦσιν 28 συμπίεσταί δι' ἀντλίας χορηγοῦντες κατ' ἑκάστην περίπου 16800 κυβικὰ μέτρα συμπεπιεσμένου ἀέρος, — ποσότητα προφανῶς ἐξαρκοῦσαν.

Καὶ τὸ μὲν ολικὸν τῆς ὑπογείου διόδου μῆκος εἶναι 12220 μέτρων, τὸ δ' ὀριστικὸν κατὰ τὴν βᾶσιν πλάτος 7 μέτρων, ἱκανὸν διὰ διπλῆν σιδηροδρομικὴν ὁδὸν, μένοντος καὶ ἱκανοῦ χώρου (0,70) διὰ πεζοδρόμια. Κατὰ μέσον

ἔρον κατ' ἑκάστον μῆνα διατρυπῶνται 100 μέτρα βράχου, μέχρι δὲ τῆς 1 Μαρτίου τρέχοντος ἔμενον ἔτι νὰ διατρυπηθῶσι μέτρα 1419,25. Τὸν Μάρτιον διετρυπήθησαν 71,80 ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς πλευρᾶς καὶ 41,50 ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς, τούτεστι 113,30· ὑπολογίζεται λοιπὸν ὅτι ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους θέλει περατωθῇ ἡ ὑπόγειος δίοδος καὶ τὸ ἔαρ τοῦ 1872 θέλει παραδοθῇ εἰς κοινὴν χρῆσιν ὁ ὑπὸ τὰς Ἄλπεις σιδηρόδρομος.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος σπεύδει καὶ σπεύδει αἰωνίως. — Ἐχει καλῶς ἡ ὑπόγειος τοῦ Κενισίου ὄρους δίοδος ὡς τάχιστα θέλει περατωθῇ. Ἄλλ' ὑπολείπεται ἔτι καιρὸς ἂν ὄχι πολὺς, ἀλλὰ πέντε, τέσσαρα, τρία ἔτη. Ἔως τότε πῶς δ' ἀμετέβαινον οἱ ταξειδιῶται ἀπὸ Ἰταλίας εἰς Γαλλίαν; διὰ τῶν συνήθων λεωφορείων; ἀλλ' εἶχε καταστήσει τὸ ταξειδίον ἀφόρητον, συνεπήγε δὲ καὶ φρικτοὺς κινδύνους. Τὸν χειμῶνα οἱ πάγοι καὶ αἱ χιόνες, τὸ ἔαρ αἱ χιονοστοιβάδες, ἐπὶ δὲ τούτοις δρόμοις 77 χιλιομέτρων. Ἐσκέφθησαν λοιπὸν καὶ κατασκευάσαν σιδηρόδρομον ὑπεράλπειον ὅστις ἐνεργεῖ ἤδη ἀπὸ τῆς 15 Ἰουνίου τοῦ 1868.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου μεγάλας ἀπέντησε δυσκολίας· δὲν προὔκειτο περὶ κοινῆς τινος ὁμαλῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ ἢ τοῦλάχιστον περὶ ὁδοῦ ἐλαφρᾶ κλινούσης, προὔκειτο περὶ ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως ὄρους, ὕψους οὐχὶ εὐκαταφρονήτου. Ἐπὶ τούτῳ ἐφηρμόσθη νέον τι σύστημα σιδηροδρόμου τὸ τοῦ Ἄγγλου Fell ἢ τὸ τοῦ σιδηροδρόμου μὲ κεντρικὴν σιδηρᾶν γραμμὴν (rail). Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1843 ἐφευρεθῆν ὑπὸ τοῦ βαρῶνου Séguier καὶ ἀναπτυχθῆν ἐν τῇ Γαλλικῇ τῶν ἐπιστημῶν Ἀκαδημίᾳ, μόλις

δ' ὑπὸ τοῦ Fell τῷ 1863 ἐφαρμοσθέν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Cromfort εἰς High-Peak ἐν Ἀγγλίᾳ, τῇ συγκαταθένει δὲ τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐφαρμοσθέν καὶ ἐπὶ τοῦ Κενισίου ὄρους, συνίσταται εἰς τὸ νὰ παρεντίθῃται μεταξὺ τῶν δύο συνήθων σιδηρῶν τῆς ὁδοῦ τρίτον τι ἐν ἐδάφει ὑψηλοτέρῳ, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι τὸ νὰ παρέχῃ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τὴν ἔλξιν ἀντοχήν· ἐπομένως τὰ πλάγια σίδηρα οὐδὲν ἄλλο ἐνεργοῦσιν ἢ νὰ ὑποβαστάξωσι τὰς ἀμάξας.

Ἡ σιδηροδρομικὴ ὁδὸς κατεσκευάσθη ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ κρημνοῦ κατέχουσα πλάτος 10 μέτρων καὶ ἀφίνουσα πλάτος 6 μέτρων εἰς τὴν κοινὴν ὁδόν. Ἡ μέση ταχύτης τοῦ σιδηροδρόμου διὰ μὲν τὰ ἐμπορεύματα εἶναι 10 χιλιομέτρων κατ' ἐκάστην ὥραν, 17 δὲ χιλιομέτρων διὰ τοὺς ὁδοιπόρους. Ὀλοκληρὸς ἔστι ἀπὸ ἀγ. Μιχαὴλ εἰς Σοῦσα ὁδὸς δὲ ἦν πρότερον ἀπηγορευμένη 12 ὥραι διὰ τῶν κοινῶν ἀμαξῶν, διατρέχεται νῦν εἰς διάστημα 4 περιπτου ὥρῶν. Πρὸς ἐξασφάλισιν κατὰ τῶν καταγίδων, τῆς χιόνος καὶ τῶν χιονοστοιβάδων ἐκάλυψαν εἰς πολλὰ μέρη τὴν ὁδόν, ἀλλαχοῦ μὲν διὰ ξύλων, ἀλλαχοῦ δὲ διὰ πύλων ἐκτισμένων καὶ ἀλλαχοῦ διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων. Ἐξωδεύθησαν δὲ διὰ τὴν ὁδὸν ταύτην 8 ἑκατομμύρια φράγκων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπῆρχον φόβοι περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς προκειμένης ὁδοῦ, ἀλλ' οἱ φόβοι οὗτοι ἐξηλείφθησαν καὶ οἱ περιηγηταὶ διὰ ταύτης πλέον διέρχονται τὰς Ἄλπεις ἐκεῖνας, ὡς ὁ Ἀνρίβας πρὸ 1900 ἐτῶν μετὰ τοσοῦτου κόπου καὶ μόχθου διέβη. Ἄλλως τε ἡ ὁδὸς εἶναι γραφικωτάτη. Φυτεία περικαλλῆς, δεῖα μεγαλοπρεπεῖς,

χείμαρροι καὶ καταπτώσεις ὑδάτων ἀνὰ πᾶν βῆμα, καὶ αἱ χθοναὶ κομψαὶ καλύβαι ἐκεῖναι, καὶ τὰ δροσερὰ τοπία καὶ οἱ χωρικοὶ ἐκπληκτοὶ ἐπὶ τῇ τόλμῃ τοῦ νὰ διαβῇ ὁ σιδηροδρόμος πρὸ τῆς πύρας αὐτῶν.

Δ'.

Ἄλλὰ τὸ μέγιστον ἔργον τὸ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος συντελεσθέν, ἐφ' ᾧ δύναται νὰ καυχήσῃ ὁ ἡμέτερος αἰὼν εἶναι ἡ τομὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέξ.

Ὅσοι μακρὰν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀνέρχονται αἱ παραδόσεις καὶ αἱ γραφαὶ τῆς ἱστορίας ἀναμνήσεις, φαίνεται ὅτι αἱ χῶραι ὧν τὰς ἀκτὰς καταβρέχει ἡ Μεσόγειος καὶ οἱ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες τὰς ὑπὸ τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀρδευόμενας πεδιάδας εἶχον ἐμπορικὰς μετὰ τῆς Εὐρώπης σχέσεις· Πρῶτοι γνωστοὶ τοιοῦτοι ταξειδιῶται ὑπῆρξαν οἱ Φοίνικες, ἀτρόμητοι καὶ γενναῖοι ναῦται, οἵτινες ἤλθον εἰς συνάφειαν μὲν τοὺς τῆς ἀσιατικῆς χερσονήσου κατοίκους διὰ δύο διαφορῶν ὁδῶν, ἀφ' ἐνὸς διὰ τῆς Ἀραβίας καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβ-ἐλ-Μανδέβ, ἡ Τύρος δὲ καὶ ἡ Σιδὼν ἦσαν τὰ κέντρα καὶ αἱ ἀποσῆμαι τοῦ μεταξὺ τῶν χερσονήσων ἐμπορίου. Αἰῶνάς τινες ἀργότερον οἱ Ἕλληνες γενόμενοι κύριοι τῆς Αἰγύπτου διὰ τῆς κατακτητήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠνέφεξαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἑδὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας. Τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ αὐτῶν νῆες ἔκαμαν τὸν γύρον τῆς νήσου Κεϋλάνης καὶ ὅτι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγου ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Βελουχιστάν. Διὰ τῆς Αἰγύπτου λοιπὸν ἀναμφιβόλως διήρχετο κατὰ τὴν

ἐποχὴν ταύτην ἅπασα ἡ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν δύο ἡπείρων καὶ τούτου ἔνεκα ἡ νεόκτιστος τῆς Ἀλεξανδρείας πόλις ἐξ αὐτομάτου ἤνθησε.

Τινὲς δοξάζουσιν ὅτι ὁ Σουεζικὸς ἰσθμὸς ἦτο τότε στενότερος. Δέκα καὶ ὀκτὼ πρὸ χριστοῦ αἰῶνας τὸ τοῦ Νεῖλου Δέλτα εἶχεν ὀλιγωτέραν ἔκτασιν, καθότι τὴν θῆσιν ἦν σήμερον κατέχουσιν αἱ τελευτωδεις λίμναι τῆς Μενζαλέχ καὶ Βαλλάχ ἐκάλυπτε τότε ἡ Μεσόγειος· αὐτὸς ὁ Νεῖλος ἔρρεε τότε ἀνατολικώτερον, καθότι ὁ τοῦ Πηλουσίου καὶ ἔτεροι βραχίονες σήμερον σχεδὸν ἀπεξηραμένοι ἦσαν τότε σημαντικώτατοι. Ὑπῆρχον δὲ μεγαλοπρεπεῖς πόλεις ἐκεῖ ὅπου σήμερον δὲν ἀπαντῶμεν ἢ λείψανα ναῶν, ἐρείπια καὶ τάφους.

Ἐὰν πρὸς Ν. εἰσεχώρει πλείοτερον ἢ Μεσόγειος, ἀπὸ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς πρὸς Β. ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα προὐχώρει μακρότερον καὶ εἶναι λίαν πιθανὸν ὅτι τὰ ὕδατά της εἰσέρχοντο εἰς τὴν λεκάνην τῶν Πικρῶν λιμνῶν καὶ κατέφθανον μέχρι τῶν προπόδων τῶν λόφων Τουσσούμ. Ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα ἐσχημάτιζε πρὸς βορρᾶν τοῦ Σουεζ τὸν κόλπον Ἡρωοπολίτην. Ὁ ἰσθμὸς εἶχε μόνον 90 χιλιομέτρων πλάτος ἀντὶ τῶν 16 τὰ ὁποῖα ἔχει σήμερον.

Πρῶτος ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Νεκὸς ἐσκεψάθη νὰ ἀνοίξῃ διώρυγα συγκοινωνίας μεταξὺ ἐνὸς βραχίονος τοῦ Νεῖλου καὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ κόλπου Ἡρωοπολίτου, ἔργον οὐδόλως δύσκολον ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι καὶ τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης τὰ πλοῖα ἦσαν ὀλίγων τόνων καὶ ὅτι οἱ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμόνες εἶχον τὸ προτέρημα νὰ ἐκτελῶσι θαυμασία ἔργα· παράδειγμα αἱ πυραμίδες. Ἀργότερον τὴν διώρυγα ταύτην ἐπεξέτειναν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Σουεζ, διότι τὸ στενὸν, τὸ ὁποῖον ἦναι τὴν διώρυγα ταύτην πρὸς τὴν Ἐρυθρᾶν

θάλασσαν, ἐπληρώθη ἄμμου. Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι μετ' ἐπιμελείας διετήρησαν τὰς ἐργασίας ταύτας καὶ τὴν μεταξὺ τῶν δύο θαλασσῶν συγκοινωνίαν.

Τὸν Ζ' αἰῶνα Μ. Χ. οἱ Ἄραβες εἰσέβαλον εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ καθυπέταξαν αὐτήν, ἐφρόντισαν δὲ νὰ κάμωσιν ὅ, τι ἔκαμνον παντοῦ· νὰ καταστρέψωσιν ὅ, τι εὔρον. Οὕτω τῷ 767 ὁ Καλίφης Ἀβού Γιαφάρ διατελῶν ἐν πολέμῳ μὲ τὴν Μεδίαν διέκοψε πᾶσαν μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης συγκοινωνίαν πληρώσας ἄμμου τὴν διώρυγα ὀλίγω ὑπεράνω τοῦ Σουεζ. Ὁ κόλπος Ἡρωοπολίτης ἐγένετο τότε ἐσωτερικὴ λίμνη, τὰ ὕδατα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξητμίσθησαν καὶ μετ' οὐ πολὺ μετεβλήθη εἰς κοιλάδα 9—10 μέτρα βαθεῖαν, ἧς τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον μὲ ἄλατωδεις ἀναθυμιάσεις ἀπώδει πᾶσαν φυτείαν.

Συγχρόνως ἐπῆλθον αἱ σταυροφορίαι αἵτινες ἐπὶ δύο αἰῶνας διέκοψαν τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ἡ Αἴγυπτος δὲν ἦτο πλέον τὸ κέντρον τοῦ μεταξὺ τῶν δύο χερσονήσων ἐμπορίου, ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Εὐρώπης πρόχωμα. Μόνοι αἱ ἐμπορικαὶ δημοκρατίαι τῆς Ἰταλίας, ἡ Βενετία, ἡ Γένουα, ἡ Πίσσα διετήρησαν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ τοῦτο ἐγένετο τὸ κύριον τῆς εὐμερείας αὐτῶν στοιχεῖον, ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη ἀνεδεμάτιζεν αὐτοὺς διότι ἐμπορεύοντο μὲ τοὺς ἀπίστους. Αἱ ναυτικαὶ ὅμως ἀνακαλύψεις τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἔδωκαν νέαν τροπὴν εἰς τὴν συγκοινωνίαν ταύτην. Ὁ Βάσκοι Δεγάμας κατέδειξεν ὅτι ἡδύνατό τις νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἰνδίας κάμνων τὸν γῦρον τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ οὕτω νὰ ἐκφυγῇ τὰς ἀντιστάσεις, ἃς οἱ Ἄραβες κύριοι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς κοι-

λάδος τοῦ Εὐφράτου ἐπέβαλλον τοῖς ταξειδιώταις. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐξέπεσαν αἱ Ἰταλικάι δημοκρατίαι, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἀνυψώθησαν οἱ Πορτογάλλοι, οἱ Γάλλοι, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες καὶ ἀπεκατέστησαν ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Ἰνδοσταν.

Χάριν τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ παρημελήθη, ὡς εἰκὸς, ἡ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μόλις δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα τῆς κατ' εὐθείαν συγκοινωνίας μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ὁ σοφὸς περιηγητὴς Volney ἐπεσκέφθη τοὺς τόπους τούτους, ἀλλ' ἡ ξηρασία τῆς ἐρήμου τὸν ἀπεθάρρυνε καὶ ἀπεφάνθη ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο ἦν ἀκατόρθωτον. Ὁ Βοναπάρτης ὅτε κατὰ πῦρτα ἐξέταξε τὴν Αἴγυπτον, ἐσκέφθη περὶ τῆς διορύξεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέξ, καὶ διέταξε τὴν καταμέτρησιν καὶ ἰχνογράφησιν τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ λάθος τι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προκαταρκτικῆς ταύτης ἐργασίας ἐματαίωσε τὴν περαιτέρω τῆς ἐπιχειρήσεως διεξαγωγὴν. Ἀργότερον τὸ 1835 οἱ Ἄγγλοι ἐσκέφθησαν νὰ ἐξασφαλίσωσιν ὁδὸν συγκοινωνίας μετὰ τῶν Ἰνδιῶν ταχυτέραν τῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος. Ἰδρυσαν ἀτμοπλοικὴν ἐταιρίαν, ἧς κέντρα ἦσαν τὸ Σουέξ, τὸ Ἄδεν καὶ ἡ Βομβάη· πρὸς διάβασιν δὲ τοῦ Ἰσθμοῦ κατεσκευάσαν σιδηρόδρομον ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Κάϊρον καὶ ἀπὸ Καΐρου εἰς Σουέξ. Καὶ ναὶ μὲν τὸ διάστημα τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς μετάβασιν ἀπὸ Ἀγγλίας εἰς Ἰνδίας ὅπερ ἦτο τριῶν μηνῶν, ὠλιγοστεύθη εἰς 30 ἡμέρας, ἀλλὰ τὰ πλοῖα ἔπρεπε νὰ κάμωσι περίπλου καὶ ὁ περίπλους οὗτος κατηνάλισκε χρόνον.

Τότε ἀνὴρ Γάλλος, ὁ Κ. Φερδινάνδος Λεσσέψ, γόνος ἐκ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν, συνέλαβε τὸ μεγαλοεργὸν

σχέδιον τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. Ἐγνώριζε τὴν Αἴγυπτον ἐν ἧ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐχρημάτισε πρόξενος. Βῆμα πρὸς βῆμα ἔλαβε τὰς σχετικὰς παραχωρήσεις διὰ τῶν φερμανίων τοῦ 1854 καὶ τοῦ 1856. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1858 ἐσχηματίσθη ἐταιρία ἐπὶ τούτῳ μὲ κεφάλαια 200 ἑκατομμυρίων φράγκων, καὶ τὴν 25 Ἀπριλίου 1859 ἐν τῷ ἀύχημῳ καὶ ἀμμώδει ἐδάφει ἐν ᾧ ἐγείρεται σήμερον τὸ Πορτ-Σαΐδ ἐδόθη τὸ πρῶτον κτύπημα τοῦ λίθου.

Ἡ διώρυξ ἐσχεδιάσθη ὡς οἶόν τε μεγαλοπρεπεστέρα· δι' αὐτῆς ἔπρεπε νὰ διέλθωσι καὶ τὰ μεγαλειότερα πλοῖα, ἔνεκα δὲ δυσκολίας τοῦ ἐδάφους οὐδόπως ἐπετράπη νὰ γίνωσιν ἀνωφελεῖς μεταστροφαὶ καὶ παρεγκλίσεις, αἵτινες βραδύτητα καὶ δυσκολίαν ἤθελον ἐπιφέρει εἰς τὴν ναυτιλίαν. Τὸ πλοῖον ἔπρεπε νὰ μεταβῇ κατ' εὐθείαν ἀπὸ τῆς Μεσογείου εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σουέξ· ὑπῆρχον δυσκολίαι εἰς τὴν ὁδόν; αἱ δυσκολίαι αὗται ἔπρεπε νὰ ὑπερνικηθῶσι — καὶ ὑπερνικηθῆσαν.

Αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο συγχρόνως σχεδὸν κατ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ Ἰσθμοῦ. Ἐκεῖ ὅπου νῦν ἐγείρεται τὸ Πορτ-Σαΐδ, πόλις ἐκ 10000 ψυχῶν ἔχουσα ὠραίας οἰκοδομὰς καὶ μεγαλοπρεπῆ λιμένα, δὲν ὑπῆρχεν ἢ γλῶσσα ἄμμου μήκους τινῶν χιλιομέτρων καὶ ἐσκορπισμένα τινὰ χωρία. Κατεσκευάσαν προσωρινὰς ἀποβάθρας πρὸς εὐκολίαν τῆς προσεγγίσεως τῶν πλοίων καὶ ἴδρυσαν ἐπίπλαστά τινα κτίρια. Καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖναι ἐξέλιπον νῦν καὶ ζωὴ καὶ κίνησις βασιλεύει ἐν Πορτ-Σαΐδ. Νὰ περιγράψωμεν τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν καὶ τὰς διαφόρους μηχανὰς αἵτινες ἐφευρέθησαν πρὸς τὴν διώρυξιν τοῦ Ἰσθμοῦ, ἤθελεν εἶσθαι μακρὸν. Τοῦτο μόνον λέγομεν ὅτι ἡ ἐργασία ἦτον ἐπιπονωτάτη· ἐν τῷ μέσῳ τῆς

έρημου οἱ ἐργάται ἐπολεμοῦντο παρ' ὄλων τῶν στοιχείων· τὸ ὕδωρ μετέφερον κατ' ἀρχὰς δισχίλια κάμηλοι ἐξ Ἀλεξανδρείας· ἀλλὰ τοῦτο ἐστοίχιζε, καὶ οἱ ἐργάται ἐδίψων· τί τὸ πρακτέον; ἀφοῦ τὸ ὕδωρ ἔλειπεν ἐδύνατο νὰ γείνη ἐργασία; Τούτου ἕνεκα ἐσυλλογίσθησαν — καὶ τὸ ἐπραξαν — νὰ διυλίζωσι τὸ θαλάσσιον ὕδωρ διὰ μεγάλων ἀποστακτικῶν σκευῶν ἐπὶ τούτῳ ἰδρυθέντων. Ἐκεῖ ὅπου πρὸ τριῶν ἐτῶν ἔρημος καὶ μόνον ἔρημος ὑπῆρχε, συνωδεῖτο κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Οὐαδὺ πληθυσμὸς 30000 ψυχῶν, ἐξ ὧν 22000 ἐργάται Αἰγύπτου, 1500 Εὐρωπαῖοι, 3500 Βεδουῖνοι, 1200 Ἰσαγενεῖς.

Τὸ 1864 ἡ κατ' αὐτὸ διώρυξ εἶχε σκαφῆ μὲ μικρὰς διαστάσεις μέχρι σχεδὸν τοῦ μέσου καὶ τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἶχον φθάσει μέχρι τῆς λίμνης Τιμσάχ, ὅτε οἱ Φελλάχοι, καταργηθέντος τοῦ περὶ ἀγγαρείας νόμου, ἠρνήθησαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ ἐξῆς. Ἦθελον ἀποτύχει τότε τὸ ἔργον ἕνεκα ἐλλείψεως χειρῶν, ἀν ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐσπευδεν εἰς βοήθειαν· οἱ μηχανικοὶ Borrel καὶ Lavallée κατεσκεύασαν τὰς περιφέρημους ἐκείνας βορβοροφάγους αἵτινες οὐ μόνον ἔσκαπτον μὲ μεγάλην δύναμιν τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ καὶ μετέφερον μέχρι τῆς ἔχθης τὰ ἐκβαλλόμενα χόματα. Τὰ ἰσχυρὰ ταῦτα ὄργανα ἔχοντα 40 μέτρων μῆκος καὶ 8 πλάτος, δύναμιν δὲ κινητικὴν 35 ὀνομαστικῶν ἵππων εἰς διάστημα 12 ὥρῶν ἠδύναντο νὰ ἐξαγάγωσι 1000 κυβικῶν μέτρων ἰλυώδη ἄμμον, καὶ τοιοῦτοτρόπως κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἀφοῦ ἐξέλιπον οἱ Φελλάχοι, ἐργάζοντο ἐν τῇ διώρυγι 8000 ἄνθρωποι καὶ 61 μεγάλοι βορβοροφάγοι ἐντὸς τῶν μικρῶν. Τὸ ὀλικὸν ποσὸν ὕπερ ἐπρόκειτο νὰ σκαφῆ ἦτο 74,112130 μέτρων, αἱ δὲ βορβοροφάγοι ἐξῆγον κατὰ

μῆνα 25000 κυβικῶν μέτρων. Τέλος πάντων εἰς διάστημα ὀλίγων ἐτῶν, τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος τὸ ὁποῖον εἶχε κατισερωθῆ ὑπὸ τῶν βιβλικῶν παραδόσεων καὶ τὸ ὁποῖον διήλθεν ὁ Ἰακώβ καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ Ἑβραῖοι ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, ἡ γῆ τῶν Φαραῶ, τῶν Καλιφῶν καὶ τῶν Σταυροφόρων ἀνετράπη. Τὸ ἀρχαῖον ὄνειρον τοῦ Νεμῶς ἐπραγματοποιήθη καὶ αἱ δύο θαλάσσαι ἠνώθησαν.

Ἴδου τὸ παρελθόν, ἴδου καὶ τὸ παρόν.

Ὁ Ἰσθμὸς κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 44000 κατοίκων, ἐξ ὧν 24000 Εὐρωπαῖοι καὶ 20000 Ἰσαγενεῖς. Τρεῖς σημαντικαὶ πόλεις ἀνηγέρθησαν ἐκεῖ ὅπου μέχρι τῆς χθὲς ὑπῆρχεν ἄμμος καὶ τέλματα, τὸ Πόρτ-Σαῖδ, τὸ Σουέξ εἰς τὰ ἄκρα καὶ ἡ Ἰσμαηλία ἐν τῷ κέντρῳ.

Ἄν ρίψωμεν τώρα ἐν βλέμμα κατὰ μῆκος τῆς διώρυγος βλέπομεν ὅτι ἔχει 100 μὲν μέτρα πλάτος, 8 δὲ βάθος. Ἀναχωροῦσα ἐκ Πόρτ-Σαῖδ διέρχεται τὴν λίμνην Μενζαλέχ, τὴν Καντάρα καὶ τὸ Ἐλ-φερντάμ, μετὰ ταῦτα διέρχεται τὸ Ἐλ-γκίερ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν λίμνην Τιμσάχ, ἔχουσαν ἐπιφάνειαν μὲν 2000 ἐκτάρων περιφέρειαν δὲ 15 χιλιομέτρων. Πέραν τῆς λίμνης ἡ διώρυξ διέρχεται πεδιάδα μακρὰν ἐν ἣ ἡ θάλασσα χάνεται ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, τὴν πόλιν Τουσοῦμ, τὴν χώραν Τεσεμ, τὸ Σεράπειον, καὶ τέλος εἰσέρχεται εἰς τὰς πικρὰς λίμνας, αἵτινες σχηματίζουσι μικρὰν θαλάσσαν χωρητικότητος 1,443,000,000 κυβικῶν μέτρων. Πέραν τῶν πικρῶν λιμνῶν μειοῦται τὸ πλάτος τῆς διώρυγος εἰς 80 μέτρα καὶ διευθύνεται κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θαλάσσαν διὰ μέσου τοῦ Σαλοῦπ καὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Σουέξ.

Τὴν 16 Αὐγούστου 1869 τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἠνώθησαν ἐν ταῖς πικραῖς λίμναις

καὶ τὴν 17 Νοεμβρίου 1869 ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἐγκαινίασις τῆς διώρυγος, ἐν τῷ μέσῳ παμπληθῶν τελετῶν καὶ παρόντων τοσοῦτων ἡγεμόνων.

Πολλὰ ζητήματα ἀνεφάνησαν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διώρυγος, μὴ δὴλα δὴ ὑπάρχει φόβος ἐλαττώσεως τοῦ βάρους, μὴ ἐπηρεάσει ἡ παλίρροια καὶ ἡ ἄμπωτις, μὴ καταπέσωσιν αἱ ὄχθαι τῆς διώρυγος. Ταῦτα εἶναι ζητήματα χρόνου καὶ δὲν δύναται τις ν' ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος· τό γε νῦν ἔχον ἡ ἐπιτυχία τῆς διώρυγος εἶναι ἀναμφίλεκτος. Τὸ διὰ τῆς διώρυγος προσγινόμενον ὄφελος εἶναι μέγιστον, ἡ δὲ οἰκονομία τοῦ χρόνου σημαντικὴ.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέξ διήγειρε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τομῆς καὶ ἄλλων Ἰσθμῶν, καὶ οὕτω σύμβασις μὲν μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Γάλλου Ριάτ ὑπεγράφη πρὸς τομὴν τοῦ Κορινθιακοῦ Ἰσθμοῦ, σύμβασις δὲ μεταξὺ τῆς Ἀμερικανικῆς τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν κυβερνήσεως καὶ ἀνωνύμου ἐταιρίας πρὸς τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμαῶ. Ἡ διὰ τῆς τομῆς τῶν δύο τούτων Ἰσθμῶν παραχθῆσομένη ὠφέλεια εἶναι ἀναντίρρητος. Τό γ' ἐφ' ἡμῖν εὐχόμεθα ὡς Ἕλληνες ὅπως ἡ τομὴ τοῦ ἡμετέρου Ἰσθμοῦ ἀποπερατωθῆ ὡς τάχιστα.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μαΐον 1870.

ΜΙΧΑΗΛ Π. ΔΑΜΠΡΟΣ.

ΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑ

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Πλὴν τῶν ἐν Ἀθήναις πολυτίμων μνημείων τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἰδίως ἐπισύρουσι τὰ βλέμματα καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν φιλαρχαίων περιηγητῶν, ὑπάρχουσι ἤδη εὐτυχῶς ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλα τινὰ νεώτερα μνημεῖα, μαρτυροῦντα τὴν ἔξοχον φιλοπατρίαν καὶ τὴν πρὸς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν εὐγενῆ καὶ ἀκάδεκτον τάσιν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, κατῴσον οὐχὶ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δημοσίοις ἀναλώμασιν, ἀλλὰ παρ' ἰδιωτῶν Ἑλλήνων ἰδίως ἀναλώμασιν ἠγέρθησαν ἐν Ἀθήναις τὰ ἐν λόγῳ μνημεῖα.

Ἄρυσθέντες δὲ ἐξ ἐπισήμων καὶ ἀσφαλεστάτων πηγῶν πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν νεωτέρων τούτων μνημείων, εὐχαρίστως θέλομεν ἐκδέσει αὐτάς ἐνταῦθα, ὅπως καὶ τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τοὺς ἰδρυτὰς αὐτῶν φόρον τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης τὸ κατ' ἡμᾶς ἀποτίσωμεν καὶ τοὺς δυσανασχετοῦντας διὰ τὴν κατάστασιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐν μέρει παρηγορίσωμεν.

Τὰ κυριώτερα τῶν νεωτέρων τούτων μνημείων εἶναι τὰ ἑξῆς.

- 1) Ἡ Ῥιζάρειος Σχολή.
- 2) Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χ. Κώστα.
- 3) Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασιῶν.
- 4) Τὸ Ὀφθαλμοϊατρεῖον.
- 5) Τὸ νοσοκομεῖον.
- 6) Τὸ πτωχοκομεῖον.
- 7) Τὸ βρεφοκομεῖον.
- 8) Ὁ ναὸς τῆς Μητροπόλεως.
- 9) Τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.
- 10) Τὸ ἐξωτερικὸν Διδασκαλεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.
- 11) Τὸ Τοσίτσειον ἀλληλοδιδασκτικὸν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.
- 12) Τὸ πρότυπον νηπιαγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.
- 13) Τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον.
- 14) Ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη.
- 15) Τὸ νομισματικὸν μουσεῖον.
- 16) Τὸ Βερναρδάκειον ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.
- 17) Τὸ Βαρβάκειον Λύκειον.
- 18) Τὸ ἀστεροσκοπεῖον Γ. Σίνα.
- 19) Ἡ Ἀκαδημία Σ. Γ. Σίνα.
- 20) Τὸ Πολυτεχνεῖον Στουρνάρη.
- 21) Τὸ Ζάπειον.

Τὰ μνημεῖα δὲ ταῦτα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τοσούτω μάλλον περίεργα καὶ ἀξιοθαύμαστα, καθόσον δυνάμεθα ἄνευ ὑπερβολῆς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ταῦτα πάντα συγχρόνως ἠγγέρθησαν, διότι οὐδὲν τούτων ὑπῆρχε

πρὸ 35 ἐτῶν, ὅτε ἡ προτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἐκ Ναυπλίας μετατεθεῖσα εἰς Ἀθήνας, δὲν εὗρεν εἰμὴ ἐρείπια, ἐρήμωσιν καὶ καταστροφῇ.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἐκτὸς τῶν εἰρημένων κασιδρυμάτων ὑπάρχουσι καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος πλείστα ἄλλα δημόσια καὶ ἰδιωτικά κασιδρύματα, ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά, τραπεζιτικά καὶ βιομηχανικά, καὶ Ἑταιρίαι καὶ Σύλλογοι φιλολογικοὶ, ἐπιστημονικοὶ, ἀρχαιολογικοὶ, φιλανθρωπικοὶ καὶ βιομηχανικοὶ, περὶ ὧν εὐχόμεθα νὰ δημοσιευθῶσι προσεχῶς αἱ δέουσαι πληροφορίες.

1) Η ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.

Ἡ Ῥιζάρειος ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ κείται ὀπίσθεν τῶν Ἀνακτόρων, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Κηφισίαν, κασιδρῦθη δὲ τὴν 15 Μαΐου 1844.

Πρὸς σύστασιν καὶ συντήρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης σχολῆς προσήνεγον διὰ διαθήκης, εἰς χρήματα καὶ κτήματα, τὸ ποσὸν δραχμῶν 950,000 περίπου οἱ ἀοίδιμοι ἀδελφοὶ Μάνθος καὶ Γεώργιος Ῥιζάραι, ἐκ Ζαγορίου τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου, οἵτινες μετελθόντες τὸ ἐμπόριον ἐν Ῥωσσίᾳ, καὶ διαμείναντες ἄγαμοι, ἐπεθύμησαν ν' ἀφιερῶσιν τὴν περιουσίαν των πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ Κλήρου.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἐμαρτήτευσαν μέχρι τέλους τοῦ 1868 ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ ἐξ Ἠπείρου . . . 84

Ἐκ Πελοποννήσου 35

Ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος 40

Ἐκ τῶν νήσων	60
Ἐξ ἄλλων μερῶν	17
Ἐφοίτησαν δὲ ἐξωτερικοὶ	112
Τὸ ὅλον τῶν μαθητευσάντων	348

Ἐξ ὧν τινὲς μὲν ἐγένοντο ἱερεῖς, οἱ πλεῖστοι δὲ διδάσκαλοι καὶ καθηγηταί, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα ἐπαγγέλματα ἐτρέπησαν, ἂν καὶ βῆτῳ οἱ ἱδρυταὶ τῆς σχολῆς ἀπήτησαν τὴν ἱερωσύνην ἢ ἀσπάζονται πάντες οἱ ἐν αὐτῇ μαθητεύσαντες ὑπότροφοι. Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ εὐσεβὴς καὶ εὐνοφελὴς αὕτη ἀπαίτησις δελεῖ ἐκπληρωθῆ ὅσον οὐπω, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλάδος.

Σήμερον διδάσκονται ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ περὶ τοὺς 45, ἐξ ὧν 22 εἰσὶν ὑπότροφοι τῆς Σχολῆς, ἐξ αὐτῶν δὲ 12 ἐκ Ζαγορίου· 6 εἰσὶν ὑπότροφοι τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ εἰσὶν ἰδιοσυντήρητοι.

Τὰ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ μαθήματα, κατὰ τὴν διασκήψιν τοῦ ἀοιδίμου Γ. Ῥιζάρη (ἄρ. 76) εἰσὶ α) ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, β) ἡ λατινικὴ, γ) ἡ γεωγραφία, δ) ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἱερὰ ἱστορία, ε) ἡ κοσμικὴ ἱστορία, ς) τὰ μαθηματικά, ζ) ἡ θεολογία, η) ἡ μουσικὴ καὶ θ) ἡ κατ'ἐχρηστικὴ καὶ ἴ βραβεικὴ γλῶσσα.

Τὰ ἐτήσια ἔξοδα τῆς Σχολῆς ταύτης ὑπολογίζονται περὶ τὰς 100,000 δραχμῶν.

Αἱ δὲ εἰσπράξεις αὐτῆς, ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς μέχρι τέλους τοῦ 1867, ἀνέβησαν εἰς δραχμὰς 1,970,184. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ περιουσία τῆς Σχολῆς ἀνέβη εἰς δραχμὰς 1,307,711, ἐξ ὧν δρ. 410,000 εἰς ἀκίνητα κτήματα, αἱ δὲ λοιπαὶ δραχ. 897,000 εἰς χρήματα.

Ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ναὸς, καὶ βιβλιοθήκη, καὶ κήπος, ἐν ᾧ κεῖται καὶ ὁ τάφος τοῦ ἀοιδίμου ἱδρυτοῦ Γεωργίου Ῥιζάρη.

Ἐκτὸς τῶν ἀοιδίμων ἱδρυτῶν, τῶν προσενεγκόντων ὡς ἐβρέθη περὶ τὰς δραχμὰς 950,000, καὶ ἄλλοι συνέδραμον τὴν Σχολὴν ταύτην· ἐκ τούτων δὲ οἱ μεγαλύτεροι εὐεργέται τῆς Σχολῆς εἰσὶν οἱ ἐξῆς.

Οἱ Κύριοι Τομαζῆς Ῥάλλης ἐκ Χίου κάτοικος

Λονδίνου Δραχ. 10,000

Ἄντων. Π. Κομιζόπουλος, ἐκ Φιλιππουπόλεως,

κάτοικος Μόσχας » 12,000

Ἡ Κ. Ἐλένη Μιχ. Τσιτσα, ἐξ Ἡπείρου, κά-

τοικος Ἀθηνῶν » 20,000

Ο Κ. Π. Στεφανίτσης, ἐκ Λευκάδος, κάτοι-

κος Ἀθηνῶν » 13,000

Ὁ Κ. Γετίμας ἐξ Ἡπείρου, κάτοικος Βλαχίας » 39,000

Ἄλλὰ δυστυχῶς τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν εἰσπράχθη, ἀκυρωθεῖσης ἐν Βλαχίᾳ τῆς διασκήψης αὐτοῦ.

2) ΤΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΧΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑ.

Τὸ ἐν Ἀθήναις ὀρφανοτροφεῖον τῶν ἀβρένων συνέστη τῷ 1856, κεῖται δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, τὴν ἄγουσαν ἐκ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας εἰς Πειραιᾶ.

Ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ τούτῳ ἐνδιατῶνται περὶ τὰ 70 ὀρφανὰ ἄβρένα, διδασκόμενα ἀνάγνωσιν, γραφῆν, ἀριθμητικὴν, ἰχνογραφίαν καὶ τὴν ἱερὰν κατ'ἐχρηστικὴν, συγγρόνως δὲ τινα ἐξ αὐτῶν διδάσκονται τὴν βραβεικὴν, ἄλλα δὲ τὴν ὑποδηματοποιίαν, καὶ ἄλλα τὴν ξυλουργικὴν. Τὰ ἐτήσια ἔξοδα τοῦ

φιλανθρωπικοῦ τούτου καταστήματος ἀναβαίνουσι εἰς 40 χιλιάδας περίπου δραχμῶν, τὰ δὲ τακτικὰ καὶ βέβαια ἐτήσια ἔσοδά του εἰς δραχ. 62,000 περίπου. Ἴδρυτὴς τοῦ φιλανθρωπικοῦ κασιδρύματος ὑπῆρξεν ὁ ἐξ Ἠπείρου ἀοίδιμος Γεώργιος Χ. Κώστας· διότι ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ, καταλιπὼν σπουδαῖον ποσὸν πρὸς ἀνδρῶν καὶ συντήρησιν νοσοκομείου ἐν Μεσολογγίῳ, διέταξεν ἂν ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, μετὰ τὴν σύστασιν καὶ προικοδότησιν τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ νοσοκομείου, προκύψῃ περισσευμά τι, νὰ χρησιμεύσῃ καὶ αὐτὸ πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος· προκύψαντος δὲ περισσεύματος ἐκ δραχ. 205,000, διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Σταύρου ἐξ Ἠπείρου, συνεστήθη τὸ ἐν λόγῳ ὄρφανοτροφεῖον. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ καὶ ἄλλοι φιλάγαθοι ὁμογενεῖς συνέδραμον τὸ ὄρφανοτροφεῖον τοῦτο διὰ ποσοῦ δραχ. 350,000 περίπου· ὥστε σήμερον ἡ χρηματικὴ αὐτοῦ περιουσία ἀναβαίνει εἰς δραχ. 660,000. Ἐκτὸς δὲ τῶν χρημάτων τούτων ἔχει καὶ διάφορα κτήματα ἀκίνητα.

Οἱ φιλόκαλοι κληρονόμοι τοῦ ἐκ Μακεδονίας Κωνσταντίνου Βράνη, κατοίκου Πέστης, ἐδωρήσαντο τὴν ἐν Ἀθήναις πατρικὴν τῶν οἰκίαν, ἐν ἣ καὶ τὸ ὄρφανοτροφεῖον ἤδη διατελεῖ, ἐπαυξηθεῖσαν καὶ ἐπισκευασθεῖσαν.

Ὁ δὲ ἀοίδιμος Γ. Σταῦρος, ἐξ Ἠπείρου, ἐδωρήσατο τῷ Ὁρφανοτροφείῳ οἰκόπεδον ἐκ τριῶν στρεμμάτων.

Ὁ δὲ καθηγητὴς Θ. Μανοῦσος ἐκ Μακεδονίας ἐν περιβόλιον.

Ὁ δὲ Π. Σ. Ὀμηρίδης ἐκ Σμύρνης, ἐν οἰκόπεδον ἐξ 857 πηχέων.

Ἄλλ' οἱ μεγαλύτεροι τῶν εὐεργετῶν τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου κασιδρύματος εἶναι οἱ ἑξῆς.

Ἰωάννης Δούμας, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ὁδησοῦ	δραχ. 80,000
Γεώργιος Μπίκας, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ὁδησοῦ	» 80,000
Ἐλένη Μιχ. Τσοῖτσα ἐξ Ἠπείρου κάτοικος Ἀθηνῶν	» 30,000
Κωνστ. Σοῦτσος, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κάτοικος Ἀλεξανδρείας	» 24,000
Ἄλεξ. Ῥάλλης, ἐκ Χίου	» 10,000
Δ. Σοφιανόπουλος, κάτοικος Ὁδησοῦ	» 9,606
Ἡ πρώην Βασίλισσα Ἀμαλία ἐκ συνεισφορῶν Ἀλεξανδρείας	» 10,123
Ὁ Πρίγκηψ Γρ. Α. Χαντζερῆς	» 11,890
Ν. Κουτουλουμάς, ἐξ Ὑδρας	» 11,374
Ἄλ. Κασσαβέτης, ἐκ Θεσσαλίας, κάτοικος Λοιδίου	» 8,459
Κωνστ. Γαλάτης, ἐκ Χίου	» 9,000
Γ. Τζιβίδης	» 35,000
Οἱ κληρονόμοι Κ. Βράνη, ἐκτὸς τῆς οἰκίας, καὶ	» 3,000

3) ΤΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ.

Ὅτε κατὰ τὸ 1854 ἡ χόλερα ἐπεσεφθῆ τὰς Ἀθήνας, καὶ πολλὰ πτωχὰ κοράσια ἔμειναν ἄνευ γονέων καὶ προστασίας, διάφοροι φιλόανθρωποι Ἑλληνίδες, κάτοικοι Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς πρώην Βασίλισσας Ἀμαλίας, συνέστησαν φιλανθρωπικὴν Ἑταιρίαν, ἣτις ἰδίως ἐνησχολήθη νὰ συλ-

λέξη χρηματικᾶς συνδρομᾶς, πρὸς περίσπαλψιν τῶν δυστυχῶν ὀρφανῶν. Ἐπειδὴ δὲ πανταχόθεν τὰ χρήματα ἀφθόνως ἔβρευσαν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς φιλανθρωπικῆς ταύτης Ἐταιρίας, ἀπεφάσισεν αὕτη ἡ ἀνιδρύση ἐν Ἀθήναις μόνιμον ὀρφανοτροφεῖον κορασίων, καὶ οὕτως ἀνηγέρθη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν “Ἀμαλίειον”, τὸ ὠραῖον καὶ εὐρύχωρον κτίριον, ὅπῃ σθεν τοῦ βασιλικοῦ κήπου κείμενον, ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοσραχίτεκτος Δημ. Ζέζου. Ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ τούτῳ ὑπάρχει Ναὸς, θεραπευτήριον καὶ κήπος. Ἐδαπανήθησαν δὲ διὰ τὴν οἰκοδομήν τοῦ Ὄρφανοτροφείου περὶ τὰς 400,000 δραχμῶν, διὰ τὴν ἀνέγερσιν δὲ τοῦ Ναοῦ δραχ. 60,000, ἃς ἐδωρήσατο ἐπὶ τούτῳ ἡ φιλάνθρωπος Κυρία Ἑλένη Μ. Τσοῖτσα.

Τὰ ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ τούτῳ ἐνδικοιόμενα κοράσια διδάσκονται τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφήν, τὴν ἀριθμῆσιν, τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἄλλας τινὰς στοιχειώδεις γνώσεις· προσέτι δὲ τὴν βραβυτικὴν, διάφορα χειροτεχνήματα, καὶ πάσας τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας. Τὰ δὲ χειροτεχνήματα αὐτῶν πωλοῦνται, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν χρήματα καταδέτονται ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ὅπως, ἐξερχόμενα τὰ ὀρφανὰ τοῦ Καστήματος, λάβωσι τὸ ἀναλογοῦν μέρος. Ὑπάρχουσι δὲ ἤδη ἐν τῇ Τραπεζῇ τοιαῦται καταθέσεις ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν κορασίων δραχμαὶ 20,000 περίπου.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ τοῦ Ὄρφανοτροφείου τούτου περιέσπαλψε καὶ ἀνέδρεψεν ἤδη 215 ὀρφανὰ κοράσια. Σήμερον δὲ ἐνδικοιῶνται ἐν αὐτῷ 84 ὀρφανὰ κοράσια. Ἐξοδεύει δὲ ἐτησίως ἡ φιλανθρωπικὴ Ἐταιρία πρὸς συντήρησιν τοῦ Ὄρφανοτροφείου περὶ τὰς 42,000 δραχμῶν. Διοικεῖται δὲ ἡ Ἐταιρία ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐπιτροπῆς Κυριῶν καὶ ἐνὸς Ἐφόρου.

Ἡ εἰς χρήματα περιουσία τοῦ Ὄρφανοτροφείου ἀναβαίνει σήμερον εἰς δραχμὰς 625,000 περίπου· ἀπὸ τῆς συστάσεως δὲ αὐτῆς ἄχρι τοῦδε εἰσέπραξε παρά τε τῶν ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων δραχμὰς 1,072,174. Ἴδου δὲ οἱ μεγαλύτεροι αὐτῆς εὐεργεταί.

Ἡ πρώτην Βασίλισσα Ἀμαλία	δραχ. 87,969
Ὁ Βαρῶνος Σίμων Σίνας ἐκ Μακεδόνιας, κάτοικος Βιέννης	» 137,000
Ἡ Κ. Ἑλένη Μιχ. Τσοῖτσα, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ἀθηνῶν	» 60,000
Ὁ Κ. Ἀπόστολος Καβάκος, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	» 42,872
Ὁ Κ. Δημ. Θεοδωρίδης, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, κάτοικος Ὀδησοῦ	» 40,000
Ὁ Κ. Ἀλεξ. Χαριτώφ, κάτοικος Πετρούπολεως	» 20,000
Ἡ Κ. Μαρία Βαρβάκη, σύζυγος Σ. Καραϊσκάκη	» 20,000
Ὁ Κ. Μάρκος Βαρβάκης ἐκ Φαβρῶν κατ. Ροστοβίου	» 20,000
Ὁ Κ. Δημ. Βερναρδάκης ἐκ Κρήτης, κάτοικος Πετρούπολεως	» 17,600
Ἡ Κ. Φραγκίσκα Ἀλ. Μαύρου, ἐκ Τήνου, κάτοικος Ὀδησοῦ	» 13,750
Ὁ Κ. Θεοδ. Ροδοκανάκης, ἐκ Χίου, κάτοικος Πετρούπολεως	» 13,230
Ὁ Κ. Μιχ. Τσοῖτσας ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ἀθηνῶν	» 11,160
Ὁ Κ. Μιχ. Ἐμ. Ροδοκανάκης, ἐκ Χίου, κάτοικος Λονδίνου	» 10,000

Τὰ δὲ λοιπὰ χρήματα εἰσέπραχθησαν παρὰ διαφόρων ἄλλων συννεγκόντων μικρότερα τῶν ἀνωτέρω ποσῶν.

Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασιῶν διατελεῖ σήμερον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγαλειοτάτης Βασιλίσσης Ὁλγας.

4) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΙΑΤΡΕΙΟΝ.

Τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀφθαλμοϊατρεῖον, ἐν ᾧ θεραπεύονται οἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς πάσχοντες ἡμεδαποὶ τε καὶ ξένοι, καίται ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀπεπερατώθη δὲ τῷ 1854 διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν τε ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλήνων, προστατευούσης αὐτὸ τῆς πρώην Βασιλίσσης Ἀμαλίας. Ὁ ἐκ Δανίας ἀρχιτέκτων Κ. Hansen ἔδωκε τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ὅπερ ἐξετέλεσεν ὁ Κ. Λύσανδρος Καυταντζόγλου, ἀρχιτέκτων Ἑλλην ἐκ Μακεδονίας, τὴν δὲ ἐσχάτως γενομένην ἐποικοδόμησιν νέου πατώματος ἐσχέδιασεν ὁ ἐκ Κεφαλληνίας Ἑλλην ἀρχιτέκτων Κ. Γ. Μεταξάς. Ἐδαπανήθησαν δὲ ἄχρι τοῦδε διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν ἐπίπλων, σκευῶν καὶ ὀφθαλμοϊατρικῶν ὀργάνων, περίπου δραχμαὶ 200,000. Ἐκτὸς δὲ τῆς κτηματικῆς ταύτης περιουσίας, τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο κατάστημα ἔχει σήμερον καὶ χρηματικὴν περιουσίαν, ἀναβαίνουσαν εἰς δραχ. 60,000. Αἱ ἐτήσιοι πρόσδοι αὐτοῦ, ἐκ τόκων καὶ ἐτησίων συνδρομῶν, ἀνέρχονται εἰς δραχμ. 10,000 περίπου.

Οἱ ἐν αὐτῷ κατ' ἔτος νοσηλεύόμενοι εἰσὶ κατὰ μέσον ὄρον 1200 ἐξ αὐτῶν 100 περίπου νοσηλεύονται ἐν τῷ καταστήματι δωρεάν.

Ὁ δὲ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἄχρι τοῦδε φοιτησάντων συμποσῶνται εἰς 12,000 περίπου.

Οἱ μεγαλύτεροι εὐεργέται τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου κασιδρύματος εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Ὁ Βαρῶνος Γ. Σίνας, ἐκ Μακεδονίας, κατ.

Βιέννης	δραχ. 28,000
ὁ Βαρῶνος Σίμων Γ. Σίνας	» 11,000
ὁ Κ. Μιχαὴλ Τσοίτσας, ἐξ Ἡπείρου	» 11,000
ἡ Ἑλένη Μιχ. Τσοίτσα, ἐξ Ἡπείρου	» 12,000
ὁ Κ. Γ. Μπίκας, ἐξ Ἡπείρου	» 12,000
ὁ Κ. Ἄγγελος Γιανικέσης, ἐκ Ζακύνθου	» 10,000
ὁ Κ. Ἀλεξ. Κασσαβέτης, ἐκ Θεσσαλίας	» 8,460
ὁ Κ. Δημ. Μ. Βασιλείου, ἐξ Ἡπείρου	» 8,000
ὁ Πρίγκηψ Γρηγόριος Χαντζερῆς	» 6,000
ὁ Κ. Τριαντάφυλλος Μπάρτας, ἐξ Ἡπείρου	» 6,000
ὁ Κ. Εὐαγγελῆς Ζάππας, ἐξ Ἡπείρου	» 5,000

5) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Ἐκτὸς τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου, ὅπερ δαπάναις τοῦ δημοσίου οἰκοδομήθη ὀπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀπέναντι τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου, ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις καὶ τὸ δημοτικὸν Νοσοκομεῖον, οἰκοδομηθὲν ὀπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τούτῳ ἐν ἀνάγκῃ ὑπάρχουσιν ἑκατὸν κλῖναι, ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῷ Ναὸς, κήπος, φαρμακεῖον, νεκροτομεῖον, καὶ ἀμφιδάτρον διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ τινες ἐν αὐτῷ διδάσκονται τὴν Κλινικὴν.

Διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Νοσοκομείου τούτου ἔδαπανήθησαν δραχμαὶ 200,000· διατηρεῖται δὲ δαπάναις τοῦ δήμου Ἀθηναίων, καὶ διὰ τῶν συνεισφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων τῶν φιλανθρώπων ὁμογενῶν.

6) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Τὸ 1865 συνέστη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν φιλαγάδων πολι-
τῶν ἡ “Ἐλεήμων Ἐταιρία,” πρὸς περιθάλψιν τῶν ἐν τῇ
προτενοῦσῃ καὶ ἐν Πειραιεῖ πτωχῶν, ὅπως ἐκλείψωσιν ἀπὸ
τοὺς Ναοὺς καὶ τὰς ὁδοὺς οἱ ἐπαῖται καὶ οἱ ἀνάπηροι.
Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνοικιάσθη ἐπίτηδες κατάστημα,
ὅπερ Πτωχοκομεῖον ἐκλήθη, κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐρμού,
ἀπέναντι τοῦ σταδίου τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἐν τῷ Πτωχοκομείῳ τούτῳ ἐνδιατιῶνται καὶ διατρέφονται
ἤδη περὶ τὰ 45 ἄτομα· ἀλλ’ ἐκτὸς τούτων ἡ Ἐλεήμων
Ἐταιρία περιθάλπει καὶ ἕτερα 1000 περίπου ἄτομα, κατοι-
κοῦντα ἐκτὸς τοῦ Πτωχοκομείου.

Πρὸς συντήρησιν δὲ τοῦ Πτωχοκομείου καὶ περιθάλψιν
τῶν ἀνωτέρω ἀτόμων, δαπανᾷ ἡ Ἐταιρία κατ’ ἔτος περὶ τὰς
δραχ. 50,000. Ἡ δὲ χρηματικὴ καὶ κτηματικὴ περιουσία
τῆς Ἐλεήμονος Ἐταιρίας ἀνέβη, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1869,
εἰς δραχμὰς 132,644.

Ἴδου δὲ οἱ μεγαλήτεροι εὐεργέται τῆς Ἐλεήμονος Ἐται-
ρίας.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος	δραχ. 9,900
Οἱ ἀδελφοὶ Σ. καὶ Π. Νικολαΐδαι, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικοι Ἀθηνῶν	» 45,000
ὁ Κ. Ἰωάν. Κασσαβέτης ἐκ Θεσσαλίας κατ. Σύρου	» 33,227
ὁ Κ. Ἀδ. Ἰωαννίδης, ἐκ Μακεδονίας, κάτοικος Μαγχεστρίας	» 10,000
ὁ Κ. Γ. Μπίκας, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ὁδη- σοῦ	» 5,000

ἡ Κ. Α. Ristori, ἠθοποιὸς Ἰταλὶς	δραχ. 3,630
ὁ Κ. Δ. Μαυροκορδάτος, ἐκ Κωνσταντινουπό- λεως	» 2,504
ὁ Κ. Γ. Α. Μαυροκορδάτος, ἐκ Κωνσταντινου- πόλεως	» 1,000
ὁ Κ. Εὐστρ. Ταμβάκος, ἐκ Χίου	» 3,365
ὁ Κ. Ἰω. Δούμας, ἐξ Ἠπείρου, κάτοικος Ὁδησοῦ	» 4,800
ὁ Κ. Γ. Τζίμας, ἐξ Ἠπείρου	» 4,000
ὁ Κ. Γ. Σταύρου ἐξ Ἠπείρου	» 2,500
ἡ Κ. Heloise Radu Γαλλίς	» 2,000
ὁ Κ. Ἀλέξ. Σούτσος, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	» 7,800
ὁ Κ. Θεόδωρος Μαρμαρᾶς	» 1,000
ἡ Α. Υ. ἡ μεγάλη Δούκισσα Ἀλεξάνδρα	» 2,000
ὁ Κ. Ἰωάννης Τζουρᾶς	» 1,000
ὁ Κ. Κωνστ. Α. Ἀποστολίδης, κάτοικος Μαγχε- στρίας	» 2,865
ἡ Κ. Χαριτίνη Ν. Θωμᾶ ἐκ Κωνστ. κάτοικος Ἀθηνῶν	» 1,000
ὁ Κ. Ἰωάννης Λαδόπουλος	» 2,500
ὁ Κ. Νικόλαος Τσιτίτσας, ἐξ Ἠπείρου	» 1,000
ὁ Κ. Μανουὴλ Βικέλας ἐκ Μακεδονίας κάτοι- κος Ἀθηνῶν	» 1,000
Καὶ διάφοροι ἄλλοι εἰς μικροτέρας δόσεις ἔδωκαν	» 20,886

7) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Ἐν τῷ φιλανθρωπικῷ τούτῳ καταστήματι, κειμένῳ
παρὰ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Θεοδώρων, διατρέφονται καὶ περι-

θάλλονται, δαπάνη τοῦ δήμου Ἀθηναίων καὶ ὑπὸ μισθωτῶν τροφῶν, τὰ ἐκδετα βρέφη. Ἡ σύστασις τοῦ βρεφοκομείου τούτου ἐξήλειψε τὰ ἀποτρόπαια ἐγκλήματα τῆς ἐκτρώσεως καὶ τῆς βρεφοκτονίας. Ἦκούσαμεν, ὅτι ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καταστήματος ὁ ἐξ Ἠπείρου Κ. Κοντογιαννάκης, κάτοικος Πετροπόλεως προσήνεγκε δραχμὰς 45,000.

8) Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ.

Ὁ ἱερός οὗτος Ναὸς ἀνηγέρθη εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῆς πόλεως, παρὰ τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Ἐρμού. Ἡ οἰκοδομὴ του ἤρξατο τῷ 1843, ἀπεπερατώθη δὲ τῷ 1862. Πρῶτος ἀρχιτέκτων αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ ἐξ Ἠπείρου Κ. Δημήτριος Ζέξος. Ἐδαπανήθησαν δὲ διὰ τὸν Ναὸν αὐτὸν περὶ τὰς δραχ. 700,000. Τὸ ἥμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰσπραχθή ἐκ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων τῶν Ἀθηναίων, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἐκ διαφόρων συνεισφορῶν τῶν τε ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλήνων. Ὁ πρῶην Βασιλεὺς Ὁθῶν προσήνεγκε

δραχ. 20,000

Ὁ Βαρῶνος Γ. Σίνας ἐκ Μακεδονίας . . . » 10,000

Ὁ Βαρῶνος Σίμων Γ. Σίνας ἐκ Μακεδονίας » 86,000

Τὰ δὲ λοιπὰ κατεβλήθησαν παρ' ἄλλων εἰς μικροτέρας δόσεις.

Ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Μητροπόλεως καὶ ἄλλοι ναοὶ ἐν Ἀθήναις ὠκοδομήθησαν, ἀνεκαινίσθησαν, ἐμεγεθύνθησαν καὶ διεκοσμήθησαν τῇ συνδρομῇ τῶν φιλοχρίστων πολιτῶν, ὡς ὁ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ὁ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὁ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὁ τῆς Χρυσοσπηλιωτίσσης καὶ ἄλλοι.

9) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΣΑΚΕΙΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρία συνέστη ἐν Ἀθήναις τῷ 1836, πρὸς διάδοσιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδύσεως, καὶ ἰδίως πρὸς μόρφωσιν διδασκαλιστῶν, ὅπως δι' αὐτῶν ἐκπαιδευθῆ τὸ γυναικεῖον φύλον.

Ἡ Ἐταιρία αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγαλειοτάτης Βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων Ὀλγας, διευθύνεται δὲ ὑπὸ δωδεκαμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγομένου κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρία διατηρεῖ σήμερον τὰ ἐξῆς ἑννέα ἐκπαιδευτικὰ κατ'ιδρύματα.

- 1) Τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον.
- 2) Τὸ ἐξωτερικὸν Διδασκαλεῖον.
- 3) Τὸ Τοσίτσειον ἀλληλοδιδασκτικὸν καὶ συνδιδασκτικόν.
- 4) Τὸ πρότυπον Νηπιαγωγεῖον.
- 5) Τὸ ἐν Μενιδίῳ (Ἀχαρναῖς) δημοτικὸν τῶν κορασίων.
- 6) Τὸ ἐν Κηφισσίᾳ δημοτικὸν τῶν κορασίων.
- 7) Τὸ ἐν Κερκύρᾳ Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον.
- 8) Τὸ ἐν Κερκύρᾳ δημοτικὸν τῶν κορασίων.
- 9) Τὸ ἐν Κερκύρᾳ Νηπιαγωγεῖον.

Προτίθεται δὲ ἤδη, ὡς πληροφορούμεθα, νὰ συστήσῃ ἰδίας δαπάναις καὶ ἕτερον δημοτικὸν Σχολεῖον κορασίων ἐν Πατησίοις.

Διὰ τῶν εἰρημένων δὲ ἑννέα ἐκπαιδευτηρίων αὐτῆς ἐκπαιδεύει ἤδη περὶ τὰς 1,200 Ἑλληνίδας, πλείστας δὲ ἐξ αὐτῶν δωρεάν.

Τὸ Ἀρσάκειον, σχεδιασθὲν μετὰ πλείστης ἀρχιτεκτονικῆς φιλοκαλίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος ἀρχιτέκτονος Κ. Λυσάνδρου Καυταντζόγλου, κεῖται ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου. Ἐν αὐτῷ δὲ ὑπάρχουσι βιβλιοθήκη, συλλογὴ ὀργάνων τῆς φυσικῆς πειραματικῆς, Νάος, Πρακτικόν, δύο μεγάλαι αἴθουσαι, κοιτῶνες εὐρύχωροι, ἐστιατόρια, ἱματιοθήκαι, αἴθουσαι παραδόσεων, γυμναστήριον, αὐλὴ καὶ κήπος.

Πρὸς ἀνδρῶν καὶ συντήρησιν τοῦ ὀραίου τούτου καταστήματος, ἀποπερατωθέντος τῷ 1852, ὁ Κ. Ἀπόστολος Ἀρσάκης, τέκνον μεγάλου τῆς εὐάνδρου Ἡλείου, ἐξώδευσε δραχ. 500,000, ἐδωρήσατο δὲ αὐτὸ ἐπὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς τῆς φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας, ἣτις ἀνατρέφει καὶ ἐκπαιδεύει ἤδη ἐν αὐτῷ περὶ τὰς 130 ἐσωτερικὰς μαθητριάς, καὶ περὶ τὰς 70 ἄλλας, φοιτήσας ἐξωθεν ἐν τῷ Ἀρσακείῳ, ἀλλὰ μὴ ἐνδιαιτωμένας ἐν αὐτῷ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν 17 ἐκπαιδεύονται δωρεάν, ἧτοι δαπάνη τῆς Ἐταιρίας.

Ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τούτῳ, διηρημένῳ εἰς ἀλληλοδιδασκτικὸν, συνδιδασκτικὸν, καὶ πέντε τάξεις, διδάσκονται αἱ Ἑλληνίδες τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν καὶ τὴν Κατήχησιν, τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικὴν καὶ τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ γενικὴν Ἱστορίαν, τὴν Γεωγραφίαν, Ἀριθμητικὴν καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γεωμετρίας, τὰ στοιχεῖα τῆς φυσικῆς πειραματικῆς καὶ τῆς ζωολογίας, τὴν καλλιγραφίαν καὶ ἰχνογραφίαν, τὴν γυμναστικὴν καὶ τὸν χορὸν, τὴν ὀργανικὴν καὶ εἰδικὴν μουσικὴν, τὴν ραπτικὴν καὶ διάφορα χειροτεχνήματα, τὴν οἰκιακὴν Οἰκονομίαν, τὴν Παιδαγωγίαν, τὴν μέθοδον τῶν

ἀλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων, καὶ τὴν μέθοδον τῶν Νηπιαγωγείων (Salles d' asile).

Διευθύνεται δὲ ἐσωτερικῶς τὸ Ἀρσάκειον ὑπὸ μιᾶς Διευθυντρίας καὶ μιᾶς ὑποδιευθυντρίας, ἐκάστη δὲ τάξις αὐτοῦ ὑπὸ μιᾶς Ἐπιμελητρίας (Surveillante). Διδάσκουσι δὲ ἐν αὐτῷ περὶ τοὺς 20 Καθηγητὰς, ἐξ ὧν καὶ τινες Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἡ Β. Κυβέρνησις, ὅπως δώσῃ ἐπίσημον δεῖγμα τῆς πρὸς τὸ Ἀρσάκειον ὑπολήψεως καὶ ἄκρας αὐτῆς ἐμπιστοσύνης, διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος ἀνέθετο εἰς τοὺς καθηγητὰς τοῦ Ἀρσακείου τὴν ἐξέτασιν καὶ βαθμολογίαν τῶν Ἑλληνίδων, αἵτινες, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἐσπουδάσαν, ζητοῦσι διδασκαλικὸν πτυχίον παρὰ τῆς Β. Κυβερνήσεως. Σημειωτέον δὲ, ὅτι αἱ πλείσται τῶν ἐν Ἑλλάδι διδασκαλισῶν τῶν δημοτικῶν Σχολείων τῶν κορασίων καὶ τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ καὶ Ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ, ἐν τῇ Ρουμανίᾳ καὶ ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ διδασκουσῶν Ἑλληνίδων, εἶναι μαθητρίαι τοῦ Ἀρσακείου, ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας Διδασκαλείου, περὶ οὗ κατωτέρω γίνεται λόγος.

10) ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Τὸ ἐξωτερικὸν Διδασκαλεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας κεῖται ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, πλησίον τοῦ Ἀρσακείου καὶ συγκοινωνοῦν μετ' αὐτοῦ ἐξωθεν διὰ τοῦ κήπου. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ ἡγοράσθη παρὰ τῆς Ἐταιρίας πρὸς χρῆσιν τοῦ Διδασκαλείου τῶν ἐξωτερικῶν μαθητῶν, ἀντὶ δραχ. 68,000. Ἐν αὐτῷ φοιτῶσιν, ἐξωθεν περὶ τὰ 350

κορασία, διδασκόμενα ἅπαντα τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ Ἀρσακείῳ παραδιδόμενα μαθήματα, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων ἐκτὸς μικρῶν ἐξαιρέσεων. Διαιρεῖται δὲ καὶ τὸ Διδασκαλεῖον εἰς πέντε τάξεις, ἐξ ὧν ἡ πρώτη καὶ δευτέρα, ἔνεκον τῆς πληθῆος τῶν ἐν αὐταῖς μαθητριῶν, ὑποδιαιροῦνται εἰς δύο τμήματα. Ἐκάστη δὲ τάξις, καὶ ἕκαστον τμήμα τάξεως ἔχει ἰδίαν Ἐπιμελήτριαν. Ἄπασαι δὲ αἱ Ἐπιμελήτριαι καὶ μαθήτριαι τοῦ ἐξωτερικοῦ Διδασκαλείου διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπιτήρησιν τῆς Διευθυντρίας καὶ Ὑποδιευθυντρίας τοῦ Ἀρσακείου.

Τὰ μηνιαῖα δίδακτρα, ἅτινα αἱ μαθήτριαι τοῦ ἐξωτερικοῦ Διδασκαλείου πληρόνουσιν, εἶναι δραχ. 4 μέχρις 6· ἄλλα πλεῖστα τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ φοιτῶσι δωρεάν, ἀπαλαττόμεναι τῆς πληρωμῆς τῶν διδασκτρῶν ἔνεκον οἰκογενειακῶν δυσχερειῶν.

Αἱ ἀποπερατῶσαι τὰ μαθήματα τοῦ Διδασκαλείου καὶ εὐδοκιμοῦσαι εἰς τὰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις λαμβάνουσι, παρὰ τῆς Β. Κυβερνήσεως, πτυχίον διδασκαλικόν.

11) ΤΟ ΤΟΣΙΤΖΕΙΟΝ, ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΑΛΛΗΛΟΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Τὸ Τοσίτζειον, ἀρχιτεκτονηθὲν τῷ 1865 μετὰ πλείστης φιλοκαλίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Κυρίου Λυσάνδρου Κανταντζόγλου, κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, παρὰ τῷ Ἑβραϊκῷ Τυπογραφείῳ, συγκοινωνεῖ δὲ ἔσωθεν διὰ τοῦ κήπου μετὰ τοῦ Ἀρσακείου.

Πρὸς οἰκοδομήν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ ἐξώδευσε φιλοτί-

μως ἡ ἐξ Ἠπείρου Κα' Ἐλένη Μιχ. Τοσίτσα δραχμὰς 170,000 περίπου.

Τὸ ὠραῖον αὐτὸ κτίριον ἔχει πρόσοψιν ἐκ μαρμαῶρου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, περιέχει δὲ εὐρύχωρον πρόδωμον, τέσσαρα δωμάτια, μίαν μεγίστην αἴθουσαν, αὐλήν, βρύσιν καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ἐδωρῆθη δὲ παρὰ τῆς ἀοιδίμου Ἐλένης Μιχ. Τοσίτσα τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἐταιρίᾳ, ὅπως ἐν αὐτῷ διατελῇ τὸ πρότυπον Ἀλληλοδιδασκτικὸν καὶ Συνδιδασκτικὸν Σχολεῖον αὐτῆς, διδάσκηται δὲ ἐν αὐτῷ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς καὶ ἡ μέθοδος τῶν Ἀλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων εἰς τὰς μαθητρίας τοῦ τε Ἀρσακείου καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ Διδασκαλείου.

Φοιτῶσιν ἐν τῷ Τοσίτζειῳ περὶ τὰ 300 κοράσια, τὰ πλεῖστα δωρεάν. Διευθύνεται δὲ ὑπὸ τριῶν Διδασκαλισσῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας.

12) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Πρῶτος ὁ ἀρχαῖος ἡμῶν φιλόσοφος Πλάτων, ἐν τοῖς Νόμοις αὐτοῦ, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῶν Νηπιαγωγείων ἅπαντα δὲ τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη συνησθάνθησαν τὴν ἀνάγκην αὐτῶν, καὶ ἅπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς κατὰ διαφόρους μεθόδους ἐσυστήθησαν Νηπιαγωγεῖα, ἐν οἷς τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀπὸ τῆς τριετοῦς μέχρι τῆς ἑπταετοῦς αὐτῶν ἡλικίας καὶ πρὶν εἰσελθῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ Σχολεῖα, καὶ διανοητικῶς ἀναπτύσσονται καὶ ἰδικῶς καὶ θρησκευτικῶς καλλιεργοῦνται, καὶ σωματικῶς ἐξασκοῦνται, διὰ μεθό-

δων καταλλήλον εις τὴν ἡλικίαν αὐτῶν. Ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ἀναντιρρήτως ἢ κρισιμωτέρα ἡλικία τοῦ ἀνδρώπου· κατα τὴν ἀγωγήν, ἢν λάβῃ ὁ ἀνδρωπος ἐν τῇ ἡλικίᾳ του ταύτης, κανονίζεται ἐλόκληρον τὸ μέλλον αὐτοῦ. Ἐὰν ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ διαπλασθῇ ἐγκαίρως διὰ τῆς Νηπιαγωγικῆς μεθόδου, βεβαίως καὶ μαθητῆς νοήμων καὶ χρηστὸς τῶν δημοτικῶν καὶ ἀνωτέρων Σχολείων θελεῖ προπαρασκευασθῆ, καὶ ἀγαθὸς πολίτης θελεῖ ἀναδειχθῆ. Ἀλλὰ δυστυχῶς παρ' ἡμῖν τὰ πλεῖστα τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως Νηπιαγωγείων παραμελούμενα εἰς τὰς ἀγυῖας καὶ τὰς πλατείας, κατὰ τὴν κρισιμωτέραν καὶ εὐπλαστοτέραν αὐτῶν ἡλικίαν, ναυαγοῦσιν ἀκολούθως καὶ σωματικῶς καὶ διανοητικῶς καὶ ψηρικευτικῶς καὶ ἠθικῶς, διότι ὅλως ἀπροπαρασκευάστα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κακῶς προπαρασκευασμένα εἰσέρχονται εἰς τὰ δημοτικά καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὰ ἀνώτερα Σχολεῖα τοῦ Κράτους, καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν. Ὅθεν διακαίως τὰ Νηπιαγωγεῖα θεωροῦνται, ὡς ὁ θεμέλιος λίθος τῆς ὀρθῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς χρηστῆς ἀγωγῆς τῶν λαῶν. Τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν Ἑλλάδι συστάσεως Νηπιαγωγείων συνήσθάνθη καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας, ὅθεν μελετήσαν τὰς διαφόρους μεθόδους, καὶ ὠφελήθεν ἐκ τῆς γενναίας προσφορᾶς δέκα χιλιάδων δραχμῶν, ἃς ὁ φιλογενέστατος Κ^{ος} Μιχαὴλ Σπάρταλης διὰ τοῦ Κυρίου Λέοντος Μελά, Προέδρου τῆς Φιλεκ. Ἐταιρίας προσήνεγκεν αὐτῇ, καὶ τὴν Συλλογὴν τῶν βιβλίων καὶ εἰκονογραφιῶν τῶν Νηπιαγωγείων ἐπρομηθεύθη, καὶ τὴν ἀξιότιμον νεάνιδα Κ^{ον} Ἰφιγένειαν Δημητριάδου, ἐκπαιδευθεῖσαν εὐδοκίμως ἐν τῷ Ἀρσακείῳ, ἀπέστειλαν εἰς Παρισίους, ὅπως δαπάναις τῆς Ἐταιρίας, διδάχθῃ τὴν μέθοδον τῶν Νηπιαγωγείων (Salles

d'asile) παρὰ τῆς ἐξέχου Κ^{ος} Pape-Carpantier, ἣτις διευθύνει τὸ πρότυπον ἐν Παρισίοις Νηπιαγωγεῖον. Καὶ οὕτω κατώρυσεν ἤδη ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρία νὰ συστήσῃ ἐν Ἀθήναις πρότυπον Νηπιαγωγεῖον, διευθυνόμενον λίαν εὐδοκίμως παρὰ τῆς εἰρημένης Κ^{ας} Ἰφιγενείας Δημητριάδου.

Ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ τούτῳ φοιτῶσιν ἤδη περὶ τὰ 50 μικρὰ τέκνα ἐκ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηῶν, συγχρόνως δὲ ἐν αὐτῷ διδάσκονται τὴν ὀραίαν καὶ τερπνὴν μέθοδον τῶν Νηπιαγωγείων καὶ αἱ μαθητρίαι τοῦ τε Ἀρσακείου καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ Διδασκαλείου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας. Ἐν τῷ Νηπιαγωγείῳ τούτῳ ἐδιδάχθη τὴν μέθοδον καὶ ἡ τοσοῦτον εὐδοκίμως διευθύνουσα ἤδη τὸ ἐν Κερκύρᾳ Νηπιαγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας Κ^α Πέρβελη· ἐν αὐτῷ δὲ ἐμορφώθησαν ἤδη καὶ ἕλον ἐν μορφῶνται καὶ ἕτεραι ἄξιοι Διευθύντριαι Νηπιαγωγείων. Ἄς εὐχόμεθα δὲ, ὅπως τῇ συνδρομῇ τῆς Β. Κυβερνήσεως, τῶν Δήμων καὶ τῶν φιλοκάλων Ἑλλήνων, πολλαπλασιασθῶσι, καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, τὰ Νηπιαγωγεῖα, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας.

Ἡ εὐχὴ μας αὕτη ἤρχισεν εὐτυχῶς πραγματοποιουμένη. Τῇ συνδρομῇ τοῦ δεκακιςχιλιαδράχμου κληροδοτήματος τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων μακαρίτου Γεωργίου Α. Μελά καὶ διὰ τῆς προσφορᾶς δραχμῶν 5,000 ἐκ μέρους τοῦ φιλογενεστάτου Βαρῶνος Σίμωνος Γ. Σίνα, δραχ. 4,000 ἐκ μέρους τοῦ ἐν Μαργεστρίᾳ φιλοκάλου Κ^{ον} Ἀδ. Ἰωαννίδου, δραχ. 2,000 τῆς φιλογενεστάτης Κυρίας Τερψιχόρης Β. Μελά, δραχ. 2,000 τοῦ μακαρίτου Αἰμιυλίου Γρ. Νοταρᾶ, καὶ ἑτέρων τινῶν ποσῶν ἄτινα ἄλλοι τινὲς φιλόκαλοι ἑμογενεῖς προσήνεγκον τῇ

Ἑταιρία, πρόκειται ἤδη ν' ἀνεγείρη αὕτη Νηπιαγωγεῖον ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τέκνων τοῦ λαοῦ. Εἶδε καὶ ἄλλα τοιαῦτα προσεχῶς νὰ συστηθῶσι καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ κατ' ὅλας τὰς πόλεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου!

Ἐν τούτοις ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία, πρὸς συντήρησιν τῶν ἄνω μνησθέντων ἐννέα ἐκπαιδευτικῶν καθεδρουμάτων αὐτῆς, ἐξοδεύει ἐτησίως περὶ τὰς δραχμὰς 200,000. Τὰ δὲ βέβαια καὶ τακτικὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ἐκ τῶν κτημάτων, τῶν τόκων, καὶ τῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν αὐτῆς ἀναβαίνουσι κατ' ἔτος εἰς δραχμὰς 40,000 περίπου. Ἐς εὐχρηθῶμεν λοιπὸν ὅπως διὰ νέων συνεισφορῶν καὶ κληροδοτημάτων αὐξήσῃ τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα αὐτῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐπεκτείνῃ ἔτι μᾶλλον τὰς εὐεργετικὰς αὐτῆς ἐνεργείας διὰ τῆς συστάσεως καὶ ἄλλων Νηπιαγωγείων καὶ δημοτικῶν Σχολείων.

Ἡ δὲ χρηματικὴ καὶ κτηματικὴ περιουσία τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ἀναβαίνει σήμερον εἰς 1,014,379 δραχμὰς, ἐξ ὧν εἰς κτήματα ἔχει δραχ. 677,283, εἰς χρήματα δὲ, ἐνδεδυμένα εἰς μετοχὰς καὶ ὁμολογίας τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς καὶ εἰς ὁμολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου δραχμὰς 347,095. Ἀπὸ τῆς συστάσεως δὲ αὐτῆς (1836) μέχρι σήμερον, εἰσέπραξεν ἡ Ἑταιρία αὕτη εἰς χρήματα παρὰ τῶν μελῶν καὶ εὐεργετῶν αὐτῆς, δραχ. 700,000. Ἴδου δὲ οἱ εἰς χρήματα καὶ κτήματα μεγαλύτεροι αὐτῆς εὐεργέται.

Ἀπόστολος Ἀρσάκης, ἐξ Ἡπείρου, κάτοικος	
Βουκουρεστίου	δραχ. 500,000
Ἐλένη Μιχ. Τσιτζίνα, ἐξ Ἡπείρου, κάτοικος	
Ἀθηνῶν	» 170,000
Βαρωνὶς Ἰφιγένεια Σ. Σίνα κάτοικος Βιέννης	» 105,600
Σπ. Βαλέττας, ἐξ Ἰου	» 37,700

Ἡ πρώτη Βασίλισσα Ἀμαλία, ἐκ διαφόρων συνδρομῶν	δραχ. 29,610
Γρηγόριος Γκίλιας, ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν	» 20,261
Μιχ. Τσιτζίνας καὶ Μιχ. Στουρνάρης ἐξ Ἡπείρου	» 16,160
Παντίας Ῥάλλης ἐκ Χίου, ἔμπορος ἐν Λονδίῳ	» 15,892
Γρηγόριος Κανέλλου Κατζίνης	» 13,732
Ἡγούμενος Μελέτιος Κουτροζανίου	» 13,158
Ἡ ἐν Κωνστ. Ἑλληνικὴ Πρεσβεία ἐκ συνδρομῶν Πλοιάρχων	» 14,200
Μιχαὴλ Σπάρταλης ἐκ Σμύρνης, ἔμπορος ἐν Λονδίῳ	» 10,000
Γεώργιος Α. Μελάς ἐξ Ἡπείρου ἔμπορος Κωνστ.	» 10,000
Ἄγ. Γιαννικέσης ἐκ Ζακύνθου, ἔμπορος ἐν Τεργέστη	» 9,663
Γ. Μπίκας ἐξ Ἡπείρου, κάτοικος Ὀδησσού	» 8,000
Ἀθανάσιος Ἰωαννίδης ἐκ Μακεδονίας, ἔμπορος ἐν Μαγνηστρίᾳ	» 8,000
Ἄλ. Γκίλιας ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν	» 7,915
Ἄργ. Οἰκονόμου	» 6,224
Ἄλεξ. Κασσαβέτης ἐκ Θεσσαλίας, ἔμπορος ἐν Λονδίῳ	» 5,640
Ἀἴμιος Ἀθηναῖος	» 5,700
Ἡλίας Α. Πανᾶς ἐκ Κεφαλληνίας, ἔμπορος ἐν Λιβόρνῳ	» 5,400
Νικόλαος Κρικότης ἐκ Μακεδονίας	» 4,660
Θεόδωρος Μανούσος ἐκ Μακεδονίας	» 5,360
Ἄντ. Ἰωαν καὶ Κωνστ. Χῆ Κώστα ἐξ Ἡπείρου	» 5,000

Σίμων Γ. Σίνας	δραχ. 5,000
Θ. Μπάλας ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν	» 5,393
Φ. Φωτεινός	» 4,836
Ἐμ. Περίδης	» 4,352
Γεώργιος Ζαρείφης, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	» 4,147
Ν. Μακρὺς	» 3,910
Ἄλ. Ἰωνίδης ἐκ Κωνστ. ἔμπορος ἐν Δουδίῳ	» 3,900
Ἄλ. Κουμπάρης, κάτοικος Ὀδησοῦ	» 3,600
Ἐλένη Μπάλα Χαντζεφῆ	» 3,372
Ἰ. Βιβέσκος ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν	» 3,560
Ἰ. Δαναστάσης, ἐκ τῆς Μακεδονίας	» 3,813

Αἱ δὲ λοιπαὶ προσφοραὶ ἐγένοντο παρὰ διαφόρων ἄλλων εἰς μικρότερα τῶν ἀνωτέρω ποσά.

13) ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ.

Τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον ἐσχεδιάσθη ὑπὸ τοῦ Δαυοῦ Ἀρχιτέκτονος Κυρίου Θεοφίλου Χάνσην. Ἡ οἰκοδόμησις αὐτοῦ ἤρξατο τῷ 1839. Διὰ Β. Διατάγματος τῆς 23 Φεβρ. 1839 διωρίσθη Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς, ὅπως φροντίσῃ τὴν συλλογὴν συνεισφορῶν καὶ τὴν ἀνάγεσιν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦσαν οἱ Κύριοι Γ. Κουντουριώτης, Ἀ. Ζαΐμης, Θ. Κολοκοτρώνης, Ἀ. Χ. Βράνδης, Γ. Ἀ. Ῥάλλης, Θεόδωρος Ῥάλλης, Γ. Γεννάδιος, Ν. Βάμβας καὶ Κ. Δ. Σχιναῖς. Γραμματεὺς δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ἄχρι τοῦδε Γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ ἀξιότιμος Κ^{ος} Γ. Δοκός.

Μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀμέσως ἐξεδόθησαν ἐγκύκλιοι, δι' ὧν προσεκλήθησαν πάντες νὰ μετάσχωσι τοῦ

ἔθνικοῦ τούτου ἔργου. Ἐκ τῶν πρώτων δὲ συνδρομῶν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς οἰκοδομῆς, τῆς ὁποίας ἡ πρώτη πτέρυξ ἀπεπερατώθη ἐν ἔτει 1842.

Τοῦ μεσοδόμου καὶ τῆς δευτέρας πτέρυγος τὰ θεμέλια ἐτέθησαν μετὰ δύο ἔτη, τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ τῆς φιλογενεστατίας τῶν Ἰωνιδῶν οἰκογενείας, ἣτις ἐπὶ τούτῳ προσήνεγκε δραχ. 30,000. Τούτων δὲ ἡ μὲν οἰκοδόμησις ἐπερατώθη τῷ 1849, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τῷ 1864, τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ τοῦ Κ^{ου} Δημητρίου Βερναρδάκη, προσενηγκόντος δραχ. 139,703.

Ἐδαπανήθησαν δὲ εἰς ἔλον τοῦ Πανεπιστημίου τὸ οἰκοδόμημα καὶ σύμπασαν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ διασκευὴν δραχμαὶ 750,921.

Συνδρομαὶ δὲ συλεχθήθησαν δραχ. 767,595, ἐξ ὧν δραχ. 223,043 ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, αἱ δὲ ὑπόλοιποι δραχμαὶ 544,552 παρ' ὁμογενῶν καὶ φιλομούσων, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος διαμενόντων.

Φοιτῆται τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ τρέχον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰσὶ 1178, ἐξ ὧν 237 ἐκ τῆς ἁλλοδαπῆς, καὶ 941 ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς· ἐξ αὐτῶν 24 εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν, 613 εἰς τὴν Νομικὴν, 364 εἰς τὴν Ἰατρικὴν, 134 εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν καὶ 43 εἰς τὸ Φαρμακευτικὸν Σχολεῖον.

Καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ 50, ἐξ ὧν 6 εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν, 9 εἰς τὴν Νομικὴν, 16 εἰς τὴν Ἰατρικὴν καὶ 19 εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν.

Ἰψηθηταὶ δὲ 16, ἐξ ὧν 5 εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν, 8 εἰς τὴν Νομικὴν, 2 εἰς τὴν Ἰατρικὴν καὶ 1 εἰς τὴν Θεολογικὴν.

Παραρτήματα δὲ τοῦ Πανεπιστημίου εἰσὶ 1) τὸ Φυσιογραφικὸν Μουσεῖον, 2) ἡ Ἀστυκλινική, 3) τὸ Μαιευτήριον. 4) τὸ Ὀφθαλμοϊατρεῖον, 5) ὁ Βοτανικὸς κήπος, 6) τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, 7) τὸ Χημεῖον, 8) ἡ Βιβλιοθήκη, 9) ἡ Φαρμακολογικὴ Συλλογὴ, 10) τὸ Ἀνατομικὸν Δεάτρον καὶ 11) τὸ Παθολογικὸν Ἀνατομεῖον.

Τὰ ἐτήσια ἔξοδα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ ὑπολογίζονται εἰς δραχ. 187,615, τὰ δὲ ἐτήσια ἔσοδα αὐτοῦ εἰς δραχμάς 164,110, εἰσπραττόμενα ἐκ τῆς χρηματικῆς καὶ κτηματικῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Ἴδου σημειώσεις τῶν μεγαλητέρων συνδρομητῶν πρὸς ἀνεργεῖν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

Ὅσων ὁ πρῶν Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος διὰ

τὰ προϋλκία . . . ,	δραχ. 40,000
Δημήτριος Βερναρδάκης ἐκ Κρήτης	» 139,703
Ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις	» 60,000
Οἰκογένεια Ἰωνιδῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.	» 33,000
Κληροδότημα Δημ. Γαλανοῦ ἐξ Ἀθηνῶν.	» 34,441
Μιλόσχης Ὀβρένοβιτζ, ἡγεμῶν Σερβίας	» 25,000
Ἰωάννης Δαναστάσης ἐκ Μακεδονίας	» 20,000
Δ. Θ. Τύρκας ἐκ Μακεδονίας	» 16,000
N. Ζωσιμάς ἐξ Ἠπείρου	» 12,000
M. Τοσίτσας καὶ Στουρνάρης ἐξ Ἠπείρου	» 10,000
Στέργιος Δούμπας ἐκ Μακεδονίας	» 7,800
ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος	
Ζώης Χαραμῆς ἐξ Ἠπείρου	» 7,800
M. καὶ K. Τοσίτζαι ἐξ Ἠπείρου	» 6,000
Χρυσάνδος Ἀβραμῆ	» 8,250
Ἀδελφοὶ Ῥάλλη ἐκ Χίου	» 4,500

Κωνστ. Χαδίας	δραχ. 9,000
Δημ. Κωνσταντινοβιτζ.	» 8,000
Μιχαὴλ Κοπέκας	» 7,000
Ἀργυρὸς Βράνης ἐκ Μακεδονίας	» 4,000
K. Γούναρης ἐξ Ἠπείρου	» 3,514
Βιβέσκος ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν	» 3,000
Στέφανος Τζιτζίνιας ἐκ Χίου	» 3,000
Βαρῶν Solo de Rotschild	» 2,900
Ἀδελφοὶ Τζιτζίνια ἐκ Χίου	» 2,500
Z. Σκαραμαγκᾶς ἐκ Χίου	» 2,017
Ἀλέξανδρος Σουτζός, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	» 2,000
N. Στουρνάρης ἐξ Ἠπείρου.	» 2,000
Ὁ μέγας Δοὺξ Ὀλδεμβούρ	» 2,000
Κωνστ. Βράνης	» 2,000
Παναγιώτης Μουράτης	» 2,000
Γεώργιος Τάρπου	» 2,000
Z. Τζιτζίνιας ἐκ Χίου	» 2,000
Ἀπόλλων Ῥέτκιν	» 10,000

Τὰ δὲ λοιπὰ προσήνεγκον διάφοροι ἄλλοι ὁμογενεῖς καὶ ἄλλοδαποι, εἰς ποσὰ μικρότερα τῶν σημειωθέντων.

Ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ κομψοτάτῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐτέθη ἤδη καὶ ἡ μαρμάρινος προτομὴ τοῦ ἀοιδίμου φιλελληνοῦ Ἀγγλοῦ Φριδερίκου Γεΐλφορδ, ἣν ἐποίησεν ὁ Ἕλλην γλύπτης Κύριος Ἰωάννης Κόσσος, κατὰ παραγγελίαν καὶ δαπάναις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μαθητῶν τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἰονίου Ἀκαδημίας πρὸς διαιώνισιν τῆς πρὸς τὸν μέγαν αὐτῶν εὐεργέτην εὐγνωμοσύνης των.

Ἐν δὲ τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου προσεχώσ πρόκειται ν' ἀνεγερθῶσι, φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ

φιλοκάλου καὶ βαρυνπλούτου ὁμογενοῦς Κ^{ος} Ἀβέρωφ, οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ῥήγα Φεββαίου καὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, σχεδιασθέντες καὶ ἐκ μαρμαρίου κατασκευαζόμενοι, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος γλύπτου Κυρίου Ἰωάν. Κόσσου, ὁ δὲ ὑπὸ ἑτέρου Ἑλλήνος γλύπτου τοῦ Κυρίου Φιτάλη.

14) ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη συνενώνει σήμερον, διὰ Νόμου ἐκδοθέντος πρὸ τριῶν ἐτῶν, τὴν πρῶνὴν δημόσιον Βιβλιοθήκην καὶ τὴν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθήκην, περιέχει δε ὑπὲρ τὰς 100,000 τόμων. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν βιβλίων τούτων ἀνήκει εἰς τὴν κλασικὴν Φιλολογίαν ἥτοι τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν. Τὸ τμήμα τοῦτο, ἀποτελοῦν τὸ ἐν πέμπτου περιήπου τῆς ὅλης βιβλιοθήκης, εἶναι πλούσιον διὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

Χειρογράφων ἔχει ἡ Βιβλιοθήκη ἐν ὅλοις τόμοις 600, καλῶς διατηρουμένων, τῶν πλείστων δὲ ὕλης Θεολογικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης προέρχονται ἐκ προσφορῶν καὶ κληροδοτήσεων ὁμογενῶν καὶ φιλελλήνων.

Οὕτως οἱ μακαρίζεται Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Δομνάνδος ἐκ Θράκης, Θ. Μανούσος ἐκ Μακεδονίας, Θ. Φαρμακίδης ἐκ Θεσσαλίας, Ν. Κωστής ἐκ Θεσσαλίας, Ἀ. Βενιζέλος ἐξ Ἀθηνῶν, ἐδώρησαν τὰ βιβλία των μετὰ θάνατον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην. Καὶ ἄλλα δὲ προσέφερον οἱ ἀείμνηστοι Ζωσιμάδαι, ὁ Γ. Βέλλιος, ὁ Π. Λάμπρος, ἡ χήρα Δε Κορώνος,

ὁ Δ. Παξήγισιάδης, ὁ Ἰωάννης Ῥοδόλφος Ῥήγ, αἱ Ἀκαδημαῖαι τῆς Πετροπόλεως, τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης, τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Μονάχου, ὁ ἐν Νεαπόλει τυπογράφος καὶ ἐκδότης Κ^{ος} Γαετάνος Nodile, ὁ ἐν Ἀμερικῇ Σμιθσόνειος Σύλλογος (Smithsonian Institution), Ὁ Ἰωαν. Σ. Ἀποστολόπουλος καὶ ἄλλοι πλείστοι, ὧν τὰ ὀνόματα κατ' ἔτος δημοσιεύονται ὑπὸ τῆς πρυτανείας τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1865 τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον δαπανᾷ κατ' ἔτος δραχμὰς 10,000 πρὸς ἀγορὰν βιβλίων, τῇ γνωμοδοτήσει ἐπιτροπῶν, συσταθεισῶν ἐπὶ τούτῳ ὑφ' ἐκάστης τῶν τεσσάρων Σχολῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη ἠγόρασε τὴν πολυτόμον καὶ πολύτιμον Πατρολογία, Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν, ἐκδοθεῖσαν ἐν Παρισίοις, τοὺς Βυζαντινοὺς Συγγραφεῖς ἐκδοθέντας ἐν Βόννῃ, καὶ τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων, ἐκδοθέντα ἐν Βενετίᾳ τῷ 1728, ὧν μόνον ἐν ἀντίτυπον ὑπῆρχε διαθέσιμον καὶ πρὸς πώλησιν κατ' ὅλην τὴν Εὐρώπην(;) ἠγοράσθη δὲ παρὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἀντὶ δραχμῶν 2500.

Ἀκριβῆ στατιστικὴν τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης δὲν δυναμέθα νὰ ἔχωμεν, πρὶν ἢ καταταχθῇ δολοκλήρως ἡ βιβλιοθήκη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐν αὐτῇ ἐργαζομένου ταξινομοῦ.

Τὴν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην κοσμοῦσι καὶ 16 μαρμαρίνοι προτομαί, παριστώσαι τὸν πρωτομάρτυρα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ῥήγαν τὸν Φεββαίου, τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ἀπαγχονισθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοὺς προμάχους τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας Ἀ. Ὑψηλάντην, Λ. Κουντουριώτην, Π. Μαυρομιχάλην, Θ. Κολοκοτρώνην, Ἀ. Μικαύλην, Κ. Κανάρην, Ἀ. Διάκον, Ἀ. Μαυ-

ροκορδάτον, Ἰ. Καποδίστριαν, Ἀ. Κοραῖν, καὶ τοὺς ἐνδόξους φιλέλληνας Τζώρτζε, Γυίλφορδ, Βύρωνα καὶ Ἀστιγκα. Τὰς προτομάς ταύτας ἐποίησεν ὁ ἐκ Τριπόλεως ἀξιόλογος ἐν Ἀθήναις γλύπτης Κύριος Ἰωάννης Κόσσοσ κατὰ παραγγελίαν καὶ δαπάναις τοῦ ἐν Λονδίῳ φιλοκάλου ὁμογενοῦς Κ^{ος} Πέτρου Λασκαρίδου, ἐκ Προύσης τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅστις γενναίως προσήνεγκεν αὐτάς εἰς τὸ Ἔθνος.

Ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τὸ Νομισματολογικὸν Μουσεῖον, περὶ οὗ κατωτέρω ῥηθήσεται.

15) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Ἐν τῷ Ἑθνικῷ Νομισματικῷ Μουσεῖῳ ὑπάρχουσιν ἤδη, ἐκ διαφόρων φιλοκάλων προσενεχθέντα, νομίσματα 25,382, ἐξ αὐτῶν εἰς χρυσᾶ 244, ἀργυρᾶ 6877, χαλκᾶ 16,510, μολύβδινα 1443, σιδηρᾶ 4, πῆλινα 36, καὶ κίβδηλα 268.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν τοῦ Μουσεῖου τούτου φιλοκάλων δωρητῶν διαπρέπουσιν οἱ ἐξῆς: ἡ πρώτη Βασίλισσα Ἀμαλία, οἱ ἀείμνηστοι ἀδελφοὶ Ζωσιμᾶ ἐξ Ἡπείρου, οἱ Κύριοι Μιχαήλ καὶ Φραγκίσκος Σαντάγγελιοι ἐκ Νεαπόλεως, ὁ Κύριος Μιχαήλ Ζαρίφης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Κύριος Παῦλος Δάμπρος ἐξ Ἡπείρου, ὁ Κύριος Ἰωάννης Στεφάνου ἀδαμαντοπώλης ἐν Ἀθήναις, ὁ Κύριος Λαύτων ἐκ Πετροπόλεως καὶ πλείστοι ἄλλοι.

16) ΤΟ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΙΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Τὸ Βερναρδάκιον Μουσεῖον ἀνεγείρεται ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἑλληνος ἀρχιτέκτονος Κυρίου Κάλκου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων,

πλησίον τοῦ Πολυτεχνείου Στουρνάρη. Πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Μουσεῖου τούτου προσήνεγκε πρῶτος ὁ ἐν Πετροπόλει μεγάλθυμος Κρῆς Κύριος Δημήτριος Βερναρδάκης δραχμὰς 201,573. Ἐκ τοῦ γενναίου τούτου ποσοῦ ἐξωδεύθησαν δρ. 28600 πρὸς αποπεράτωσιν τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνεγεροθέντος Μουσεῖου, ἐν ᾧ θέλουσι κατατεθῆ ἅπαναι αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνευρεθεῖσαι ἀρχαιότητες. Ἐν δὲ τῷ ἀνεγειρομένῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων Μουσεῖῳ θέλουσι κατατεθῆ ἅπαναι αἱ λοιπαὶ ἀρχαιότητες. Ἄς ἐλπίζωμεν δὲ, ὅτι εἰς αὐτάς θέλουσιν ἐν καιρῷ προστεθῆ, ἂν οὐχὶ τὰ πρωτότυπα βεβαίως ἕμως τὰ ἀντίτυπα ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, αἵτινες στολίζουσι σήμερον τὰ ἀρχαιολογικὰ Μουσεῖα τῆς Ῥώμης, τοῦ Λονδίνου, τῶν Παρισίων, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Μονάχου, τῆς Δρέσδης καὶ ἀπάσης τῆς Εὐρώπης. Εἴθε!

17) ΤΟ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ.

Τὸ Βαρβάκειον Λύκειον ἀνιδρύθη παρὰ τῇ ὁδῷ Ἀθηνᾶς παρὰ τοῦ Ἑλληνος ἀρχιτέκτονος Κυρίου Κάλκου. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ ἤρξατο τῷ 1857 καὶ ἐπερατώθη τῷ 1860. Ἀνηγέρθη δὲ κατ' ἐντολήν καὶ δαπάναις τοῦ ἐκ Φαρῶν μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τοῦ ἀοιδίμου Ἰωάννου Α. Βαρβάκη, ὅστις ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα 1,000,000 ρούβλια χάρτινα, πρὸς ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν τοῦ Λυκείου, καὶ πρὸς ἐκπαίδευσιν νέων.

Διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Βαρβακείου Λυκείου ἐδαπανήθησαν δρ. 440, 500, ἐξ ὧν δρ. 330,500 ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ ἀοιδίμου Βαρβάκη καὶ δρ. 110,000 ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν.

Ἐν τῷ Λυκείῳ τούτῳ εἶναι ἤδη καθιδρυμένον τὸ Α^{ον}

Γυμνάσιον καὶ τὸ Γ' Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ τὸ μὲν Γυμνάσιον ἔχει 8 καθηγητὰς καὶ 347 μαθητὰς, τὸ δὲ Σχολεῖον 5 Διδασκάλους καὶ 222 μαθητὰς. Ἄλλ' ἐὰν ἦναι ἀληθεῖς, ὅτι ὁ ἀοιδίμος Ἰδρυτὴς τοῦ Λυκείου τούτου προτίθετο τὴν ἐν αὐτῷ σύστασιν Ναυτικῆς Σχολῆς, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ Ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος, εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ὅσον οὕτω ἐκτελουμένην τὴν ἐνωφελεστάτην πρόθεσιν τοῦ δωρητοῦ, τὴν δὲ Κυβέρνησιν φροντίζουσαν νὰ τοποθετήσῃ τὸ Γυμνάσιον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν αὐτῆς Σχολεῖον ἀλλαχοῦ.

Εὐχαρίστως δὲ μανθάνομεν, ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ Πλατεῖα τοῦ Βαρβακείου Λυκείου πρόκειται προσεχῶς νὰ ἐγερθῇ μνημεῖον πολυτελές, πρὸς μνήμην τοῦ μεγάλου εὐεργέτου, τοῦ ἀοιδίμου Κ^ο Ἰωάννου Α. Βαρβάκη.

18) ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ Γ. ΣΙΝΑ.

Ἐὰν ἡ ἀρχαιότης μᾶς ἐκληροδότησε τὸ ὥρολόγιον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυβερνήστου, τὸ κοινῶς καλούμενον Ναὸν τοῦ Αἰόλου, ἡ μεγαλοδωρία τοῦ ἐκ Μακεδονίας Γεωργίου Σίνας ἐπρόεικε τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα διὰ τοῦ ἐν Ἀθῆναις ὠραιότητας Ἀστεροσκοπείου, ἀρχιτεκτονηθέντος ὑπὸ τοῦ Δανοῦ Ἀρχιτέκτονος Κ. Θ. Hansen, ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ τερπνοτάτου λόφου, ἀπέναντι τῶν λόφων τοῦ Ἀρείου Πάγου, τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πνυκῆς.

Διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ὠραίου τούτου Ἀστεροσκοπείου, καὶ διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐν αὐτῷ ἀστρονομικῶν ὀργάνων, ἐδαπάνησεν ὁ ἀοιδίμος Γ. Σίνας ὑπὲρ τὰς 300,000 δραχμῶν.

Ὁ δὲ ἄξιος υἱὸς τοῦ πατρὸς του, ὁ ἐν Βιέννῃ Βαρῶνος Σίμων Γ. Σίνας ἐξοδεύει κατ' ἔτος περὶ τὰς 10,000 δραχμὰς συντήρησιν τοῦ ἀξιοτίμου Διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου τούτου Δόκτωρος Ἰουλίου Σμίτ.

19) Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΙΝΑΙΑ ΑΚΑΔΗΜΙΑ.

Τὸ Λύκειον τοῦ Βαρβάκη μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ ἐν Ἀθῆναις ἀρχαῖον Λύκειον τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ δὲ παρά τῇ Πλατεῖα τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεγειρομένη φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ ἐκ Μακεδονίας Βαρῶνος Σίμωνος Γ. Σίνας Ἀκαδημία ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην μας καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος καὶ τὸν φιλόκαλον, τὸν βαδύπλουτον καὶ μεγαλόδωρον Ἡρώδη τὸν Ἀττικόν.

Ἡ Σιναία Ἀκαδημία, σχεδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀχιτέκτονος Κ^ο Θ. Hansen, εἶναι βεβαίως τὸ περικαλλέστερον καὶ πολυτελέστερον τῶν νεωτέρων κτιρίων τῆς Ἑλλάδος. Ἄπαν τὸ κτίριον ἀνεγείρεται διὰ Πεντελησίου μαρμάρου, ἀγάλματα δὲ, παριστῶντα τὴν γένεσιν τῆς Ἀθηνᾶς θελοῦσι κοσμήσει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἄλλα θελοῦσιν ἐγερθῆ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἀνετέθη εἰς τὸν Ἑλληνα ἀγαλματοποιὸν Κύριον Δρόσην.

Πρὸς ἀνέγερσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ὠραίου καὶ μεγαλοπρεποῦς τούτου Ναοῦ τῆς Σοφίας, ὑπολογίζεται ὅτι ὁ μεγαδύμος Κ^ο Σίμων Σίνας θελεῖ καταβάλλει περὶ τὰ 5,000,000 δραχμῶν.

20) ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ.

Ὁ ἀρχαῖος ἡμῶν Περικλῆς ἀνέγειρε δημοσίως ἀναλώμασιν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὸν ἀμίμητον Παρθενῶνα εἰς τιμὴν

τῆς πολιούχου Ἀθηνᾶς· ὁ δὲ ἐξ Ἡπείρου Κύριος Νικόλαος Στουρνάρης, μετὰ τῶν Μιχαήλ καὶ Ἑλένης Τοσίτζα, ἀνήγειρον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων ἰδίως ἀναλώμασι τὸ ὠραῖον Πολυτεχνεῖον εἰς τιμὴν τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς, ἥτοι πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι κοινῶν καὶ ὠραίων τεχνῶν.

Τὸ λαμπρὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, κεκοσμημένον διὰ περιστύλων ἐκ Πεντελησίου μαρμάρου, ἐσχεδιάσθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοῦ Ἀρχιτέκτονος Κυρίου Λυσάνδρου Καντανζόγλου· καὶ ὁ μὲν φιλογενέστατος Κ^{ος} Νικόλαος Στουρνάρης κατέβαλε πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ δρ. 500,000. ὁ δὲ Κ^{ος} Μιχαήλ Τοσίτζας ἐξ Ἡπείρου ἐτέρας δραχ. 500,000· ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ Κ^α Ἑλένη Μ. Τοσίτζα ἐτέρας δρ. 250,000, καὶ τὸ οἰκόπεδον, ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη, ἀξίας ἐτέρων δρ. 150,000· ὥστε διὰ τὸ Πολυτεχνεῖον τοῦτο ἐδαπανήθησαν ἤδη δρ. 1,400,000. Δυστυχῶς ὅμως αἱ ἐν αὐτῷ παραδόσεις τῶν τεχνῶν, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἰδρυτῶν αὐτοῦ, εἰσέτι δὲν ἔρχισαν, μὴ ἀποπερατωθέντος τοῦ κτιρίου εἰσέτι, ἔνεκεν τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς πολυτελείας αὐτοῦ. Ἄς εὐχόμεθα τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσίν του διὰ νέων γενναίων συνεισφορῶν μεγαδύμων Ἑλλήνων!

21) ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ.

Ἀπέναντι τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, παρὰ τὸν Ἰλισσόν, πρόκειται προσεχῶς νὰ ἐγερθῆ ἐπὶ ἀγαθῷ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τὸ Ζάππειον μέγαρον τῶν Ὀλυμπίων, δαπάναις τοῦ μεγαδύμου τέκνου τῆς Ἡπείρου, τοῦ αἰοδίδμου Εὐαγγελῆ Ζάππα, ὅστις γενναίως ἀφιέρωσεν ὀλόκληρον τὴν μεγάλην

περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅπως κατὰ τετραετίαν ἐορτάζωνται τὰ Ὀλύμπια, ἐν δὲ τῷ Ζαππεῖῳ μεγάρῳ ἐκτίθενται καὶ βραβεύονται τὰ ἄριστα τῶν προϊόντων τῆς ἑλληνικῆς κτηνοτροφίας, γεωργίας, βιομηχανίας, καλλιτεχνίας, καὶ διανοίας.

Ἡ ἱστορία παρὰ τὸν Βασιλέα τῆς Ἡλίδος, τὸν ἀρχαῖον ἰδρυτὴν τῶν Ὀλυμπίων Ἴφιτον, δελεῖ μνημονεύει τοῦ λοιποῦ καὶ τὸν ἀείμνηστον Εὐαγγελῆν Ζάππαν, τὸν ἰδρυτὴν τῶν Ὀλυμπίων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Ζαππεῖου μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων δελοῦσι δαπανηθῆ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς περιουσίας τοῦ αἰοδίδμου Εὐαγγελῆ Ζάππα περὶ τὰς δρ. 700,000· ταύτας δὲ δελεῖ καταβάλλει ὁ ἄξιος τοῦ Εὐαγγελῆ Ζάππα ἐξάδελφος Κωνσταντῖνος Ζάππας, ὅστις ζῶν δελεῖ νέμεσθαι τὴν περιουσίαν τοῦ αἰοδίδμου Εὐαγγελῆ κατὰ τὴν ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1860 διαθήκην αὐτοῦ.

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ.

Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν ἀνωτέρω μνημείων τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ κατάλληλον θεωροῦμεν νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ κυριώτερα τῶν κληροδοτημάτων, ἅτινα φιλάγαθοι καὶ φιλοπάτριδες ὁμογενεῖς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀφῆκαν, ποδοῦντες τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἴδικὴν αὐτοῦ βελτίωσιν.

Α) Ὁ Ἰωάννης Ἀνδρέου Βαρβάκης, ἐκ Φαρῶν, ἔμπορος ἐν Ταγαρόκ τῆς Ῥωσσίας καὶ τελευτήσας ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1825, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ ἔθνος 700,000 βούβλια χάρτινα δι' ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν Λυκείου, προσέτι

300,000 ρούβλια χάρτινα πρὸς ἐκπαίδευσιν νέων. Ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῆς ἀξήνησείσης διὰ τῶν τόκων εἰσεπράχθησαν τῷ 1830 ρούβλια 262, 840 δαπανηθέντα εἰς τὰς τότε ἐθνικὰς ἀνάγκας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1848 μέχρι τοῦδε εἰσεπράχθησαν παρὰ τῆς Β. Κυβερνήσεως δραχμαὶ 1,998,930· περιμένονται δὲ εἰσέτι ἐκ Ῥωσσίας καὶ δρ. 700,000.

Β) Οἱ Ἀδελφοὶ Ζωσιμᾶ ἐξ Ἰωαννίνων, μεχάδμοι εὐεργέται τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνος, διὰ τοῦ ἐπιζώντος κατὰ τὸ 1829 Νικολάου Ζωσιμᾶ ἐκκληροδότησαν εἰς τὸ Ἔθνος 100,000 χάρτινα ρούβλια πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πεσόντων Ἑλλήνων, πρὸς δὲ καὶ σπανιωτάτην καὶ βαρύτιμον συλλογὴν νομισμάτων καὶ κειμηλίων, καὶ βιβλιοθήκην συνισταμένην ἐκ 14 χιλιάδων τόμων. Δι' ἐτέρων δὲ κληροδοτημάτων τῶν Ἀδελφῶν Ζωσιμᾶ, ὧν ἡ ἀξία ὑπολογίζεται σήμερον εἰς δρ. 1,000,000, συντηροῦνται τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς πατρίδος των.

Γ) Ὁ Ἰωάννης Παντελεήμονος Πόζος, ἐκ Πελοποννήσου, ἐπιστήσιος φίλος καὶ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης τοῦ αἰοιδίμου Βαρβάκη, ζῶν ἔτι τῷ 1838, προσέφερε 100,000 χάρτινα ρούβλια, ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδευσεως Ἑλληνοπαίδων.

Δ) Ὁ Νικόλαος Κρίτσκης, ἐκ Θεσσαλίας, ἀντιναύαρχος εἰς τὴν Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν, ἀποθανὼν ἐν Εὐπατορίᾳ, ἐκκληροδότησε τῷ 1844 εἰς τὸ Ἔθνος 100,000 χάρτινα ρούβλια, ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν ἐκπαιδεύωνται δύο νέοι ἐκ Βώλου, εἰς Ὑδραῖος, εἰς Σπετζιώτης καὶ εἰς Πελοποννήσιος.

Ε) Ὁ Κωνστ. Μπέλλιος Μακεδὼν, ἀποθανὼν ἐν Βιέννῃ, ἐκκληροδότησε τῷ 1838 εἰς τὸ Ἔθνος 30,000 ἀργυρᾶ φιο-

ρίνια, ἵνα ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν ἐκπαιδεύωνται νέοι ἐκ Μακεδονίας.

Ζ) Ὁ Χρ. Σαλλονόννης, ἐκ Μακεδονίας, τῷ 1853 ἐκκληροδότησε 2,000 φλωρία Ὀλλανδικὰ, ἵνα οἱ τόκοι αὐτῶν δαπανῶνται ὑπὲρ Σχολείων καὶ ἐνδεῶν μαθητῶν.

Η) Ἡ Ῥεγγίνα Ῥογκώτη, ἐξ Ἡπείρου, ἀποθανοῦσα τῷ 1846 ἐν Βιέννῃ, ἐκκληροδότησε 10,000 φιορίνια, ἵνα ἐκπαιδεύωνται διὰ τῶν τόκων αὐτῶν δύο Ἑλληνοπαίδες εἰς τὰς ὠραίας τέχνας.

Θ) Ἡ Σοφία Κοναστόβα, τὸ γένος Λάσκαρη, τῷ 1848 ἐκκληροδότησε 100,000 χάρτινα ρούβλια, ἵνα ἐκ τῶν τόκων ἐκπαιδεύωνται ἐνδεεῖς νεάνιδες, καὶ εἷς δόκιμος τῆς ἐν Ἄσωνι μονῆς τοῦ Ζωγράφου.

Ἄλλ' ἐκτος τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων καὶ ἕτεροι δεκαεπτὰ φιλοπάτριδες ἐκκληροδότησαν διάφορα ποσὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος. Ἄπαντα δὲ τὰ ἄχρι τοῦδε ἐκ τῶν ἀνωτέρω κληροδοτημάτων εἰσπραχθέντα παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀναβαίνουσιν, ὡς πληροφοροῦμεθα, εἰς δρ. 3,000,000 περίπου· καθόσον

Ἔχει 400 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς

ἀξίας σήμερον

Δραχ. 800,000

Ἔχει προσέτι εἰς τὴν Ἐθν. Τράπ. ἐπὶ τόκῳ 4 0/0 » 101,356

Ἔχει προσέτι εἰς τὴν Τράπ. ἐπὶ τόκῳ 6 1/20/0 » 1,438,000

Ἔχει προσέτι ὁμολογ. τοῦ ἔθν. δανείου τῶν 6 ἑκατ. » 609,400

Εὐχῆς δὲ ἔργον ἦτολεν εἶσθαι, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις κατ' ἔτος ἐδημοσίευσεν πρὸς γνῶσιν τοῦ Πανελληνίου, ἀκριβῆ πίνακα ἀπάντων τῶν κληροδοτημάτων, καὶ ἀκριβῆ λογαριασμὸν τῆς

ἐτησίας διαχειρίσεως αὐτῶν καὶ τῶν τόκων αὐτῶν. Τοιαύτη δημοσίευσίς καὶ τοὺς συγγενεῖς τῶν δωρητῶν ἤδελεν εὐχαριστεῖ καὶ ἄλλων ὁμογενῶν τὴν φιλοτιμίαν ἤδελεν ἐξάπτει, καὶ περὶ τῆς καταλλήλου χρήσεως αὐτῶν ἴδελε διαβεβαίῳ τὸ Ἔθνος.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἕτερον μέγα κληροδότημα ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ὑπάρχον εἰς τὴν Ῥωσικὴν Αὐτοκρατορικὴν Τράπεζαν.

Ὁ Ἰωάννης Δομπόλγης, ἐξ Ἡπείρου, ἀποβιώσας τῷ 1850, ἀφίερωσεν ἅπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Ἔθνος, διέταξε δὲ νὰ κατατεθῇ ἡ περιουσία του ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Τράπεζαν μέχρι τοῦ 1906, ὅτε μετὰ τῶν τόκων δελεὶ μεταβιβασθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἀνεγερθῇ καὶ συντηρῆται Πανεπιστήμιον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Καποδιστριακόν. Τὰ δὲ ἄχρι τοῦδε κατατεθέντα εἰς τὴν εἰρημένην Τράπεζαν ἀναβαίνουσιν, ὡς πληροφοροῦμεθα, εἰς 276,944 ἀργυρᾶ ρούβλια.

Ἄς εὐχόμεθα δὲ, ὅπως τόσαι εὐγενεῖς καὶ γενναῖαι δυσίαι προσαγόμεναι εἰς τὸν ἱερὸν Βωμὸν τῆς Πατρίδος ἐξιλεώσωσιν ἐπὶ τέλους καὶ Θεὸν καὶ ἀνδρώπους, καὶ οὕτως ἡ Πατρίς ἴδῃ μέλλον, εὐτυχέστερον τοῦ παρόντος. Ἀλλὰ, καὶ ὑμεῖς, τὸ εὐτυχέστερον μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς δελεὶ εἰσθῆαι ἀνέφικτον, ἂν πάντες δὲν ἐννοήσωμεν, ὅτι οὐχὶ τὰ ξηρὰ γράμματα καὶ ἡ ξηρὰ παιδεία, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἠθικὴ καὶ πρησκευτικὴ καλλιέργεια τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ δύναται νὰ παραγάγῃ τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν εὐημερίαν τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν Ἔθνους, καὶ ἐπομένως εἰάν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν στρέψωμεν πάντα

τὰ μέσα, ἅτινα ἡ εὐγενὴς φιλοπατρία τῶν Ἑλλήνων προσήνεγκε καὶ δελεὶ προσφέρει εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος!

Σ. Ε. Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον, ὀφείλομεν εἰς τὸν πατριωτικὸν κάλαμον διακεκριμένου συμπολίτου ἡμῶν καὶ συγγραφέως ἠθικωτάτων πονημάτων. Ἐξεδόθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν “Ἀἰῶνα” τῶν Ἀθηνῶν.

ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ.

ΛΙ ΔΥΩ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΦΙΛΟΓΕΝΕΙΑ ΖΑΠΠΑ.

Ἄξιον ἀναγνώσεως θεωροῦμεν παρὰ τῷ ἐλληνικῷ κοινῷ τὸ κείμενον τῶν ἀκολουθῶν ἐπιστολῶν.

Διὰ τῆς μιᾶς τούτων ὁ κ. Χρηστίδης, πρόεδρος τῆς Βουλῆς, διηρημήνευσεν ὡς ἄριστα καὶ ἐλληνικώτατα τὸ φρόνημα τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πρὸς τὴν μνήμην τοῦ μακαρίτου Εὐαγγέλη Ζάππα, ἀφιερῶσαντος πᾶσαν τὴν κολοσιαίαν περιουσίαν του ὑπὲρ ἐθνικωτάτης ὑποθέσεως. Ὁ κ. Χρηστίδης διὰ τῆς ἐπιστολῆς του ἐξέκασεν ὠραιότατα τὰ εὐγενέστερα αἰσθηματα ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἐπιζῶντος κ. Κωνστ. Ζάππα, ἐξαδέλφου καὶ ἐκτελεστοῦ τῆς τελευταίας βουλήσεως τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Εὐαγγέλη Ζάππα.

Διὰ τῆς ἐτέρας ἐπιστολῆς ὁ Κωνστ. Ζάππας οὐ μόνον ἀνομολογεῖ χάριτας καὶ εὐχαριστίας εἰς τὴν Βουλὴν, ἀνδ' ὅσων ἐν αὐτῇ ἐλέχθησαν ἀγαθῶν ὑπὲρ τοῦ ἴδρυτοῦ τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ἐνομοθετήθησαν δαψιλῶς ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει λαμπροῦ κτιρίου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀλλὰ συνάμα καὶ οὗτος, ὑπερακοντίζων τὴν φιλογένειαν τοῦ ἐξαδέλφου του, ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐχεται καὶ συνιστᾷ ταχίστην τὴν ἀνέγερσιν

καὶ συντέλεισιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, ἐξ ἄλλου δὲ δίδει πάνδημον ὑπόσχεσιν “ἐκτελέσεως καὶ τῶν ἰδιαιτέρων του προθέσεων ὑπὲρ τῆς φιλότατης πατρίδος”, ὅπως καὶ αὐτὸς “προσφέρῃ τὸν εἰς αὐτὴν ὀφειλόμενον φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης του”.

Ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις λέξεσιν εἰκονίζεται ἡ εἰλικρινεστέρα φιλογένεια. Παρ' ἡμῖν ὅμως κεῖται ὅπως διὰ τῆς διαγωγῆς μας χρησιμοποιήσωμεν τα ἡθικὰ ταῦτα κεφάλαια ὑπὲρ τοῦ τόπου. Ἄπαιτούμενον ἄρα εἶνε νὰ ἐπισπευθῇ ἐκ παντὸς τρόπου ἡ πρόοδος τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ἡ ἀνέγερσις τοῦ μεγάρου αὐτῶν.

Ἄριθ. πρωτ. 515.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΓΕΝΗ ΚΥΡΙΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΖΑΠΠΑΝ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ὑπὲρ πατρίδος ζήλου, ὅστις κατέφλεγε τὴν καρδίαν τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλη Ζάππα, ὀρμώμενον τὸ ὑπουργεῖον Ζαΐμη, ἔσπευσε νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, καὶ ἐξαίτησῃ τὴν ψῆφον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ὅπως συντρέξῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὰς προσπαθείας ὑμῶν εἰς τὴν ὅσον οἶόν τε ταχεῖαν καὶ εὐρεῖαν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, τοῦ ὁποίου τὴν πραγματοποίησιν ὁ ἐνάρετος ἐκείνος πολίτης, ὁ ἐξαδέλφος σας Εὐαγγέλης Ζάππας, ἀνέθετο εἰς τὴν φροντίδα ὑμῶν ἐν τῇ πατριωτικωτάτῃ αὐτοῦ διαθήκη.

Κατὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον καθίσταται νόμος τοῦ Κράτους, παραχωρεῖται δωρεὰν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ βῆθόντος μεγάρου, τῆς περιοχῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ ἅπασα ἡ ἐθνικὴ γῆ ἢ περικλειομένη

ἐν τῇ ἐκτάσει, ἥτις διαχωρίζεται ἐπὶ τοῦ συνυποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν διαγράμματος διὰ χρώματος φαιοῦ, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐκτασις εἶναι 67,825 μέτρα τετραγ. γαλλικὰ.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ νομοσχεδίου παραχωρεῖται ὡσαύτως διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἀνήκον ἐξ ἡμισείας εἰς το δημόσιον μέρος ἐκ τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ ἰδίου χώρου γῆς, τῆς διακρινομένης ἐπὶ τοῦ διαγράμματος διὰ τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ὅπερ ἀνέρχεται εἰς μέτρα τετραγ. γαλλικὰ 11,320. Ἐπομένως τὸ ὅλον τῆς ἐκτάσεως τῆς παραχωρουμένης γῆς ἀνέρχεται εἰς μέτρα τετραγ. 79,145 περίπου.

Ἐκτὸς τούτου τὸ νομοσχέδιον ἀπαγορεύει βητικῶς παντὸς εἶδους ἀνοικοδόμησιν ἐπὶ τυχούσης ἐν τῇ αὐτῇ ἐκτάσει ἰδιωτικῆς γῆς, ἐπιφυλαχθέντος τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνοικοδομήσεως ἀποκλειστικῶς διὰ μόνην τὴν χρῆσιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, τῆς περιοχῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ.

Ἐρχομαι ἤδη νὰ σᾶς ἀναγγείλω τὰ διατρέξαντα κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν. Ὅτε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἤλθεν ἡ σειρά τῆς ὀριστικῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου, ὁπότε οὐδεμία παρ' οὐδενὸς ἠγγίκετο ἀντίρρησης καὶ ἡ ὁλόψηφος γνώμη τῆς Βουλῆς ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου παρίστατο ἐκ τῶν προτέρων ἀδιαφιλονεικητος, παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ βουλευτὴς Τριφυλίας κ. Σωτηρόπουλος, μέλος τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπῆς, ἀπήγγειλε λόγον πανηγυρικὸν ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλιου διὰ τὴν ἐξειδικασμένην πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν αὐτοῦ. ἐπήνεσε δὲ διαφερόντως καὶ ὑμᾶς διὰ τὰς εὐκρινεῖς προσπαθείας, ἃς καταβάλλετε τόσον πρὸς διατήρησιν τῆς εἰς τὸ ἔθνος κληροδοτηθείσης σημαντικῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου, ὅσον καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης

αὐτοῦ, καὶ ἰδίως ἐκείνων, αἵτινες ἀφορῶσι τὴν ταχεῖαν ἀνεγερσιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων.

Ὁ ἀφελὴς λόγος τοῦ βουλευτοῦ Τριφυλίας, ὀφείλω νὰ σᾶς τὸ ὁμολογήσω, ἐνεποίησεν εἰς τὴν Βουλὴν ἀρίστην ἐντύπωσιν, καὶ πρὸς πλήρη γνώσιν τῶν φράσεων καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐπεώρησα καθῆκόν μου νὰ σᾶς διαβιβάσω ἀντίγραφον αὐτοῦ ἐξηγημένον ἐκ τῶν ἐπισήμων πρακτικῶν τῆς Βουλῆς, κατόπιν δὲ ἐπιφυλαττόμενος νὰ σᾶς στείλω ἀντίτυπον τῶν στενογραφημένων πρακτικῶν αὐτῆς. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος κατέπαυσε τὸν ὠραῖον λόγον του μὲ ἐπίλογον, περιέχοντα τρεῖς δικαιοτάτας προτάσεις, ἃς ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τῶν πρακτικῶν παρατηρεῖτε, καὶ αἵ τινες εἶναι ὁ ὀφειλόμενος φόρος εἰς τοὺς ἀγαπῶντας εὐκρινῶς τὴν πατρίδα καὶ μεριμνῶντας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ τῆς δόξης αὐτῆς.

Δὲν ἔχετε ἀνάγκην, κύριε, νὰ μάθητε παρ' ἐμοῦ, ἀφ' οὗ εὐρίσκονται ὑπὸ τὰς ὄψεις σας τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς, ὅτι αὕτη συγκινηθεῖσα οὐχὶ τόσον ὑπὸ τὴν ὑλικὴν ἐποψίν τῆς προσφορᾶς, ὅσον ἐκ τῆς προαιρέσεως τοῦ πατριώτου Εὐαγγέλιου Ζάππα, μετ' εὐφημιῶν σύσσωμος παρεδέχθη καὶ ἐψήφισε τὸ νομοσχέδιον ὡς καὶ τὰς προτάσεις τοῦ βουλευτοῦ. Ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς στιγμῆς ὁ ἀοιδίμος Εὐαγγέλιος Ζάππας κατέλαβε καὶ θέλει κατέχει τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς χρυσᾶς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐντιμον καὶ λίαν ἐπιζήλον θέσιν μετ' αὐτὸν δὲ τάττεσθε καὶ ὑμεῖς εἰς ἄλλην οὐχὶ κοινὴν θέσιν.

Οὕτως ἀμείβονται αἱ μεγάλαι κατὰ τὴν προαίρεσιν πρὸς τὰ ἔθνη ὑπηρεσίαι ἀείμνηστοι εἶναι αἱ θυσαίαι αἱ γινόμεναι πρὸς τὰ ἔθνη, διότι ἀθάνατα εἶναι καὶ τὰ ἔθνη. Οὐδέποτε δὲ δικαιούται νὰ ἐπιθραύεται ὁ ἀγαθὸς πολίτης εἰς τὰς

ὑπὲρ πατρίδος πατριωτικὰς διαδόσεις αὐτοῦ ἐκ τῆς δειλῆς ὑπονοίας τοῦ ὅτι οἱ λαοὶ εἶναι ἄδικοι· διότι καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι μία γενεὰ λησμονεῖ πρὸς καιρὸν τὸ πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς ἄνδρας καθήκον, μετ' ὀλίγον ἄλλη γενεὰ, πλήρης ἐνθέου πατριωτισμοῦ, τὸν ὁποῖον γεννᾷ ἢ παρελθούσα ἀδικία, ἐπέρχεται καὶ ἀποδίδει πλήρη δικαιοσύνην, καὶ ἀνεγείρει πρὸς δόξαν αὐτῶν μαυσωλεῖα. Αἱ πρὸς ἰδιώτας χάριτες ἐγκλείουσι τι τὸ σφαλερὸν, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἀπεδόθησαν δι' ἀγνωμοσύνης ἢ συνετελεύτησαν μετ' ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ εὐεργετηθέντος. Διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος προσήνεγκαν ἀφειδῶς καὶ μετὰ πάσης αὐταπαρνήσεως τὴν ζωὴν των, τὰ φίλτατά των, τὰς περιουσίας των, οὐδέποτε δὲ εἰς φιλοδόξους σκοποὺς ἢ εἰς ἀπολαύσεις ἐφημέρους ἢ εἰς προσωπικὰς μεγαλοδορίας.

Τὴν ἐνδοξὸν (ταύτην ὁδὸν ἐβάδιον) εὐδαρῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως καὶ ὁ αἰδίδιμος Εὐαγγέλης· διὰ τοῦτο, καὶ ζῶν τῆς πατρίδος ἐμνήσθη πρὸ πάντων, καὶ τελευτῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἐμερίμνησε. Ναί! διὰ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς κατέλιπεν ἅπασαν τὴν πλουσίαν περιουσίαν του. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλλάδος δια τοῦ δημοσιωτέρου τρόπου ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν τὸν δίκαιον ἔπαινον, καὶ διὰ νόμου παρέπεμψαν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὴν μνήμην τῶν εὐγενῶν καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνδρός, καὶ μετ' ὀλίγον ἢ εἰκὼν αὐτοῦ δελεῖ κατέχει διακεκριμένην θέσιν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους ἐντὸς τοῦ βουλευτικοῦ περιβόλου.

Διαβιβάζων ὑμῖν, κύριε Κωνσταντίνε, διὰ τῆς παρουσίας τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, ἐντολῇ αὐτῆς, εὐχομαι ἐκ καρδίας ὅπως καὶ ὑμεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι ὁμογενεῖς εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, μιμη-

θεῖσαι τὸ πατριωτικὸν καὶ εὐγενὲς παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν ὀπισθὲν του ὁ ἀείμνηστος Εὐαγγέλης. Εἰς αὐτὴν τὴν ὁδὸν εὐρίσκει πᾶς τις τὴν ἀληθῆ δόξαν του. Ἄς μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἡ κλασικὴ αὕτη χώρα διεκρίθη καθ' ἅπαντα τὸν μακρὸν καὶ ἀγῆρω αἰῶνα ὡς γεννήσασα καὶ θρέψασα μεγάλους νόας, εὐγενεῖς καρδίας καὶ ἀδαμαντίνους χαρακτῆρας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Νοεμβρίου 1869.

Ὁ πρόεδρος Δημήτρ. Χρηστίδης.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΕΒ. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ἙΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ.

Κύριε πρόεδρε,

Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Σεβαστὴ τῆς Ἑλλάδος βουλὴ ἐσυζήτησε καὶ ἐπεψήφισε τὸ περὶ ἀνεγέρσεως τῶν Ὀλυμπίων νομοσχέδιον, δελεῖ κατέχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ τοῦ βίου μου. Ὡς πολύτιμον δὲ καὶ προσφιλὲς κειμήλιον δελεῖ διατηρεῖ τὸ ὑπ' ἀριθ. 515 ὑμέτερον ἔγγραφο, ὑπερ ἠτύχησα νὰ λάβω κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους, καὶ δι' οὗ οὕτω φιλοφρόνως τὸ Σεβαστὸν Σῶμα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους εὐηρεστήθη νὰ μοι διακοινώσῃ τὰ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ λαβόντα χώραν.

Ἄδυνατῶ, κύριε πρόεδρε, νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τὴν συγκλίνησιν, τὴν ὁποῖαν μοι ἐπροξένησε τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ. Ἡ εὐφροσύνη καὶ εὐχαρίστησις, ἣτις καὶ τὰ μυχιαίτατα τῆς καρδίας μου ἐπλήρωσεν, ὑπῆρξε μεγίστη, ὅτε εἶδον τὸ ἔνομα τοῦ αἰδίδιμου Εὐαγγέλη ἐξυμνούμενον καὶ δοξαζόμενον παρὰ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους, καὶ τὸν πατριωτικὸν αὐτοῦ οὕτως ἐπισήμως ἀνταμειβόμενον. Ἡ δὲ ἐπίξη-

λος εκείνη τιμή, εἰς ἣν τὸ ἔθνος ἀνύψωσεν οὕτω τον ἰδρυ-
τὴν τῶν Ὀλυμπίων, δελεῖ εἰσῆαι δι' ἐμέ ἢ ἐξοχωτέρα καὶ
πολυτιμοτέρα ἱκανοποίησις, ἵτις ἠδύνατο νὰ δοῖται εἰς τὰς
ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν πατριωτικῶν πόδων
τοῦ ἀοιδίμου αὐτοῦ ἄνδρος προσπαθείας μου. Ἄν δὲ ἕκα-
στος Ἕλληγν μετα χαρᾶς εἶδε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναγραφό-
μενον μεταξὺ τῶν ἀθανάτων εὐεργετῶν τῆς πατρίδος, εἰς
ἐμέ ὅμως τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ, τὸν ἐπὶ τριακονταετίαν συζή-
σαντα καὶ συναργασθέντα μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον
ἀνετέθη ἢ ἐκτέλεσις τῶν τελευταίων ὑπὲρ τοῦ ἔθνους βουλή-
σεῶν του, ἔπρεπε κατὰ δίκαιον λόγον νὰ προξενήσῃ μεγίστην
ἀγαλλίασιν καὶ ἀνέκφραστον ψυχικὴν εὐφροσύνην.

Ἄπεριόριστος ὅθεν δελεῖ εἰσῆαι ἡ εὐγνωμοσύνη μου προς
τὴν ὀλομέλειαν τοῦ Σεβαστοῦ σώματος τῆς Βουλῆς διὰ ταῦτα,
καὶ συγχρόνως διὰ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν, τὴν ὁποῖαν εὐφρε-
στήθη νὰ ἀπονείμῃ εἰς ἐμέ, τὸν οὐδὲν ἄλλο ἢ ὀφειλόμενον
ἱερὸν χρέος πράττοντα ἐν τῇ προκειμένη ὑποῖσει, καὶ νὰ
ἐπιδοκιμάσῃ ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπρότεινεν ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθη-
μάτων ὀρμώμενος ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Τριφυλίας κ. Σωτη-
ρόπουλος, πρὸς τὸν ὁποῖον κατὰ καθῆκον ἐκφράζω τὰς
εὐχαριστίας μου.

Ἐπίσης ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην ὀφείλω καὶ εἰς τὸ
Σεβ. ὑπουργεῖον, ὅπερ ἐμπνεόμενον ὑπὸ τῶν ἀκραιφνῶν πατριω-
τικῶν αἰσθημάτων τοῦ ἐπαξίως προεδρεύοντος αὐτὸ ἀξιο-
τίμου Κυρίου Ζαῖμη, ἔσπευσε νὰ υποβάλλῃ εἰς τὴν Σεβαστὴν
Βουλὴν τὸ περὶ ἀνεγέρσεως τῶν Ὀλυμπίων νομοσχέδιον αὐτὸ,
διὰ τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ ὁποῖου μεγίστη συνδρομὴ καὶ ἐνί-
σχυσις μοι χορηγεῖται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἱερᾶς ταύτης
ὑποχρεώσεώς μου.

Μετὰ θερμῶν ὅθεν δακρύων ἱκετεύω τὸν Ὑψιστον, ὅπως
μὲ ἀξιώσῃ νὰ ἴδω ὅσον τάχος ἐκπληρουμένην τὴν ὑποχρεώσιν
μου ταύτην, δι' ἧς δελεῖ πραγματοποιηθῆ ὁ διακαέστερος
τῶν πόδων τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλι· νὰ εὐδοκήσῃ δὲ ἐν τῇ
ἀπειρῶ Αὐτοῦ ἀγαθότητι, ὅπως καὶ γὰρ δυνηθῶ ἀκολούθως
νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὲρ τῆς φιλότιμης Πατρίδος
ἰδιαιτέρων προῖσεῶν μου, καὶ προσφέρω τὸν εἰς αὐτὴν ὀφει-
λόμενον τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον· τότε δὲ μετὰ ψυχῆς ἀνα-
παυμένης καὶ εὐφροσύνου εὐχαριστῶν τὸν Ὑψιστον δελεῶ ἀνα-
φωνήσει αὐτῷ “Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα.”

Παρακαλῶ ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, ὅπως εὐαρεστηθῆτε
νὰ διερμηνεύσῃτε τα αἰσθημάτων μου ταῦτα πρὸς το Σε-
βαστὸν Σῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς.

Ἐν Βροσβενίῳ τὴν 3 Ἰανουαρίου 1870.

Ἐποσημειοῦμαι μετὰ βαδύτάτου σεβασμοῦ

Κωνσταντῖνος Ζάππας.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ.

Λόγος έκφωνηθεὶς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις γενόμενον μνημό-
συνον τοῦ ἀοιδίμου Λαζάρου Κουντουριώτου, τῆ 21 Σεπτεμ-
βρίου 1854, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ὑπὸ Ε. Α. Σίμου.

“Καὶ οὐκ ἀνέστη προφήτης
ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς.”

Πολλάκις, εἰς τὰ μεγάλα συμβάντα τοῦ βίου τῶν ἔθνων,
ἔξοχοί τινες ἄνδρες ἀναφαίνονται ἐν τῷ μέσῳ, προωρισμένοι
ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας νὰ ἐξασκήσωσι τσσαύτην καὶ τόσον
ιδιάζουσαν ἐπὶ τῶν συμβάντων τούτων ἐπιζρόη», ὥστε κατα-
λαμβάνουν δικαιοματικῶς τὴν κορυφαίαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ θεῶν
μεταξὺ τῶν συγχρόνων ὁμοεθνῶν των, παραδίδοται εἰς τὰς
ἐπερχομένας γενεὰς ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματός των ὡς ἀντιπρο-
σώπων τῆς ἐποχῆς των, καὶ ἡ παγκόσμιος γνώμη θεωρεῖ
τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπαρξὲν αὐτῶν ὡς ὅρον ἀπαραί-
τητον τῆς τελεσιουργίας τῶν πράξεων ἐκείνων μὲ τὰς ὁποίας
ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν φαίνεται ἀξίως συνδεδεμένη.

Ἡ ὑπεροχὴ τῶν προνομιούχων τούτων ἀνδρῶν εἰς τὸ
στάδιον τὸ ὁποῖον ἐκλήθησαν νὰ διατρέξωσιν εἶναι τόσον
ἀδιαφιλονείκητος, ὥστε καὶ ζῶντες ἀκόμη μένουσιν ἀντι-

ζήλων· σιγᾷ δὲ αὐτοὺς ὁ φθόνος· ἡ ἔρις, ἡ ἄμιλλα ἐργά-
ζονται εἰς χώραν κατωτέραν τῆς αἰθερίου περιωπῆς των
ἢ μεγάλη μορφὴ των, κατέχουσα ἀκίνητος τὴν πρώτην τῆς
εἰκόνας θεῶν, ἀφίνει ὀπισθεὺν αὐτῆς σκηρὴν κινήτην ὅπου
ὅλα τὰ δευτερεύοντα πρόσωπα δύνανται νὰ τοποθετηθῶσιν
ἀνεμποδίστως εἰς τοιαύτην πρὸς ἄλληλα σχέσιν, ὅποیان αἱ
διάφοροι τῶν θεατῶν ἐπόψεις ἤθελαν εἰς αὐτὰ προσδιορίσει.
Δι' αὐτοὺς μόνους οἱ σύγχρονοι εἶναι μεταγενέστεροι.

Τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ὁ βίος ἄλλοτε μὲν καταβρέσει πατα-
γητικὸς καὶ θορυβώδης, ἄλλοτε δὲ κυλιέται ὁμαλὸς καὶ
ἡσυχος. Τινὲς ἀρπάζουν τὴν θεῶν ἢ ὑπεροχὴ των ἐπὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἢ δεσποτεία των ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἶναι ἀπο-
τέλεσμα αὐταρχικῆς καὶ βεκτηρίας θελήσεως· τινὲς δὲ σύ-
ρονται εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκουσίως· καὶ ἰσχυρὰν μὲν ἔχουν τὴν
θελήσιν ἐπίσης, διότι ἄνευ ἰσχυρᾶς θελήσεως τίποτε ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ δὲν κατορθοῦται, θέλουν δὲ τὸν θροναμβον τοῦ
ποδομένου πράγματος μᾶλλον ἢ τὸν τῆς ἰδίας θελήσεως.
Ἄλλοι, καὶ τοὶ ἐπενεργοῦντες ἐπὶ τῆς τύχης μυριάδων ἀν-
θρώπων, εἰς ἑαυτοὺς μόνους ὡς εἰς κέντρον τῶν σκοπῶν καὶ
τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν ἀποβλέπουν· ἄλλοι, εἰς τὸ κοινὸν συμ-
φέρουν ἀφορῶντες, διακρίνονται ἐκ τῶν πολλῶν κατὰ τὴν
αὐταπάρησιν μόνον καὶ τὰς ψυχίας. Οἱ μὲν, ἐν πᾶσι καὶ
κατὰ πάντα φιλοπρωτοῦντες, ἀγαποῦν νὰ μένωσι περιφανεῖς
καὶ περίβλεπτοι διαπαντός· οἱ δὲ, καὶ κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν
αὐτῆν τοῦ ἔργου εἰς τὸ ὁποῖον ἐκλήθησαν, ἀποφεύγοντες τὴν
ἐπίδειξιν τῆς ἐξουσίας, βυθίζονται ὀλοτελῶς μετὰ τὴν ἐκ-
πλήρωσιν ταύτην εἰς τὴν ἀφάνειαν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ὡς
πρῶτοι αὐτοὶ λησμονοῦντες το ἔνδοξον αὐτῶν παρελθόν.

Ποῖος ἐξ ὑμῶν, κύριοι, εἰς τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις

δὲν ἀνεγνώρισε τὴν σοβαρὰν καὶ σεβαστὴν εἰκόνα τοῦ ἡμετέρου Λαζάρου Κουντουριώτου; Ποῖος εἶναι ὁ Ἕλληνας, ὁ σύγχρονος, ὁ μεταγενέστερος, ὅστις θέλει ἀρνηθῆ εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τοῦτον ἄνδρα τὸν χαρακτῆρα τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος πολίτου, κατὰ τὴν ἐπανουμίαν τὴν ὁποίαν ὁ Ἡγεμὼν, ἐπὶ τῇ προτάσει ἐπανορθωτικοῦ ὑπουργείου, ἀπονέμει σήμερον εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ πανδήμως; Τίνος θέλει διστάσει ἢ κρίσει, τίνος ἢ συνειδήσει θέλει ταλαντευθῆ εἰς τὸ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπαρξίν τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὡς τοιαύτην λαβοῦσαν ἐπὶ τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἐπαναστάσεως ἐπιβρόχον, ὥστε εἰς αὐτὸν πρὸ παντὸς ἄλλου ν' ἀποδοθῆ τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως ἢ ἐπιτυχίας;

Ναί, κύριοι. Ἡ ἐπανάστασις ἡμῶν ἔχει τοὺς ἐνδόξους τῆς ἄνδρας. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἀστέρεις φαεινοὶ ἐπὶ τοῦ στερεώματος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν εὐκλείας, ἐνεγράφησαν εἰς τὴν μεγάλην βίβλον τῆς ἱστορίας, καθὼς εἶναι ἐγγεγραμμένα μὲ γράμματα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης καὶ εἰς τὰς καρδίας ὅλων ἡμῶν. Ἄλλ' ὅταν ἡ ἱστορία ζητήσῃ τὸν ἐκπροσωποῦντα τὴν μεγάλην ταύτην ἐποχὴν ἄνδρα, καθὼς ἄλλος ὑπὸ μίαν καὶ ἄλλος ὑπὸ ἄλλην ιδιότητα, εἰς ἄνθρωπον ὡσεπιτοπολὺ ἐκπροσωπεῖ ἐκάστην τῶν μεγάλων τῆς ἱστορίας ἐποχῶν, καθὼς ὁ Μωϋσῆς τὴν λύτρωσιν τῶν ἐβραίων, καθὼς ὁ Θεμιστοκλῆς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐλληνικῆς αὐτονομίας, καθὼς ὁ Ἀλέξανδρος τὴν διάδοσιν τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καθὼς ὁ Βρούτος τὴν γέννησιν τῆς ρωμαϊκῆς ἐλευθερίας, καθὼς ὁ Τέλλος τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλβετίας, καθὼς ὁ Βασιγκτὼν τὴν καθίδρυσιν τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, καθὼς ὁ Ναπολέων τὸν ἐγκεντρισμὸν τῶν ἀρχῶν τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως εἰς τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ὅταν, λέγω,

ἢ ἱστορία θελήσῃ νὰ διακρίνῃ τοιοῦτον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἡμῶν ἄνδρα, καὶ ὡς τοιοῦτον ζητήσῃ τὸν πλέον ἀναγκαῖον, τὸν πλέον ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπανάστασεως ταύτης, τὸν ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἢ ὑπεροχὴ ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἀδιαφιλονείκητος, ὡς τότε, κύριοι, χωρὶς ν' ἀδικηθῆ κάνεις, χωρὶς νὰ παραγνωρισθῆ κανεὶς ἀρετῆ, κανεὶς ἀξία, κανεὶς κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν συντελεστικότης, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐλληνικῆς ἐπανάστασεως θέλει ἐμφανισθῆ ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης.

Καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει διὰ τοῦτο ἀφορμὴν νὰ σεμνύνεται καὶ νὰ καυχᾶται. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εὐρέθη ποτέ εἰς τὰ πεδία τοῦ Ἄρεως. Ξένος ὑπῆρξε καὶ αὐτοῦ τοῦ στοιχείου διὰ τοῦ ὁποίου ἰδίως ἐπενήργησεν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, τοῦ ναυτικοῦ οὔτε πολιτικῶς διεύθυνε τὰς ἡγίας τοῦ Κράτους, οὔτε διπλωματικῶς διεξήγαγεν ἐπιφελεῖς μετὰ ξένων ἐπικρατειῶν διαπραγματεύσεις. Θεσίαν δημοσίαν δὲν κατέλαβε ποτέ ἔζησεν, ἐπολιτεύθη καὶ ἀπέθανεν ἀπλοῦς ἰδιώτης. Ἄλλ' ἐνόησεν ὅτι ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη ἦτον ἢ καταλληλοτέρα πρὸς τὸν ἐθνικὸν σκοπὸν, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε, καὶ ἐκεῖθεν ἐργάσθη τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἐφάνη δὲ μέγας εἰς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην, μέγας ὅπως δὲ ἤθελε φανῆ δι' ὅλων τῶν πομπωδῶν τίτλων μὲ τοὺς ὁποίους εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἦτον νὰ στολισθῆ.

Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον τὸν πλοῦτον. . . . ὄχι, κύριοι, ἔσφαλα ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον τρία εἶδη πλοῦτου· τὸν πλοῦτον τοῦτον τὸν ὕλικόν, τὸν ὁποῖον ἀφειδῶς ὡς ὀλίγοι, ἐπιφελέστερον δὲ ὡς οὐδεὶς, ἐπρόσφερον ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βομὸν τῆς πατρίδος.

Ἄλλ' ἔδωκε συγχρόνως εἰς τὴν καρδίαν του τὸν πλοῦτον

τῆς εὐγενεστέρως τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, τὸν πλοῦτον τοῦ πατριωτισμοῦ ποτὲ πατριωτισμὸς δὲν ἐπλημμύρησεν ἀφρονώτερος ἀνθρώπου καρδίαν ὅσον καὶ ὑπῆρχαν ἐν αὐτῇ ἀφρόνως ὅλα τοῦ πατριωτισμοῦ τὰ εἶδη. ὡς καὶ αὐτὸς ὁ λεγόμενος πατριωτισμὸς τοῦ κωδωνοστασίου εἰς αὐτὸν ἤτον μέγας καὶ εὐγενής· ὄχι πολέμιος, ἀλλ' ὁ καλλίτερος καὶ συντελεστικώτερος ὑπηρετῆς τοῦ μεγάλου τῆς ὅλης πατρίδος πατριωτισμοῦ.

Εἶχε καὶ ὁ νοῦς του τρίτον ἄλλον πολῦτιμον· πλοῦτον, πλοῦτον σπάνιον, πλοῦτον δυσεύρετον, τὸν πλοῦτον τῆς τιμαλφεστέρως καὶ τῆς δυσκολωτέρως τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, τῆς γνώσεως ἐκείνης ἣτις σπανίως ἐνοικεῖ εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, τῆς γνώσεως ἐκείνης διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ὁποίας πράττονται τὰ μεγαλήτερα ἀτοπήματα, τὰ μεγαλήτερα λάθη, ματαιώνονται αἱ καλλίτεραι διαδέσεις, μαραίνονται αἱ χρηστότεραι ἐλπίδες· τῆς γνώσεως ἐκείνης τῆς ὁποίας εἶναι εὐτυχεῖς ὅσοι δὲν στεροῦνται παντάπασιν, ἀλλ' ἔχουν καὶ μικρὸν κἂν αὐτῆς μέρος . . . τοῦ Γνωσῖ Σαυτὸν, κύριοι. Τὴν γνώσιν ταύτην εἶχεν ἀφρονὸν ὁ μακαρίτης Λάζαρος Κουντουριώτης. Δι' αὐτῆς ἠδυνήθη, δι' αὐτῆς κατώρρωσε νὰ καταστήσῃ ἐπιφελὲς μέχρι λεπτοῦ τὸ τάλαντον τῶν μέσων καὶ τῶν δυνάμεών του. Τί περισσότερον ὁ Θεὸς, ἡ πατρίς, ὁ κόσμος, ἡ ἱστορία, δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν ἀπο τὸν βίον ἀνθρώπου;

Ἐκπληρῶν τὸ ἐπιταχθέν μοι καθήκον νὰ ἐπαινέσω δημοσίως τὸν ἄνδρα τοῦτον, καὶ ἢν περιστάσιν προσεκλήθημεν νὰ μακαρίσωμεν δημοτελῶς τὴν μνήμην του, εἶπε νὰ μὴ κριθῶ ὀλοσχερῶς παραβάτης αὐτῆς τῆς τοῦ Γνωσῖ Σαυτὸν παραγγελίας!

Οἱ ἀρχαῖοι, κύριοι, ἐγκωμιάζοντες τοὺς νεκροὺς, συνείδωσαν πολλάκις ν' ἀρχίζωσιν ἐκ τοῦ ἐπαινοῦ τῆς γεννησάσης αὐτοὺς πόλεως. Περὶ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου εἶναι ἀδύνατον νὰ λαλήσῃ τις, χωρὶς νὰ λαλήσῃ συγχρόνως καὶ περὶ τῆς Ὑδρας· τόσον τὰ δύο ταῦτα φαίνονται συνδεδεμένα καὶ ἀχώριστα, τόσον ἐπενήργησαν ἐπ' ἄλληλα εἰς τὸ μέγα ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον Σαυμασίως συνετέλεσαν, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον δικαίως ἐδοξάσθησαν. Οὔτε ἡ Ὑδρα χωρὶς τοῦ Κουντουριώτου, οὔτε ὁ Κουντουριώτης χωρὶς τῆς Ὑδρας ἤθελαν δειχθῆ ὅπως ἐδείχθησαν.

Ὁ ἐλληνικὸς ἀγὼν προήχθη ἐν μέσῳ Σαυμάτων ἀληθῶν ἀνδρείως, καρτερίως καὶ ἀφοσιώσεως· ἡ Ἑλλάς ἅπασα κινήσεισα ἀπέδωκε τὸν φόρον τῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς μεγάλης ταύτης ἐθνικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλ' ἡ βοήθεια τὴν ὁποίαν συνεισέφεραν αἱ τρεῖς ναυτικαὶ νῆσοι διακρίνεται πάντοτε ὡς ἡ ἀναντιβῆτης συντελεστικώτερα, διότι τὸ ναυτικὸν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη σχηματισθεῖσα τακτικὴ τοῦ ἔθνους δυνάμις, διὰ τῶν ἀφρόνων καταβολῶν τῶν κατοίκων τῶν νήσων τούτων εἰς τὸ ναυτικὸν ἐφάνη ἡ ἀσυγκρίτως μεγαλητέρα ὑπεροχὴ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων διὰ τοῦ ναυτικοῦ ἠλώθησαν τὰ πλεῖστα καὶ τὰ ἰσχυρότερα τῶν φρουρίων, καὶ ὑπεστηρίχθη ἡ κεντρικὴ ἐθνικὴ ἐξουσία. Ὑψόνει δ' ἔτι μάλλον τὴν ἀξίαν τῆς συντελεστικῆς ταύτης τῶν τριῶν νήσων ἐνεργείας ἡ περίστασις τοῦ ὅτι τα μέρη ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἠσπᾶνοντο ὀλιγώτερον τὴν τουρκικὴν τυραννίαν, διότι αἱ νῆσοι αὗται ἀπελάμβαναν μεγάλα προνόμια, τούρκους δὲν εἶχαν οὔτε κατοίκους οὔτε διοικητὰς, ἐδιοικοῦντο εὐνομούμεναι ἀφ' ἑαυτῶν, οἱ φόροι τῶν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἡ εὐπορία τῶν ἐκ τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς ἐμπορίας μεγάλη.

Δὲν ἐδίστασαν μολαταῦτα νὰ ὑπακούσωσιν εὐπειθῶς οἱ κάτοικοί των, πρόκριτοι καὶ λαὸς συγχρόνως, εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, καὶ, ἀφειδούντες παντὸς πράγματος, νὰ κινδυνεύωσι περὶ τῶν ὄλων, συμμεριζόμενοι τὴν τύχην πάντων τῶν Ἑλλήνων, τῶν πλείστων ἐκ τῶν ὁποίων ὁ βίος ἦτον διὰ τα δεινὰ τῆς τουρκικῆς δεσποτείας ἀβίωτος. Ἰὼν τριῶν τούτων νήσων προεξήρχεν ἡ Ὑδρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὸν πλοῦτον, καὶ τὸν ἀριστὸν τῶν πλοίων, ἀνώτερον ὄντα, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, τοῦ ἀριστοῦ ὄλων ἐμοῦ τῶν πλοίων τῶν δύο ἐτέρων νήσων, Πετσῶν καὶ Φαζῆδ.

Ὁ γυμνὸς οὗτος βράχος, ὁ δικαίως ἐπωνομασθεὶς προπύργιον τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἔλαβε τὸν σημερινὸν οἰκισμὸν του ἐξ ἀδρόισματος ἀποίκων, οἵτινες, φεύγοντες ὡσεπιτοπολὺ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν, κατέφυγαν ἐκ διαφόρων μερῶν, κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας, εἰς τὴν ἄγονον ταύτην νῆσον, ἣτις ὅμως, κατὰ τὰς ἐγχωρίους παραδόσεις, ἦτον τότε καλὴ διακτηνοτροφία, ἰδίως δὲ δι' αἰγοτροφίαν, ὡς οὕσα κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος κατὰφυτος ἐκ πευκῶν.

Διὰ τὸ πρόσφατον τοῦ οἰκισμοῦ, αἱ πλείσται τῶν οἰκογενειῶν τῆς Ὑδρας γνωρίζουν σήμερον τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των. Οἱ πρῶτοι ἄποικοι — καὶ τοῦτο κατὰ γραπτὰς τινας σημειώσεις τίθεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος — ἦσαν ποιμένες τινὲς ἐκ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Κρανιδίου καὶ οὗτοι κατῴκησαν εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου. Μετ' ἑκανὰ ἔτη, ἐπῆλθεν ἑτέρα ἀποικία ἐκ τῆς νήσου Κύθου, ἐγκατασταθεῖσα εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος.

Ταχέως οἱ μικροὶ οὗτοι πρῶτοι οἰκισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους προσετίθεντο διαδοχικῶς καὶ χωριστὰ ἐπερχόμενοι οἰκογέ-

νειαί, ἤσθάνθησαν ἕνεκα τῶν πειρατῶν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συγκεντρωθῶσι καὶ ἐχυρωθῶσι κατὰ τὸ δυνατόν. Τοῦτο καὶ ἔπραξον, ἐκλέξαντες ἐκ τοῦ μέρους ὅπου κεῖται σήμερον ἡ πόλις, θεσίην τινὰ ὑψηλοτέραν ὀνομαζομένην, διὰ τὸ εἶδος αὐτῆς, ὡς καὶ σήμερον, Κιάφαν. Οὕτως ἐσχηματίσθη ὁ πυρὴν τοῦ σημερινοῦ οἰκισμοῦ, περὶ τὸν ὁποῖον, ἐξακολουθούσης τῆς ἐπελεύσεως ἄλλων, ἐξετάσθη ἡ μετὰ ταῦτα πόλις.

Ἡ ἀνάγκη ἐπίσης μετέβαλε τοὺς ἄνδρας τούτους ἀπὸ ποιμένων εἰς θαλασσοβίους, διότι βιαζόμενοι νὰ φέρωσι τὴν τροφήν των ἐξωθεν, κατεσκεύασαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πλοιάρια, τὰ ὁποῖα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐναυπήγησαν μεγαλήτερα, μεταχειρισθέντες αὐτὰ, κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν ἀκτοπλοίαν, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς μακροτέρας ναυτιλίας.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς πόλεμοι ἔφεραν εἰς τὴν ἀνωτέραν περιωπὴν τὴν αὔξησιν καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ ναυτικοῦ τούτου. Ἡ ἐκ τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας ὠφέλεια ἐμετρεῖτο τότε μὲ τὸν πῆχυν τοῦ κινδύνου· ἐδείχθησαν λοιπὸν ἀτρόμητοι καταφρονηταὶ τῶν κινδύνων, ἐβελτίωσαν τὸ εἶδος καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων των, τὰ ὥπλισαν μὲ πυροβόλα πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν ἰδίως ἐκ τῶν πειρατῶν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ εἰς μὲν τὴν ἄκαρπον νήσόν των ἔφεραν ἀφθονα καὶ μυθώδη πλοῦτη, ἑαυτοὺς δὲ παρεσκεύαζαν ἀπλητὰς ἀκαταβλήτους εἰς τὴν θαλασσομαχίαν, μελλόντας μίαν ἡμέραν νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα τῆς πατρίδος.

Τὰ πλοῖα των ὅχι μόνον δὲν ἐναυλόνοντο συνήθως, ἀλλ' οὔτε ναύτας εἶχαν μισθωτούς. Τὸ πλήρωμα ὄλον, καθὼς ὁ πλοίαρχος, καθὼς καὶ ὁ κύριος τοῦ πλοίου καὶ τῶν κερφα-

λαίων, εἶχαν ὅλοι ἀνάλογα μερίδια ἐπὶ τοῦ κέρδους. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας ἔφερε δύο κυρίως λίαν ἐπωφελεῖ ἀποτελέσματα· πρῶτον ἐγένοντο ὅλοι τολμηρότεροι, καρτερικώτεροι καὶ συντελεστικώτεροι εἰς τὴν αἰσίαν ἐκβασιν πάσης ἐπιχειρήσεως, καὶ δεύτερον ἐπενήργει δαυμασίως εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς τῆς νήσου κοινωνίας, συνεισίζων τὰς διαφορούς τῶν κατοίκων τάξεις εἰς πολιτικὸν βίον κατ' ὃν δὲν ἀντεμάχετο ἡ πειθαρχία μὲ τὴν ἐλευθερίαν, τὸ δικαίωμα μὲ τὸ καθῆκον.

Εὐσέβεια, πατριωτισμὸς καὶ αὐστηρὰ τιμιότης διέκριναν πάντοτε τοὺς νησιώτας τούτους. Ἡ εὐθύτης αὐτῶν περὶ τὰς συναλλαγὰς ἦτον παροιμιακῆ· σπανία ἦτον παρ' αὐτοῖς ἡ χρῆσις τῶν ὁμολογιῶν καὶ τῶν συναλλαγματικῶν σπανιώτατον, δυσεύρετον, τὸ παράδειγμα τῆς ἀρνήσεως συμφωνίας ἢ τῆς ἀπετήσεως διὰ λόγου δοξείσης ὑποσχέσεως.

Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου ἐξήσκουν ἐπὶ τοῦ λαοῦ πατριαρχεικῆς διοικήσεως ἐξουσίαν. Ἐβουλευόντο σοβαρῶς, ἐμβριδῶς· εἰς τὰς πράξεις των εἶχαν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ, καὶ σεβασταὶ διὰ τοῦτο ἦσαν αἱ ἀποφάσεις των.

Ὁ Λάξαρὸς Κουντουριώτης ἦτον εἰς τῶν προκρίτων τούτων· ἀλλ' ὑπερέχων τῶν λοιπῶν κατὰ τὰ προτερήματα καὶ τὸν πλοῦτον, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐξασκήσῃ ἔκτακτον καὶ ὑπέροχον ἐπιβροχήν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐπωφελῶς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐγεννήθη ὁ ἀοίδιμος οὗτος πολίτης κατὰ τὸ ἔτος 1769, τὸ γόνιμον ἐκεῖνο τοσοῦτων διασήμων ἀνδρῶν ἔτος, διότι κατ' αὐτὸ ἐγεννήθησαν ὁ Ναπολέων, ὁ Βελλιγικτῶν, ὁ Σιατωβριάν, ὁ Νεῦ, ὁ Οὐμβρόλδ καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι μεταξὺ δὲ

τῶν λοιπῶν καὶ ὁ ἡμέτερος ἔνδοξος ναύαρχος Μιαούλης. Κοινῶς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ περικλεθῆς οἰκογένεια τῶν Κουντουριωτῶν κατάγεται, συμφώνως μὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς, ἐκ τῶν Κουντούρων τῆς Μεγαρίδος. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, καὶ τὴν ἀπάτην ταύτην ἠρέσκετο ἐνίοτε νὰ καταδεικνύῃ ὁ μακαρίτης Λάξαρὸς πρὸς τοὺς οἰκείους, διηγούμενος καὶ τὸ περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς αὐτήν. Κατ' αὐτὸν, ἡ οἰκογένειά του ἔφερε τὴν ἐπωνυμίαν Ζέρβα, καὶ ἦτον ἐκ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῆς νήσου κρανιδιωτῶν. Πρῶτος μετωνομάσθη Κουντουριώτης ὁ πάππος αὐτοῦ Γεώργιος, ὁ καὶ Χατζῆ Γεώργιος Κουντουριώτης μετέπειτα ἐπωνομασθεὶς, μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἐκ τῶν Ἀγίων τῆς Ἱερουσαλήμ Τόπων, διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς του, ἔμεινε μετ' ἄλλου πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς χήρας μητρὸς του· εἶχε δὲ ὁ ἀποθανὼν πατὴρ των φίλον στενὸν καὶ σύντεκνον εἰς Κούντουρα τῆς Μεγαρίδος, ὅστις, μαζὺν τὸν θάνατον τοῦ φίλου του, ὑπέργεν εἰς Ὑδραν νὰ παρηγορήσῃ τὴν χήραν καὶ τα ὄρφανὰ αὐτοῦ· εὐπορὸς δὲ ὢν καὶ ἄκληρος, ἐζήτησε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του νὰ παραλάβῃ τὸν νεώτερον τοῦ φίλου του υἱόν, καὶ νὰ τὸν κάμῃ μέτοχον τῆς περιουσίας του. Ἡ μήτηρ συγκατετέθη καὶ ὁ νέος ἀπήλθεν· ἀλλ' ἀποθανόντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τῆς υἱοῦ μετεκάλεσεν αὕτη ἐκ Κουντούρων τὸν νεώτερον διὰ νὰ τὸν ἐγκαταστήσῃ ἐν τῇ πατρικῇ τῆς Ὑδρας οἰκίᾳ. Ἐπανελθὼν ὁ νέος, ἐπειδὴ ἐφόρει τὴν κουντουριωτικὴν φορεσίαν, ἐπωνομάσθη Κουντουριώτης· ἔμεινε δ' ἕκτοτε εἰς τὴν οἰκογένειαν τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ἐλησημογήθη τὸ τοῦ Ζέρβα.

Τοῦ Χατζῆ Γεωργίου τούτου ὁ υἱὸς Ἀνδρέας Κουντου-

ριώτης ένυμφεύθη μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Λαζάρου Κοκκίνη, ἀνδρὸς εὐπορωτάτου κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους, καὶ ἡ συγγένεια αὕτη ἔδωσε τὰς πρώτας βάσεις τῆς περιουσίας τῶν Κουντουριωτῶν, ἂν καὶ ἡ λαμπρὰ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε φθάσει εἶναι ἔργον τῶν δύο τελευταίων ἀδελφῶν Κουντουριωτῶν, Λαζάρου καὶ Γεωργίου.

Ἐδιδάχθη ὁ νέος Λάζαρος εὐδοκίμως τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, κατ' ὃν τρόπον τότε ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ ἐδιδάσκοντο καὶ, λαχὼν φύσεως εὐφυοῦς, κατέστησεν ἐπιωφελετὴ εἰς ἑαυτὸν τὰ μαθήματα ἐκεῖνα, διότι καὶ καλῶς ἔγραφε καὶ καλῶς ἐλάλει τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἦναγκάσθη δὲ νὰ καταλίπη ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν τὸν παιδικὸν καὶ ἄφροντιν βίον, διότι, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀναγκασθέντος ν' ἀποδημήσῃ ἕνεκα καταδρομῆς τῆς ἐξουσίας, καὶ ἐγκατασταθέντος εἰς Γένουαν ὅπου μετήρχετο ἐμπορικὸν βίον, ἔμεινεν ὁ νεανίας Λάζαρος διευθύνων τὸν οἶκον αὐτῶν ἐν Ὑδρᾷ, ἀνταποκρινόμενος μετὰ τοῦ πατρὸς του, καὶ συντελὼν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς κοινῆς περιουσίας.

Ἦτον τριακονταετῆς περίπου τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δολοφονηθεὶς, ὡς εἶναι γνωστὸν, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς τελετῆς τῶν γάμων τοῦ ἰδίου τούτου υἱοῦ του. Καὶ εἰσῆλθε μὲν ὁ φονεὺς εἰς τὴν οἰκίαν θέλων νὰ φονεύσῃ ἕνα τῶν μουσικῶν ἐφόνησε δ' ἐν γνώσει τὸν γέροντα Κουντουριώτην ὡς ἐπιπλήξαντα καὶ ἀπειλήσαντα αὐτόν. Τὸ περιστατικὸν τῆς δολοφονίας ταύτης ἀποτελεῖ μίαν τῶν παιδικωτέρων σελίδων τοῦ βίου τοῦ μακαρίτου Λαζάρου. Κατ' ἀρχὰς ὑπερίσχυσε τὸ υἱικὸν φίλτρον, καὶ κατεδίωξαν οἱ δύο ἀδελφοὶ τὸν δολοφόνον, κατορθώσαντα νὰ σωθῇ διὰ τῆς

φυγῆς· ἐπανελθόντος δὲ τούτου μετὰ πολλὰ ἔτη εἰς Ὑδραν κρυφίως, ἔμαθε τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ὁ Λάζαρος ἀταράχως, καὶ ὄχι μόνον, αἰτήσαντα τὴν συγχώρησιν αὐτοῦ διὰ πνευματικοῦ, τὸν ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ χρηματικῶς τὸν ἐβοήθησε δυστυχοῦντα, καὶ ὑπὸ σύνταξιν τὸν εἶχε κατὰ τὴν μακρὰν του ἀσθένειαν, καὶ θανόντα τὸν ἐνταφίασεν. Ἐνα μόνον ἔρον ἔδωκεν εἰς τὰς εὐεργεσίας του ταύτας, καὶ τὸν ἔρον τοῦτον τὸν ἠθέλησεν ἀπαράβατον, τὸ νὰ μὴ τὸν ἰδῇ κατὰ πρόσωπον· καὶ ἀληθῶς ποτὲ δὲν τὸν εἶδε. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠρέσκετο συμβιβάζων ὁ μεγάλόψυχος ἀνὴρ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν μὲ τὸ καθήκον τῆς πρὸς τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εὐσεβείας.

Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ νεότητος ἠγάπησε τὸν ἐνδημικὸν βίον, καὶ, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν συντόμων ταξειδίων, διέμεινε πάντοτε ἐν Ὑδρᾷ· ἀπεδήμησεν ἕμως δις εἰς Κύνδηρα παρὰ τὴν θάλασάν του, ἕνεκα πολιτικῶν περιστατικῶν, κατὰ τὸ 1802, νομίζομεν, καὶ τὸ 1817 ἢ 1818, καὶ ἔκτοτε ἐπανελθὼν δὲν ἐξῆλθε πλέον τῆς ἀγαπητῆς του νήσου.

Ἦ ἑναρξίς τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸν ἠύρεν εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πλοῦτου, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δημοτικότητος. Δὲν ἦτον ἐκ τῶν ὑποκινητῶν τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης κατ' ἣν ἐποχὴν ἐξεβράγη, φοβούμενος τὰς συνεπείας αὐτῆς δια τὸ ἔθνος, καὶ φρονῶν ὅτι ἔπρεπε νὰ παρῆλθῃ περισσότερος ἀκόμη καιρὸς ἡθικῆς καὶ ὑλικῆς προπαρασκευῆς. Ἐκτραγείσαν ἕμως ἄπαξι, τὴν παρεδέχθη, τὴν ἠσπάσθη μετὰ ζήλου, καὶ μετ' ἐπιμονῆς τοιαύτης, ὥστε ἐκήρυξεν, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ, τὴν τύχην αὐτῆς ἀδιάσπαστον ἀπὸ τῆς τύχης αὐτοῦ, τῆς τύχης τῶν οἰκείων του,

τῆς τύχης τῆς μερικῆς του πατρίδος· καὶ εἰς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην οὐδέποτε ἐκλονήσῃ.

Ἡ ἱστορία τῶν πράξεων τοῦ μεγάλου τούτου προεστῶτος τῆς Ὑδρας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, εἶναι ἐλόκληρος ἡ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς ἱστορία. Περιοριζόμεθα λοιπὸν ἢ ἀναφέρωμεν περιστατικά τινα μόνον, ἐμφαίνοντα τὸν χαρακτήρα του καὶ τὸ τέλοςφόρον τῶν ἐνεργειῶν του.

Ἦτον βεβαίως ἰσχυρὸν ἐλατήριον τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὁ πλοῦτος. Θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι ἡ περιουσία τῆς φιλοπάτριδος αὐτῆς οἰκογενείας ἔφθασε, κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς, εἰς τὰς ὀκτακοσίας περίπου χιλιάδας διστήλων· ὅτι δὲ ἐδαπανήσῃ κατὰ τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς σχεδὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἀπόδειξις εἶναι ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Λαζάρου εὐρεθεῖσα εὐτελής χρηματικὴ ποσότης. Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τὰ ἐθνικὰ βιβλία οἱ Κουντουριῶται σημειοῦνται ὡς πιστωταὶ τριακοσίων ὀγδοήκοντα περίπου χιλιάδων διστήλων· ἀλλ' ἐκτὸς διαφορῶν τιμῶν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πλοίων, εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ δαπάναι αὐτῶν δὲν ἦσαν ἔλαι ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἠδύναντο νὰ καταλογισθῶσιν ὡς προκαταβολαὶ εἰς βάρος τοῦ δημοσίου ταμείου. Ἐνεργῶν λοιπὸν ὁ ἀειμνήστος Λάζαρος ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἀξιότιμου ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀπονέμοντος πάντοτε εἰς αὐτὸν μετὰ τῶν πρωτείων καὶ τὴν ἀπεριόριστον τῆς κοινῆς περιουσίας χρῆσιν, καὶ ὑπερτερόν ἐπὶ πολὺ τῶν λοιπῶν φιλογενῶν ἐπίσης προκρίτων κατὰ τὴν περιουσίαν, ἦτον ἐλευθεριώτατος, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτατος περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. Εἰς τὴν παραμικρὰν περιττὴν δαπάνην ἦτον ἐναντίος μέχρι φειδωλίας· ὅπου δὲ ἐνόμιζε πρέπον νὰ δαπανήσῃ, ἐδαπάνη ἀφθόγως καὶ σχεδὸν ἀσυλλε-

γίστως. Οὕτως ἐπλήρωσέ ποτε ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας διστήλων ἐν διαστήματι τεσσάρων μηνῶν.

Ἀπατάται ὅμως ὅστις ἤθελε νομίσει ὅτι ἡ πανίσχυρος αὐτοῦ ἐπιβροχὴ προήρχετο μόνον ἐκ τοῦ πλοῦτου· διότι ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισε μὲ ἓνα τῶν ἡγεμονικῶν ἐκείνων χαρακτήρων, οἵτινες ἐπιβάλλουν σεβασμὸν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰ πλήρη χαρακτήρα ἀρχαϊκὸν, μεγαλοπρεπῆ, διαλάμποντα ἐν τῇ ἀπλότητι τοῦ ἤθους καὶ τῇ λιτότητι τοῦ βίου του. Οὕτως ἔσυρε πάντοτε μετ' ἑαυτοῦ τὸν λαόν, χωρὶς ὅμως νὰ δυσιάσῃ τίποτε οὔτε ἐκ τῶν ἀρετῶν οὔτε ἐκ τῆς ἀξιοπρεπείας του.

Ἦτον ὁ δημοκρατικώτερος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου, καὶ τοῦτο ἴσως ἀπετέλει τὴν μεγαλύτεραν δυνάμιν του· ἀλλ' ἦτον τοιοῦτος ἐκ πεποιδήσεως ἀρχῶν καὶ φιλολάου διαδέσεως, καὶ ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὑπεροχὴν του εἰς βλάβην τῶν συναδελφῶν του προκρίτων, τῶν ὁποίων ἐτίμα τὴν ἀξίαν. Ὅτε, ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ λαὸς, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ τολμηροῦ τούτου δημαγωγοῦ, καταφέρετο ἐμμανῶς κατὰ τῶν προκρίτων, μηδένα ἄλλον σεβόμενος ἐκτὸς τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου, ὁ φηθεῖς δημαγωγὸς ἐπρότεινε εἰς αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν τύχην των, καὶ νὰ ἐνωθῇ μετ' αὐτοῦ, ἄρχων μόνος πολιτικῶς τῆς Ὑδρας, ἐκείνου περιοριζομένου εἰς τὴν κατὰ τὸν πόλεμον θαλασσαρχίαν· ἀλλ' ὁ Κουντουριώτης ἀπέβριψε μετ' ἀγανακτικῆς τὴν πρότασιν, ἀποκριθεὶς γενναίως ὅτι ἐπεθύμει νὰ συμμερισθῇ τὴν τύχην τῶν ὁμοίων του.

Τοιοῦτό τι ἠκολούθησε καὶ ἕτη τινὰ μετὰ ταῦτα. Συν-

έβη τότε, εἰς δημοτικὴν τινα συνέλευσιν, νὰ ἐξακριωσῇ ὁ λαὸς κατὰ τῶν προκρίτων, καὶ, ἀχαλίνωτος γενόμενος, νὰ ψηφίσῃ παραχρῆμα τὴν ἐκπτώσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ συμβουλίου καὶ τὴν ἀντικατάστασίν των ὑπὸ ἴσου ἀριζμοῦ ἐκ τῶν ἀσημοτέρων δημεγερετῶν πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου. Οἱ πρόκριτοι φοβηθέντες ἔφυγαν. — Μὴ φεύγετε, τοὺς εἶπεν ὁ Κουντουριώτης, ἢ ταχέως δελεετε ἐπιστρέψει· ὑποχωρῶν δέ, ὡς συνειδίξεν ὁσάκις ἔβλεπεν ὅτι ἔπρεπε πρὸς ὦραν νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐδέχθη νὰ συνεδριάσῃ μετὰ τῶν δώδεκα ἢ ἔνδεκα, νομιζομεν, ἀσήμων ἐκείνων ἀνδρώπων· κατέλαβε δὲ τὴν κατωτέραν θέσιν, ἐν ᾗ ἐκείνοι αὐτῶν ἐπροκάθησαν αὐτοῦ. Ἀρξαμένης τότε τῆς διασκεψέως, ἐζήτησαν ἐκείνοι νὰ λαλήσῃ ὁ Κουντουριώτης· ἀλλ' οὗτος ἀπεκρίθη ὅτι, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι τοῦ παλαιοῦ συμβουλίου, τοῦ ὁποίου αἱ γνώμαι δὲν ἐξεωρήθησαν αἱ καταλληλότεραι, εἰς αὐτοὺς, παριστάνοντας τὸ ἐπικρατοῦν φρόνημα, ἀνήκει νὰ λαλήσωσι καὶ πρῶτοι καὶ τελευταῖοι. Οὕτως αὐτοῦ σιωπῶντος, ἔπεσαν ἐκείνοι εἰς ἐριδας καὶ λογομαχίας, καὶ διελύθησαν κακοὶ κακῶς. Τὴν ἐπαύριον, γενομένης ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τῆς δεούσης ἐνεργείας, μετέβαλε γνώμην ὁ λαὸς, ἐξαναστὰς κατὰ τῶν νέων συμβούλων ἀποκαταστήσας δὲ τοὺς παλαιοὺς, ἀπέβαλε τοὺς νέους τῆς ἀρχῆς, καὶ ἤθελε τοὺς κακοποιήσῃ, ἀν δὲν ἀνελάμβανε τὴν ὑπεράσπισίν των ὁ ἴδιος Κουντουριώτης.

Δυσαρεστηθεὶς ἄλλοτε ὁ λαὸς, δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ ναύτας διὰ τὴν μελετωμένην ἐκστρατείαν τῆς Σάμου· ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης, κατ' ἣν ἠρίστευσεν ὁ ἐνδοξος Σαχτούρης. Ἡ συνέλευσις ἦτον ἄρορυβώδης, ὁ λαὸς ἐπέτιθετο κατὰ παντὸς ἀντιλέγοντος, ὅτε ἠγέρθη ἀταράχως ἐκ

τῆς ἔδρας αὐτοῦ ὁ Κουντουριώτης. “Ὅσοι δὲν θέλουν, εἶπεν, ἄς μὴν ὑπάγουν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι θέλουν, διατί θὰ ἐμποδισθῶν; Καιρὸς εἶναι νὰ ὑπηρετήσουν ὡς ναῦται ὅσοι τοῦλάχιστον ἕως τῶρα δὲν ὑπηρετήσαν, καὶ ἐγὼ πρῶτος εὐχαρίστως ἐμβαίνω νὰ ὑπηρετήσω.” Καὶ, ταῦτα λέγων, ὤρμησε νὰ ἐξέλθῃ τῆς συνελεύσεως. Ψιῦρισμοὶ μετανοίας ἠγέρθησαν παραχρῆμα, καὶ ὁ λαὸς, ζητήσας συγχώρησιν, ἀνεκάλεσε τὴν προτέραν τοῦ ἀπόφασιν.

Ὅντος ποτὲ, ὡς εἶναι γνωστόν, πολυαριζμοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἐν Ἰδρᾷ εἰς προφύλαξιν αὐτῆς ἀπὸ ἐχθρικῆς ἀποβάσεως, ἔρις σφοδρὰ ἠγέρθη μίαν τῶν ἡμερῶν μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ κατοίκων, καὶ ἡ ἔρις μετεβλήθη ταχέως εἰς τρομερὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Οἱ στρατιῶται ὠχυρώθησαν εἰς διαφόρους οἰκίας, ὁ λαὸς ἔτρεχεν εἰς τὰ ὅπλα, τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα ἦσαν ἕτοιμα νὰ πυροβολήσωσι, καὶ ἀποστιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐμελλε ν' ἀρχίσῃ φονικωτάτη συμπλοκή, Τριακόσιοι περίπου τῶν στρατιωτῶν ἐπολιορκοῦντο ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ μέρος, ἐπισωρευθὲν ἐκτὸς αὐτοῦ τοὺς ἐπολιόρκει. Τὸν κίνδυνον τοῦτον ἰδὼν ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης κατηλθε μόνος τῆς οἰκίας του καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸ μαινόμενον ἐκεῖνο πλήθος. Ἄμα αὐτοῦ ἐμφανισθέντος, ἐφάνη θέαμα παράδοξον καὶ ἀπροσδόκητον. Αἱ φωναὶ ἐσίγησαν, τὸ πλήθος ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀφῆσαν εὐρὺ διάστημα ἐν τῷ μέσῳ, δι' οὗ διήλθεν ὁ σεβαστὸς ἀνὴρ, ὅστις, λαλήσας τὰ δέοντα καὶ πρὸς τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη, τὰ ἐσυμφιλίωσεν εὐθὺς, καὶ μετέβαλεν ἐν ἀκαρεῖ τὰ πάντα εἰς εἰρήνην. Ὁ κύριος ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός, ὃν τότε εἶς τῶν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ κλεισθέντων ἀρχηγ-

γῶν, καὶ μάρτυς αὐτόπτης χρηματίσας τοῦ πράγματος, ἐν-
 συμείται βεβαίως τὸ ἀξιωματικόν τουτο περιστατικόν.

Καὶ ὅλοι ὅσοι ἔτυχαν νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν
 ἐξαίσιον τοῦτον ἄνδρα, καὶ νὰ τὸν ἰδῶσιν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
 τῆς Ὑδρας, ἐφύλαξαν ἐξάπαντος τὴν βαδύτέραν ἐντύπωσιν
 τοῦ ἀπεριόριστου ἐκείνου σεβασμοῦ ὅστις πανταχοῦ τὸν ὑπε-
 δέχεται. Ὁ Κύρ Λάζαρος ἦτον φωνὴ μαγικὴ διεγείρουσα
 πανταχοῦ τὴν εὐλάβειαν. Ὅτε μὲ τὸ κομβολόγιον εἰς τὰς
 χεῖρας, τὸν ἔβλεπαν σεμνῶς καὶ ὀπωσοῦν κυρτῶς προσερχό-
 μενον, κάνεις δὲν ἔμενε καθήμενος, καὶ βαδύτάτη σιωπὴ
 προηγείτο καὶ εἶπετο αὐτοῦ. Καὶ ἦτον ἄξιος κατὰ πάντα
 τῶν ἐκτάκτων τούτων τιμῶν.

Ἦτον ἀνὴρ ἐνάρετος, καὶ πρῶτος εἰς ἄκρον· πρῶτος καὶ
 ἤπιος τὴν καρδίαν, ἤσυχος καὶ ἀτάραχος τὸ ἦθος, γλυκὺς
 καὶ λιτὸς τὴν συμπεριφορὰν, βραχὺς καὶ ἐμβριδῆς τοὺς λό-
 γους, ἀπτόητος μέχρι στωϊκῆς ὀπαδείας εἰς ὅλα τὰ εἶδη
 τῶν κινδύνων, οὐδόλως ἐκδικητικός.

Ἀνεφέραμεν τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ διαγωγὴν πρὸς τὸν φονεά
 τοῦ πατρὸς του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος, κατὰ τὰς πνευματικὰς ἐπι-
 τῆς ἐπαναστάσεως ἡμέρας, ἐκινδύνευσε νὰ γείνη δῶμα δολο-
 φονίας. Ἡ μέσῃ ἀρὰ γε ἢ μισητότερόν τι πάθος ἐκίνησε
 τὴν δολοφόνον χεῖρα; Ὁ ἴδιος ἠγάπησε νὰ βίβη κάλυμμα
 ἐπὶ τοῦ πεπραγμένου, ἀπεποιήσῃ γενναίως τὴν φρουρὰν, τὴν
 ὁποῖαν ὁ λαὸς ἠθέλησε νὰ συστήσῃ δι' αὐτὸν κατὰ τὴν περι-
 στασιν ἐκείνην, εἰπὼν μεγαλοπρεπῶς ὅτι φρουρὰ αὐτοῦ εἶναι
 ἡ ἀγάπη ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς Ὑδρας, καὶ μετὰ καιρὸν φανε-
 ρωθέντα τὸν αὐτουργὸν τῆς ἀποπείρας, καὶ ζητήσαντα νὰ
 ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν του καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγχώρησιν, συγ-
 κατετέθη νὰ τὸν δεχθῇ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ μὴ δώσῃ

κάμμειαν ἐξήγησιν περὶ τῆς πράξεώς του, καὶ ἂν ἀκόμη ἐνό-
 μιζεν ὅτι εἶχε νὰ δώσῃ τοιαύτην.

Εἶχε γλυκεῖαν καὶ ἰλαρὰν τὴν μορφήν· αὐτὴ του ἢ σω-
 ματικὴ ἔλλειψις, ἢ στέρησις τοῦ ὀφθαλμοῦ του, ἂν ἔβλαπτεν
 ἀφ' ἐνὸς τὴν ἁρμονίαν τοῦ προσώπου του, ἔδιδεν ἀφ' ἐτέρου
 χροιάν τινα πικτικῆς μελαγχολίας καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ταπει-
 νοφροσύνης εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του, ἐλκύουσαν ἔτι μάλ-
 λον τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ σέβας τῶν ἀνθρώπων. Ἐφύ-
 λαπτεν ἄκραν ἀπλότητα, ἀλλὰ καὶ ἄκραν καθαρῶτητα εἰς
 τὴν ἐνδυμασίαν· εἶχε δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν ἀρχαϊκὴν
 ἐκείνην προσοχὴν εἰς τὴν τήρησιν τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ σώ-
 ματος ἀξιοπρεπείας, ὥστε κάνεις ποτὲ δὲν τὸν εἶδε διατρί-
 βοντα ἐπὶ πολὺ εἰς συμποσιακὴν εὐθυμίαν.

Ἦτον φίλος καὶ λάτρις τῆς ἀληθείας τόσον ἐνθερμος,
 ὥστε κάνεν ἐλάττωμα δὲν ἐσύσταινε τόσον κακῶς ἀνδρωπὸν
 τινα πλησίον του, ὅσον τὸ ψεῦδος. Εἰς τὴν ιδιότητά του
 ταύτην ἀποδίδεται ἡ ἀρχὴ τῆς ὀλίγης αὐτοῦ πρὸς τὴν κυ-
 βέρνησιν τοῦ μακαρίτου Καποδιστρίου συμπαθείας· ὁ νοῦς
 του δὲν ἰδύνατο νὰ συμβιβάσῃ μὲ τὴν εὐθύτητα τοῦ ἀνθρω-
 πίνου χαρακτῆρος τὸ περιστατικόν τοῦ ὅτι ἐξουσία, δεκτὴ
 γενομένη ὑπὸ βήτους τινος ὄρους, ἐτηρήθη μὲν αὐτῇ, δὲν
 ἐτηρήθησαν δὲ συγχρόνως καὶ οἱ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους
 ἐδόθη.

Σολοικισμὸν πολιτικὸν τοιοῦτον ἔβλεπε μετὰ ταῦτα καὶ
 εἰς τὴν πρὸ τῆς Γ' τοῦ Σεπτεμβρίου ἐποχῆν, διὰ τὰς δο-
 δείσας περὶ Συντάγματος κατὰ τὸ 1832 ὑποσχέσεις.

Ἡ περὶ τῆς ιδιωτικῆς του τιμιότητος ὑπόληψις ἦτον
 γενικὴ, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε οἱ μοναχοὶ τοῦ
 Ἁγίου Ὄρους, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, μετέ-

φεραν τὰ πολυτιμώτατα κειμήλια τῶν ἐκεῖ ἱερῶν μοναστηρίων εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ τὰ σώσωσιν ἐκ τῶν κινδύνων τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, εἰς τὸν Λάξαρν Κουντουριώτην ἐλθόντες τὰ παρέδωκαν πρὸς φύλαξιν.

Ἡγάπα περιπαθῶς τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλ' ἠ πρὸς τὴν πατρίδα του ἀγάπη του, ἦτον τσαούτη, ὥστε καὶ τὴν οἰκογένειάν του αὐτὴν ἦτον ἔτοιμος κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ τὴν θυσιάσῃ χάριν καὶ τοῦ μικροτέρου συμφέροντος τῆς πατρίδος. Τοῦτο δὲ ἠρέσκετο καὶ νὰ τὸ λέγῃ συχνάκις. Ἐν ὄρα κινδύνου πολλάκις ἐπροτράπη νὰ τὴν στείλῃ εἰς ἀσφαλές μέρος. Τοῦτο ἠδύνατο νὰ τὸ κάμῃ ἀκατακρίτως, ἀλλὰ ποτέ δὲν τὸ ἀπεφάσισε, διότι δὲν ἤθελεν, ὡς ἔλεγε, νὰ δειλιάσῃ ἐκ τούτου ὁ λαός.

Πειθόμενος ὅτι, αὐτοῦ ἀποχωροῦντος, ἡ Ὑδρα ἐσκορπίζετο, σκορπιζομένης δὲ τῆς Ὑδρας, ἡ ἐπανάστασις κατεβάλλετο καὶ διελύετο ἀφεύκτως, κατενόγησε ταχέως ὅτι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πῆσις του ἦτον πῆσις σκοποῦ ἀκινήτου, φυλάττοντος ἐμπεπεδωμένην τὴν ἐπανάστασιν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου τῆς Ὑδρας. Ὅθεν ἐκώφευσεν εἰς πᾶσαν περὶ φυγῆς προτροπὴν, καὶ κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν εἰς ματαίωσιν παντὸς τοιοῦτου σχεδίου. Μίαν φορὰν ὅμως ἐκινδύνευσε σπουδαίως νὰ ἰδῇ ματαιουμένους τοὺς ἀγῶνάς του, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὅλης πατρίδος βεβαίαν. Ἦτον κατὰ τὸ 1826, ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἐδρῆναι τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου, ἡ Πελοπόννησος, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν φρουρίων, ἔβλεπε πανταχοῦ περιφερομένης τὰς φάλαγγας τοῦ Ἰβραήμου, καὶ ἡ εἰς Ὑδραν ἀπόβασις ἐμελετᾶτο καὶ παρεσκευάζετο μετὰ κρότου. Τότε δὲν ἦσαν μόνον οἱ εὐποροὶ, οἱ πῆλοντες νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς· ὁ φόβος διεδόθη εἰς τὸν λαόν, ὀργανίσθη ἐν ἀκαρεῖ

παμπληθῆς συνέλευσις εἰς τὴν πῆσιν τὴν λεγομένην Σπιτάλια, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ πανταχοῦθεν συβρέοντες ἤρχοντο με σκοπὸν νὰ συζητήσωσιν, ὅχι περὶ τοῦ ἂν πρέπη νὰ μείνωσιν ἢ νὰ φύγωσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν μέσων τῆς φυγῆς. Τὴν σκηνὴν ταύτην γνωρίζομεν ἐκ μάρτυρος αὐτόπου. Προσεκλήθη εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ ὁ ἀοιδίμος Λάξαρς, καὶ ἐλθόντα τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ τῆς συνήθους εὐλαβείας. Ἐδόθη εἰς αὐτὸν πρῶτον ὁ λόγος, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ λαλήσῃ, καὶ ἔμεινε σιωπῶν μεχριστότου πολλὰ ἐβρέθησαν καὶ ἡ φυγὴ ἀπεφασίσθη. Τότε μόνον, λαβὼν τὸν λόγον: “Κατευόδιον, εἶπεν, ἀδελφοί· εὐχομαι νὰ εὐτυχήσετε εἰς τὴν ξένην γῆν, καὶ καλὴν ἐντάμωσιν εἰς τοῦτον ἢ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Ἐγὼ, ἡ οἰκογένειά μου, οἱ συγγενεῖς μου, οἱ πλοίαρχοί μου καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν πλοίαρχων μου, δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ μετατοπίσωμεν.” Οἱ λόγοι οὗτοι ἠλέκτρισαν διὰ μιᾶς τὰ πλήθη· αἱ φωναί. “Καὶ ὅλοι ἡμεῖς δὲν φεύγομεν· — κάνεις δὲν φεύγει” ἀντήχησαν εἰς τὸν ἄερα. Καὶ τῷ ὄντι κάνεις δὲν ἔφυγε, καὶ ἡ Ὑδρα ἐσώθη, καὶ ἐσώθη ὁλόκληρος ἡ Ἑλλὰς δια τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης.

Ὅστις σταθμίση καλῶς τὴν ἀξίαν τῆς πράξεως ταύτης, καὶ τὰς συνεπειὰς τὰς ὁποίας ἐναντία ἀπόφασις ἤθελεν ἔχει, δύναται νὰ ἐξηγήσῃ καὶ δια τούτου τὴν ἀκλόνητον τοῦ ἀοιδίμου Λαξάρου ἐπιμονὴν εἰς τὸ νὰ μὴ χωρισθῇ οὐδὲ στιγμὴν τῆς Ὑδρας, ἀπεκκλίναντος πᾶσαν πρότασιν περὶ προεδρίας εἰς ἐθνικὰς συνέλεύσεις καὶ εἰς τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν, ὅπου πολλάκις προσεκλήθη. Ἀλλὰ ποία ἄραγε ὑπῆρξεν ἡ αἰτία δι' ἣν, καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐτήρησε μέχρι θανάτου τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν, μηδέποτε

Ψαλήσας νὰ ἐξέλθῃ τῆς γῆς ἐκείνης τῆς γεννήσεώς του; Χωρὶς νὰ ἐμβῶμεν εἰς λεπτομερεῖς περὶ τούτου ἐρεύνας, ἄς ψαυμάσωμεν τὴν ἀπόφασίν του ταύτην, ἣτις πάντοτε πρέπει νὰ ἐστηρίζετο εἰς γενναίας αἰτίας. Ἐὰς ἀποδώσωμεν εὐλαβῶς χάριν εἰς τὴν μνήμην του ὅτι, προνοῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀξιοπρεπείας διετήρησε δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς ἀπογόνους ἡμῶν τὴν γιγαντώδη τοιούτου ἀνδρός τῆς ἐπαναστάσεως ἡμῶν μορφήν καὶ ὅλην τὴν λαμπρότητα τῶν μεγάλων ἡμερῶν τῆς. Ἐκροσφαλῆς εἶναι πάντοτε τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἡ τύχη. Ὅταν τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης των δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ ἀπόγειον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡμερῶν των, ὅταν ὁ θάνατος δὲν τοὺς ἀρπάσῃ κατὰ τὴν στιγμήν αὐτὴν τῆς μεγαλητέρας ἐπὶ τῆς γῆς εὐκλείας των, δυσκόλως αἰ μετὰ ταῦτα ἡμέραι των διατηροῦνται εἰς τὸ αἰθέριον ἐκεῖνο ὕψος ὅπου ἄπαξ ἀνεβιβάσθησαν διὰ τῶν πράξεών των, καὶ συνήθως προστρέβονται εἰς τὴν πεζότητα τοῦ κοινοῦ βίου. Ὁ ἀληθῶς ψαυμάσιος ἀνὴρ, τοῦ ὁποῦ σήμερον μακαρίζομεν τὴν μνήμην, κατάρθωσε ν' ἀποφύγῃ τὸν σκόπελον τοῦτον· ἔμεινε ὡς ὁ ἥρωες ἐπὶ τῆς σκηπῆς ἐνόσῳ διεδραμάτιζε τὸ μέγα τῶν πράξεων αὐτοῦ δράμα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφανῆς ἀπεχώρησεν εἰς τὰ παρασκῆνια, ἀπαλλάξας ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον τοῦ λυπηροῦ ψαυμάτος μεγάλου ἀγωνιστοῦ, ἀναγκαζομένου νὰ λαλήῃ περὶ τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν του.

Ἐν Ὑδρᾷ, ἐντὸς τῆς οἰκίας του, τὸν ἐπισκέφθησαν ὁ κυβερνήτης Καποδίστριας, ἡ Ἀντιβασιλεῖα, καὶ δις ἢ τρις ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς. Μὲ τὰ ὑψηλὰ ταῦτα πρόσωπα ἐλάλησε πολλὰ περὶ πατρίδος, τίποτε δὲ περὶ ἑαυτοῦ. Πρὸ τῆς τελευταίας αὐτοῦ μετὰ τοῦ Βασιλέως συνεντεύξεως, ἡ σύζυγός του ἐπέμενε παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ λαλήσῃ πρὸς

τὴν Α. Μ., ζητῶν στάδιον διὰ τοὺς υἱούς του. “Δὲν λαλῶ, εἶπε, περὶ προσωπικοῦ ζητήματος· δὲν χαλῶ τὸ ἐδικόν μου στάδιον διὰ τὸ στάδιον τῶν υἱῶν μου.” Ὑψηλοὶ λόγοι, ζωγραφοῦντες ζωηρῶς τὸν ἄνδρα καὶ τὸν χαρακτήρα του!

Περὶ τὰ ἔσχατα ὅμως τοῦ βίου του, ὑπέβαλεν ἔγγραφον αἴτησιν εἰς τὸν Βασιλέα, ζητῶν ὡς μόνην παρά τῆς Α. Μ. χάριν νὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ πρεσβύτερος υἱός του εἰς τὴν Γερουσίαν. Τὴν αἴτησιν ταύτην ἀναγγέλλομεν εὐχαρίστως ὅτι εἰσήκουσεν εὐμενῶς κατ' αὐτὰς ἡ Α. Μ.

Ἡσύχως καὶ καρτερικῶς διάγων, ζῶν μὲ μόνας τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, καὶ ὑποφέρων ἀγογγύστως τὴν στέρησιν τῆς περιουσίας του, ψυσιασθεῖσαν ὀλόκληρον σχεδὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καὶ ὡς ὑπέφερεν ἄλλοτε τὸν θάνατον τῶν προσφιλῶν του τέκνων, διετήρει ὑγίαν μέχρι τινὸς ἀγαθῆν. Ἐνόσησε κατὰ τὸ 1839 τὴν δεινὴν νόσον τῆς δυσουρίας· ἀλλ' ἰάθη τότε μετ' ὀλίγον ἐντελῶς. Νοσήσας δὲ πάλιν κατὰ τὸ 1849, εἶδεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐλαττωμένας τὰς δυνάμεις του· αἱ αἰσθήσεις του ἐξησπένουν, ἐκυρτώθη ὀλοτελῶς, καὶ ἐν ἔτος πρὸ τοῦ θανάτου του δὲν ἐγνωρίζετο πλέον. Ἀφιερώσας δὲ τὰς τελευταίας φροντίδας του εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐκπληρώσας τὰ χριστιανικά του καθήκοντα, ἀπέθανεν ἐν εὐσεβείᾳ κατὰ τὴν 6 ἰουνίου τοῦ 1852, ἀφήσας μνήμην χρηστοῦ ἀνδρός καὶ μεγάλου πολιτοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις διέταξε πενθηφορίαν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διὰ τὸν θάνατόν του· εἴκοσι δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, τὸ ἐξῆς ἔγγραφον ἐξεδίδοτο ἐκ τῶν γραφείων μεγάλης τινὸς ἐξωτερικῆς κυβερνήσεως.

“Πρὸς τὸν κύριον βαρόνον Φέρδ Ρουάν
πρέσβυν πληρεξούσιον τῆς Γαλλίας
ἐν Ἀθήναις, κτλ.

Ἐν Παρισίοις, τὴν 8 Ἰουλίου 1852.

Ἐμαῶα μὲ λύπην τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου, τὸν ὁποῖον ὑμεῖς ὀνομάζετε δικαίως πρῶτον πολίτην τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἐλησημονήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν ὄλαι αἱ θυσίαι τὰς ὁποίας ἔκαμε διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ τόπου του, καὶ γίνομαι τὸ ὄργανον τῆς κυβερνήσεως τοῦ Πρίγκιπος Προέδρου, ἐπιφορτίζων ὑμᾶς νὰ ἐκφράσετε εἰς τὴν οἰκογενειάν του τὴν λύπην ἡμῶν διὰ τὸ ὁποῖον ὑπέστη δυστύχημα.

Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν
ὑποθέσεων

(Ἵπογ.)

M. TYPI'OT."

Οὕτως ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν ὁ χρηστός, ὁ φιλόπατρις, ὁ μέγας οὗτος ἀληθῶς τῆς Ἑλλάδος πολίτης, ὅστις πολὺ δικαιότερον παρὰ τὸν περιφανῆ ἐκείνον Ἰταλὸν Κοσμᾶν τὸν Μεδίκην, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε πλείστας ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ὁμοιότητας, ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ Πατήρ τῆς Πατρίδος· ἐξέλιπε, καθὼς ἐκλείπουν καθ' ἡμέραν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον οἱ ἀγωνισταί, ἐγκαταλείποντες ἡμᾶς ὄρφανούς τῆς ἀγαπητῆς καὶ σεβαστῆς αὐτῶν παρουσίας. Ἡμεῖς, οἱ συναρροϊζόμενοι ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν νὰ μακαρίζομεν εἰς τοὺς ἱερούς ναοὺς τὴν μνήμην των, γνωρίζομεν ἄρα γε ὅτι καταλληλότερον τρόπον εἰς τὸ νὰ τιμῶμεν αὐτοὺς δὲν ἔχομεν εἰμὴ τὴν μίμησιν τῶν ἀρετῶν των; Ὁ αἰδιδίμος Λάζαρος Κουντουριώτης εἶχεν ἰδιάζουσαν καὶ ἔξοχον ἀρετὴν τὸν πατριωτισμὸν, πατριωτισμὸν μέγαν, ἐνδεσμὸν, ἀληθῆ, ἀνυπόκριτον.

Εἶθε, ἀναπολοῦντες τὴν ἱερὰν μνήμην του, νὰ αἰσθανθῶμεν διατρέχον τὰς φλέβας ἡμῶν τοῦ πατριωτισμοῦ τὸ βίγος! τοῦ ἀληθοῦς πατριωτισμοῦ, τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν φρενῶν καὶ τῆς καρδίας! Ὁ πατριωτισμὸς τὸν ὁποῖον πολλάκις σήμερον δεικνύομεν, εἶναι πατριωτισμὸς ἐπιδείξεως, πατριωτισμὸς τῶν χειλέων. Ἄν, περμαίνόμενοι εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀρετῶν τῶν ἐνδόξων ἡμῶν ἀνδρῶν, μετὰ τῶν ὁποίων διαπρέπει ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης, αἰσθανθῶμεν τὸν ἀληθῆ πατριωτισμὸν, ζητοῦντες ἀληθῶς τὰ συμφέροντα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος, πᾶσα διχοφροσύνη περὶ τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν θέλει μετὰ τῶν ἡμῶν ἐκλείψει, καὶ ὁ Θεὸς ὁ Ὑψίστος, ὁ Θεὸς, ὁ διὰ θαυμάτων σώσας τὴν Ἑλλάδα, θέλει μᾶς δεῖξει τὴν ὁδόν. Σήμερον δὲ, μακαρίσαντες τὴν μνήμην τοῦ αἰμνήστου Λαζάρου Κουντουριώτου, ἀς ἀπέλθωμεν ἐν εἰρήνῃ.

Ἀναμνήσεις ἀνατολικαί.

Ἀναμνήσεις ἀνατολικαί.

Τό κέφι.

Περιγηγῆται τινες.

ΠΩΣ ΜΟΥΝΤΖΟΥΡΟΝΟΥΝ

ΤΟ ΧΑΡΤΙ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ.

*Η ὑπόβρυγμα μὲ διδεις
*Η ἐφημερίδα γράφω!

Πόσαι ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν κατὰ καιροὺς ἐκδεδομένων ἐφημερίδων ἠδύναντο νὰ ἐγγράψωσιν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν κεφαλίδ τὴν δίστιχον ταύτην ἐπιγραφὴν τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Σούτσου!

Πλεῖσταί εἰσιν αἱ τιαῦται.

— Μὲ διορίζεις τελώνην Πειραιῶς, κύριε Ὑπουργέ;

— Βλέπομεν . . . ἐλθὲ τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα.

Μετὰ καιρὸν τινα παρουσιάζεται ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Ὑπουργὸν ὁ ὑποψήφιος τελώνης Πειραιῶς.

— Λοιπὸν, κύριε Ὑπουργέ, τί ἀπεφασίσατε περὶ ἐμοῦ;

— Σκέπτομαι ἔτι . . .

— Πόσον καιρὸν θὰ σκεφθῆτε . . . ἔχω ἀνάγκας οἰκογενειακάς, δὲν δύναμαι νὰ ὑπομείνω περιπλῆον . . .

— Ὑπομονή, ὑπομονή... ἐλθε τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα.

Ὁ ὑποψήφιος τελώνης ἐξέρχεται ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ ὑπουργοῦ λίαν κατηφής, ἢ κατῶς ὡς ἔλεγε κλητὴρ τις τοῦ ὑπουργείου, μὲ τὰ μούτρα κατεβασμένα.

— Ἐ! Τί ἔχεις; τὸν ἐρωτᾷ φίλος τις ἐνδιατωμένος εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ὑπουργείων.

— Τί ἔχω; τὸν κακὸν μου καὶ ψυχρὸν μου! Τί ἔχω; μὲ γελᾷ ὁ ὑπουργὸς μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὔριον...

— Ἐ! καυμένη, δὲν εἰξεύρεις νὰ κάμῃς... ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου ὡς εἴξευρα τί νὰ τοῦ κάμω...

— Τί ὡς τοῦ ἔκαμνες; ἄς ἀκούσωμεν.

— Τί ὡς τοῦ ἔκαμνα; ἄ! καυμένη! ἐὰν εἴξευρα νὰ γράφω καλὰ τὰ Ἑλληνικά, ὡς τὰ γράφεις, ἔκαμνα ἐφημερίδα καὶ τὸν ἔκοπάνιζα τὸν Κύρ ὑπουργόν σου!

— Μὲ ποῖα χρήματα;

— Ὁ τυπογράφος θέλει σοῦ κάμει πίστωσιν δι' ὅσον καιρὸν θέλησῃς, τὸν χάρτην τὸν ἀγοράζεις ἐπίσης ἐπὶ πιστώσει... καὶ ἐμπρός... ἔρχονται οἱ συνδρομηταὶ καὶ ἴσως πρὶν φθάσῃς εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς διορίζεσαι τελώνης.

Ὁ ὑποψήφιος τελώνης ξύει τὴν κεφαλὴν του, ξύει τὴν βινά του, ἀλλὰ ξύει καὶ τὴν κενὴν κοιλίαν του.

— Ἄς δοκιμάσωμεν! ἀνακράζει, καὶ οὕτω βλέπει τὸ φῶς ὁ Φοῖνιξ τοῦ Πειραιῶς, δίστηλος ἐφημερίς, εἰς σχῆμα 4^ο, ἐκδιδομένη ἄπαξ τῆς ἐβδομάδος, κατὰ Παρασκευήν.

Τί ἐστὶν ἐφημερίς; Ἡ ἐφημερίς ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀνεπλήρωσε τὴν ἀρχαίαν ἀγοράν. Ἡ ἐφημερίς ἀντικατέστη οὐχὶ μόνον εἰς τὸ τί καινόν, ἀλλὰ καὶ τὴν διὰ ζώσης φωνῆς διδασκαλίαν καὶ συζήτησιν τῶν κοινῶν. Ἡ ἐφημερίς

εἶναι τὸ μεσάζον ὄργανον μεταξὺ τοῦ ἔθνους, ἤτοι τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ τῆς διοικήσεως. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι ὁ γράφων ἐφημερίδα σοφὸς ἢ λόγιος ἔξοχος, ἀρκεῖ νὰ ἐξεπαιδευθῇ, νὰ κατέχη τὴν eruditio liberi digna, τὴν τοσοῦτον ἀναγκαίαν, κατὰ τὸν Κικέρωνα, εἰς βήτορα πρὸς ὃν δύναται εὐλόγως νὰ παραβληθῇ ὁ ἐφημεριδογράφος. Ἡ ὅσον ἔνεστι πλήρης κατοχὴ τῆς γλώσσης ἐν τῇ ὁ ἐφημεριδογράφος γράφει εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ προσόντων τοῦ ἐφημεριδογραφικοῦ ἔργου, ἐννοοῦμεν ὅμως οὐχὶ σχολαστικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης ταύτης, ἀλλὰ κατάλληλον διὰ τοὺς ἀναγνώστας καὶ ὁμοῦζουσας εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι διαπραγματευομένην. Τὸ ὕφος τοῦ ἐφημεριδογράφου εἶναι ἀπλοῦν, ἄνευ μεταφορῶν, ἄνευ κοσμημάτων φιλολογικῶν. εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ πρακτικοῦ βίου, εἶναι ἡ κοινὴ γλῶσσα.

Ὁ ἐφημεριδογράφος ἔχει διφυτὴ ἀποστολήν· τὴν μὲν νὰ διδάξῃ τοὺς πολλοὺς, τὴν δὲ νὰ γίνῃ διερμηνεὺς τῶν πότων τῶν πολλῶν. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἀποστολήν του ὀφείλει νὰ θεωρῇ τοὺς ἀκροατὰς του λίαν ἀμαθεῖς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ λίαν ὑπερόπτας, φιλαύτους καὶ εὐερεθίστους· ὀφείλει νὰ τοὺς διδάξῃ ἄκοντας, νὰ περιποιηθῇ τὴν ἀμάθειαν αὐτῶν. Παραβλέπομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἐπὶ τὰ πλήρη ἐνέργειαν καὶ ἐπιβροχὴν τῆς ἐφημερίδος. Πόσαι μυριάδες ἀνθρώπων ἀναγινώσκουσιν ἄρα γε ἄλλο τι εἰμὴ ἐφημερίδας καὶ ἄλλὰ τινα μυθιστορήματα; Ὅσον ἢ ἐκπαιδεύσεις μυριάδων διὰ τῶν ἐφημερίδων μόνον γίνεται. Περὶ παντὸς ποιεῖ μνείαν ἡ ἐφημερίς· περὶ βρησικείας, ἐπιστήμης, καλλιτεχνίας, φιλολογίας, πολιτικῆς, ἐμπορίου, οἰκονομικῶν, ἡθῶν, ἐθίμων, κ. τ. λ. ἡ ἐφημερίς εἶναι πανόραμα τῆς τῶν ἀνθρώπων κινήσεως

ἐγκυκλοπαιδεία τῶν γνώσεων καὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου γένους.

Κατὰ διερμηνεὺς τῆς κοινῆς γνώμης ὁ ἐφημεριδογράφος ὀφείλει νὰ διατυπώη ἀπαραμειώτως τὴν δημοσίαν αὐτῆν γνώμην, ἐκδηλουμένην ἐν συνόλῳ διὰ λόγων καὶ πράξεων. Ὁ ἐφημεριδογράφος διὰ διανοητικοῦ τινος ἰδίου ὀργανισμοῦ ἀντιλαμβάνεται μετὰ μεγίστης εὐχερείας ὅσα ἀναγινώσκει καὶ ὅσα ἀκροᾶται, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὰ καὶ τὰ διαγράφει ἐν ὕφει καθαρῶ, περιληπτικῶ καὶ ὅσον ἐνεστι ζωηρῶ.

Ἄλλ' οὐ παντὸς γράφειν ἐφημερίδα· γεννᾶται καὶ δὲν αὐτουργεῖται ὁ ἐφημεριδογράφος, ὡς γεννᾶται ὁ ποιητής, ὁ καλλιτέχνης, καὶ ὁ μουσουργός. Βεβαίως ἰσχυρὰ ψέλησις ἀνδρὸς κατορθοῖ τὰ φαινόμενα ἀδύνατα, ἀλλὰ τὰ παρὰ φύσιν ἔργα φέρουσι πάντοτε ἐν αὐτοῖς τὸ στίγμα τῆς πίεσεως ἣν ὑπέστησαν· ἀφ' ἐνὸς ἀκούετε στρυφνὸν καὶ κομπορρήμονα φρασσεολόγον, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀφελῆ καὶ εὐφραδῆ ἀφηγητήν; τοῦ μὲν τὸ ὕφος εἶναι βαρὺ ὡς μόλυβδος, τοῦ δὲ ἐλαφρὸν ὡς αὔρα ξεφύρου· τοῦ μὲν ὁ αὐτοσχεδιασμός ἔχει ἐνδοιασμούς, μακρηγορίας . . ., τοῦ δὲ ἡ ἀπόρροια εἶναι τοῦ βεύματος ὁ βροῦς. Ὁ φύσει ἐφημεριδογράφος οὐδέποτε ἀναμασσᾶται τὰς ιδέας καὶ τοὺς λόγους του, βαδῦνους καὶ ἀπλοὺς συνάμα γράφει ὡς χαράττει ἐπιγραφὴν ὁ γλύπτης· ὀλίγα ἐν πολλοῖς. Ὁ φύσει ἐφημεριδογράφος κέκτηται ἐτοιμότητα λογικὴν, καὶ πρὸ πάντων δόσιν μεγάλην τοῦ λεγομένου κοινοῦ νοῦ.

Ὅσοι ὅμως ἐπροικίσθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ τῶν δώρων τούτων ὀφείλουσι νὰ τὰ καλλιερῶσι δι' ἐνδελεχοῦς καὶ ἐπιστημονικῆς πολυχρονίου μελέτης, ἄλλως στεῖρα ἀποκαθίστανται μετ' ὀλίγον τὰ φυσικὰ ταῦτα πλεονεκτήματα. Ἡ

μετ' ἐπιστασίας ἀνάγνωσις τῶν κατὰ καιροὺς ἐνδόξων πεζογράφων καὶ ἰδίως τῶν ἱστορικῶν εἶναι λίαν ἐπὶ τούτῳ λυσιτελής. Ὅπως ἀνωτέρω εἵπομεν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι ὁ ἐφημεριδογράφος οὔτε σοφὸς οὔτε φιλόλογος, ἀλλὰ διατοιούτων ὑποδεικνυομένων μελετῶν ἐνασκεῖ τὸ παρὰ τῆς φύσεως δοῦν ἐν αὐτῷ δῶρον τῆς εὐχερείας τοῦ λόγου· αἱ γνώσεις τοῦ ἐφημεριδογράφου πρακτικαὶ οὔσαι καὶ περιστρεφόμεναι εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του, εἰς γενικὰς γνώσεις πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς φιλοσοφίας, ἀρκοῦσιν εἰς τὸ ἔργον του. Ὁ ἐφημεριδογράφος, ὡς ὁ εὐδόκιμος δικηγόρος, δὲν εἶναι ὁ μᾶλλον πολυμαθῆς μεταξὺ τῶν συναδέλφων του, ἀλλὰ ὁ διαγινώσκων μετὰ περισσοτέρας ἐξυδεκτικῆς τὸ πρακτικὸν μέρος τῶν ζητημάτων.

Οὕτως ἐννοούμενον καὶ ἐξασκούμενον τὸ ἐφημεριδογραφικὸν ἐπάγγελμα εἶναι ἔντιμον καὶ εὐχάριστον συνάμα. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰταλίᾳ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐξασκεῖται ὡς πᾶν ἄλλο ἐπάγγελμα· ταπεινὰ μὲν τὰ κέρδη τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ ὁ βίος τοῦ ἐπαγγελλομένου τοῦτο διέρχεται ἡσυχος καὶ ἄνετος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ ὀνόματα τῶν πλείστων ἐφημεριδογράφων εἶναι ἄγνωστα· ἡ ἀτομικότης τοῦ γράφοντος δὲν ὑφίσταται· δὲν εἶναι ὁ Πέτρος ὅστις ἐκφράζει τὴν γνώμην του· διὰ τῆς γραφίδος τοῦ Πέτρου διαδηλοῦται ἡ κοινὴ γνώμη. Ὁ Times (Χρόνος) δὲν εἶναι ἐφημερίς τοῦ Πέτρου, εἶναι ἐφημερίς τῶν ἐμπορικῶν τάξεων τοῦ Λονδίνου. Ὁ ἐφημεριδογράφος ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἀφανὴς καὶ κατὰ παράδοξον ἀντίφασιν καὶ ἄνευ προσηκόντων λόγων μέχρις ἐσχάτων οἱ γνωστοὶ ὡς γράφοντες ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἐπὶ μισῶ

περιεφρονούντο. Μήπως προόρχετο ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀναγκαζόμενοι νὰ ἐργάζωνται τὴν νύκτα κατεχρῶντο τὴν οἰνοποσίαν; Ἐνδέχεται νὰ ἦναι αὕτη ἡ αἰτία τῆς ἀποστροφῆς ταύτης. Κατ' αὐτὰς ὅμως ὅτε ἐγένετο γνωστὸν ὅτι συντάκται ἐφημερίδων ὑπῆρχον ἄνδρες ἐπίσημοι καὶ σεβαστοί, ἀγαπητοί τῷ λαῷ, ἢ κατὰ τῶν ἐφημεριδογράφων περιφρόνησις ἔπαυσε. Καὶ ὅμως σήμερον ἔτι δὲν νομίζεται κόσμιον ἢ ἐκῆσις ἐφημερίδος ἐν δωματίῳ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἰδίως παρυσίᾳ νεανίδων.

Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, τὸ ἐφημεριδογραφικὸν ἐπάγγελμα ἀπολαύει ὑπολήψεως μεγάλης. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ ἐφημεριδογράφος φέρει μετ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ σταδίῳ καὶ τὰ κεφάλαια τῆς ἰδίας ἀτομικότητος. Ἐκάστη αὐτοῦ διατριβὴ εἶναι ἐνυπόγραφος καὶ ὑποστηρίζει οὗτος τοὺς λόγους του καὶ διὰ τοῦ ξίφους. Ἡ διὰ τοῦ ξίφους ὑποστήριξις τῶν λόγων, οἵτινες λογικῆς ὑποστηρίξεως δέονται, εἶναι ἐπίσης παράξενος ἀντίφασις αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀρχῆς τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ καὶ φιλοσοφικῷ δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι, ἢ περὶ μονομαχίας πρόληψις ὑπερισχέει πάσης λογικῆς.

“Φιλτάτη καὶ σεβαστὴ μῆτερ, ἔγραφε πρὸς τὴν μητέρα του ὁ διάσημος δημοσιογράφος Ἀρμάνδος Καρέλ, ὃς ἀνομιμαχίᾳ αὐρίου τὸ πρῶν μετὸν συνάδελφόν μου Αἰμίλιον Γιραρδίνον, — οὐδ' ἐγὼ γνωρίζω καλῶς διὰ ποῖον λόγον . . . — ἀλλ' οἱ μάρτυρές μου λέγουσιν ὅτι ὄφελω διὰ τὴν τιμὴν μου νὰ ἀνομιμαχίσω . . .”

Ὁ Ἀρμάνδ Καρέλ ἐφρονεῖσθαι παρὰ τοῦ Γιραρδίνου καὶ οὕτως ἐνεκα ψυλλοπηδήματος ἐστεργῆσθαι τὴν Γαλλίαν ἐνὸς μεγαλοφυοῦς ἀνδρὸς προμηγνύοντος λαμπρὸν μέλλον.

Εἶναι ἄλογος τοιαύτη μονομαχία, ἀλλὰ πρέπει νὰ σαυμάσῃ τις τὸ ὑποκινῶν αὐτὴν αἷσθημα τοῦ ἐφημεριδογράφου, ὅστις ὑποστηρίζει τοὺς λόγους του καὶ διὰ τῆς δυσίας τῆς ζωῆς του.

Τὸ ἐφημεριδογραφικὸν ἐπάγγελμα δὲν εἶναι βεβαίως πάντοτε προσοδοφόρον καὶ τὰ παθήματα τῶν ἐπαγγελλομένων αὐτὸ εἰσὶ πολλάκις λίαν λυπηρά! Πόσους πενομένους ἐφημεριδογράφους ἐγνώρισα! ἠδύναντο οὗτοι ὑπηρετῆν παντοπώλου ἐπαγγελλόμενοι νὰ ζῶσιν ἀνέτως καὶ ἴσως νὰ πλουτήσωσιν ἐπροστίμων ὅμως νὰ πένωνται, ἀλλὰ νὰ μουντζουρώνουν χαρτί . . .

Μόνον οἱ μουντζουρώσαντες χαρτί παιδιόθεν δύνανται νὰ συμπαθῶσιν πρὸς αὐτούς· ὀφείλει τις νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐδυσμίαν ἐκείνην ὅπως νοήσῃ τὸ πάθος τοῦτο. “Ἡμεν δεκαετῆς καὶ ἐμμουντζούρωνα χαρτίον, ὡς ὁ Γκιῶτος ὁ μέγας τῆς Ἰταλίας ζωγράφος παῖς ὢν ἐσχεδίαζεν ἐπὶ τῆς ἄμμου διὰ τῆς ποιμενικῆς βράβδου τὰ πρόβατα τοῦ ποιμνίου του, ὡς ὁ Κανόβας, μαγείρου παῖς ὢν, ἐποίει ἀγαλμάτια μετὸ διὰ τὰ μακαρόνια τοῦ κυρίου του προωρισμένον βούτυρον. Ἀδιάφορον ἐὰν ὁ Γκιῶτος καὶ ὁ Κανόβας ἐγειναν ὁ μὲν πρωτοεργὸς τῆς Ἰταλικῆς ζωγραφίας, ὁ δὲ ἄριστος ἀγαματοποιὸς, — ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἀπλοῦς μουντζουρωτῆς χάρτου. Ὅποιαν εὐδαιμονίαν ἤστανόμην ὅταν ἐμμουντζούρωνα περιγραφὰς μαχῶν, ὅταν ἔγραφα περιπαθεῖς ἐπιστολάς . . . Καὶ ὅταν εἶδον κατὰ πρῶτον τετυπωμένην μίαν ἀπὸ τὰς μουντζούρας μου! ὦ! τότε ὅποια συγκίνησις! Τὴν ἐνδυμοῦμαι ἔτι σήμερον! Ἡμεν μόλις δεκατριῶν ἐτῶν καὶ κατώκουν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ Γάσπαρη· τὸ δωμάτιόν μου, ὕπερ μοι ἀπεικόνισε φιλίας χάριν ὁ τότε εὐδόκιμος ζωγράφος Δαμήρης, οὗτινος ἀγνωστὴν τὴν τύχην, ἔκειτο πρὸς τὸν δρόμον.

Ἐμελέτων ἐν τῷ δωματίῳ μου, ὅταν ἤκουσα ἐκ τοῦ δρόμου φωνὴν καλοῦντός με. Ἦτον ὁ φίλος μου Ἰωάννης Βελιαντίτης ὅστις μ' ἐκάλει ἵνα μοι ἐγχειρίσῃ τὸν Ἀνεξάρτητον τοῦ Παντελῆ, περιέχοντα τὸ πρῶτον κεφάλαιον μυθιστορηματος ἔχοντος ὑπόθεσιν Ἀθηναϊκὴν. Ἐν βροτῇ ὀφθαλμοῦ κατέβην εἰς τὸν δρόμον, παρελαβον παρὰ τοῦ Βελιαντίτου τὸ ὑγρὸν ἔτι φύλλον τῆς ἐφημερίδος καὶ ἀνέβην δρομαίως εἰς τὸ δωματίόν μου. Ἡ συγκίνησίς μου ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναγνώσω τὸ ἔντυπον προῖόν μου.

Ἀνέφερον τὸν Ἀνεξάρτητον καὶ τὸν ἐκδότην αὐτοῦ Παντελῆ. Ὁ Ἀνεξάρτητος ἐξεδόθη κατὰ πρῶτον ἐν Ὑδρα, μετέπειτα ἐν Αἰγίνῃ τὸν Ἰούλιον 1827—1828. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἔλαβε πολλὰς περιπετείας· ἐξεδόθη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐξέπνευσεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πρὸ ἑτῶν. Ὁ Παντελῆς ἦτον ἀμασῆς, σχεδὸν ἀγράμματος, ἀλλ' ἐπαθάνετο διὰ τὴν ἐφημεριδογραφίαν. Μεταξὺ γυναικὸς καὶ τέκνων ἀπορούντων ὁ Ἀνεξάρτητος ἦτο προνομιοῦχος παράσιτος. Ὁ Παντελῆς ἐγαυρία, εὐτύχει ὅταν ἠδύνατο νὰ ἐκδίδῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἓν φύλλον τοῦ Ἀνεξαρτήτου.

Ἡ ἐν τῷ Ἀνεξαρτήτῳ ἐπιτυχία μου μὲ ἐνεδαρξέσθαι καὶ ἐξέδωκα ἐν τῷ Φίλῳ τοῦ Λαοῦ περιγραφὴν ἐδίμων τιῶν τῶν Νέων Ἀθηνῶν. Συντάκτης καὶ ἐκδότης τοῦ Φίλου τοῦ Λαοῦ ἦτο τότε ὁ ἰατρὸς Ἀνδρέας Ζυγομαλάς καὶ βοηθὸς αὐτοῦ ὁ Σαπουντζῆς. Εἴκοσιν ἔτη ἔκτοτε παρήλθον καὶ ὁ Σαπουντζῆς εἶναι ὁ αὐτός· ἴσως φορεῖ ἔκτοτε τὸ αὐτὸ ὑποκάμισον· ἀλλὰ προτείνετε πρὸς αὐτὸν δέσιν ὑπουργοῦ καὶ δελεῖ ὑποπτειδῆ ὅτι προτίθεσθε νὰ τὸν ἀναπληρώσητε εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ἀληθείας. (α)

(α) Συνεργάτης καὶ συνδιοκτῆτης τῆς Ἀληθείας εἶναι ὁ Τζέμπου-

Λυποῦμαι μὴ δυνάμενος νὰ εὔρω τὰ φύλλα ἐκεῖνα τοῦ Φίλου τοῦ Λαοῦ τὰ περιέχοντα τὴν τῶν νέων Ἀθηνῶν περιγραφὴν μου· ἐξανέστη κατ' αὐτῆς ἐφημεριδάριον καλούμενον ὁ Μεσσίας ἀλλὰ ὁ Ζυγομαλάς περιεφρόνησε τὰς ὑλακὰς τοῦ σκυλακίου τούτου. Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ εἶχον ἐξεικόνισιν, φαίνεται, ἀρκούντως ἐπιτυχῆ τοῦ περιπάτου τῆς Κυριακῆς, καὶ ἑτέραν περιγραφὴν τῶν ἐξυπνητηρίων τῶν Ἀθηνῶν, τῶν Σαλεπίδων. Σήμερον μετὰ τσοσάυτα ἔτη οἱ πωληταὶ τοῦ ζεστοῦ Σαλεπίου καδ' ἐκάστην προῖταν μ' ἐξυπνίζουσι πρὸ τῆς πέμπτης ὥρας καὶ μοι φαίνεται ὅτι ἀκούω τὴν πρὸ εἴκοσιν ἑτῶν κλαυθμηρὰν ἢ ἠχηρὰν φωνὴν των. Ἐγνώρισα τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην καὶ τὸν Ἰάκωβον Πιτζιπιὸν ἐκδίδοντα τότε ἐν Σύρῳ τὴν κατὰ πρῶτον ἐκδοθεῖσαν ἐν Σμύρῃ Ἀποθήκην τῶν ὀφελίμων γνώσεων. Ὁ εὐφυῆς συγγραφεὺς τῆς Ὀρφανῆς τῆς Χίου δὲν εἶχε τότε ἐξοικεῖλαι, ὅπως δυστυχῶς ἐξώκειλε μετὰ ταῦτα, καὶ ἠδύνατό τις νὰ τον συναναστρέφεται. (α) Μὲ παρεκίνησε πολὺ νὰ ἐπιμείνω εἰς τὸ νὰ γράφω μυθιστορήματα καὶ ἰδίως εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, θαυμάζων τότε τὴν εὐχέρειάν μου εἰς τὸ γράφειν τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἣν νηπιόθεν ὠμίλου.

Ἐγνώρισα τότε καὶ δύο ἐντίμους Ἑλληνας δημοσιογράφους· πρῶτον τὸν Δομνάνδον, Συντάκτην τῆς πολιτικῆς ἐφημερίδος Le Courrier d'Athènes, ἄριστον γαλλιστὴν, καθηγητὴν τῆς Βοτανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἄνδρα λόγιον

ράχης, συμμαθητῆς μου ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς γυμνασιαρχίας τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Γενναδίου.

Ἡ μὲν Ἀποθήκη ἔπαυσε μετ' ὀλίγον χρόνον, ὁ δὲ Πιτζιπιὸς ἀφ' οὗ διέτρεξε τὴν Εὐρώπην δίκην τυχοδιώκτου, εἰς ἄπορον γῆρας φθάσας, ἐπνίγη ἐκουσίως εἰς τὸν Βόσπορον τῷ ἔτει 1869.

καὶ πολυμαθῆ. Οὗτος μὲ ἀπέτρεπε πάντοτε ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνασχολῶμαι εἰς σύνταξιν μυθιστορημάτων καὶ ἰδίως εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν. “Γίνου ἔμπορος”, μοὶ ἔλεγεν ὁ μακαρίτης. (α) Δεύτερον μετὰ τὸν Δομνάνδον ἐγνώρισα τὸν Ἐμμανουὴλ Ἀντωνιάδην, ἐκδότην τῆς Ἀθηνᾶς (β), ἧς οἱ συντάχεται ἦσαν ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς γραμμασι, Θεόκλητος ὁ Φαρμακίδης, Θεόδωρος Μανούσος, Σίμος, καὶ ἄλλοι. Ἡ ἐφημερὶς ἦτο σπουδαία, ἀλλὰ βαδμηδὸν ἐγκαταλειφθεῖσα παρα τῶν πρωτίστων αὐτῆς συντακτῶν ἐξέκλινεν εἰς γῆρας ἄκαρπον καὶ ἐπέζησεν ἔτη τινὰ διὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς φήμης. Ὁ Ἀντωνιάδης εἶχε κύριον ἔργον τὴν ἐφημεριδογραφίαν, καὶ εἰς ταύτην ἀποκλειστικῶς ἐνησχολεῖτο· κατηρέθμει εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰκοσαετεῖς συνδρομητὰς, ὧν ὁ σπόρος σήμερον ἐξέλιπεν. Ὁ Ἀντωνιάδης ἦτο τὸ ἦθος τραχύς καὶ ἀπότομος καὶ μνησίκακον εἶχε χαρακτηῖρα. Τὰ γραφέντα παρ’ αὐτοῦ εἰσὶν ὀλίγα καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς πολιτικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀξίας.

Ὁ σύγχρονός του Καμπούρογλος (γ) ὑπῆρξεν ἐπίσης τύπος

(α) Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῷ ἔτει 1850, ὃν ἐκεῖ γραμματεὺς τῆς ἑλληνικῆς Πρεσβείας προϊσταμένου τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου. Ὁ μακαρίτης ἔζη ἐκεῖ βίον μεμονωμένον καὶ ἡ μόνη διασκέδασίς του ἦτο νὰ διέρχεται τὰς νυκτερινὰς μεταδορπίους ὥρας εἰς τὰ λεγόμενα Cafés chantants ἧτοι καφενεῖα ἐντα τραγωδοῦν.

(β) Ἡ Ἀθηνᾶ, ἐφημερὶς πολιτικῆ, φιλολογικῆ καὶ ἐμπορικῆ, ἐξεδόθη κατὰ πρῶτον ἐν Ναυπλίῳ, 1832, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπέζησε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἐκδότου αὐτῆς ἐν ἔτει 1863. Ὁ υἱὸς τοῦ ἐκδότου ἀπεπειράθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ μετ’ ὀλίγον ἀποδειλιάσας ἔπαυσε τὴν ἐκδοσὶν τῆς γηραιᾶς ἐφημερίδος. Ἴδε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐμμανουὴλ Ἀντωνιάδου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ ἔτους 1865 σελ. 280.

(γ) Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ ἔτει 1868.

περίεργος δημοσιογράφου, διατελέσαντος πάντοτε ὑπουργικοῦ καὶ πολιτικοῦ αὐτοῦ λοξοδρομαίαι ὑπῆρξαν ὅμοιαι τῶν ἐλιγμῶν τῶν σχοινοβατῶν. Ὁ Καμπούρογλος ἐξέδωκε καὶ περιοδικὸν σύγγραμμα τὴν Εὐτέρπην, ἕπερ διήρκεσεν ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, συντάκτας εὐδοκίμους προσκτησαμένην, οἷους τὸν Πραγκαβῆν, τὸν Νικολαΐδην Λεβαδέα, τὸν Κωνσταντῖνον Παπαβῆγγόπουλον, καὶ ἄλλους. Εἰς τὴν Εὐτέρπην ἐξέδωκα τὸν πρῶτον μῦθόν μου, οὗτινος δὲν ἐνδυμοῦμαι πλέον τὸ ὄνομα . . . ἦτο ἱστορία ἔρωτος χωρικῆς Ἀλβανῆς τῶν περιχώρων τῶν Ἀθηνῶν πρὸς Ἑλληνοπαῖδα φραγκισθέντα . . . νομίζω ὅτι ἡ ἡρώς μου ἐδηλητηριάζετο ἐπὶ τέλους. Τὸ διηγημάτιον ἐκεῖνο, κατῶς καὶ πολλὰ ἄλλα ἐμὰ ἔργα, ἐπεξεωρήθη καὶ διορθώθη ὑπὸ τοῦ δημοφίλου Πραγκαβῆ, ἕκτοτε τοσοῦτον προδύμου νὰ συντρέχη τὴν νεολαίαν εἰς τοὺς φιλολογικὸς ἀγῶνας τῆς. Ἀπορῶ σήμερον πῶς ὁ σεβαστός φίλος μου ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἡρωίδα μου — ἐλέγετο, νομίζω, Πηγῆ — νὰ αὐτοχειριασθῆ.

Εἶχον ἐξιστορήσει τότε ἐν τῇ Εὐτέρπῃ καὶ ἄλλαχού διάφορα τὴν ἱστορίαν τοῦ Φορναρέτου τῆς Ἑνετίας, ἧτοι τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀτυχοῦς ἐκεῖνου ἀρτοποιοῦ καταδικασθέντος ἀδίκως εἰς θάνατον ἕνεκα καταπληκτικῶν φαινομένων ἐνδείξεων ἐνοχῆς. Τὸ διηγημάτιον ἐκεῖνο ἦτον ἔμβρυον συζητήσεως τοῦ ζητήματος τῆς θανατικῆς ποινῆς. Διηγῆθη τὸς ἔρωτας τοῦ Ῥωμαίου καὶ τῆς Ἰουλιέττας, τοὺς Δαντείου ἔρωτας, δηλαδὴ τὰς ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Δάντου ἀναφερομένας ἐρωτικὰς ἱστορίας.

Εἰς τὴν Εὐτέρπην ἐδημοσίευσα τὸ πρῶτον μετάφρασιν τοῦ ἠθικοῦ γαλλικοῦ μῦθου, Ὁ Γλύπτης τοῦ μαύρου δά-

σου. (α) "Ἐλαβον ἀντίτιμον τῆς μεταφράσεως ταύτης εἴκοσι πέντε δραχμάς! Ἦσαν τὰ πρῶτα χρήματα, ἅτινα ἐκέρδησα ἐν τῷ βίῳ, καὶ αἱ εἴκοσι πέντε ἐκείναι δραχμαὶ μοὶ ἐφάνησαν ἑκατομμύριον! Μετὰ ἔτη πολλὰ ἔλαβον ἑκατοστύας φράγκων διὰ διάφορα ἔργα μου, ἀλλ' οὐδέποτε ἤσδάνδην τὴν εὐχαρίστησιν ἐκείνην, ἣν μοὶ ἐπροξένησαν αἱ εἴκοσι πέντε δραχμαὶ τῆς Εὐτέρπης. Πῶς τὰς ἑκαμάρινα! Καὶ οὐδεμίαν ἄλλην χρῆσιν αὐτῶν ἐδεώρησα καταλληλοτέραν ἢ δαπανῶν αὐτὰς εἰς ἀγορὰν δώρων πρὸς τὴν ἀγαθὴν μητέρα μου· αὕτη διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου της ψαλίδιον προερχόμενον ἐκ τῶν χρημάτων ἐκείνων καὶ τὸ ἐπεδείκνυε πρὸς τοὺς οἰκείους ἢ ἀγία γυνὴ ἐπαιρομένη ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας ἡμῶν ἀγάπης.

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Λεβίδου (β) καὶ διετήρησα μετ' αὐτοῦ φιλικωτάτας σχέσεις μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ διασήμου τούτου ἀνδρός, τοῦ διαπληκτισθέντος μετὰ πάντων.

Ὁ Κωνσταντῖνος Λεβίδης ἦτο φύσει ἐφημεριδογράφος· ἰδοὺ τί ἔγραφα περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δουβρῆ (γ) πονημάτιόν μου Οἱ νεώτεροι Ἑλληνας. (δ)

"Ἐξ ὅλων τῶν ἐφημεριδογράφων τῶν Ἀθηῶν, ὁ Κύριος Λεβίδης, συντάκτης τῆς Ἑλπίδος, εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ μᾶλλον διακεκριμένος πολεμιστής. Ὁ κάλαμός του εἶναι λεπτὸς καὶ ὀξὺς ὡς καταλανικὸν ἐγχειρίδιον. Πλήρης πνεύ-

(α) Μετετυπώθη ἐπιδιωρθωμένος ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1870 σελ. 277.

(β) Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1864 σελ. 120.

(γ) Duvray.

(δ) Les Grecs modernes. Bruxelles, 1862.

ματος, ὀρμῆς καὶ εὐροίας, εἶναι ἀπαράμιλλος ὁσάκις πρόκειται νὰ καταστρέψῃ ἢ νὰ παραλύσῃ τὸν ἀντίπαλόν του. Μεταχειρίζεται μετ' ἀμιμῆτου ἐπιτηδειότητος τὴν εἰρωνεῖαν, τὸν σαρκασμὸν, καὶ μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ψυχροτάτου σκεπτισμοῦ εἰς τὸν παραφορώτατον ἐνθουσιασμόν· ἔχει ὑψηλὴν τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ἀκαταμάχητον τὴν σφοδρότητα. Τὸ ὕψος του εἶναι εὐκόλον, εὐχρουν, καταληπτὸν εἰς πάντας, ὡς καὶ ἡ γλῶσσα ἦν, μεταχειρίζεται. Εἰς μεγαλειότερον κύκλον ὁ Κύριος Λεβίδης ἤθελεν ἀπολαύει εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως."

Εἰς τὴν Ἑλπίδα ἐδημοσίευσεν τὸν τελευταῖον μῦθόν μου πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐπεγράφετο δὲ Ἡ ὑπνοβάτις καὶ εἶχεν ἥρωα τὸν Βύρωνα διαμένοντα ἐν Ἀθῆναις εἰς τὸ μοναστήριον τῶν φραγκισκανῶν, κατέχον τὴν θέσιν ἐνθα καίται τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, τὸ κοινῶς λεγόμενον Φανάρι τοῦ Διογένους. Ὁ μῦθος ἐκείνος ἤρесе πολὺ καὶ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ τὸν ἀνατυπώσω. Ποῦ νὰ τὸν εὕρω; δὲν διασώζεται οὐδεμίαν σειρὰ πλήρης τῆς Ἑλπίδος. Τίς οἶδε σήμερον, ὁποίας ποιότητος σαρδέλλας περικλείει τὸ περιέχον αὐτὸν φύλλον.

Ἡμεῖς οἱ γράφοντες εἰς τὰς ἐφημερίδας, οἱ μουντζουρώνοντες χαρτὶ διασκορπιζόμεν τῆδε κάκεισε τὰς ἐμπνεύσεις μας, τὰς ἰδέας μας, καὶ δὲν ἀπομένει οὐδὲ ἕγχοις αὐτῶν· ἴσως ἢ ἐνέργεια αὐτῶν ἐγένετο· ἴσως ἡμέραν τινα ἀπαντήσωμεν τοὺς ἐγγόνους τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, ἀλλ' οὗτοι δὲν θὰ ἀναγνωρίσωσι τοὺς πατέρας των . . . — Καὶ τίς ἐξ ἡμῶν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ συλλέξῃ ὅσα ἔγραψεν ἐν τῷ βίῳ του ἐν διαφοροῖς ἐφημερίσι, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκδώσῃ μὲ ταύτην τὴν ὕλην πολύτομον σύγγραμμα; Ὁ συγγραφεὺς ὅστις ἀναδιφᾷ

τὰ ἑαυτοῦ ἔργα καὶ δημοσιεύει αὐτὰ εἰς σχῆμα βιβλίου ἐναποταμιεύει ἐν αὐτοῖς ἅπασαν τὴν οὐσίαν τῶν σκέψεών του, τῶν μελετῶν του, τῶν ἰδεῶν του, καὶ αὐτῶν τῶν ἐμπνεύσεων καὶ αἰσθησέων του· οὐδὲ σταγῶν αὐτῶν παροχετεύεται ἐκ τοῦ ἀμφορέως, ὅστις φέρει τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, ἐν ᾧ ἡμεῖς οἱ ἐφημεριδογράφοι διασκορπίζομεν τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς μας τὰς ἀπαρχὰς πρὸς πάντας τοὺς ἀνέμους, ὡς οἱ ἀποκρῶσπονοῦντες ἐν Ῥώμῃ διασκορπίζουσι περὶ αὐτοὺς δράγματα ζαχαρωτῶν. Τοῦ μὲν συγγραφέως τὸ ἔργον εἶναι προσωπικόν, τοῦ ἐφημεριδογράφου δὲ ἀνώνυμον· ὁ συγγραφεὺς εἶναι πρόσωπον ὀρισμένον, ὁ ἐφημεριδογράφος εἶναι ὄργανον τῶν πολλῶν· μετὰ θάνατον τὸ μὲν ἔργον τοῦ συγγραφέως διατηρεῖ τὴν σφραγίδα ἀτομικότητος τινός, τὸ δὲ τοῦ ἐφημεριδογράφου διαρρέει, ἀπόλλυται εἰς τὸν παγκόσμιον βῶν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πραγμάτων· διὸ ἡ αὐταπάρνησις αὕτη τοῦ ἐφημεριδογράφου ἀποτελεῖ ἴσως τὸ κυριώτερον αὐτοῦ δικαίωμα εἰς τὴν συμπάθειαν πάντων ἡμῶν.

Ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς, ἐξαιρουμένων ἐφημερίδων τινῶν, αἱ πλείσται παρεγνώρισαν τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ τύπου· ἐν ἐλλείψει τῆς ἐπιβροῆς τοῦ κλήρου ὁ τύπος ἠδύνατο νὰ ἐξακρίβη μεγάλην ἐπιβροὴν παρ' ἡμῖν, ἰδίως εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἐνδυμῶμαι ὅτε πρὸ ἐτῶν ἡμῶν εἰς τὸ Ναύπλιον με πόσῃ ἀνυπομονησίαν περιέμενον οἱ κάτοικοι τῆς πρώτης πρωτεύουσας τοῦ Βασιλείου τὴν ἄφιξιν τοῦ ταχυδρομείου ἐξ Ἀθηνῶν, ὅπως ἴδωσι τί λέγουσιν αἱ ἐφημερίδες· ἐνδυμῶμαι ἐπίσης μετὰ πόσης προσοχῆς φέρ' εἰπεῖν θρησκευτικῆς ἐγένετο ἡ ἀνάγκη εἰς αὐτῶν εἰς ἐπήκοον πολυπληθεῶς ἀκροατηρίου. Τὴν ἠδικίαν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ, τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, τὴν βελτίωσιν ὅλων ἡμῶν, ὤφειλεν ὁ τύπος νὰ ἐπιδιώκη διὰ κα-

ταλλήλων μέσων καὶ οὐχὶ νὰ ἐκτραχηλίζηται εἰς προσωπικὰ ζητήματα. (α)

Παρατηρῶ, ὅτι ἐμουντζούρωσα σελίδας πάλιν ἐπὶ ματαίῳ, ἀλλ' ὅστις ἔχει τὸ ἐλάττωμα, ὡς προεῖπον, νὰ μουντζουρώνη χαρτὶ εὐφραίνεται τοσοῦτον εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, ὥστε τοῦ κάκου ὅ,τι καὶ ἂν τοῦ εἰπῆτε, πάλιν θὰ μουντζουρώσῃ χαρτὶ.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Φεβρουάριον 1870.

Ἐφημεριδογράφοι τῆς κρεμάλας.

(α) Ἴδε ὅσα ἔγραψα περὶ ἐφημεριδογραφίας ἐν Ἑλλάδι ἐν τῷ Ἐθν. Ἡμερολόγιῳ τοῦ 1865 σελ. 62.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

ΚΑΔΜΕΙΑ ΝΙΚΗ.

Τί ἐστὶ “Καδμεία νίκη”; Τί ἐννοοῦσιν οἱ δημοσιογράφοι οἱ σημερινοὶ λέγοντες “Καδμείαν νίκην”; Τί ἐννοοῦσι καὶ οἱ παλαιοί; τοῦτο πρόκειται ἐνταῦτα νὰ ἐξετάσωμεν.

Εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀναγινώσκομεν ἐνίοτε: ἡ Κυβέρνησις ἐκέρδησε νίκην Καδμείαν. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἐνίκησε νίκην Καδμείαν κτλ. Αἱ ταῦτα γράφουσαι ἐφημερίδες ἐννοοῦσι βεβαίως ὅτι ἡ νίκη περὶ ἧς ὁμιλοῦσι δὲν εἶναι ἀληθῆς, ἀλλ’ ἐπίπλαστος, προελθοῦσα ἐξ ἀνηθῆκων μέσων, ἐπομένως κακῆ, ἄχρηστος, ἀνωφελής. Καὶ ταῦτα πάντα μεταφορικῶς, διότι κατὰ λέξιν “Καδμεία νίκη” εἶναι ἡ νίκη τοῦ Κάδμου. Διὰ νὰ νοηθῇ λοιπὸν καλῶς, ὁ παροιμιακὸς οὗτος λόγος πρέπει νὰ μάθωμεν ποία εἶναι ἡ νίκη τοῦ Κάδμου, ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ παροιμία “Καδμεία νίκη”.

Ἡ ἱστορία τοῦ Κάδμου εἶναι προϊστορικῆ, παλαιότερα καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν. Ὁ Κάδμος ἐμυθολογήθη υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος Βασιλέως τῆς Φοινίκης. Ὅτε ὁ Ζεὺς ἔκλειψε τὴν ὀραίαν ἀδελφήν του Εὐρώπην, αὐτὸς ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς

τοῦ πρὸς ἀνεύρεσίν της. Ἀναζητῶν λοιπὸν αὐτὴν ἤλθε καὶ εἰς τὸ Δελφικὸν μαντεῖον ἵνα ἐρωτήσῃ τὴν Πυθίαν, ἣτις τοῦ εἶπεν ἄλλα ἀντ’ ἄλλων, ὅτι δηλ. ὅπου ἀπαντήσῃ βοῦν ἐκεῖ νὰ κτίσῃ πόλιν. Ὁ Κάδμος ἐπιστρέφων ἀπήντησε τὴν βοῦν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, ἐνθα ἔμελλε νὰ κτίσῃ τὴν Δῆσφατον πόλιν. Ἀλλ’ ἐκεῖ πλησίον ὑπῆρχεν εἰς δράκων τοῦ Ἄρεως τοὺς πάντας φονεύων. Πρὸς τοῦτον μονομαχήσας τὸν ἐφόνευσεν ὁ Κάδμος, καὶ αὕτη εἶναι ἡ πρώτη αὐτοῦ νίκη ἣτις μᾶλλον τὸν ἐβλαψεν, ἐπειδὴ πρὸς ἐξίλασμον τοῦ φόνου τοῦ δράκοντος ἔπρεπε νὰ δουλεύσῃ εἰς τὸν Ἄρην ὀκτώ ἔτη· ὥστε ἡ Καδμεία αὕτη νίκη ἀπέβη βλαβερά εἰς τὸν νικητὴν.

Ἀλλ’ ἐκτὸς τούτου “Καδμεία νίκη” δύναται νὰ λέγηται καὶ ἡ τῶν Καδμείων νίκη, δηλ. τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάδμου, τουτέστι τῶν Θηβαίων, διότι τὰς Θήβας ἔκτισεν ὁ Κάδμος, ὅθεν καὶ “Καδμεία” ἐλέγετο ἡ ἀκρόπολις τῶν Θηβῶν.

Ὁ Οἰδίπους ἦτο ἀπόγονος τοῦ Κάδμου. καὶ εἰς αὐτὸν ἐφανερῶς ἡ μεγάλη ὀργὴ τοῦ Ἄρεως διὰ τὸν φόνον τοῦ δράκοντος. Ὁ Οἰδίπους ἐπιστρέφων ἐκ Δελφῶν ἀπήντησε κατ’ ὄδον τὸν βασιλέα τῶν Θηβῶν Λαῖον μετὰ τῶν ὑπασιπτῶν του καὶ εἰσάσας πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐφόνευσεν ὅλους· ἀλλ’ ἡ νίκη αὕτη ὑπῆρξεν ὀλεθρία, διότι ὁ φονευθεὶς βασιλεὺς ἦτο αὐτὸς ὁ πατὴρ τοῦ δυστυχῆς νικητοῦ ὃν ἠγγόει. Ὁ Οἰδίπους ἐνίκησε καὶ τὴν Σφίγγα λύσας τὸ ὄλεθριον αἰνιγμὰ της· ἀλλ’ ἡ νίκη αὕτη τοῦ Καδμείου Οἰδίποδος ὑπῆρξεν ἀτυχεστάτη, διότι ὡς ἔπαυλον τῆς νίκης ἔλαβε τὴν βασιλείαν τῶν Θηβῶν καὶ ὡς σύζυγον ἐξ ἀγνοίας τὴν μητέρα του, τὴν ἥδη χήραν τοῦ Λαίου. Μετὰ χρόνον πολὺν ἀφοῦ ἐγέννησε τέκνα ἐκ τῆς ἀγνοουμένης μητρὸς του ἔμαθε τὰ ὀλεθρία καὶ αἰσχιστὰ ἀποτελέσματα τῶν δυστυχῶν

νικῶν του καὶ ἐξετύφλωσεν ἑαυτὸν, ἡ δὲ μήτηρ καὶ γυνὴ αὐτοῦ Ἰοκάστη ἀπήγγεστο μὴ φέρουσα τὸ ἔναιδος. Οἱ υἱοὶ τοῦ Οἰδίποδος Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης ἤρισαν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς βασιλείας καὶ εἰς πόλεμον καταστάντες ἐνίκησαν μονομαχοῦντες ἀμφοτέρω, ἀλλ' ἡ νίκη των ἦτο ὀλεσθρία, διότι συγχρόνως ἐν τῇ μονομαχίᾳ ἐφόνευσαν ἀλλήλους καὶ ὄντως ἐνίκησαν καὶ οἱ δύο νίκην Καδμείαν.

Ἡ τραγικὴ αὕτη ἱστορία τῶν δυστυχῶν ἀπογόνων τοῦ Κάδμου ἦτο κατάλληλος ὕλη διὰ τραγωδίας καὶ οἱ τρεῖς τραγικοὶ ποιηταὶ (Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης) συνεκίνησαν πολλάκις εἰς δάκρυα τὸ ἐν Ἀθήναις θεάτρον διὰ τραγωδιῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς δυστυχίας τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάδμου. Οἱ Ἀθηναῖοι τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἐποχῆς ἔβλεπον ἐν τῷ θεάτρῳ “τὴν Καδμείαν νίκην” καὶ ἐγίνωσκον κάλλιστα τὴν παροιμίαν ταύτην, ἣτις καὶ σήμερον ἀμυδρὰ καὶ τοῖς πλείστοις ἄγνωστος ἀναφαίνεται ἐνίοτε ἐν ταῖς ἐφημερίσιν.

Οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἐχρήσαντο τῇ παροιμίᾳ ταύτῃ ἐπὶ βλαβερᾶς νίκης καὶ ἐντεύθεν περιῆλθε καὶ εἰς ἡμᾶς. Ὁ Ἡρόδοτος (1,116) λέγει περὶ τινος βλαβερᾶς νίκης τῶν Φωκίων τάδε: Καδμείη τις νίκη τοῖσι Φωκεῦσι ἐγένετο. Ὁ δὲ φιλόσοφος Πλούταρχος ἐξηγῶν τρόπον τινὰ καὶ τί ἐστὶ νίκη Καδμεία γράφει πού ἐν τοῖς Ἡδικαῖς αὐτοῦ (1,10) τάδε: Οὐ γὰρ τὸ νικᾶν μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι ἐπίστασθαι καλόν, ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερὸν, ἔστι γὰρ ὡς ἀληθεῶς καὶ νίκη Καδμεία.

Η ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ.

Ἐν τῇ Κλειοῖ ἐδημοσιεύθη σπουδαία φιλολογικὴ πραγματεία περὶ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἀξία πολλῆς μελέτης ὑπὸ τῶν ἡμετέρων λογίων. Ἡ πραγματεία αὕτη συνετάχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ ἄγγλου φιλόλογου καὶ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Θεαγένους Λειβαδά ἀναδημοσιεύεται διὰ τῆς Κλειοῦς. Ἐκ τῆς σοφῆς καὶ περισπουδάστου ταύτης πραγματείας ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον τεμάχιον περὶ τῆς λεγομένης κοινῆς ἐλληνικῆς διαλέκτου. Ἴδου αὐτό.

“Ἡ λεγομένη κοινὴ διάλεκτος ὠνομάσθη οὕτω πρῶτον μὲν ἐπειδὴ ἦτο οὐχὶ διάλεκτος ἰδιαιτέρα, ἀλλὰ συγχώνευσις ἀπασῶν, εἶτα δὲ ἐπειδὴ ἐνοεῖτο παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως. Καὶ τοῦ Πινδάρου τὴν διάλεκτον ἀπεκάλεσαν οἱ γραμματικοὶ κοινήν ὡς οὔσαν κράμα τι πλείονων διαλέκτων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα περιέχει παντοίων διαλέκτων τύπους, ἐνόμισαν πολλοὶ ὅτι οἱ Ἑρμηνευταὶ ἠρύσθησαν ἀδιακρίτως λέξεις ἐκ πασῶν τῶν διαλέκτων, ὡς ποιοῦσι παρ' ἡμῖν οἱ πρωτόπειροι τῆς ἐλληνικῆς. Ἄλλ' ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεδέξαντο ἐν Βαβυλῶνι τὴν γλῶσσαν τῶν δεσποτῶν, οὕτω καὶ ὕστερον ἐλλάλησαν ἐλληνιστὶ ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων· οὐχὶ ἀπίθανον μάλιστα φαίνεται ὅτι καὶ ἐλάλουν καὶ ἔγραφον τὴν ἐλληνικὴν εὐχερέστερον ἢ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἱερὰν γλῶσσαν. Παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα ἀπαντῶσι τύποι δωρικοὶ (πιάζω) καὶ ὀμηρικοὶ (ἀγέρωχος), ἐπειδὴ ἦσαν εὐχρηστοὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ γλώσσῃ τῶν συγχρόνων. Ἡ ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης μαρτυρεῖ ὅτι πλὴν τῆς τῶν λογίων ὑπῆρχε

διαλεκτος κοινή και δημώδης, ήτις όμως δεν ήδύνατο να μετεωρισθῆ ἑλευσέρως. Ὅσακις ἐπεχείρει αὕτη να ὑψώση τὴν κεφαλὴν, τύραννός τις γραμματικός, ὁ Φρύνιχος, ὁ Διονύσιος, ὁ Χοιροβοσκός, τὴν κατέβαλλον ἀπηνῶς ἕως οὗ περὶ τὸν ἰά αἰῶνα πτωχός μοναχός, ὁ Πτωχοπρόδρομος, ἀπήλλαξε τὴν ἑλληνικὴν τῆς τυραννίας τῶν γραμματικῶν, ἀποδείξας ὅτι οὐδεμία γλῶσσα ἔχει κάλλος και ἰσχυρὸν ἐὰν μη ὑπάρχη ἑλευσέρα.

“Τοιούτω τοίνυν τρόπῳ ἡ μὲν γλῶσσα τῶν λογίων, τῶν ἐκπαιδευτηρίων και τῶν δικαστηρίων ἔμενε πάντοτε στάσιμος, ἡ δὲ δημώδης γλῶσσα φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀνεπτύσσετο ἀδιαλείπτως και ἡλλοιοῦτο. Πρώτη τῶν δημοτικῶν διαλέκτων μεταβολὴ ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἡ ἀνάμιξις και παντελῆς συγχώνευσις αὐτῶν. Ἴσως γέρων τις Μεγαρεύς ἦτο ὁ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν τῇ ἀγαρᾷ τῶν Ἀθηνῶν ἀναφωνήσας

ἄμβρατε ποττὴν μάδαν αἴ χ' εὔρητέ πα.

“Ἡ συνεχὴς πρὸς ἀλλοφύλους και ἀλλοδαπούς ἐπιμιξία ταχέως ἐξήλειψε τὰς πλείστας διαλεκτικὰς διακρίσεις, ἀφ' ὅτου μάλιστα ἡ μακεδονικὴ δυναστεία ἦρεν ἐκ τοῦ μέσου πᾶσαν διάκρισιν πολιτικὴν. Ἀληθεύει ὅτι ἡ ἄττικὴ διάλεκτος εἰς μέγιστον ἀφικομένη βαδμὸν πολυμεροῦς ἀναπτύξεως ἐπενήργησε μὲν ἐπὶ τὴν κοινὴν διάλεκτον πλείοτερον πάσης ἄλλης· δὲν ἴσχυσεν ὅμως να ἐξαλείψῃ παντάπασι και τοὺς ἐπὶ μέρους ἰδιωτισμούς. Τοῦτο συνέβη και παρὰ τοῖς Ἑβδομήκοντα και ἐν τῇ κατωμιλημένῃ. Οἱ κατ' ἡμᾶς Ἑλληνες λέγουσι μικρὴ ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἴωνες, δόξας ὡς οἱ

Δωριεῖς, ταῖς τιμαῖς ἀντὶ τὰς τιμὰς ὡς οἱ Αἰολεῖς ἔσο και φεῦξε ἀντὶ ἴσδι και φεῦξον ὡς οἱ ἐπικοὶ ποιηταί· οἱ δ' οὕτω λαλοῦντες ποιμένες και γεωργοὶ ἀγνοοῦσι τοὺς Δωριεῖς, τοὺς Ἴωνας και τοὺς Ἐπικοὺς, ὥσπερ οἱ νησιῶται. Χαρακτηριστικὸν ἰδιάζον εἰς τὴν βιωτικὴν ποικιλίαν τῆς δωρικῆς διαλέκτου εἶναι ἡ προτίμησις τοῦ ου ἀντὶ υ. Καὶ σήμερον δὲ λέγει ὁ Ἑλλήν κουτάλιον, τρούπα ἀντὶ κυτάλη, τρύπα. Ἐνίοτε τὸ ου ἐπέχει τόπον τοῦ η, σουσάμι, σουπιαῖς, κρουνός, ἀντὶ σησάμιον, σηπίας, κρήνη.”

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ.

Διὰ τὰ εἰς ὅτορος και ὄτατος παραθετικὰ τῶν ἐπιθετῶν ὑπάρχει ὁ γνωστότατος γραμματικὸς κανὼν ὅτι ἂν ἡ πρὸ τοῦ ο συλλαβὴ ἴναι μακρὰ γράφονται μὲ ο, ἂν δὲ βραχεῖα μὲ ω. π. χ: δεινότερος, δεινότατος, μωρότερος, μωρότατος, σοφώτερος, σοφώτατος, κλπ. Ὁ κανὼν οὗτος ἔχει μίαν ἐλαχίστην ἐξαιρέσιν, ὡς πρὸς δύο μόνον ἐπίθετα, στενός και κενός, ὧν τὰ παραθετικὰ παρὰ τὸν γενικὸν κανόνα εἶναι, στενότερος — ὄτατος και κενότερος — ὄτατος. Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ γραμματικοὶ παρέδωκαν ὅτι τὰ παραθετικὰ τῶν δύο τούτων λέξεων γράφονται δι' ο μικροῦ, ὡς ἀπὸ τῶν θετικῶν στενός και κενός, τὰ ὅποια ἀναγινώσκονται παρ' Ὀμήρῳ ἀντὶ τῶν κοινῶν στενός και κενός. Τινὲς ὅμως ἔγραφον κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα στενώτερος και κε-

νώτερος, θεωροῦντες ὡς διαλεκτικὸν ἰδιωτισμὸν τὴν διὰ τοῦ ο γραφὴν (ᾧρα καὶ Σταδοπούλου Γραμτ. § 514). Καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας σήμερον βλέπομεν ὅτι οἱ μὲν γράφουσι κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, οἱ δὲ κατὰ τὴν ἐξαίρεσιν, ἀμφοτέρωθεν ἔχοντες λόγον ἀποχρῶντα. Γραμματικώτερον δὲ εἶναι τὸ παρακολουθεῖν τὴν παράδοσιν τῶν Ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν.

Περὶ ἄλλων τινῶν παραδεικτικῶν δὲ εἵπωμεν ἄλλοτε.

(Μέριμνα 23 Ἰανουαρίου 1870.)

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Θεοφίλου Καίρη κατα τὴν
ἡμέραν τῆς υποδοχῆς τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος
Ἰωάν. Α. Καποδίστρια ἐν Αἰγίνῃ, 1828

Ἰανουαρίου 12. (α)

“Οὐκ ἄρξω ἐγώ· οὐκ ἄρξει ὁ υἱός μου ἐν ὑμῖν.
Κύριος ἄρξει ὑμῶν. Κύριος κυβερνήσει ὑμᾶς.”
(Κριτῶν Η', 23.)

Εἰς τοιαύτην λαμπρὰν καὶ ἐπίσημον ἡμέραν, Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ὁποίαν Σὲ ὑπήντησε καὶ Σὲ ὑπεδέχθη ἡ πατρίς, ἐν τῷ μέσῳ ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, εἰς τοιαύτην λαοῦ τῶν Ἑλλήνων ὁμήγυριν, ἐνῶ ὑψώνει φωνὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τὸν ὑψιστὸν διὰ τὴν τόσον ἐπιδωμητὴν καὶ εὐκταίαν ἔλευσίν Σου, ποίαν ἀγγελίαν πλέον χαροποιᾶν ἠδύνατό τις νὰ φέρῃ εἰς τὸ μέσον ἐκ μέρους Σου, σύμφωνον τῶντι μὲ τὰ φρονήματα τῆς ψυχῆς Σου, μὲ τὰ συναισθήματα τῆς καρδίας Σου, μὲ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς ὅλων τῶν ἀληθινῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὲ τὰς μεγάλας ἐλπίδας τὰς ὁποίας ἔχουσιν εἰς Σὲ! Τί ἄλλο

(α) Ἐκ τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1828 ἀριθ. 7 καὶ 8.

ἡδύνατο ν' ἀναγγεῖλη πλέον χαρμόσυνον, κατάλληλον μάλιστα εἰς τὰς παρούσας τῆς πατρίδος περιστάσεις, καὶ ἐχέγγυον τῆς διὰ Σοῦ ἐλπυζομένης εὐτυχίας της, παρὰ ὅτι ἀρχηγὸς λαοῦ ἐλευθέρου ἐλευθέρως ἐκλεχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπέσχετο πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ ἐπροσπάσθησε νὰ φέρῃ εἰς ἐκβασιν!

Ἀκούσατε λοιπὸν, λειτουργοὶ τοῦ ὑψίστου· ἀκούσατε σεβάσμιε πρόεδρε καὶ Βουλευταί· ἀκούσατε πολιτικοί, πολεμικοί, ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀκούσατε. “Κύριος ἄρξει ἡμῶν. Κύριος κυβερνήσει ἡμᾶς.” Δὲν θέλουσιν ἐξουσιάζει εἰς τὸ ἐξῆς ὀλέθρια πάθη, ὅχι χαμερπεῖς ἰδιοτελείαι, ὅχι βραδιουργίαι, ὅχι οἰκτεῖς ἐὰν δὲν εἶναι ἄξιος, ὅχι συγγενῆς ἐὰν εἶναι ἀνεπιτήδειος, ὅχι φίλος τοῦ Κυβερνήτου ἐὰν δὲν ἔχη ἱκανότητα· ἀλλ' ἡ ἱερα δικαιοσύνη, καὶ οἱ αἰώνιοι καὶ ἀμετάβλητοι νόμοι τοῦ Θεοῦ, οἱ πρὸς κυβέρνησιν ἐλευθέρου ἀνδρώπου διορισθέντες, θέλουσι κυβερνᾶν. Τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἡ εὐνομία της, ἡ εὐτυχία της, ἡ δόξα της, ὁ φρίαμβός της θέλουσι διευθύνει καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ τοὺς σκοποὺς καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις τοῦ Κυβερνήτου. “Κύριος ἄρξει ἡμῶν. Κύριος κυβερνήσει ἡμᾶς.”

“Ὅσοι ἴδατε τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς Σας πυρποληθεῖσαν καὶ κατασκαφεῖσαν, τοὺς γεννήτοράς Σας σφαγέοντας ἔμπροσθέν Σας, τὰ φίλτατά Σας ἀπὸ τὰς ἀγκάλας σας ἀρπαγέντα καὶ αἰχμαλωτισθέντα, ὅσοι ἐγένιντε θύματα τῆς παρανομίας καὶ τῆς ἀναρχίας τῶν ἰδίων ἀδελφῶν Σας, ἀκούσατε καὶ χαίρετε. Χαίρετε, διότι παύουσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δεινὰ μας· διότι θέλομεν ἰδεῖ τὴν δικαιοσύνην ἰσχύουσαν, τοὺς νόμους ἐνεργουμένους, τὴν κακίαν τιμωρουμένην, τὴν ἀρετὴν βραβευομένην, καὶ ἐν γένει τὴν πατρίδα εὐνομουμένην καὶ

εὐδαιμονοῦσαν εἰς τὰ ἔσω, τροπαιοῦχον καὶ φριαμβεύουσαν εἰς τὰ ἔξω, τὴν πίστιν ἔχει πενθοῦσαν, ἀλλὰ λαμπροφοροῦσαν καὶ χαίρουσαν.

Χαίρε καὶ Σὺ Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, διότι μετὰ τοσοῦτον πολυχρόνιον ἀποδημίαν ἐπιστρέφεις εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα, τὴν βλέπεις, τὴν χαιρετᾶς ἔχει πλέον δούλην καὶ στενάζουσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν, ἀλλ' ἐλευθέραν, ἀλλὰ δεχομένην Σὲ Κυβερνήτην καὶ περιμένουσαν νὰ Σὲ ἰδῇ νὰ ὀδηγήσῃς τὰ τέκνα της εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν. Ζῆτι! ἀλλ' ἔχων ἱερὸν ἔμβλημα “ὁ Θεὸς καὶ ἡ δικαιοσύνη κυβερνήσουσι τὴν Ἑλλάδα”. Ζῆτι! ἀλλὰ κυβερνῶν οὕτως, ὥστε νὰ αἰσθάνῃ ἡ πατρίς, νὰ καταλάβωμεν καὶ ἡμεῖς, νὰ ἐπαναλάβῃ ἡ ἀδέκαστος ἱστορία, νὰ ἀντηχήσωσιν ὅλοι οἱ αἰῶνες, ὅτι οὐ Σὺ, οὐδὲ ὁ υἱὸς Σου, οὐδὲ ὁ οἰκτεῖς Σου, οὐδὲ ὁ φίλος Σου, οὐδὲ πνεῦμα φατρίας, ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ τὸ δίκαιον, αὐτοὶ τῆς Ἑλλάδος οἱ θεσμοὶ κυβερνώσι τὴν Ἑλλάδα διὰ Σοῦ.

Καὶ τῶντι, ἐὰν ἐποιοῦν δῆποτε ἔθνος, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἐλευθέρων, διὰ νὰ συντηρῆται κραταιούμενον, διὰ νὰ εὐτυχῇ βελτιούμενον, εἶναι ἀνάγκη νὰ κυβερνῆται διὰ μόνων τῶν νόμων τοὺς ἐποιοὺς ὁ Θεὸς διέταξεν ὡς κανόνας ἐλευθέρως ἐλευθέρου λαοῦ κυβερνήσεως, πολὺ μεγαλητέραν ἀνάγκην ἔχει σήμερον ἢ Ἑλλάς νὰ διευθύνεται ὑπὸ μόνων τῶν τοιοῦτων νόμων διὰ Σοῦ. . . .

Ἄλλ' ὦ σεβάσμιε πρόεδρε καὶ Βουλευταί, ὦ εὐτυχῇ τῆς Ἑλλάδος λαέ! τί ἄραγε δύναται νὰ δικαιοσῇ τὴν τοσαύτην χαρὰν μας! τί νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἐλπίδας μας! τί νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸν ἄνδρα εἰς τὸν ὅποιον ἡ πατρίς ἐπιστεύσῃ

τὴν ὑποστήριξιν καὶ ἐνέργειαν τῶν νόμων τῆς! τί νὰ μᾶς δεῖξῃ τὴν ἐπιβρόχην τὴν ὁποῖαν θέλει μεταχειρισθῆ πρὸς ἐκτέλεσιν ὄλων, ὅσα καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ εἰς τὴν μερικὴν ἐνὸς ἐκάστου εὐδαιμονίαν συντείνουσιν!

Ἡ πολιτικὴ σύνεσις τοῦ καὶ ἐμπειρία, ὁ λαμπρὸς δρόμος τὸν ὁποῖον εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον διέτρεξεν, ὁ ὑψηλὸς βαθμὸς τὸν ὁποῖον εἰς ἓνα τῶν δυνατωτέρων ᾤόντων τῆς Οἰκουμένης εἶχε καὶ τὸν ὁποῖον διὰ τὴν πατρίδα παρέβλεψεν, ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις τοῦ μᾶς βεβαιόησιν τὰ πρῶτα· τὸ δὲ τελευταῖον μᾶς πιστοποιοῦσι καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ, μάλιστα δὲ ὅσα εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι συνέλευσιν συνέβησαν.

Τίποτε ἀληθῶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ παραστήσῃ λαμπρότερον τὴν πρὸς αὐτὸν ὄλου τοῦ Ἔθνους μεγάλην καὶ ὑπόληψιν καὶ πεποίθησιν παρὰ τὸ ἀξιομνημόνευτον ἐκεῖνο ψήφισμα διὰ τοῦ ὁποῖου ὁμοφώνως ἐκαλέσθη Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Ὅσοι εὐρέθητε εἰς τὴν ἔθνηκην ἐκείνην Συνέλευσιν ἐνδυμεισθε ἀκόμη ποῖα ἄγρια πάθη ἠγγέρθησαν διὰ νὰ καταστρέψωσιν ὅ, τι ἡ μανία τῶν τυράννων ἢ παρέβλεψεν, ἢ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀφανίσῃ. Ποία φλέξ διχονοιῶν ἐξήφθη διὰ νὰ κατακαύσῃ ὅσα τὸ ἐχθρικὸν πῦρ δὲν ἔμπόρεσε νὰ καταφλέξῃ· πῶς ὁ Ἕλληρ κατὰ τοῦ Ἕλληρος, ὁ συγγενὴς κατὰ τοῦ συγγενοῦς, ὁ ἀδελφὸς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ κατὰπλίζετο, καὶ ὁ ἄσπλαγγχος καὶ ἀδυσώπητος ἐμφύλιος πόλεμος ἐτοιμάζετο νὰ καταφέρῃ τὴν τελευταίαν εἰς τὴν πνέουσαν τὰ λούσδια πατρίδα πληγῆν. Τότε, μόλις προφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Καποδίστρια, καὶ ὅλα καταπραύνονται· ἡ ὀρμὴ τῶν ἀγρίων παθῶν κατέπαυσε, καὶ τα ὀλέθρια τῶν δεινῶν ἀποτελέσματα ἐμποδίσθησαν. Φέρετε ἀκόμη κατὰ νοῦν πόσῃν χαρὰν ἐπρο-

ξένησεν ἡ ἐκλογὴ τοῦ· μὲ ποῖαν ἀγαλλίασιν τὴν ἐδέχθησαν οἱ ἐκεῖ εὐρεθέντες· μὲ πόσῃν ταχύτητά διεδόθη εἰς ὄλον τὸ ἔθνος καὶ ποῖας ἐλπίδας τοῦ ἐνέπνευσεν.

Ἄλλ' ἂν, ὃ Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, αἱ λαμπρότεραι στιγμαὶ τῆς εἰς αὐτὴν πολιτικῆς ζωῆς Σου ἐφάνησαν ἀπὸ τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν, τὸ μεγαλύτερον ὅμως τοῦ βίου Σου κατόρθωμα ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ μέλλει ἀκόμη νὰ κατορθωθῆ.

Καὶ εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῶν διχονοιῶν, ἡ διάλυσις τῶν φατριῶν, ἡ ὀρθότης, ἡ δικαιοσύνη, ἡ μὴ ψευδομένη τὸ ὄνομα Κυβερνήσις τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀναγέννησις ἀνδρώπων, ἡ ἀνάπλασις ἀληθινῶν Ἑλλήνων. Κατόρθωμα τῶντι ὅσον δύσκολον, ὅσον ἐργῶδες, ὅσον μέγα, ἄλλο τόσον περιφανές, λαμπρὸν, ἐνδοξόν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃς δὲ τὸν ὑψηλὸν τοῦτον καὶ μόνον σκοπὸν, ἄκουσον τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπὸ ἀνδρωποῦ ἕστις δὲν ἔχει καμμίαν πρόφασιν νὰ Σε εἰπῇ ψεῦδος.

Ἄφοῦ ἀποβλέψῃς πρῶτον εἰς ἐκεῖνον ἕστις κυβερνᾷ τὰ σύμπαντα, ἀφοῦ στοχασθῆς ὅσα ἢ μετ' ἐπιμελείας ἔρευνα τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνδρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ Ἕλληρος, ὅσα ἢ ἀκριβῆς παρατήρησις τῆς ἱστορίας τῶν ἐλευθέρων ἔθνων, ἡ ἀρχή, ἡ πρόοδος, ἡ ἀκμὴ καὶ παρακμὴ των, τὰ αἷτια τῆς ἀποτυχίας ἢ ἐπιτυχίας των, τῆς δόξης ἢ ἀδοξίας των, τῆς κακοδαιμονίας ἢ εὐδαιμονίας των, ὅσα τέλος αἱ βασιεῖαι πολιτικαὶ Σου γνώσεις Σε ὑπαγορεύσωσιν· ἀφοῦ συλλογισθῆς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ βάλῃς εἰς πρᾶξιν διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐγχειρήματος, ἐνδυμοῦ προσέτι ὅτι, ἂν στρέψῃς ὀλίγον μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, βλέπεις τὴν γῆν τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Ἀριστείδου, ἐὰν πρὸς ἐκεῖνο,

τὴν γῆν τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Λεωνίδου, ὅτι εὕρισκσαι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἠφανίσθησαν ὅλοι τοῦ μεγαλύτερου τυράννου τοῦ κόσμου αἱ δυνάμεις, ἐτάφησαν ὅλοι τῆς τυραννίας αἱ ἐλπίδες, καὶ ἐστερεώθη ἡ φαινή, ἡ λαμπρὰ τῆς ἐλευθερίας κρηπίς εἰς τὴν ὁποίαν, ὅποιον ἔθνος θέλει, ἀναβαίνει καὶ μένει ἐλεύθερον· ὅτι τὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον πατεῖς, εἶναι ἐρείπια ἐπισήμου καὶ ἐλευθέρας πόλεως τῆς Ἑλλάδος· αὐτῇ, τὴν ὁποίαν τώρα βλέπεις, ἀνηγέρθη παραδόξως ἀπὸ τὴν τέφραν τόσων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πυρποληθεισῶν πόλεων· ὁ λαὸς, ὅστις Σὲ περικυκλόνει, ἔμεινεν ἄπολις καὶ ἄοικος δι' αὐτήν.

Ἐνθυμοῦ, ὅτι ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅλων τῶν αἰώνων, αὐτῆς τῆς συνειδήσεώς Σου, ἀνεδέχθης νὰ κυβερνήσης τοὺς ἀδελφούς Σου, τὸ ἔθνος Σου· ἔθνος το ὁποῖον πρῶτον ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἔχουσι δικαίωματα, καὶ πρῶτον ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς· τὸ ὁποῖον, εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐλευθέρας κυβερνήσεώς του, ἐγέννησε τοὺς μεγαλύτερους ἄνδρας ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ὁποῖον ὅλας τὰς δυστυχίας καὶ τὰς συμφοράς ἤμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ, ὅχι ὅμως καὶ νὰ μένῃ διὰ παντος δεδουλωμένον.

Φέρε πάντοτε κατὰ νοῦν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἤδη ἐτῶν ἐσύνηψε τὰς ἀλύσεις μὲ τὰς ὁποίας ἦτο δεμένον, καὶ ἐτείναξε τὸν βαρύτερον τῆς δουλείας ζυγόν· ὅτι ἀπεφάσισεν ἢ νὰ ζήσῃ αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ἢ νὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἐπισημοτέρας διὰ τὴν ἐλευθερίαν γῆς τοῦ κόσμου· ὅτι διὰ νὰ τὴν ἀναλάβῃ πάλιν, ἴδε τοὺς ἱερεῖς τῆς ἱερας θρησκείας του κρεμαμένους καὶ συρομένους εἰς τὴν γῆν ὡς καταδίκους, τὸ Βυζάντιον, τὴν Σμύρνην, πολλὰς

τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν περὶ αὐτὰς νήσων χώρας βαμμένας μὲ τὸ αἷμα τῶν τέκνων των, τὰς Κυδωνίας, πρώτην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ὄψιμα γενομένην τῆς μανίας τῶν τυράννων, πυρποληθείσας καὶ κατασκαφείσας. Ἀπὸ τὴν Θράκην ἕως εἰς τὴν Ἠπειρον, καὶ ἀπὸ τὴν Ἠπειρον ἕως εἰς τὸ ἔσχατον τῆς Πελοποννήσου Ἀκρωτήριον, τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις καὶ κωμοπόλεις του κατηδαφισμένας καὶ ἐρημωμένας· ὅτι μὲ ὅλας τὰς ταλαιπωρίας, μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς πολυειδεῖς ἐναντιώσεις, μὲ ὅλην τὴν φρίκην τὴν ὁποίαν ἐμπνέουσιν αἱ τρομεραὶ σκηναὶ τῶν πυρπολήσεων, τῶν ἀναστατώσεων, τοῦ ἀνδραποδισμοῦ, τῶν σφαγῶν, ἐδριάμβευσε καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν· καὶ διὰ τὴν ἀνδρίαν τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ ναυτικοῦ του ἔσεισεν ἐκ θεμελίων τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου, καὶ τὸ θαυμασιώτερον, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ σιδήρου, τοῦ κρότου τῶν ὀπλων καὶ τῆς συγκρούσεως τῶν παθῶν ἐσυλλογίσθη καὶ ἐδυνήθη νὰ συντάξῃ πολιτικὸν Σύνταγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ πολιτεύεται, καὶ τὸ ὁποῖον μὲ τὸ αἷμά του ἀπεφάσισε νὰ ὑπερασπίζεται.

Μὴ λησμονήσης ποτὲ ὅτι ἔπειτα τὸ ψεῦδος, ἡ διαβολή, αἱ συκοφαντίαι, ἡ ὑπουλος καὶ βραδιοῦργος ἀντενέργεια, αἱ κατὰ χάριν καὶ κατὰ βίαν γινόμεναι ἐκλογαί, αἱ χαμερπεῖς ἰδιοτελεῖαι, ἡ κατάχρησις τῶν κοινῶν, ἡ παράβασις αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Συντάγματος, οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, μᾶς ἔκαμαν νὰ θρηνησωμεν διὰ τὴν Χίον, νὰ κλαύσωμεν διὰ τὴν Κρήτην, διὰ τὴν Κάσσον, διὰ τὰ Ψαρά, διὰ τὸ Νεόκαστρον, νὰ στενάξωμεν ἀκόμη πικρὰ διὰ τὸ Μεσολόγγι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας, νὰ χύνωμεν δάκρυα διὰ ὅσα εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον συνέβησαν καὶ συμβαίνουν κακὰ, νὰ βλέπωμεν ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους τὸν Αἰγύπτιον καὶ ἐκ τοῦ

ἄλλου τὸν Τοῦρκον περιφερομένους, πυρπολοῦντας, αἰχμαλωτίζοντας, σφάζοντας, καὶ τὸ χειρότερον καὶ πολλῆς λύπης καὶ ὀδυμίας καὶ πολλῶν δακρύων ἄξιον, ὡς νὰ ἐπρόκητο ἄγων ὄχι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος, ὄχι τῆς δόξης ἀλλὰ τῆς ἀρπαγῆς, τῆς καταδυναστείας τῶν ἰδίων ἀδελφῶν μας, νὰ βλέπωμεν ἐνταύτῳ αὐτοὺς ἐκείνους εἰς τῶν ὁποίων τὴν δύναμιν καὶ ἐπιβροῆν καὶ σύνεσιν εἶχομεν τὰς ἐλπίδας μας, συνερίζομένους τίς τίνα νὰ ὑποσκελίσῃ, τίς τίνα νὰ καταβάλλῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ· αὐτοὺς ἐκείνους, εἰς τῶν ὁποίων τὸν βραχίονα καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐλπίζομεν, φιλοτιμουμένους τίς τίνα νὰ ὑπερβῆ κατὰ τὴν κακουργίαν καὶ κατα τὴν εἰς τοὺς νόμους ἀπειθεῖαν· τὰς δὲ συμφορὰς τῆς πατρίδος νὰ κορυφοῦσιν ὅσον, καὶ τὰς πληγὰς τῶν νὰ γένωσι ὅσον ἀφόρητοι, καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ ὑπὲρ πάντας τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας ἱερωτέρου καὶ δικαιωτέρου ἀγῶνός μας ν' ἀμαυρωθῆ ὅσον, ὥστε ὀλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς Σὲ μόνον νὰ ἀποβλέπῃ, καὶ Σὲ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν καὶ ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν νὰ περιμένη διὰ νὰ φθάσῃ, νὰ παύσῃ τὰ δεινὰ του, νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς του, νὰ τὸ ἐκβάλῃ ἀπὸ τὸ χάος τῆς ἀναρχίας καὶ ἀκοσμίας διὰ τοῦ ὁποίου περιεκαλύφθη, καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃ εὐνομούμενον, λαμπρὸν καὶ περιδοξόν.

Ἔχε λοιπὸν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὅσον αἱ συμφοραὶ του εἶναι δεινὰ, αἱ πληγαὶ του δυσίατοι, ὁ κίνδυνος προφανής, ὅσον ἡ διὰ τὴν ἐκλογὴν Σου χαρὰ μας, ἡ διὰ τὴν ἐλευσίαν Σου ἀγαλλίασίς μας, αἱ εἰς Σὲ ἐλπίδες μας ὑπάρχουσι μεγάλαι, ὅσον μεγαλητέρας καὶ προσοχῆς καὶ προφυλακῆς εἶναι χρεῖα μὴν εὖρη χάραν εἰς τὴν ψυχὴν Σου, εἰς τὴν καρδίαν Σου, εἰς τὰς πράξεις Σου, εἰς τὰς ἐκλογὰς

τὰς ὁποίας μέλλεις νὰ κάμῃς τῶν διαφόρων ὑπουργῶν Σου, κάμμια ἀπὸ τὰς ὀλεθρίους ἐκείνας ἀφορμὰς διὰ τὰς ὁποίας ἐκινδύνευον νὰ ματαιωθῶσι βέβαια ὅλαι αἱ δύσλαι, ὅλοι οἱ ἀγῶνες, ὅλα τὰ αἵματα τὰ ὁποῖα ἐχύθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους μας ἐὰν Μεγάλαι καὶ Σεβασταὶ Δυνάμεις δὲν τὸ εὐσπλαγχνίζοντο καὶ δὲν τὸ ἐλάμβανον ὑπὸ τὴν ἰδίαν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν. Μὴ συγχωρήσῃς εἰς κανένα νὰ πράξῃ μηδὲ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ ὅσα ἔκαμαν νὰ κινδυνεύῃ νὰ σπαραχθῆ ἡ Ἑλλάς, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς θριάμβων αὐτῶν τῶν Σεβαστῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἐνθυμοῦ τελευταῖον, ὅτι ὅλη ἡ Εὐρώπη, ὅλος ὁ κόσμος, ὅλοι οἱ φίλοι τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀνδρωπότητος, αὐτὴ ἐκείνη ἡ Ἑλλάς διευθύνουσιν εἰς Σὲ τὰ ὄμματα, ὡς εἰς τὸ ὠραιότερον, τὸ λαμπρότερον, καὶ ἐνδοξότερον στάδιον κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀνομίας πρωταγωνιζόμενον.

Ἐὰν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνθυμούμενος κατορθώσῃς ὥστε νὰ παύσῃς αἱ διχόνοιαι, νὰ διαλυθῶσι αἱ φατρίαι, νὰ ἐνεργῶνται καὶ νὰ ἰσχύωσι οἱ νόμοι, νὰ ἀσφαλισθῇ ἐκάστου ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ, ἡ ἰδιοκτησία· ἐὰν ἐμπνεύσῃς τὴν ὁμόνοιαν, τὴν συμφωνίαν καὶ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην· ἐὰν ὀδηγήσῃς τοὺς πολιτικούς της εἰς τὰ ἀληθινὰ αὐτῆς συμφέροντα, καὶ τοὺς πολεμικούς της εἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς δόξαν· ἐὰν κάμῃς ὥστε νὰ εὐδαιμονῇ ἐσωτερικῶς εὐνομούμενη, καὶ νὰ θριαμβεύσῃ τὰ ὄπλα της κατὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ της, νὰ μείνῃ ἀσάλευτος καὶ ἀκλόνητος ἡ ἀνεξαρτησία της, ἄδικτος ἡ αὐτονομία της, ὡ ποῖα δόξα τότε! ἀλλὰ τότε καὶ μόνον Σὲ περιμένει· ποῖοι στέφανοι Σοῦ ἐτοιμάζονται! Ποῖοι αἰῶνες θέλουσι παραλάβει τὸ ὄνομά Σου!

Ἐὰν ἄνθρωπος δὲν ἀνεδέχθη ἀκόμη κυβερνήσιν ἔθνους με ὁποίας καὶ εἰς ὁποίας περιστάσεις ἀναδέχεσθαι Σὺ τὴν κυβερνήσιν τοῦ ἔθνους Σου, ἤξευρε ὅτι καὶ ἄνθρωπος δὲν ἐδοξάσθη ἀκόμη ὡς Σὺ μέλλεις νὰ δοξασθῆς, εἰάν κατορ-
δώσης τὸ μέγα τοῦτο κατόρθωμα. . . .

Ἄλλ' ὦ Κυβερνήτα τοῦ παντός. Σὲ ἀπὸ τὸ βῆθος τῆς καρδίας ἐπικαλούμεθα! διαφύλαξε τὸν Κυβερνήτην ἡμῶν καθαρὸν ἀπὸ τὸ ὀλέθριον τῶν φατριῶν μίασμα! φώτισέ τον νὰ μάθῃ ὅλας τὰς ἀληθινὰς τῶν μεγάλων δυστυχιῶν καὶ συμφορῶν μας αἰτίας, καὶ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ· νὰ γνωρίσῃ ὅλας τὰς πληγὰς μας, καὶ νὰ τὰς θεραπεύσῃ· νὰ μὴν ἀπα-
τάται ἀπὸ τοὺς λόγους μηδὲ ἀπὸ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ νὰ ἐρευνᾷ καὶ τοὺς σκοποὺς, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἰκανότητα ὅλων ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους μέλλει νὰ ἐμπιστευθῆ τὰ ἱερὰ τῆς Πατρίδος ὑπουργήματα· ἐνίσχυσέ τον νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ὅλα ὅσα εἰς τὴν εὐνομίαν καὶ ἀληθινὴν αὐτῆς εὐδαιμονίαν συντείνουσιν. Ἀξίωσε δὲ καὶ ἡμᾶς νὰ ἰδῶμεν τελευταίον τὰς τόσον ἐπιθυμητὰς καὶ εὐκταίας ἡμέρας τῆς δικαίας καὶ ἀληθινῆς κυβερνήσεως, τὴν πατρίδα ἀληθῶς ἐλευθέραν, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, καὶ νὰ καυχώμεθα ὅτι, οὐχὶ πάθος χαμερπές, οὐδὲ ἰδιοτελεία, οὐδὲ πνεῦμα φατρίας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ δίκαιον, αὐτὸ τῆς Ἑλλάδος τὸ Πολιτικὸν Σύνταγμα, αὐτὸς Σὺ κυβερνᾷς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ αὐτῆς Κυβερνήτου. Γένοιτο!

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

τοῦ Δήμου Κερκυραίων τῆς Ἐπαρχίας Κερ-
κύρας, [συνταχθέν κατὰ τὴν ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου
1867 Ἐγκύκλιον τοῦ Υπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστι-
κῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως].

Ἐπὶ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀρχαίων Ποιητῶν ὕμνηδεῖσα ἐν τοῖς ἀθανάτοις αὐτοῦ ἔπεσιν ὡς εὐδαίμων καὶ πλουσία καὶ ἰσχυρά κατὰ θάλασσαν ἡ κλεινὴ τῶν Κερκυραίων πόλις διετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον μίᾳ τῶν πρωτευουσῶν τῆς Ἑλλάδος πόλεων, κεκτημένη μέχρι τοῦ 350 Π. Χ. ἔτους τὰ δευτερεῖα κατὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Πρὸς τὴν μητρόπολιν Κόρινθον φαίνεται δις τοῦλάχιστον πολεμίσασα, πρῶτον περὶ τὸ 664 Π. Χ. ὅτε μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων συνεκροτήθη κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἡ παλαιοτάτη τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονευομένων ναυμαχιῶν, ἥτοι 70 περίπου ἔτη ἐξ ὅτου ἀποικία Κορινθίων ὑπὸ τὸν Χερσικράτην ἀπεστάλη εἰς Κέρκυραν.

Ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ἐπὶ τῆς λοφώδους χερσοννήσου τῆς περιεχομένης μεταξὺ τῆς νῦν λίμνης Χαλικιοπούλου καὶ τῆς θαλάσσης. Ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθεύει ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὀνόματος Παλαιόπολις, τὸ ὁποῖον διασώζει μέχρι τοῦδε ἡ θῆσις ἐκείνη, καὶ ἐκ τῶν πλείστον ἀρχαίων λειψάνων παντὸς εἶδους, οἷον ἐπιγραφῶν, ἀγγείων, μνημάτων, στηλῶν, ὄπλων, νομισμάτων, ἐρειπίων κτλ. ἅτινα ἀνακαλύπτονται πανταχοῦ σχεδὸν ἐν τῷ τόπῳ ὃν κατεῖχεν ἡ ἀρχαία πόλις. Εἶχε δὲ δύο λιμένας, ὁ εἷς τῶν ὁποίων καλούμενος Ὑλλαϊκὸς, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, Ὑλλικὸς δὲ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον, εἶναι ἡ σήμερον λεγομένη λίμνη τοῦ Χαλικιοπούλου· ὁ δὲ ἄλλος ἐξῶθεν κείμενος μεταξὺ τῶν σήμερον προαστείων Ἀνεμομύλου καὶ Γαρίτσης καὶ τοῦ παλαιοῦ φρουρίου ἐκαλεῖτο, φαίνεται, λιμὴν τοῦ Ἀλκινόου. Πρὸ δὲ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ νῦν καλουμένου λόφου τοῦ Σωτήρος πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ προαστείου Γαρίτσης ἦτο ἡ Νεκρόπολις μέχρι τῆς θαλάσσης ἐκτεινομένη, ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ 1846 πλήθος μνημάτων καὶ στηλῶν μετ' ἐπιγραφῶν διαφόρων, καὶ πλείονα ἴσως ἦδελον ἀνακαλυφθῆ, ἐὰν ἐγίνοντο περαιτέρω ἀνασκαφαί.

Ὀλίγον πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου φαίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ Κέρκυρα ἰσχυροτάτη αὐτῆ ἑαυτῆς, ὅτε καὶ ἐδυνήθη νὰ πληρώσῃ στόλον ἐξ ἑκατὸν καὶ εἰκοσὶ τριήρων εἰς τὸν πρὸς τοὺς Κορινθίους πόλεμον, ἐπελθόντας κατ' αὐτῆς μετὰ πολλῶν ἐκ τε τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος συμμάχων. Διαρκούντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συνέβησαν ἐν αὐτῇ ἐμφύλιοι ταραχαὶ καὶ στάσεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἤρχισε νὰ βαίνῃ εἰς παρακμὴν. Οὐχ ἦττον ὅμως κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰσοκράτους, ἠκολού-

θησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἰσχύουσα κατὰ θαλάσσαν, ἐνῶ περὶ τὰ μέσα τῆς Δ^{ης} Π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἠδύνατο εἰσεῖτι νὰ ἐξαρτύσῃ στόλον ὀγδοήκοντα τριήρων, ὅσας οὐδεμίαν ἄλλην Ἑλληνικὴν πόλιν ἠδύνατο τότε νὰ κατελκύσῃ, πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Συρακουσῶν. Ὑποπεσοῦσα δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κοσμοκρατορίαν ἡ Κέρκυρα, εὐρέθη μετὰ ταῦτα ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων τῆς Ἀρκτου, οἵτινες εἰσέβαλον πολλαχόθεν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐπικρατείας, μάλιστα δὲ τῶν Βανδάλων καὶ Γότθων. Ἡ ἀρχαία πόλις, καὶ τοὶ κεκακωμένη καὶ ἐπαισθητῶς ἐξησθενημένη ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων προσβολῶν τῶν βαρβάρων τούτων, ἠκολούθησε νὰ κατοικηθῆται πιθανῶς μέχρι τέλους τῆς Ζ^{ης} Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε νέος χεῖμαρξός βαρβάρων, οἱ Σαρακηνοὶ, κυριεύσαντες ἤδη τὴν Συρίαν, τὴν Αἴγυπτον καὶ πᾶσαν τὴν βόρειον τῆς Ἀφρικῆς παραλίαν, ὅθεν ἔπειτα διεπεραιώθησαν καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἠπέλουν νὰ καταπλημμυρίσωσι σύμπασαν τὴν Εὐρώπην. Τότε οἱ Κερκυραῖοι, ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, καὶ μὴ βλέποντες ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς ἐν τῇ Παλαιᾷ πόλει, μετέβησαν εἰς τὸ νῦν παλαιὸν φρούριον, τὸ ὁποῖον τότε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο νῆσος, καὶ ὠχυρώθησαν ἐν αὐτῇ. Οὕτως ἐκτίσθη ἡ νέα πόλις ἐντὸς τῆς ὀχυρᾶς θῆσεως, καὶ ἡ τότε ἡ ἐλίγον βραδύτερον ὀνομάσθη Κορυφὴ (ἢ Κορυφῶ) ὕστερον δὲ καὶ Κορυφοί, ἐκ τοῦ σχήματος ἴσως ὅπερ δεικνύει ἡ τραχεῖα ἐκείνη θῆσις δικόρυφος οὔσα, καὶ εἰσέχουσα ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ τέχνη μετέπειτα κατέστησεν ἔτι ὀχυρωτέραν. Φαίνεται, ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἡ θῆσις αὕτη ἦτον ἄλλοτε νῆσος, διότι καὶ ὁ Θουκυδίδης ποιεῖται μνησθῆναι ταύτης, καὶ τοὶ μὴ ὀνομάζων αὐτήν.

Μόνον ἀπὸ τοῦ 1579 ἔτους ἡ νέα πόλις ἔλαβε τὸ ὅποιον ἔχει σήμερον σχῆμα, ὅτε οἱ Ἑνετοὶ περιέβαλον αὐτὴν διὰ νέων τειχῶν, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων σώζονται εἰσέτι, καὶ διὰ τάφρου διπλῆς πρὸς τὰ προάστεια.

Τοσαῦτα μὲν κατ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἡμῶν.

Α' Προάστεια τῆς πόλεως καὶ χωρία.

Ὀλίγον ἔξω τῆς Βασιλικῆς πύλης κεῖται τὸ προάστιον καλούμενον δι' Ἰταλικῶν ὀνόματος Σαρόκκον (San Rocco), ὅπερ ἐρμηνεύεται Ἑλληνιστὶ Ἅγιος Χαράλαμπος. Ἐπέκεινα τούτου ἐπὶ τῆς Βορειοδυτικῆς παραλίας κεῖται τὸ προάστιον Μανδουκίου, τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὁποίου ὀνομάζεται Κεφαλομάνδουκον. Πρὸς δὲ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν συνημμένον διὰ παραλίας ὁδοῦ μετὰ τῆς πόλεως κεῖται τὸ προάστιον Γαρίτσας, Ἰταλιστὶ Castrades ἴσως ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ γαστράδες, διότι ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον πρὸ πολλοῦ καὶ ὑπάρχουσι καὶ τὴν σήμερον κεραμεῖς μετερχόμενοι τὴν κεραμευτικὴν. Ἄλλως τὸ ὄνομα Γαρίτσα φαίνεται ἡμῖν Σλαβικῆς καταγωγῆς, ἴσως ἐκ τοῦ Goritza, ὅπερ σημαίνει βουνὸν ἢ λόφον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ἐκτείνεται τὸ προάστιον. Μετὰ τούτου συνεχεται τὸ προάστιον τοῦ Ἀνεμομύλου, παραλίως καὶ αὐτὸ ἐκτεινόμενον ὑποκάτω τοῦ Βασιλικῶν Ἀγροκηπίου, καὶ λαβὼν τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντος ἄλλοτε Ἀνεμομύλου.

Ὀλίγον μακρὰν τῆς Γαρίτσας κεῖται εἰς ὑψηλοτέραν δεξιὴν τὸ μικρὸν προάστιον τῶν Στρατιῶν, καὶ ἔτι ἀνωτέρω πλησίον τοῦ Βασιλικῶν Ἀγροκηπίου τὸ τῆς Ἀναλήψεως. Κατωτέρω δὲ πρὸς τὴν λίμνην τοῦ Χαλικιοπούλου ὑπάρχει τὸ

μικρὸν προάστιον τοῦ Φιλαρέτου. Τὰ τελευταῖα πέντε προάστεια Γαρίτσας, Ἀνεμομύλου, Στρατιῶν, Ἀναλήψεως καὶ Φιλαρέτου κεῖνται ἐπὶ τῆς δεξιῆς τῆς παλαιᾶς πόλεως, ὄνομα τὸ ὅποιον, ὡς προείπομεν, σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Εἰς τὸν δῆμον Κερκυραίων ἀνήκει καὶ τὸ μικρὸν χωρίον Μαμάλοι κείμενον κατὰ τὰ σύνορα τοῦ δήμου Ποταμογειτόνων.

Β' Μοναστήρια.

Μοναστήρια ἐν τῷ δήμῳ Κερκυραίων ὑπάρχουσι τὴν σήμερον μόνον τρία ἕλα τῶν Ὁρθοδόξων, ἐν μὲν μοναζόντων, τὸ τῆς Πλατυτέρας, κείμενον μετὰ τῶν προαστείων Ἁγίου Ρόκου καὶ Μανδουκίου, ἐν δὲ ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὅσῃα τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδιστρίου· δύο δὲ καλογραφιδῶν, τὸ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας κείμενον μετὰ τῶν Βασιλικῶν Ἀγροκηπίου καὶ τοῦ προαστείου Ἀνεμομύλου, καὶ τὸ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων κείμενον μετὰ τῶν προαστείων Γαρίτσας καὶ Στρατιῶν πρὸς τὴν λίμνην Χαλικιοπούλου.

Ἐπῆρχον ἄλλοτε καὶ ἕτερα μοναστήρια ἐντὸς τοῦ δήμου διαλελυμένα τὴν σήμερον· τὸ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ἐν τῇ πόλει· τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν προαστεῖῳ Μανδουκίου ἀμφοτέρα μοναζουσῶν Ὁρθοδόξων. Παρὰ δὲ ταῦτα ὑπῆρχον καὶ δύο τῶν Λατίνων, τὸ τῆς Ἁγίας Ἰουστίνης, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ προαστείου Γαρίτσας, καὶ τὸ λεγόμενον τῶν Φλάρων εἰς τὸ τοῦ Φιλαρέτου.

Γ' Ὄνόματα τῶν δέσεων ἐνθά ὑπάρχουσιν ἀρχαιότητος.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου Σωτήρος, μετασηματισθέντος ἄλλοτε εἰς φρούριον καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει σήμερον τὸ Σωφρονιστήριον, ὑπῆρχεν, ὡς προείπομεν, ἡ Νεκρόπολις τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐνθα πλείστα ἀνεκαλύφθησαν μνημεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ τοῦ Μενεκράτους προξένου τῶν Κερκυραίων. Εἰς τὰ περίξ τοῦ μοναστηρίου τῶν Ἁγίων Θεοδώρων καὶ τοῦ προαστείου τῶν Στρατιῶν, καὶ γενικῶς εἰς ὅλον τὸ χωρίον τὸ ἐμπεριεχόμενον μεταξὺ τοῦ προαστείου Γαρίτσης, τῆς λίμνης τοῦ Χαλικιοπούλου καὶ τοῦ προαστείου Ἀναλήψεως ὑπάρχουσιν ἀναμφιβόλως πολλοὶ θησαυροὶ ἀρχαιολογίας κεκρυμμένοι, οἳ τινες ἀνασκαπτόμενοι ἤδη ἐπιχύσει πιθανῶς μέγα φῶς ἐπὶ πολλῶν γεγονότων τὰ μέγιστα ἐνδιαφερόντων τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν. Ἰδίως δὲ εἰς δέσιν καλουμένην Καρδάκιον παρὰ τὴν θάλασσαν ἐν τῇ περιφέρειᾳ τοῦ προαστείου Ἀναλήψεως, ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ καὶ ὑδραγωγείου.

Δ' Ὄνόματα δέσεων περιέργων.

- α' Τὸ Κανόνιον εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὸ λεγόμενον Πέραμα ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς λίμνης Χαλικιοπούλου.
- β' Τὸ ποντικονῆσι μετονομασθὲν ἐσχάτως νησίδιον Ἐλισάβητ πρὸς τιμὴν τῆς Αὐτοκρατορίσσης τῆς Αὐστρίας κείμενον εἰς τὸ στόμιον τῆς αὐτῆς λίμνης.
- γ' Ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος ἐλευῶσα εἰς Κεφα-

λομάνδουκον ἐνθα συγχροτοῦνται ἀπαξ τοῦ ἔτους πανηγύρεις.

- δ' Ὁ προφήτης Ἡλίας ὑπεράνω τοῦ προαστείου Ἀναλήψεως.
- ε' Ἡ ἄκρα τοῦ προμαχῶνος Ῥαϊμόνδου πρὸς τὴν θάλασσαν, παρέχουσα λαμπροτάτην δέαν. Καὶ
- ς' τελευταῖον το Βασιλικὸν Ἀγροκήπιον.

Ε' Ὄνόματα τῶν βουνῶν.

- α' Λόφος Ἀβραμίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἀξιόλογον φρούριον, καταστραφέν ὑπὸ των Ἄγγλων.
- β' Λόφος Ὀλιβέτου πρὸς τὸ Κεφαλομάνδουκον κατὰ τὴν παραλίαν, ἐνθα ἄλλοτε ὑπῆρχε φρούριον, καὶ νῦν κατασκευάζονται πλίνθοι.
- γ' Λόφος Μαμάλων, ὅστις ἄλλως ἦτο περιτετειχισμένος.
- δ' Λόφος Σωτήρος μεταξὺ πόλεως καὶ προαστείου Γαρίτσης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἄλλοτε φρούριον, ὅπερ κατεστράφη, καὶ ἐπὶ τῆς δέσεως αὐτοῦ ὠκοδομήθη τὸ Σωφρονιστήριον καὶ τὸ ἀστυκὸν Νεσοκομεῖον.
- ε' Λόφος Νεραντζίχας ὑπεράνω τοῦ Κοιμητηρίου τῶν Ὁρσοδόξων, τὸ πάλαι ἀκροτήριον, καὶ ἐνθεν οἱ Γάλλοι ἤρξαντο νὰ κατασκευάσωσι προμαχῶνας καὶ ν' ἀνοίξωσι διώρυχα.
- ς' Λόφος Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐνθα ὑπάρχει τὸ Βασιλικὸν Ἀγροκήπιον, καὶ τοῦ ὁποίου αἱ πρὸς το μέρος τοῦ προαστείου Ἀνεμομύλου γαῖαι ἐχρησίμευσον ἔκπαλαι εἰς κατασκευὴν πλίνθων καὶ πηλίνων ἀγγείων.
- ζ' Λόφος Ἀναλήψεως, ἐνθα κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τελεῖται λαμπροτάτη πανηγυρίς.

Στ' Ὀνόματα ποταμῶν, λιμνῶν καὶ πηγῶν.

- α' Ἡ λίμνη τοῦ Χαλικιοπούλου, οὕσα τὸ πάλαι, ὡς προσείπομεν, εἰς τῶν δύο λιμένων τῆς ἀρχαίας πόλεως ὁ Ὑλλαϊκὸς ἢ Ὑλλικὸς καλούμενος, κατὰ μέγα μέρος προσκεχωσμένος, τὰ νῦν εἶναι ἀπλοῦν ἰχθυοτροφεῖον.
- β' Ἡ πηγὴ τοῦ Καρδακίου ὑποκάτω τοῦ λόφου τῆς Ἀναλήψεως πρὸς τὴν Σάλασσαν.
- γ' Ἡ Βρυσσοπούλα πηγὴ ὑπὸ τὸν λόφον Νεραντζίχας παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ κοιμητηρίου τῶν Ὀρδοδόξων.

Ζ' Ὀνόματα τῶν ἀκρωτηρίων.

- α' Ὁ Καβοσίδωρος ἀκρωτήριο τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, πρότερον καλούμενον ἀκρωτήριο τοῦ Ἰσιδώρου κατὰ τὴν μαρτυρίαν Νικάνδρου Νουκίου τοῦ Κερκυραίου καὶ ἄλλων, ἐξ οὗ ἐκ παραφθορᾶς ἐσχηματίσθη τὸ νέον ὄνομα τῇ προσδήκῃ τῆς Ἰταλικῆς λέξεως Capo. ἥτις σημαίνει ἀκρωτήριο.
- β' Τὸ ἀκρωτήριο Καμίλια εἰς Κεφαλομάνδουκον.
- γ' Τὸ τοῦ ἀνεμομύλου ἐν τῷ ἑμωνύμῳ προαστείῳ.
- δ' Τὸ Κανόνιον ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς λίμνης τοῦ Χαλικιοπούλου. Ε' Ἡ Κορακοφωλεᾶ ὑποκάτω τοῦ Νέου φρουρίου.

Η' Ὀνόματα κόλπων, λιμένων καὶ ὄρμων.

- α' Κόλπος Σπηλαίας, ὅπου ὑπάρχει ὁ λιμὴν κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν.
- β' Κόλπος Μανδουκίου, χωριζόμενος τοῦ τῆς Σπηλαίας δια τῆς ἄκρας τοῦ Νέου φρουρίου τῆς ὀνομαζομένης Κορα-

κοφωλεᾶς, καὶ ἐπεκτεινόμενος μέχρι Κεφαλομάνδουκου ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ὀλιβέτου.

- γ' Ὀρμος Ἁγίου Νικολάου ὑποκάτω τῶν ἐν τῇ πόλει Ἀνακτόρων.
- δ' Ὁ λιμὴν Μανδρακίου ὑπὸ τὸ παλαιὸν φρούριον καὶ εἰς τὸ στόμιον τῆς μεγάλης τάφρου, ἥτις χωρίζει τὸ παλαιὸν φρούριον ἀπὸ τῆς πόλεως.
- ε' Κόλπος Ἀνεμομύλου καὶ Γαρίτσας μεταξὺ τῶν προαστείων τούτων καὶ τοῦ παλαιοῦ φρουρίου.

Θ' Ὀνόματα τῶν παρακειμένων νησιδίων.

- α' Τὸ νησίδιον τὸ σήμερον καλούμενον Λαζαρέτον ἐκ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς οὕτω καλούμενον, σημαίνει δὲ λοιμοκαθαρτήριο, χρησιμεῦον καὶ τὴν σήμερον ὡς τοιοῦτον. Ἐκαλεῖτο πιδανῶς τὸ πάλαι Ἐλαφοῦσα, ὕστερον δὲ μετωνομάσθη Ἁγιος Δημήτριος.
- β' Τὸ νησίδιον τοῦ Βίδου, καλούμενον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους Πτυχία. Μετωνομάσθη ἔπειτα νῆσος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐκ τινος αὐτόθεν ὑπαρχούσης Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου τούτου· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ^{ου} αἰῶνος ἐκαλεῖτο νῆσος τοῦ Μαλιπιέρου, ἀπὸ δὲ τοῦ ΙΖ' ἔλαβε τὸ ὄνομα νῆσος τοῦ Βίδου ὅπερ σώζει μέχρι τῆς σήμερον. Μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸ νησίδιον τοῦτο ἦτο καλλιεργημένον καὶ ἐν μέρει κατάφυτον δι' ἐλαιοδέδρων, καὶ κατοικεῖτο ὑπὸ τινων οἰκογενειῶν. Μετετράπη ἀκολούθως εἰς φρούριον καταστραφέν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν, τανῦν δὲ κατοικεῖται ὑπὸ τινων στρατιωτῶν.

- γ' Ὀλίγον μακρὰν πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ ὑπάρχει μικρὸς τις σκόπελος καλούμενος Κονδυλονῆσι.
- δ' Τὸ νησακί ἢ ποντικονῆσι, ἐσχάτως μετονομασθὲν νησίδιον Ἐλισάβετ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς λίμνης Χαλικιοπούλου, ἐνθα ὑπάρχει Μετόχιον τῆς Ἐκκλησίας Υ. Θ. τῶν Στεριωτῶν.

Γ' Φρούρια καὶ ἄλλα ἄξια σημειώσεως
ἀντικείμενα.

- Α' Τὸ παλαιὸν φρούριον, ἥτοι ἡ Ἀκρόπολις, ἐνθα, ὡς προείπομεν, ἔκειτο μέχρι τοῦ 1570 ἡ πόλις, χωριζόμενον τῆς νέας πόλεως διὰ τῆς Μεγάλης Τάφρου. Ἡ ἄσπις ἦν κατέχει ἡ νέα πόλις ἐκαλεῖτο μέχρι τοῦ 1570 Ἐξωπόλιον, ὑπῆρχον δ' ἐν αὐτῷ οἰκίαι σποράδην καὶ ἀγροί.
- Β' Τὸ νέον Φρούριον πρὸς τὰ Βορειοδυτικὰ τῆς νέας πόλεως, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ τράχου μικρόν τι σπήλαιον ἐνθα φαίνεται εἰσέτι ἐπὶ τῆς πέτρας εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ὅθεν το ὑποκάτω τοῦ φρουρίου τούτου μέρος τῆς πόλεως ἐκλήθη Σπηλαία, ἐνθα ὑπάρχει καὶ πύλη ἄγουσα πρὸς τὸν λιμένα, καλουμένη ἢ πύλη τῆς σπηλαίας.
- Γ' Τὸ φρούριον τοῦ Ἀβραμίου ἢ τοῦ Ἀβραάμ ἐπὶ λόφου μεταξὺ τοῦ Νέου φρουρίου καὶ τῶν προαστείων Μανδουκίου καὶ Ἁγίου Ῥόκου, καταστραφὲν ἤδη.
- Δ' Τὸ τοῦ Σωτήρος μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ προαστείου Γαρίτσας.

Αἱ κυριώτεραι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως εἶναι ἡ Βασιλικὴ λεγομένη πύλη, ἄγουσα ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰ προάστεια. Δεξιόθεν ταύτης εἶναι ὁ προμαχῶν ὁ καλούμενος Σαραντάρι, ἀριστερόθεν δὲ ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, οὗτω καλούμενος ἐκ τινος αὐτόθι Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου τούτου καταστραφείσης ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ὑποκάτω δὲ τοῦ προμαχῶνος Ῥαϊμόνδου πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως ὑπῆρχε πύλη καλουμένη Ῥαϊμόνδα, ἐξ ἧς καὶ ἡ παρακειμένη συνοικία τῆς πόλεως ἔχει καὶ τὴν σήμερον τὸ ὄνομα τῆς πύλης ταύτης.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τα ὀνόματα τῶν ἐνοικούντων τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς συμμορφούμενοι μετὰ τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου σημειοῦμεν, ὅτι ἐκ μὲν τοῦ ὀνόματος Κορυφῶ ἢ Κορυφοὶ καὶ Κορφοὶ ἐσχηματίσθη τὸ Κορφιάτης. Κατ' ἀνάλογον δὲ τρόπον

ὁ κάτοικος τοῦ προαστείου Σαβρόκου ἢ Ἁγίου Ῥόκου καλεῖται Σαβρακιώτης.

- Ἐ τοῦ προαστείου Μανδουκίου . Μανδουκιώτης.
- Ἐ τοῦ τῆς Γαρίτσας Γαριτσιώτης.
- Ἐ τοῦ Ἀνεμομύλου Ἀνεμομυλιώτης.
- Ἐ τῶν Στρατιῶν Στρατιώτης.
- Ἐ τῆς Ἀναλίψεως Ἀναληψιώτης.

Ἐν Κερκύρᾳ τὴν 10 Ἰουλίου 1869.

καθημερινῆς ἀνάγκης καὶ χρήσεως, ὥστε νομίζω ὅτι ἡ ἰδρυσις τοιοῦτου ἀγγειοπλαστικοῦ καταστήματος δύναται νὰ ἦναι μεγίστης ὠφελείας δια τὸν ἰδρυτὴν τοιοῦτου καταστήματος. Μία τῶν ὠφελίμων καὶ σπουδαίων ἐπινοήσεων τοῦ αἰῶνος τούτου εἶναι ἡ κατασκευὴ δύο λαμπρῶν χρωμάτων, τοῦ λεγομένου συνήθως Οὐλτρεμάρε Ultramarinum τοῦ κυανοῦ καὶ πρασίνου, τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνονται διὰ τῆς τῶν λευκῶν πηλῶν πυρώσεως μετὰ θειούχων μιγμάτων, καὶ ἐκ τῶν μετὰ τῆς λευκῆς ἀργίλλου τῆς Μήλου δοκιμασιῶν ἐν μικρῷ ἀπεδείχθη καὶ δύναται νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ τῆς νήσου Μήλου λευκὴ ἀργίλλος χρησιμεύει καὶ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν τῆς κατασκευῆς τῶν ὠραίων καὶ τόσον χρησίμων χρωμάτων. Ἡ σύστασις τοιοῦτου ἀγγειοπλαστικοῦ καταστήματος δὲν ἀπαιτεῖ τόσον μεγάλα κεφάλαια ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἐκμετάλλευσις μεταλλοφόρων ὄρυκτῶν καὶ τὰ προϊόντα αὐτοῦ καταναλίσκονται κατ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ἀπὸ καρδίας ἐπευχόμεθα τῷ ἰδρυτῇ τοιοῦτου ἐδνωφελοῦς καταστήματος ἀγαθὴν τύχην, κατὰ τὸ βῆτόν τῶν ὄρυκτολόγων.

(Παλιγγενεσία.)

Ἡ πόλις Ὑψηλάντη.

Ὁ ἐν Οὐασιγκτῶν ἐπιτετραμμένος τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως κ. Κ. Ῥαγκαβῆς, ἐπισκεπτόμενος τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας, ἀφίκετο εἰς Μιχιγάν καὶ οὐ μικρὸν κατεπλάγη ἀπαντήσας πόλιν καλουμένην Ὑψηλάντην. Ἐκφράσας εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ τιμῇ, ἣν οἱ Ἀμερικανοὶ περιποίησαν τῇ πατρίδι του ἀποδόντες τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης εἰς πολλὰς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν πόλεις, παρε-

κάλεσε τὸν δήμαρχον τῆς Ὑψηλάντης νὰ τῷ σαφηνίσῃ πῶς ἐξελέχθη τὸ ὄνομα τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης οἰκογενείας καὶ ἐὰν οἱ κάτοικοι ἐγίνωσκον τὰ κατ' αὐτήν. Ὁ δήμαρχος τῷ ἀπέστειλε τὴν ἐπομένην ἀπάντησιν.

Ὑψηλάντη, 27 Σεπτεμβρίου 1869.

Σπεύδω νὰ ἐκπληρώσω ἢν ἐξεφράσατέ μοι ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἀπὸ 22 Ἰσταμένου ἐπιστολῇ ὑμῶν· γινώσκετε καλῶς ὅτι τῷ 1824 οἱ Ἕλληνες ἠγωνίζοντο τοῖς Τούρκοις ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας. Ὁ λαὸς τῆς Ἀμερικῆς τότε ἐπεδείξατο μεγίστην συμπάθειαν τοῖς πατριώταις ὑμῶν. Ὁ τούρκος στρατηγὸς διελθὼν ἐν θριάμβῳ ὅλην σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον κατέβη εἰς Τρίπολιν μετ' ἑκτακισχιλίων ἀνδρῶν, ἵνα λεηλατήσῃ τὴν Ἀργολίδα καὶ κατακτήσῃ τὴν Ναυπλίαν. Ἐν τῷ κινδύνῳ τούτῳ ὁ γενναῖος Ἕλληνας Δημήτριος Ὑψηλάντης συλλέξας 220 ἄνδρας ἐτοιμοὺς ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ πατρίδος ἀντεπεξῆλθε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ ἀπηλπισμένος ἀρχηγὸς καὶ οἱ ὡσαύτως ἀπηλπισμένοι ὀπαδοὶ του ἐφαίνοντο ἔχοντες ἕκαστος οὐχὶ μίαν ζωὴν ἀλλ' ἕκατόν. Οἱ ὀλίγοι ἐν τούτοις ἐθριάμβευσαν. Τοῦ Ὑψηλάντου τὸ ὄνομα δοξασθὲν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διέβη τοὺς ὠκεανούς, ἐμνημονεύθη κατ' ἀξίαν εἰς τὰ ἡμέτερα ἄσματα καὶ ἐγνωρίσθη εἰς τὰς δυτικὰς ταύτας ἀκτὰς. Ἀκούσαντες αὐτὸ οἱ ἐν τῇ ἐρημίᾳ φιλοπατριδὲς ἐβουλεύθησαν νὰ τὸ κρατήσωσι διὰ παντός· ὁμοθυμαδὸν λοιπὸν ἐψήφισαν τῷ 1825 καὶ 1826 οἱ προὔχοντες τῶν κατοίκων νὰ ὀνομασθῇ ἡ πόλις Ὑψηλάντη. Δὲν ἐπίσταμαι τὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας ὡς οἱ πατριῶται ὑμῶν· γινώσκω

ὅμως ὅτι θανατώσαντες τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπέδομεν τῇ πόλει τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψηλάντου. Δέξασθε κτλ.

— Περίεργος στατιστική. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν λαλουμένων γλωσσῶν εἶναι 3692, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διαλέκτων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαφόρων θρησκειῶν εἶναι 1000.

Ἡ ἔτησία θνησιμότης τῆς σφαίρας εἶναι 33,733,333, ἡ ἡμερησία 91,554, ἡ ὥραία 3380. Τοῦτέστι 92 θάνατοι κατὰ λεπτὸν καὶ εἷς ἀνὰ δευτερόλεπτον.

Ὁ γενικὸς μέσος ὄρος τῆς ζωῆς εἶναι 33 ἔτη.

Τὸ τέταρτον τοῦ πληθυσμοῦ ἀποθνήσκει πρὸ 7 ἐτῶν.

Τὸ ἡμισυ ἀποθνήσκει πρὸ 47 ἐτῶν.

Ἐπὶ 100,000 ἀτόμων, ἐν φθάνει εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 100 ἐτῶν.

Ἐπὶ 500 προσώπων, ἐν φθάνει τὴν ἡλικίαν τῶν 90 ἐτῶν.

Ἐπὶ 100 προσώπων ἐν φθάνει τὴν ἡλικίαν τῶν 100 ἐτῶν.

Οἱ ἱερεῖς ἀφικνοῦνται εἰς τὴν πρεσβυτέραν ἡλικίαν.

Οἱ ἰατροὶ ἀποθνήσκουσι νεώτεροι ὄλων.

Ἐπὶ τέλους τὸ ὄγδοον τῶν ἀρρένων εἶναι στρατιῶται.

(Οἱ Λαοί.)

— Περὶ ὑγροσκοπικῶν ἢ ὑγρομετρικῶν φυτῶν. — Ὑγροσκοπικὰ φυτὰ καλοῦνται ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπορροφῶντα τὴν τῆς ἀτμοσφαιρας ὑγρασίαν κινουνται ἢ τινὰ αὐτῶν ὄργανα στρέφονται, συστέλλονται ἢ τὰ ἀνῆθη αὐτῶν προαισθάνομενα τὴν ὑγρασίαν κλείουσι, καὶ κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω.

Ἐν τῶν πλέον περιέργων τούτων φυτῶν ἔχει τοιαύτην διὰ τὴν ὑγρασίαν εὐαισθησίαν, ὥστε ἅμα τις πλησιάζῃ μόνον τὴν ὑγραν χεῖρά του, συστέλλεται. Τοῦτο τὸ περίεργον φυτὸν καλεῖται *Hypoxis hygrometrica*. Ἄλλο τὶ ἔχον ὅμοια χαρακτηριστικὰ καλεῖται *Tunaria hygrometrica*. Τοιαῦτα φυτὰ ἐφαρμόζονται πρὸς κατασκευὴν ὑγρομετρικῶν ἐργαλείων. Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ὀργάνων προσκολλῶσι δείκτας, οἵτινες ὑπὸ τοῦ διὰ τὴν ὑγρασίαν τόσον εὐαισθητοῦ ὀργάνου περιστρέφονται προμαντεύοντες τὸ πλεῖον ἢ ἔλασσον τὴν τῆς ἀτμοσφαιρας ὑγρασίαν, καὶ ἐπειδὴ τοιαῦτα κομψότατα κατασκευασμένα ἐργαλεῖα ἔχουν τὸ σχῆμα μικρῶν ὀρολογίων καλοῦνται ὑγροσκοπικὰ ἢ ὑγρομετρικὰ ὀρολόγια.

Εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος κηπεύεται φυτὸν τοῦ καλλωπισμοῦ ἔχον ὠραία κίτρινα ἀνῆθη, τὰ ὁποῖα προαισθάνομενα τὴν βροχὴν κλείουσι τὰ ἀνῆθη καὶ κατακλίνονται. Τοῦτο τὸ βροχοπρομαντευτικὸν φυτὸν καλεῖται *Cale-netula plavralis* σμικροπροφητικὴ Καλευδούλη.

Ξ. Λάνδερερ.

Ἀναγινώσκωμεν εἰς τὴν Φωνὴν Κερκύρας.

Οἱ Ὁραῖοι Ναυτίλοι. Ἡ καταιγὶς τῆς προπαρελδούσης ἐβδομάδος, ἔρριψεν ἐνταῦθα ἐν πλοῖον διευδυνόμενον διὰ Μελίτην μὲ φορτίον ἐλαιόστα· τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι βρῆκιον χωρητικότητος 208 τόνων, πλοιαρχούμενον ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος Ἀναγνώστου Ἀνδρέου, καὶ ἔχον πλήρωμα τὸ ἐξῆς.

Ἰωάννα Ρέξερ, ἀγγλὶς ἐκ Λιβερπούλ, σύζυγος τοῦ πλοιαρχοῦ, ναύκληρος· Ἀλέξανδρος υἱὸς τῶν, 19 ἐτῶν, πηδαλιούχος·

Καλλιόπη πρωτότοκος Ψυγάτηρ, ἐτῶν 21, γραμματεὺς· Ἀφροδίτη, ἐτῶν 17, Πλάτων, ἐτῶν 15, Ξενοφῶν, Ἀλφρέδος, Ἀχιλλεὺς καὶ Ἐκτωρ ἀπὸ 13 μέχρι 5 ἐτῶν, ἅπαντες υἱοὶ τοῦ Ἀναγνώστου, ὠραῖοι ὡς ἄγγελοι, εἶναι οἱ ναῦται τοῦ πλοίου, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ παράδοξον τοῦτο πλήρωμα· καὶ τὸ σπουδαιότερον εἶναι, ὅτι ἔξωθεν τῆς Μεσσηνίας κατέλαβεν αὐτοὺς ἡ καταιγίς, ἡ ὁποία ἐπροξένησεν μεγάλην ζημίαν εἰς τὸ πλοῖον, διότι ἐν ἄλλοις καταξοχίσθησαν ὅλα τὰ ἱστία, καὶ κατὰ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας αἱ τρεῖς γυναῖκες νυχθημερὸν διέμεινον ἄγρυπνοι εἰς τὸ κατάστρωμα· ἡ δὲ Καλλιόπη σχεδὸν πάντοτε εὕρισκετο ἐπάνω εἰς τὰ κατάρτια, διὰ τὸ συρράπτει τὰ κοπτόμενα ξάρτια. Τὸ πλοῖον τοῦτο εὕρισκεται εἰσέτι ἐναυθῶν ἰγκυροβολημένον ἀπέναντι τοῦ Μανδουκίου, διότι ἔχει ἀνάγκην ἐπισκευῶν.

Χαρακτηριστικὰ ἐκλεκτῶν ζώων.

Καθὼς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχουσι τινὰ χαρακτηριστικὰ, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ζώων οἱ ἀγρονόμοι ἐσχημάτισαν πεποιθῆσιν ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς κατασκευῆς των ποῖα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ προτιμότερα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐκλέγῃ ὁ ἀγοραστής πρὸς χρῆσιν του. Ὅθεν δίδοντες περίληψιν τῶν χαρακτηριστικῶν τούτων παραινῶμεν τοὺς ἀγοράζοντας νὰ φροντίζωσιν ὅσον τὸ δυνατόν νὰ εὕρισκωσι πλεότερα τῶν καλῶν χαρακτηριστικῶν εἰς ἕν ζῶον· διότι ἅπαντα σπανίως δύνανται νὰ εὕρεθῶσι συγκεντρωμένα, καὶ τὸ ἔχον ζῶον συγκεντρωμένα ἐν αὐτῷ ἅπαντα εἶναι τὸ ἐντελεστάτον πάντων καὶ τὸ πολυτιμότερον.

1) Ἴπποι. Τὰ χαρακτηριστικὰ ἐντελεστάτου ἵππου εἶναι κεφαλὴ μετρία ἀναλόγως τοῦ σώματος, βῶδωνες ἀνοικτοί, ὄμμα μελαν, ὄτα μικρά, ὄρθα καὶ τεντωμένα, λαιμὸς μικρὸς καὶ εὐλύγιστος, χαιτή μικρὰ κλίνουσα πρὸς τὰ δεξιὰ, στῆθος εὐρὺ καὶ σαρκῶδες, ὠμοπλάται μεγάλαι, βράχις πλατεῖα καὶ διπλῆ, νῶτα στρογγύλα, μηροὶ μεμυωμένοι, σκέλη ὄρθα, ὄρχεις μικροὶ καὶ στρογγύλοι, οὐρὰ μακρὰ, ὀπλὴ εὐκολοσχημάτιστος, ὄνυχες στερεοί, κοιλία μικρὰ καὶ τρίχες κονταί, μελαναὶ καὶ στιλπναί. Πρὸς δὲ νὰ μὴ ἰδρόνη ἢ ὀλίγον, νὰ ἦναι πάντοτε ζωηρὸς καὶ εὐθυμὸς, νὰ μὴ ἐξαφνίζηται, νὰ μὴ γαργαλίζηται εὐκόλως, νὰ μὴ φοβῆται εἰς τὴν διάβασιν ποταμῶν, βυάκων καὶ χανδάκων, νὰ μὴ τρώγῃ τὴν κριθὴν λαϊμάργως καὶ ἀμάσσητον, νὰ πεταλοῦται εὐκόλως καὶ νὰ δέχηται εὐχαρίστως τοὺς πλησιάζοντας αὐτὸν ἀνθρώπους καὶ ζῶα. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα διαγνωστικὰ ὡς πρὸς τὸν χρωματισμὸν τοῦ ὅλου σώματος, τῆς λευκότητος ἀρτίου ἀριθμοῦ τῶν ποδῶν, τοῦ μετώπου κλ. τὰ ὁποῖα οἱ μακρὰν πείραν ἔχοντες παρατηροῦσι.

2) Βοῦς. Τούτου ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι κεφαλὴ κοντὴ, μέτωπον εὐρὺ, κέρατα δυνατὰ καὶ στιλπνά (γυαλιστερά), βύγχος σιμὸν (πλακωτὸν), βῶδωνες πλατεῖς, ὄτα μακρὰ καὶ τριχωτὰ, ὄμματα μεγάλα καὶ μελανὰ, λαιμὸς παχύς, στῆθος πλατὺ, κατωλαίμιον κρεμαστὸν καὶ χωρίζον εἰς δύο πρὸς τὴν κοιλίαν, ὄμοι κρεατώδεις καὶ χονδροί, κοιλία μεγάλη, οὐρὰ μακρὰ καὶ τριχωτὴ δέρμα χονδρὸν καὶ μαλακὸν γόνατα μενεῦρα, πόδες κοντοὶ καὶ παχεῖς, ὄνυχες πλατεῖς, σκέλη ἴσα ὅπως μὴ προστριβῶνται. Ὁ δὲ ταῦρος ἐκτὸς τούτων πρέπει νὰ ἔχῃ ὄρχεις κοντοὺς καὶ χονδρούς, ἡ δὲ ἀγελὰς ἐκτὸς τούτων καὶ μαστοὺς πλατεῖς καὶ μεγαλοφλέβους, ἔχοντας

βάγα μεγάλην καὶ μακροστρόγγυλον, καὶ τὴν κάτωθεν τῆς κοιλίας μεγάλην φλέβα νὰ ἔχη χονδρῆν.

3) Ἡμίονος. Οὗτος πρέπει νὰ ἔχη κεφαλὴν μικράν, ὄμμα μέλαν, ὦτα ὀρθὰ, λαιμὸν μακρὸν καὶ κυρτὸν, στήθος εὐρὺ, πόδα μικρὸν, γόνυ ὑψηλὸν, νῶτα πλατέα καὶ γεμάτα, χρῶμα μέλαν, τρίχας στιλπνάς, σῶμα στρογγυλοειδές καὶ εὐσαρκον.

4) Ὄνος. Διακρίνεται τὸ ἐκλεκτὸν γένος τούτου ὅταν ἔχη κεφαλὴν μετρίαν, χρῶμα μελανόφαιον, βῶσωνα μεγάλους, λαιμὸν πλατὺν, ὄμματα ζωηρά, οὐρὰν κοντὴν, ὄρχεις μεγάλους, τρίχα μαλακὴν καὶ στιλπνὴν. Ἡ δὲ ὄνος δέον νὰ ἔχη περιπλέον καὶ γαστέρα πλατεῖαν.

5) Πρόβατον. Αἱ ἐντόπιοι ἐκλεκταὶ προβατίναι διακρίνονται ἐκ τοῦ λεπτοῦ, μαλακοῦ, ἐλαστικοῦ καὶ πυκνοῦ ἐρίου (μαλλίου), ἐκ τῶν μακρῶν σκελῶν καὶ τῆς μακρᾶς οὐρᾶς· ὁ κριος ἐκ τῶν μεγάλων κεράτων, δασέως μετώπου, μεγάλων ὄρχεων, καὶ πλατέων νώτων. Τὰ δὲ λεγόμενα καραμάνικα πρόβατα διακρίνονται ὅταν ἔχωσι μεγάλην καὶ τετράγωνον κεφαλὴν, μικρὰ ὦτα, σιμὸν λαιμὸν, μικρὰ καὶ εὐσημημάτιστα κέρατα, ζωηρὸν ὄμμα, παρραλέον βάδισμα, στρογγύλους ὄμους, περιφερῆ βᾶξιν, μακρὸ ἐσγόνατον, σαρκώδεις πόδας, λεπτόν, ἐλαστικὸν καὶ παχὺ ἔριον, πλατεῖαν εἰς τὴν βίξαν οὐρὰν, μεγάλους ὄρχεις καὶ σκεπασμένους μὲ λεπτόν ἔριον.

6) Αἰγες. Τὸ διακριτικὸν αὐτῶν εἶναι ἐλαφρὸν καὶ στερεὸν βάδισμα, ὑψηλὸν ἀνάστημα, εὐσαρκοὶ μηροὶ, μεγάλοι μαστοὶ, καὶ ἔριον πυκνὸν καὶ ἀπαλόν.

7) Χοῖρος. Ἐτέλος ἐκλεκτὴ χοῖρος εἶναι ἡ μακρόσωμος, μικροκέφαλος, κοντόπους, πλατύπλευρος, μεγαλόμαστος (ιδίως

ὅταν ἔχη 16 μαστούς), καὶ ἰδίως ἡ ἔχουσα τρίχα λευκὴν, λεπτήν καὶ κοντήν.

(Ἐκ τῆς “Γεωργικῆς Ἐφημερίδος”.)

Κύων τιμωρός.

Ἀμερικανικὴ τις ἐφημερίς ἐκδιδομένη ἐν Γεωργίᾳ (ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ), διηγεῖται τὸ ἐπόμενον τραγικὸν συμβάν.

Ἐν τινι τῶν ὄρειων μερισμάτων τῆς Γεωργίας ἔζων δύο οἰκογένειαι, πασίγνωστοι ἀμφοτέραι διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν ὄλβον ἐντὸς τοῦ ὁποίου διητῶντο. Μετὰ τὸν τελευταῖον ἐμφύλιον πόλεμον, αἱ οἰκογένειαι αὗται, ὧν τῆς μὲν τὸ ἐπώνυμον ἄρχεται ἀπὸ Ρ, τῆς δὲ ἀπὸ Λ, ἀπολέσασαι ὄλην αὐτῶν τὴν περιουσίαν, ὡς συνέβη ἐκ τοῦ ἀδελφοκτόνου ἐκείνου πολέμου εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς πλουσίους ἀγρονόμους τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, διέσωσαν ὅμως τὴν γῆσιν ἣν κατεῖχον καὶ πρὶν ἐν τῇ κοινωσίᾳ.

Ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἡ Λ, εἶχεν ἀπολέσει καὶ πολλοὺς αὐτῆς ἄνδρας εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὅτε ἀρχόμεθα ταύτης τῆς διηγήσεως συνέκειτο ἐκ τοῦ κυρίου Λ., ἀνδρὸς ἄγοντος ἡλικίαν πενήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, ἐκ τῆς συζύγου του, σχεδὸν ἡλικίᾳ του, καὶ μιᾶς θυγατρὸς ἔτι ἀγάμου, σχεδὸν εἰκοσιπενταετοῦς.

Εἰς ἀπόστασιν τετρακοσίων περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς οἰκίας των, ἐκατοῖκει εἰς τῶν Ρ., νέος, πρὸ ὀλίγου καιροῦ νυμφευθεὶς κόρην τινὰ ὠραιότατην καὶ ἐξ ἀρίστης οἰκογενείας. Ἐκεῖ διέμενε μόνος μετὰ τῆς συζύγου του, καλλιερῶν μικρὰν τινα ἔπαυλιν, ἣν εἶχεν ἐκμισθώσει.

Ἐπειδὴ αἱ οἰκίαι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἦσαν ἀραιαί, ἀπέιχον

δὲ καὶ πολὺ ἀπὸ τῆς πόλεως, αἱ δύο οἰκογένειαι, ὡς γεινιάζουσαι, ἤλθον εἰς σχέσεις, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ἐντὸς ὀλίγου μεταξὺ τῆς νεαρᾶς συζύγου τοῦ P. καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ A. στενὴ καὶ ἀδελφικὴ φιλία.

Ἐσχάτως, ὁ P. εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν γυναῖκά του, ὅτι λαβὼν ἐπιστολήν, ἠγαγκάζετο νὰ μεταβῆ πάραυτα εἰς τὴν πόλιν Ἀταλάντην δι' ὑπόθεσιν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας ἀπητοῦντο ἱκαναὶ ἡμέραι· ὡς μὴ δυνάμενος δὲ νὰ τὴν συμπεριλάβῃ, τὴν συνεβούλευσε νὰ προσκαλέσῃ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του πλησίον τῆς τὴν φίλην τῆς, θυγατέρα τοῦ A., ὥστε νὰ μὴ ἦναι μόνη.

Οὕτω, τὸ πρῶτ' ἡμέρας ἐπιούσης, ἀνεχώρησεν ὁ P. εἰς τὴν Ἀταλάντην ἐπὶ τοῦ ἰδίου του ὀχήματος, ἡ δὲ σύζυγός του μετέβη εὐθὺς μετὰ τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου A., ἵνα παρακαλέσῃ τὴν θυγατέρα του ὅπως ἔλθῃ καὶ συμμερισθῇ τὴν μοναξίαν τῆς.

Ἡ κόρη, ἀφοῦ πρῶτον ἐζήτησε τὴν ἄδειαν τῆς μητρὸς τῆς, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας P. πρὸς τὸ ἑσπέρας.

Εἶχεν ὅμως σημάνει ἡ ἐννάτη ὥρα τῆς νυκτὸς, καὶ ἡ δεσποσύνη A. δὲν ἐφαίνετο· ἤδη δὲ ἀνησύχει διὰ τοῦτο ἡ κυρία P., ὅτε ἐκομίσθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ ὑπηρέτου ἐπιστολὴ τῆς φίλης τῆς, ἀναγγέλλουσα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ταύτην τὴν νύκτα, ἐπειδὴ κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελε νὰ ἐπιτρέψῃ τοῦτο ὁ πατήρ τῆς.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ὑπηρέτου, ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔλαβε γενναίως τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν μόνη· ἐφρόντισε λοιπὸν νὰ κλείσῃ καλῶς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἔλαβε δὲ εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς καὶ μέγαν τινὰ μολοσσόν

τοῦ συζύγου τῆς, φύσει μὲν ἄγριον, ἐξοικειωθέντα δὲ μετ' αὐτῆς μέχρις ἀφοσιώσεως. Ἀφοῦ δ' ἐκλείδωσε καλῶς καὶ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος ἐνδοθεν, ἐξεδύθη, κατεκλίνθη καὶ ἀπεκοιμήθη μετ' ὀλίγον.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐξυπνεῖ ἕκ τινος κρότου αἰφνιδίου, γενομένου ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ ἐκ τῶν γρυλλισμῶν τοῦ κύως. Ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι ἐβιάσθη ἡ ἔξω θύρα τῆς οἰκίας τῆς, καὶ ὅτι ἄνθρωπος ἐπειράτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνα. Βάλλει τότε φωνήν, — Τίς εἶναι; — μόλις συνέχουσα τὸν φόβον τῆς. Εἰς ἀπάντησιν, ἄγνωστος φωνὴ ἀνδρὸς τῆ λέγει προστακτικῶς, — Ἄνοιξε! — Ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, καὶ ἀκούει τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν, μετὰ προσθήκης, ὅτι, ἂν δὲν ἴνοιγεν, ἔμελλεν ὁ ἔξωθεν ἰστάμενος νὰ συντρίψῃ τὴν θύραν.

Ἐν τούτοις, ὁ κύων δὲν ἔπαυε βρέμων· εἶχεν ἀνορθώσει τὰς τρίχας καὶ ἠτοιμάζετο εἰς ἐπίθεσιν. Ἐλπίζουσα ἡ κυρία P. νὰ ἐκφοβίσῃ τὸν ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἐμάντευσε τὰς ἀτίμους προθέσεις, ἔκραξε πρὸς αὐτὸν σχεδὸν ἐντόνωσ ὅτι ἦτο ὠπλισμένη, καὶ ὅτι ἂν αὐτὸς συνέτριβε τὴν θύραν, καὶ αὐτὴ θὰ τοῦ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ πυροβόλου τῆς.

Ὁ ἄγνωστος ἀνὴρ ἀπήντησε βαλὼν χλευαστικὸν γέλωτα· πεσὼν δ' ἔπειτα βιαίως ἐπὶ τῆς θύρας, ἐτίναξεν ἀμφοτέρας τὰς κλεισιάδας, καὶ πάραυτα εὐρέσθη ἀπέναντι τῆς γυναικὸς, κρυπτούσης τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν τῆς.

Ἄλλὰ συγχρόνως καὶ ὁ κύων ἐχύθη ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τὸν συνέλαβεν ἐκ τοῦ λάρυγγος. Τὸ αἰφνιδίον τῆς προσβολῆς ταύτης κατέπληξε τὸν ἄγνωστον, καὶ ἐπειράθη μὲν νὰ φο-

μεύση τὸν κύνα διὰ μαχαιρίου, τὸ ὅποιον ἐκράτει, ἀλλ' ἀπέ-
τυχε, διότι τὸ γενναῖον ζῶον τὸν ἔρριψεν ἐξ ἀρχῆς χαμαί,
καὶ ἐξηκολούθει ἀνεन्दότως νὰ σφίγγῃ τὸν λάρυγγά του μέχρι
πνιγμοῦ.

Ποίμνιον κυνῶν.

Ἰδοῦσα τούτο ἡ νέα, καὶ συνελθοῦσα ἐκ τοῦ φόβου,
ἔτρεξεν ἔξω τῆς οἰκίας καὶ κατηυδύνθη πρὸς τοὺς γείτονάς
τῆς κράζουσα βοήθειαν· ἀκούσαντες δὲ οἱ ὑπηρέται τὰς
κραυγὰς, ἤνοιξαν εἰς αὐτήν καὶ ἔτρεξαν νὰ εἰδοποιήσωσι
τοὺς κυρίους των. Τότε τοῖς διηγῆθη διὰ βραχέων τὸ συμ-
βάν, καὶ οἱ ὑπηρέται ἠτοιμάσθησαν νὰ πορευθῶσι πρὸς σύλ-
ληψιν τοῦ ἀνδρώπου τὸν ὅποιον ἐκράτει ὁ κύων, ὅτε παρε-
τηρήθη ὅτι ὁ κύριός των ἔλειπεν ἐκ τῆς οἰκίας.

Ἄφου ματαίως τὸν ἐζήτησαν πανταχοῦ, ἡ σύζυγός του,

κυριευθεῖσα ὑπὸ ὀλεθρίας προαισθήσεως, ἀνέκραξεν, — ὦ
Θεέ μου! νὰ ἰδῆς ἂν δὲν ἦναι ὁ ἄνδρας μου.

Ἐτρεξαν τότε ὅλοι εἰς τὴν κατοικίαν P., ὅπου εὔρον τὸν
ἄγνωστον ἐκείνον κείμενον χαμαί, καὶ κρατούμενον εἰσέτι
ὑπὸ τοῦ κυνὸς ἐκ τοῦ λάρυγγος.

Ἡ κυρία P. . . ἀνακαλεῖ τὸν ἀνδρεῖον ὑπερασπιστὴν
τῆς, τὸ ζῶον ὑπακούει εἰς τὴν προσταγὴν, πλησιάζουν πρὸς
τὸν κατακείμενον, μένοντα ἀκίνητον, καὶ, ὦ φρίκη! βλέπουν
ὅτι ἡ κυρία Δ: δὲν ἠπατήθη ὑπὸ τῆς προαισθήσεως. Ἦτο
τῶντι ὁ σύζυγός τῆς, ὀρμηθεὶς ὑπὸ πόθου μοχθηροῦ πρὸς
τὴν γυναῖκα τοῦ φίλου καὶ γείτονός του, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ
αὐτοῦ.

Ὁ Δ. ἦτο νεκρός. Ὁ κύων ἐξετέλεσεν ἔργον δημίου.

(Ἀλήθεια.)

Κατασκευὴ κόνεως πρὸς πλύσιν.

Ἡ Βαυαρικὴ κυβέρνησις ἀπένειμεν ἐπὶ τινος ἀξιολόγου
καὶ ὀφελίμου καθαριστικοῦ, μέσον χρήσιμον πρὸς πλύσιν τοῦ
δέρματος τῶν χειρῶν κτλ. τοῦ πρὸς κάθαρσιν τῶν ὑφασμά-
των ἐκ τῶν ρύπων ὁποίας δῆποτε φύσεως καὶ ἐὰν ὦσι, προ-
νόμιον ὀλιγοχρόνιον, τὸ ὅποιον ἕκαστος δύναται νὰ κατα-
σκευάσῃ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, καὶ ὅτι σύγκειται ἐξ
ἕσων μερῶν λεπτοτάτης κόνεως τοῦ κοινοῦ σάπωνος καὶ
ἐκ καθαρᾶς ξηρᾶς ὀπανθρακικῆς σόδας. *Natrum suboar-
bomdum siccum.* Ἡ κατασκευὴ εἶναι εὐκολωτάτη καὶ ἀμ-
φότερα τὰ πρὸς σύνδεσιν τῆς πλυντικῆς ταύτης κόνεως
εὐθηνά. Ἡ τῆς κόνεως ταύτης καθαριστικὴ δύναμις εἶναι
ἀξιοθαύμαστος.

Ξ. Λάνδερρ.

Φύλλα διὰ τραπεζομάνδυλα.

Marrha-Tanaria ἢ καὶ Ricinus Tanarius καλεῖται δένδρον φυόμενον ἐπὶ τῶν ορέων τῶν Μωλοσκορικῶν νήσων. Τὰ φύλλα τοῦ δένδρου τούτου ἔχουν φύλλα 2 ποδῶν μήκους καὶ ἐνὸς καὶ 1/2 ποδὸς πλάτους, ταῦτα τὰ ὠραῖα ὁμαλὰ καὶ λαμπρίζοντα πράσινα φύλλα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν ἐκεῖ κατοίκων διὰ τραπεζομάνδυλα πρὸς στρῶσιν τῶν τραπεζῶν καὶ εἰς πολλὰς ἀνάγκας τοῦ βίου χρησιμεύουσιν.

Ξ. Λάνδερερ.

Περὶ τῆς ἀντιλυσσικῆς κόνεως τοῦ μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου πηγῆς ἐν Σαλαμῖνι.

Ἐκ τῶν προτέρων λέγομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει μέχρις ὥρας κανὲν φάρμακον πρὸς θεραπείαν τῆς ἤδη ἀναπτυχθεῖσης λύσσης, προελθούσης ἐκ τῶν δηγμάτων λυσσάντων κυνῶν ἢ ἄλλων λυσσάντων ζώων. Τὸ καλλήτερον μέσον, τὸ ἑποῖον ἀμέσως μετὰ τὸ ἐπενεχθῆναι τραῦμα πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ εἶναι ἡ καυτηρίασις διὰ διαπύρρου σιδήρου ἢ διὰ τῶν ἀκράτων ὀξέων τοῦ ψευκοῦ ὀξέως πρὸς καταστροφὴν τοῦ εἰς τὸ αἷμα εἰσαχθέντος λυσσικοῦ μιάσματος. Ἐπίσης ἡ ἐκπλυσίς τοῦ τραύματος διὰ χλωρικῆς τιτάνου καυτηρίασις διὰ χλωριούχου στέμμεως καὶ διὰ τῆς καλουμένης πέτρας τῆς κολάσεως (τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου) θεωροῦνται καλὰ καὶ σκόπιμα. Εἰς ἅπασαν τὴν ἀνατολήν εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ καλόγηροι τοῦ ἐν Σαλαμῖνι μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου πηγῆς κατασκευάζουσι μυστικὴν τινα κόνιν, τὴν

ὁποῖαν δίδουσι τοῖς προσερχομένοις, οἵτινες ὑπὸ ζώων ὑπόπτων τῆς λύσσης ἐδήχθησαν ἵνα θεραπευθῶσιν καὶ ἵνα μὴ ἀναπτυχθῆ κατόπιν, καθότι κατὰ δυστυχίαν πολλάκις χρόνους πολλοὺς μετὰ τὴν δὴξιν ἀνεπτύχθη ἢ τόσον φοικώδης νόσος, ἢ λῦσσα, ὑδροφοβία καλουμένη. Ἡ σύνθεσις τῆς ἀντιλυσσικῆς ταύτης κόνεως δὲν εἶναι πλέον μυστήριον τῶν καλογήρων· ἀλλὰ γίνεται ὑπὸ τῶν καλογήρων ἐκ τοῦ φλοιοῦ τινὸς ῥίζης φυτοῦ καλουμένου *Cynanchum enectum* ἢ *Marsdenia προσδήμη* τῆς κόνεως τινὸς ἐντόμου καλουμένου *Mylabris punctata* πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντωμένου καὶ διαιτωμένου ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν κατὰ τὸν Ἰούλιον, Αὐγούστου μῆνα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ 2 σώματα ἐξ ὧν ἡ ἀντίλυσις κόνις τῶν καλογήρων συντίθεται γνωρίζομεν ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὰ ἀκόλουθα.

Τὸ ἐντομον τοῦτο ἐκ τῆς τάξεως τῶν κολεοπτέρων εἶναι ἡ κανθαρίς τῶν ἀρχαίων καὶ οἱ χωρικοὶ τῆς Ἑλλάδος κατασκευάζουσι ἐκ τῆς κόνεως αὐτῶν τῶν ἐντόμων μετὰ ζύμης ἢ ἄρτου ἢ κηροῦ καὶ ἐλαίου τὸ λεγόμενον βεσικατόριον, καθότι τὸ ἐντομον τοῦτο ἐνεργεῖ ὡς μέσον φοινικίζον καὶ ἐπισπαστικὸν καθὼς ἡ σήμερον πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ὀνομαζομένη χουσόμυγα. *Canttiaris vesicatinia* ἢ *hispaniva* καθὼ μεταφερομένη ἐκ τῆς Ἰσπανίας.

Ξ. Λάνδερερ.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ.

Ἐν Μασσαλίᾳ τῇ 3/15 Ὀκτωβρίου 1870.

Μετὰ μεγίστης συμνηδίας προσφέρω εἰς τὸ φίλτατον Ἑλληνικὸν κοινὸν τὸν ἐνδέκατον τοῦτον τόμον τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, καίτοι ἔλλειπῆ κατὰ τὸ εἰκονογραφικὸν μέρος ⁽¹⁾ ἐγκαυχώμενος ἐπὶ τοῦ ἐν

(1) Πολλὰ εἰκόνες, αἱ μὲν χαλκογραφηθεῖσαι, αἱ δὲ λιθογραφηθεῖσαι ἐν Παρίσις ἀδρᾶ δαπάνῃ κατακρατοῦνται καὶ ὡς κατεστράφησαν ἐν τῇ πολιορκημένῃ δυστυχῆ ταύτῃ πόλει. Τοιαῦται εἰσὶν αἱ ἐξῆς. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος, ἡ Βασίλισσα Ὑλγὰ, ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, ἡ ἄφιξις τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α' ἐν Πειραιεὶ, ἡ ἄφιξις τῆς Βασιλίσσης Ὑλγας ἐν Πειραιεὶ, τέσσαρες ἀπόψεις τῆς Κέρκυρας, ἡ Ζάκυνθος, ἡ βάπτισις τοῦ διαδόχου, ἡ ἐν Λιβερπούλ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία καὶ αἱ εἰκόνες Λαζάρου Κουντουριώτου, Αἰμιλίου Τυπάλδου, Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη, Ἰωάννου καὶ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου καὶ Μιλτιάδου Κανελλοπούλου.

αὐτῷ κειμένου συνταχθέντος παρὰ τῶν ἀρίστων ἡμῶν νεωτέρων συγγραφέων οἵτινες πάντες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ προσφέρωσι τῷ ἔθνικῷ τούτῳ πονήματι κειμήλιον ἐφ' ὅσον ἔνεστι ποικίλον· καὶ τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἡμερολογίῳ ἔργα τοῦ Ἀθανασίου Ῥουσοπούλου ⁽¹⁾, τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρῥηγοπούλου ⁽²⁾, τοῦ Δημητρίου Πανταζῆ ⁽³⁾, τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου ⁽⁴⁾, τοῦ Δημητρίου Κ. Παπαρῥηγοπούλου ⁽⁵⁾, τοῦ Βασιλείου ⁽⁶⁾, τοῦ τὰ πρῶτα φέροντος ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς γράμμασι Φιλίππου Ἰωάννου ⁽⁷⁾, καὶ τοῦ χρηστάς ἐλπίδας παρέχοντος, νεωτάτου τὴν ἡλικίαν, Μιχαῆλ Π. Λάμπρου ⁽⁸⁾, τέλος τοῦ σεβασμιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Ε. Στρατούλη, ἱερέως τῆς ἐν Λιβερπούλ μεγα-

(1) Ἐπίσκεψις τῶν κυριωτέρων μουσείων τῆς Ἰταλίας, ὡσπερ ἀφειρητῆρα εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν.

(2) Ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ λέοντος.

(3) Πάνθειμα.

(4) Ἡ κόρη τοῦ παντοπώλου, κωμωδία εἰς μίαν πράξιν.

(5) Ὁ Διάδρομος, χαρακτῆρ εἰς πράξιν μίαν. Γάιος Καλιγόλας, Ῥωμαϊκὸς χαρακτῆρ εἰς πράξιν μίαν.

(6) Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βορῆ, κατὰ Σουηδικὴν παράδοσιν.

(7) Παραινετικά.

(8) Τὰ νεώτερα μεγάλα δημόσια ἔργα.

λοπρεπούς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὕτινος ο ἐκφωνηθεὶς λόγος ἐν τῇ ἐγκαινιάσει τοῦ ἐξαίσιου κατὰ τὴν τέχνην τούτου ναοῦ, εἶναι ἀριστούργημα γλώσσης, ὕφους καὶ ἐν γένει καλλιλογίας. (1)

Ὅθεν πέποιθα ὅτι παρορῶν τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγγελθεισῶν καὶ μὴ δημοσιευθεισῶν εἰκόνων τὸ εὐνοϊκὸν Ἑλληνικὸν κοινὸν θέλει ὑποδεχθῆ εὐμενῶς καὶ τὸν παρόντα τόμον τοῦτο τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου καὶ θέλει προσπαθήσει νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐκδότην τοῦ Ἑθνικοῦ τούτου πονήματος διὰ τὰς ἀνέκαθεν γενομένας αὐτῷ ζημίας παρ' ἀπίστων ἀνταποκριτῶν ὧν φειδόμενος τὴν υπόληψιν ἀποσιωπῶ σήμερον τὰ ὀνόματα, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι τὰ μεταμεληθῶσι. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καθυστεροῦνται τῷ ἐκδότη ἕξ χιλιάδες φράγκα. Ἀλλὰ διὰ πάσης χρηματικῆς δυσίας θέλω ἐξακολουθήσει, Θεοῦ θέλοντος, τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου, ἐὰν δὲν μὲ ἐγκαταλείψωσιν οἱ φίλτατοί μου συνεργάται ἐν οἷς συγκαταλέγονται καὶ ο Εὐστάσιος Σίμος, ὁ Σοφοκλῆς

(1) Ἴδε σελίδα 364 τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου.

Οἰκονόμος, ὁ Θεόδωρος Ὀρφανίδης, ὁ Ἀλέξανδρος Κατακουζηνός, ὁ Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος, ὁ Ἰωάννης Βαλέττας πάντες γνωστότατη εἰς το Πανελλήνιον.

Μαρίνος Παπαδόπουλος Βρεττός.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ

τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων ἐν τῷ Ἑθνικῷ
Ἡμερολογίῳ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

- Ἐπιστολὴ Κοσμᾶ Μπαλάνου ἔτ. ΣΤ' σελ. 225.
- Ἐπιστολαὶ Κοραῆ καὶ Μουστοξύδου ἔτ. Η' σελ. 65.
- Ἐπιστολὴ Νεοφύτου Κανσοκαλυβίτου ἔτ. Θ' σελ. 598.
- Ἐπιστολὴ Ν. Λογάδου ἔτ. Θ' σελ. 611.
- Ἐπιστολὴ τοῦ Κερκύρας Βασιλείου ἔτ. Ι' σελ. 187.
- Μιχαὴλ Ἀποστόλη πονημάτια δύο ἔτ. Ι' σελ. 355.
- Σιλβέστρου Πατριάρχου Ἀντιοχείας ἐπιστολαὶ ἔτ. Ι' σελ. 364.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

- Περὶληπτικὴ περιγραφὴ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν ἔτ. Δ' σελ. 39.
- Ὁ Πειραιεὺς ἔτ. Δ' σελ. 55.
- Ἀρχαία Ἑλλάς ἔτ. Ε' σελ. 369.
- Ἐπίσκεψις τῶν κυριωτέρων μνημείων τῆς Ἰταλίας ἔτ. ΙΑ' σελ. 1.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

- Χρηστόπουλος (Ἀθανάσιος) ἔτ. Δ' σελ. 83.
- Βηλαράς (Ἰωάννης) ἔτ. Ε' σελ. 133.
- Βιογραφικαὶ σημειώσεις περὶ τῶν εἰκονογραφηθέντων προσώπων ἐν τῷ Ε' τόμῳ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου ἔτ. Ε' σελ. 357.
- Ἐν τῷ Ἡμερολ. τοῦ ἔτους 1866 σελ. 367.
- Ἐν τῷ Ἡμερολ. τοῦ ἔτους 1867 σελ. 353.
- Ἐν τῷ Ἡμερολ. τοῦ ἔτους 1868 σελ. 353.
- Ἐν τῷ Ἡμερολ. τοῦ 1869 σελ. 735.
- Ἐν τῷ Ἡμερολ. τοῦ 1870 σελ. 476.
- Οἰκονόμου (Στεφάνου) Βιογραφία ἔτ. Η' σελ. 119.
- Βίος Ἰωάννου Βαρβάκη ἔτ. Η' σελ. 376.
- Βίος Ν. Λογάδου ἔτ. Θ' σελ. 621.
- Βίος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἔτ. Ι' σελ. 41.
- Ζῶν Καπλάνη ἔτ. Ι' σελ. 389.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ.

- Βιβλιοκρισίαι περὶ τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου ἔτ. ΣΤ' σελ. 406.
- Τοῦ ΣΤ' ἔτους ἔτ. Ζ' σελ. 339.
- Τοῦ Η' ἔτους ἔτ. Θ' σελ. 738.

ΕΘΙΜΑ.

- Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ νέου ἔτους ἔτ. Στ' σελ. 152.
- Ἐπικήδειοι τελεταὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλήσι ἔτ. Στ' σελ. 210.

ΗΘΙΚΑ.

- Πλουτάρχειος Ἀνθολογία ἔτ. Η' σελ. 126.
- Φυσικὴ Ψεγνῶσις ἔτ. Θ' σελ. 145.
- Πλουτάρχειος Ἀνθολογία ἔτ. Θ' σελ. 570.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ.

- Περὶ τῆς τῶν Ἰονίων νήσων ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἔτ. Η' σελ. 325.
- Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἔτ. ΣΤ' σελ. 317.
- Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἔτ. Ι' σελ. 67.

ΙΑΤΡΙΚΑ.

- Κλίμα Ἀθηνῶν ἔτ. Δ' σελ. 79.
- Περὶ Λουτρῶν ἔτ. Ι' σελ. 260.
- Υγιεινὴ ἔτ. ΣΤ' σελ. 251.
- Κληρονομία τῶν ἡθικῶν καὶ φυσικῶν παθῶν ἔτ. Η' σελ. 84.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

- Πολιτικὸς βίος τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1861 καὶ 1862 ἔτ. Ι' σελ. 83.
- Ἀλέξανδρος καὶ Δημήτριος Ὑψηλάνται ἔτ. Ι' σελ. 136.

Ὁ ἀντιναύαρχος Ῥώσσοσ Ῥίκορδ ὑποψήφιος κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἔτ. Ι' σελ. 153.

Ἀποδοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στέμματος παρὰ Γεωργίου τοῦ Α' ἔτ. Δ' σελ. 243.

Περὶ τοῦ νέου ἡμερολογίου καὶ τοῦ καταλλήλου ἢ μὴ τῆς παρ' ἡμῖν ἐφαρμογῆς ἔτ. ΣΤ' σελ. 125.

Χρονολογικὸς πίναξ τῶν κυριωτέρων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἔτ. ΙΑ' σελ. ΧΙΙ.

Περιγραφὴ τῆς Μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ ἔτ. ΣΤ' σελ. 195.

Ἐκθεσεὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβάντων ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1862 ἕως Ἰουνίου 1865 ἔτ. ΣΤ' σελ. 275.

Ὄψων Α' βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἔτ. Θ' σελ. 242.

Περὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Λέοντος ἔτ. ΙΑ' σελ. 164.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΙ.

Ἐκδρομὴ εἰς Πόρον ἔτ. Ι' σελ. 187.

Ὁ πύργος τῆς Ζωῆς ἔτ. Ι' σελ. 229.

Τὸ τυρρηκὸν ἀγγεῖον ἔτ. Δ' σελ. 197.

Ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκος ἔτ. Ε' σελ. 97.

Ἡ Ἐνετις ἦτοι τὰ τελευταῖα πολιτικὰ συμβάντα τῆς Ἰταλίας.

Ἀναμνήσεις τῆς αὐλῆς τοῦ Φερδινάνδου Ζ' ἔτ. Ε' σελ. 265.

Ἀναμνήσεις Ἑλλήνος ἔτ. Ε' σελ. 265.

Τὸ πρότυπον ὁ Σιλβέστρης ἔ. Ε' σελ. 255.

Κόρρεσος καὶ Καλλιρόη ἔτ. Η' σελ. 141.

Ἰταλικά ἀναμνήσεις ἔτ. Ζ' σελ. 145.

Ἐρως καὶ ψυχὴ ἔτ. Η' σελ. 151.

Αἱ ἀναμνήσεις μου ἔτ. Η' σελ. 201.

- Οἱ βρυκόλακες τοῦ μεσαιῶνος ἔτ. Θ' σελ. 412.
Αἱ κλαίουσαι γυναῖκες ἔτ. Θ. σελ. 497.
'Ο 'Ρωμαῖος καὶ ἡ 'Ιουλία ἔτ. Θ' σελ. 540.
'Ο 'Αδωνις ἔτ. Θ' σελ. 624.
'Ο Γλύπτης τοῦ μαύρου δάσους ἔτ. Ι' σελ. 277.
Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βορρᾶ ἔτ. ΙΑ' σελ. 100.
'Ο σιδηροῦς σαρκοφάγος ἔτ. ΙΑ' σελ. 116.
'Ο Μαρμελοῦκος. "Ερωσ πρὸς κανάριον ἔτ. ΙΑ' σελ. 130.
'Αναμνήσεις 'Ελληνίδος ἔτ. ΙΑ' σελ. 265.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

- Αἱ ἐν Εὐρώπῃ ὁρᾶσθεοὶ 'Ελληνικαὶ καὶ 'Εκκλησιαί ἔτ. Ι' σελ. 248.
Αἱ νέαι 'Αθήναι ἔτ. Δ' σελ. 57.
Οἱ νεώτεροι 'Ελληνες ἔτ. Δ' σελ. 175.
'Η Πάτμος καὶ αἱ Κυθωνίαι ἔτ. Ε' σελ. 205.
'Η νέα 'Ελλάς ἔτ. Ε' σελ. 369.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

- 'Αρχὴ καὶ τέλος τῆς νεότητος ἔτ. Β' σελ. 92.
Σειρὰ συνέτων εἰς Βενετίαν ἔτ. Β' σελ. 96.
'Επιγράμματα ἔτ. Β' σελ. 99.
'Απάντησις εἰς τὰ περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ποιητοῦ (Ρίξου Νερουλοῦ) ἐλεγεία 'Αγγλικῆς Πάλλης ἔτ. Β' σελ. 100.
Δημοτικὰ ἄσματα ἔτ. Γ' σελ. 176.
Περὶ καλλονῆς τῶν νεανίδων ἔτ. Γ' σελ. 180.
Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας ἔτ. Γ' σελ. 225.
'Ερωτικά Χρηστοπούλου ἔτ. Δ' σελ. 89.
Βακχικά τοῦ αὐτοῦ ἔτ. Δ' σελ. 160.
Προτροπὴ εἰς τοὺς νέους ἕνεκα γάμου καὶ κατὰ τοῦ τραχώματος ἔτ. Δ' σελ. 238.
'Ανέκδοτα δημοτικὰ ἄσματα τῆς Κρήτης ἔτ. Ε' σελ. 35.
Μῦθοι 'Ιωάννου Βηλαρᾶ ἔτ. Ε' σελ. 137.
Ποίημα ἐπικήδειον εἰς Βύρωνα, συντεθὲν εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἔτ. Ε' σελ. 193.
Ποίημα εἰς λεύκωμα ἔτ. Γ' σελ. 147.
'Ω! ἂν ἀπέβνησκον ἔτ. Ε' σελ. 34.
'Η ἔνωσις τῆς 'Επτανήσου ἔτ. ΣΤ' σελ. 257.
Δημοτικὸν ἄσμα ἔτ. ΣΤ' σελ. 258.
'Ο Κυβερνήτης ἐν 'Αγκῶνι ἔτ. ΣΤ' σελ. 260.
Ναὶ καὶ "Οχι ἔτ. ΣΤ' σελ. 262.
'Ἄσματα στρατιωτικά ἔτ. ΣΤ' σελ. 265.
Τὸ βέβαιον μέλλον μας ἔτ. Στ' σελ. 271.
'Ιωάννου Βηλαρᾶ ποιήματα ἐρωτικά ἔτ. Ζ' σελ. 33.
Δημοτικὰ τραγούδια ἔτ. Ζ' σελ. 159.
'Εκ τῶν μεταμορφώσεων τοῦ 'Οβιδίου μεταφράσις ἔτ. Ζ' σελ. 259.
'Ανθ' ἔτ. Ζ' σελ. 283.
Δημοτικὰ ἄσματα ἐκ τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει ἔτ. Η' σελ. 10.
'Ἄσματα καὶ ποιήματα ἔτ. Η' σελ. 105.
'Η ἐρωμένη τοῦ Φίλωνος ἔτ. Η' σελ. 189.
'Ιωάννου Βηλαρᾶ ποιήματα σατυρικά ἔτ. Η' σελ. 259.
'Ο ἐθνικὸς ἑλληνικὸς ὕμνος ἔτ. Η' σελ. 321.
'Η πόλις τῶν 'Αθηνῶν Σατυρικὸν ποίημα ἔτ. Η' σελ. 337.

- 'Οδυσσείας 'Ραψῳδία Ζ εἰς δημοτικούς στίχους ἔτ. Θ' σελ. 209.
Μῦθοι ἔμμετροι ἔτ. Θ' σελ. 352.
'Η 25 Μαρτίου ἔτ. Θ' σελ. 636.
Μῦθοι ἔμμετροι ἔτ. Ι' σελ. 126.
'Επιστολὴ τῷ ἀγίῳ Κρήτης ἔτ. Ι' σελ. 393.
'Ο Δάσκαλος καὶ τα στρεΐδια ἔτ. Ι' σελ. 396.
'Ο Σεβδαλῆς ἔτ. Ι' σελ. 400.
'Ο 'Ιώτας ποίημα ἠρωικοκομικὸν ἔτ. Ι' σελ. 405.
Στιχουργήματα ἔτ. ΙΑ' σελ. 220.
Σακεσπέρου μεταφράσις ἔμμετρος εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἔτ. Ε' σελ. 385.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

- Δεισιδαιμονίων ἀντίδοτον ἔτ. Ι' σελ. 35.
Γνώμαι κατὰ γυναικῶν ἔτ. Γ' σελ. 159.
'Ιωσεφίνα ἦτο ἱστορία τῶν παλαιῶν ὑποδημάτων ἔτ. Γ' σελ. 166.
Περὶ τῶν βραβευομένων ποιημάτων ἔτ. Γ' σελ. 171.
'Ο Οὐμβόλδος καὶ τὸ Βερολίνον ἔτ. Γ' σελ. 171.
Οἱ Γόττοι καὶ Οὐνοὶ ἔτ. Γ' σελ. 172.
Ναπολέων Α' καὶ ἡ εἰρήνη ἔτ. Γ' σελ. 173.
Μεγαλοφυεῖς ἄνδρες ἀσθενεῖς ἐν τῇ συνδιαλέξει ἔτ. Δ' σελ. 229.
Γνωμικά ἔτ. Ε' σελ. 321.
Οὐρανοπορία ἔτ. Ζ' σελ. 265.
'Αστρονομικὰ περίεργα ἔτ. Θ' σελ. 393.
Οἱ Βλάχοι τοῦ Πίνδου ἔτ. ΣΤ' σελ. 206.
Ταξείδιον ἐν 'Ελλάδι ἔτ. Ζ' σελ. 90.
'Ιταλικαὶ ἀναμνήσεις ἔτ. Ζ' σελ. 145.
Αἱ ἐν τῇ Δύσει 'Ελληνικαὶ ἀποικίαι ἔτ. Η' σελ. 75.
Περὶ τῶν ἐν 'Ιταλίᾳ 'Ελληνικῶν ἀποικιῶν ἔτ. Ι' σελ. 52.
Παρισινὰ ἀναμνήσεις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἔτ. Ζ' σελ. 70.
Δύο τύποι περιηγητῶν ἐν 'Ελλάδι ἔτ. Ζ' σελ. 109.
'Η συμβολικὴ τῶν ἀνθέων, ἦτοι ἡ διατῶν ἀνθέων συνομιλία ἔτ. Ζ' σελ. 307.
Οἱ σιδηρόδρομοι ἐν 'Ελλάδι ἔτ. Ζ' σελ. 332.
Κατάστασις τοῦ Γυμνασίου τῆς Χίου κατὰ τὸ ἔτος 1821 ἔτ. Η' σελ. 350 καὶ Β' σελ. 102.
Κανονισμὸς τῆς 'Εταιρίας τῶν φιλομούσων ἔτ. Θ' σελ. 228.
Οἱ ἐν Παρισίοις λόγιοι 'Ελληνες ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῶν Βουρβόνων ἔτ. Ζ' σελ. 206.
'Ο φιλέλλην "Αβουτ ἔτ. Γ' σελ. 253.
Αἱ νέαι 'Αθήναι. Κρίσεις γαλλικοῦ τύπου περὶ τοῦ πονήματος τούτου ἔτ. Γ' σελ. 267.
'Αγαθοεργὸς ἑλληνικὸς Σύλλογος ἐν Παρισίοις ἔτ. Ε' σελ. 229.
Τὰ νεώτερα μνημεῖα τῶν 'Αθηνῶν ἔτ. ΙΑ' σελ. 403.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

- Περὶ τῆς νεωτέρας 'Ελληνικῆς γλώσσης ἔτ. Γ' σελ. 108 καὶ Ι' σελ. 318.
Χρονολογικὴ ἐκθεσις ἑλληνικῶν τυπογραφειῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἐν 'Ελλάδι ἐγκαθιδρυθείσης βασιλείας ἔτ. Δ' σελ. 253.

Ὁ Βεντλέυος καὶ ὁ Κουτόργας ἔτ.
Ε' σελ. 199.
Περὶ τῆς πρακτικῆς χρήσεως τῆς
ἑλληνικῆς γλώσσης ἔτ. Ε' σελ.
341.
Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἔτ.
ΣΤ' σελ. 157.
Περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας
Ἑλληνικῆς γλώσσης αὐτότι σελ.
178.
Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀν-
λόγι σελ. 189.
Περὶ τοῦ τῶν ἀλλοφύλων ἑλληνισμοῦ
ἔτ. Ζ' σελ. 164.
Περὶ τῆς προφορᾶς καὶ τῆς ἀνα-
πτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης
ἔτ. Ζ' σελ. 173.
Ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς
γλώσσης ἔτ. Ζ' σελ. 237.
Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς κατ' ἡμᾶς
Ἑλληνικῆς γλώσσης ἔτ. Η' σελ.
311 ἔτ. Θ' σελ. 642 ἔτ. Ι' σελ.
304 καὶ ἔτ. ΙΑ' σελ. 144.
Ἐκθέσεις τῶν περὶ τὴν Ἑλληνικὴν
γλῶσσαν καὶ γραμματολογίαν
σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ ἔτ. Θ' σελ.
422.
Περὶ τῆς ἐνεστῶσης καταστάσεως
τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἔτ. Θ'
σελ. 651.
Ὁρθογραφικαὶ τινες παρατηρήσεις
λέξεων τινῶν τῆς Ὀμιλουμένης
ἔτ. Ι' σελ. 314.
Μεσαιωνικὰ Ἑλλάδος ἔτ. Ι' σελ. 341.
Χρονολογικὸς πίναξ τῶν Ἑλληνικῶν
Ἐφημερίδων μέχρι τοῦ ἔτους
1833 ἔτ. Ι' σελ. 355.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ.

Περὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκό-
νων ἔτ. Γ' σελ. 257.
Γράμμα πατριαρχικὸν περὶ ὅρου
προικοδοσίας εἰς Ἀθήνας, ἐκδοθὲν
ὑπὸ Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Καισα-
ρείας μετατεθέντος ἔτ. Δ' σελ. 233.
Μάρκου μητροπολίτου Ἐφέσου τοῦ
Εὐγενικοῦ ἐπιστολὴ πρὸς τινα
πρεσβύτερον Γεώργιον ἔτ. Δ'
σελ. 239.
Ὁ κατὰ τοὺς νῦν Ἕλληνας ἑλλη-
νισμὸς ἔτ. Ε' σελ. 323.

ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ
παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου χριστιανι-
κοῦ ἔτους ἔτ. Β' σελ. 8.
Περὶ μετεωρολογικῶν προγνωστικῶν
ἔτ. Γ' σελ. 4.
Περὶ τῶν διαφόρων τροποποιήσεων
αὐτῶν κατὰ καιροὺς ὑπέστη τὸ Ῥω-
μαϊκὸν ἡμερολόγιον ἔτ. Γ' σελ. 29.
Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὑδάτων
ιδιότητος ἔτ. Γ' σελ. 181.
Περὶ τῶν λεγομένων τῆς φύσεως
θαυμάτων ἔτ. Γ' σελ. 184.
Περὶ τοῦ ἀερόφωτος (gaz) ἥτοι
τεχνιτοῦ φωτὸς ἔτ. Ε' σελ. 239.
Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ
παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου χριστιανι-
κοῦ ἔτους ἔτ. ΙΑ' σελ. XXXX.
Μετεωρολογικὰ προγνωστικὰ ἔτ. ΙΑ'
σελ. XLII.
Προγνωστικὰ ἀτμοσφαιρικῶν μετα-
βολῶν αὐτότι σελ. XLIII.

Π Ι Ν Α Ε

τῶν περιεχομένων ἐν τῷ παρόντι Τόμῳ.

	σελ.		σελ.
Πασχάλιον τοῦ ἔτους . . .	III	Μετεωρολογικὰ προγνω- στικὰ	XLII
Ἑθνικὰ ἑορταί	III	Προγνωστικὰ ἀτμοσφαιρι- κῶν μεταβολῶν	XLIII
Βασιλικὰ ἑορταί	III	Χρονολογικὸς Πίναξ τῶν κυ- ριωτέρων συμβάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως	XII
Ἐποχαί	IV	Ἡρόχειρος πίναξ πολλαπλα- σιασμοῦ	LXII
Ἐορταὶ κατ' ἄς δὲν ἐργάζον- ται τὰ δημόσια γραφεῖα	IV	Σύγκρισις τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν διαφόρων ἐμ- πορικῶν πόλεων μὲ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντα ἐν χρήσει μέχρι τοῦδε καὶ ἐν Ἑλλάδι .	XLVIII
Ἰανουάριος	V	Πίναξ τῆς εἰς φράγκα ἀξίας τῶν μάλλον εὐχρήστων νομισμάτων	LXX
Φεβρουάριος	VII	Ἀναλογία τῶν Ἑλληνικῶν πρὸς τὰ γαλλικὰ νομί- σματα	LXXIX
Μάρτιος	IX	Ἀναλογία ξένων νομισμά- των πρὸς τὴν δραχμὴν .	LXXIX
Ἀπρίλιος	XI	Μέτρα καὶ σταθμά	LXXX
Μάϊος	XIII	Ῥουσοπούλου ἐπίσκεψις τῶν κυριωτέρων μουσείων τῆς Ἰταλίας	1
Ἰούνιος	XV	Πάνθεια	29
Ἰούλιος	XVII		
Αὐγούστος	XIX		
Σεπτέμβριος	XXI		
Ὀκτώβριος	XXIII		
Νοέμβριος	XXV		
Δεκέμβριος	XXII		
Μήνης τοῦ Ὄθωμανικοῦ ἔτους	XXIX		
Πάσχα κατὰ χρονολογίαν Ἰουλιανὴν	XXX		
Ἐκλείψεις	XXXI		
Γενεαλογικὸς πίναξ βασι- λευσούτων οἰκογενειῶν .	XXXII		
Περὶ διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου χριστιανικοῦ ἔτους . . .	XXXX		

	σελ.		σελ.
Ὁ Διάδρομος, χαρακτήρ εἰς πράξιν καὶ σκηρὴν μίαν . . .	47	Φωνητικὴ Μουσικὴ	251
Γάιος Καλιγέλας, ῥωμαϊκὸς χαρακτήρ	53	Ἀναμνήσεις Ἑλληνίδος	265
Ἡ κόρη τοῦ παντοπώλου, Κω- μῳδία	59	Ὁ ἐν Λίβερπουλ νεόδοτος ἐλ- ληνικὸς ὀρθόδοξος Ναός . . .	364
Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βορρά	100	Περιγραφή τοῦ Ναοῦ	376
Ὁ σιδηροῦς σαρκοφάγος, διη- γήμα	116	Τὰ νεώτερα μεγάλα δημόσια ἔργα	378
Ὁ Μαιμμελοῦκος. Ἔρωσ πρὸς κανάριον	130	Τὰ νεώτερα μνημεῖα τῶν Ἀθη- νῶν	403
Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς κατ' ήμας Ἑλληνικῆς γλώσσης	144	Τὰ Ὀλύμπια	442
Ἔγφος οἰκιακόν	153	Λόγος Εὐσταθίου Σίμου εἰς Δάξαν τὸν Κουντουριώτην . .	450
Σπᾶνια βιβλία	155	Πῶς μουντζουρόνουν τὸ χαρτί, ἤτοι περὶ ἐφημεριδογραφίας .	475
Περὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Λέοντος . .	164	Φιλολογικὰ περίεργα	490
Περὶ τῶν Ἑλληνίδων	172	Λόγος Θεοφίλου Καίρη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλά- δος Ἰωάν. Καποδιστρίου . . .	497
Τραγικαὶ σκηναὶ ἐν Ἰταλίᾳ	187	Χωρογραφικὸν ὀνοματολόγιον τοῦ δήμου Κερκυραίων τῆς ἐπαρχίας Κερκύρας	507
Ἐκδίκησις μετὰ εἴκοσιν ἤτη	193	Διάφορα	519
Φόνοι καὶ δολοφονίαι	200	Ἐπίλογος	535
Τὰ ἐν Λούκῃ λουτρά	216		
Φιλίππου Ἰωάννου στιχοιργή- ματα	220		
Νεωτάτη χορευτικὴ Μουσικὴ τῶν Παρισίων διὰ κλειδο- κύβαλον	225		

Π Ι Ν Α Ξ

τῶν ἐν τῷ παρόντι Τόμῳ περιεχομένων
εἰκονογραφιῶν.

	σελ.
Κεφαλὴ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Νιόβης	5
Νιόβη μετὰ τῆς νεωτάτης κόρης τῆς	5
Ἀνάγλυφα ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος	10
Ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ Μεδικεῖα Ἀφροδίτη	11
Ἡ ἐν τῷ Θησεῖῳ στήλῃ τοῦ Ἀρίστωνος	14
Ἡ ἐν Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἀρχαῖκὴ Ἀθηνᾶ	14
Ὁ ἐν Βατικανεῖῳ περίφημος κορμὸς Ἡρακλέους	23
Ἀναμνήσεις Ἀνατολικαί	23
Ἀναμνήσεις Ἀνατολικαί	474
Ἐφημεριδογράφοι τῆς κρεμάλας	489

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν συντακτῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ
ἔτους 1871.

- Αἰνιᾶν (Α.) σελ. XL.
 Βασιλειάδης (Σ. Ν.) σελ. 100.
 Βλάχος (Ἀγγελος Σ.) σελ. 58.
 Βρετὸς (Μαρῖνος Π.) σελ. 130. 152. 155. 172—216.
 265. 475. 534.
 Δημητρακόπουλος (Ἀνδρόνικος Κ.) σελ. V.
 Κατακουζηνός (Ἀλέξανδρος) σελ. 144 καὶ 225.
 Λαζαρίδης (Θ. Ι.) σελ. 116.
 Λάμπρος (Μιχαήλ Π.) σελ. 378.
 Πανταζῆς (Δημήτριος) σελ. 29.
 Παπαδάκης (Ἰωάννης Γ.) σελ. XXXI.
 Παπαρρηγόπουλος (Κωνσταντῖνος) σελ. 164.
 Παπαρρηγόπουλος (Δημήτριος Κ.) σελ. 47 καὶ 53.
 Ῥουσόπουλος (Ἀθανάσιος Σ.) σελ. 1.
 Σῆμος (Εὐστάσιος Α.) σελ. 450.
 Στρατούλης (Κωνσταντῖνος) σελ. 364.

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου F. A. Brockhaus ἐν Λειψίῳ.

Μανθάνομεν μετὰ πλείστης ὕψους χαρᾶς ὅτι ὁ διάσημος τοῦ Ἑλληνισμοῦ πολυμαθέστατος καὶ γλαφυρὸς συγγραφεὺς Σπυρίδων Ζαμπέλιος θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς σύγγραμμα, προῖον τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας, δεδραματισμένον ὑπὸ τοῦ διαλόγου καὶ τῆς φαντασίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἡθογραφικὴν πρόοψιν ἐμβλέπον ὑποδραξέ ὅπως πρὸς τὴν σημερινὴν τοῦ γένους κατάστασιν. Ἐπιγράφεται «Οἱ Κρητικοὶ Γάμοι, Ἐπεισόδιον ἀνέκδοτον τῆς Κρητικῆς ἱστορίας ἐπὶ Βενετῶν (1570)», διαίρειται δὲ εἰς τρία μέρη Κυβέρνησις, κοινωνία, ἡδὴ τῆς βενετικῆς μερίδος — Τὸ Δράμα — Μαρτυρίαι. Περιπαθέστατον εἶνε τὸ διήγημα, πρωτότυποι οἱ χαρακτῆρες, καταπληκτικὴ ἢ πρόβασις τῶν περιπετειῶν, καταπληκτικὴ ἢ καταστροφή. Τὸ βιβλίον τοῦτο, βιβλίον συγκαίμενον ἐκ 500 περίπου σελίδων, εἶνε ὄρισμένον νὰ γίνῃ ἐν Ἑλλάδι πρόξενον θεραπευτικῶν συγκινήσεων.

ἌΓΓΕΛΙΑΙ BIBΛΙΩΝ.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ. L'ILIADÉ D'HOMÈRE.

Texte grec.

Revu et corrigé d'après les documents authentiques de la récen-
sion d'Aristarque, accompagné d'un commentaire critique et expli-
catif, précédé d'une introduction et suivi des prolégomènes et des
préfaces de Wolf, de dissertations sur diverses questions homé-
riques, etc.

Par

Alexis Pierron.

Paris, 1869.

L. Hachette et Ce,

Deux forts volumes.

Ἡ ἀρίστη ἔκδοσις
τῆς Ἰλιάδος
τοῦ Ὁμήρου.

PNEUMATICUM
 CIRCULANDI SANGUINIS INSTRUMENTUM,
 SIVE
 DE MOTU ET USU PULMONUM.

Opusculum ob controversiam vehementer hactenus vexatam curiosissimum, admirabilem pulmonum structuram, exindeque humano, caeterisque animantium sanguineorum corporibus, obvieniēti emolumenta, ponderatis autorum, et principum philosophicae medicaeque reipublicae utrinque rationum momentis, accurate expendens; assertoresque suos ab errorum tenebris, in veritatis splendorem vindicare aptissimum.

Authore

Alexandro Maurocordato

Constantinopolitano, philosophiae et medicinae doctore.

Προσετέθη ἐν τέλει τῆς παρούσης πραγματείας ὁ ὑπὸ Ἰωάννου Ἰακώβου Μαγκρέτη βίος τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ἐπιστολὴ λατινιστῶ γεγραμμένη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν Βεδέλιον, ἐν ἣ ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Βεδέλου περὶ τοῦ Maslach, rusma καὶ alcohol.

Recudi fecit

M. P. VRETOS.

LIPSIAE, MDCCCLXX.

F. A. BROCKHAUS.

Athènes, Ch. Wilberg.

Prix 2 Francs.

BIBLIA ἘΚΔΟΘΕΝΤΑ

ὑπὸ τοῦ

Ἀρχιμανδρίτου

Ἀνδρονίου Κ. Δημητρακοπούλου.

- 1) Νικολάου Μετῶνης λόγοι δύο κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν λεγόντων τὴν σωτήριον ἡμῶν θυσίαν μὴ τῆ τρισυποστάτῳ θεότητι προσαχθῆναι, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ μόνῳ. Ἐν Λειψία 1865. 24 Ngr.
 - 2) Ἐκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη ἐμπεριέχουσα Ἑλλήνων θεολόγων συγγράμματα ἐκ χειρογράφων τῆς ἐν Μόσχᾳ βιβλιοθήκης. Ἐν Λειψία 1866. 3 Thlr. 10 Ngr.
 - 3) Ἱστορία τοῦ Σχίσματος τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς. Ἐν Λειψία 1867. 1 Thlr. 15 Ngr.
 - 4) Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου πραγματεία περὶ τῆς Μουσικῆς ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Κιέβῳ βιβλιοθήκης. Ἐν Τεργέστη 1868.
 - 5) Ναθαναὴλ Χύχα Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα ἐκ χειρογράφου τῆς τοῦ Δουγδούνου τῶν Βαταβῶν βιβλιοθήκης. Ἐν Λειψία 1869. 20 Ngr.
 - 6) Δοκίμιον περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων Μητροφάνου τοῦ Κριτοπούλου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ἐν Λειψία 1870. 20 Ngr.
- Τὰ βιβλία ταῦτα τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀνδρονίου Δημητρακοπούλου πωλοῦνται ἐν Λειψία ἐν τῷ βιβλιοπωλεῖῳ List & Francke.

DICTIONNAIRE
 DE LA
 LANGUE FRANÇAISE

CONTENANT

1° POUR LA NOMENCLATURE:

Tous les mots qui se trouvent dans le Dictionnaire de l'Académie française et tous les termes usuels des sciences, des arts, des métiers et de la vie pratique;

2° POUR LA GRAMMAIRE:

La prononciation de chaque mot figurée et, quand il y a lieu, discutée; l'examen des locutions, des idiotismes, des exceptions et, en certains cas, de l'orthographe actuelle, avec des remarques critiques sur les difficultés et les irrégularités de la langue;

3° POUR LA SIGNIFICATION DES MOTS:

Les définitions; les diverses acceptions rangées dans leur ordre logique, avec de nombreux exemples tirés des auteurs classiques et autres; les synonymes principalement considérés dans leurs relations avec les définitions;

4° POUR LA PARTIE HISTORIQUE:

Une collection de phrases appartenant aux anciens écrivains depuis les premiers temps de la langue française jusqu'au seizième siècle, et disposées dans l'ordre chronologique à la suite des mots auxquels elles se rapportent;

5° POUR L'ÉTYMOLOGIE:

La détermination ou du moins la discussion de l'origine de chaque mot établie par la comparaison des mêmes formes dans le français, dans les patois et dans l'espagnol, l'italien et le provençal ou langue d'oc;

PAR É. LITTRÉ

DE L'INSTITUT (ACADÉMIE DES INSCRIPTIONS ET BELLES-LETTRES)

24e LIVRAISON

RED — RET

Τὸ ἀρίστου τούτου πάντων τῶν λεξικῶν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τὸ περιέχον τὸ στοιχεῖον ρ (r).

LIBRAIRIE DE L. HACHETTE ET Cie

PARIS, 79, BOULEVARD SAINT-GERMAIN.

LONDRES, 18, KING WILLIAM STREET, STRAND (W. C.)

LEIPZIG, 3, KOENIGS-STRASSE.

NOTES
ON THE
RECENT MURDERS BY BRIGANDS
IN GREECE.

«Αἰσχρόν ἐστι σιγᾶν Ἑλλάδος πάσης ἀδικουμένης.»

LONDON, 1870.

F. T. CARTWRIGHT, 21, NEW BROAD STREET.

Price Two Shillings.

Ἔργον τοῦ ἀξιολόγου
Κ^{οῦ} Ἰωάννου Γενναδίου.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ.

ὑπὸ

Γ. Α. ΚΑΛΑΠΟΔΟΠΟΥΛΟΥ (Ἵδραίου)

πρώην καθηγητοῦ ἐμπορικῶν μαθημάτων ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σύρου καὶ
ἐν τῷ Ἐμπορικῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ, διευθυντοῦ καὶ συντάκτου τῆς ἐμπο-
ρικῆς Ἐφημερίδος «Χρηματιστήριον», γραμματέως διαφόρων ἀσφα-
λιστικῶν Ἐταιριῶν, κλπ. κλπ.

Τιμᾶται Δραχμῶν 2.

EN ERMOYΠOΛEI.

EK TOY TTPOΓPAΦEIOY «TOY EΘNOYΣ».

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ, ΑΓΓΛΙΣΤΙ, ΙΤΑΛΙΣΤΙ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΣΤΙ.

COMMERCIAL PHRASARY.

FRASARIO MERCANTILE.

FRASÉOLOGIE COMMERCIALE.

EN ERMOYΠOΛEI ΣYPOY, 1867.

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ

Παρά τῷ ἐκδότῃ Γ. Καλαποδοπούλῳ καὶ τοῖς διαφόροις
βιβλιοπώλαις.

Παρά τοῖς ἰδίοις. «Πρακτικὴ Ἐμπορικὴ Ἀριθμητικὴ,» τιμωμένη
δραχμῶν 2.